

ÅRSREDOVISNING 2004

INVESTERINGAR FÖR FRAMTIDEN

INNEHÅLL

2-4 Koncernchefen har ordet

5-7 Året i korthet

Vattenfalls strategier

10-11 2004 års utmaningar

12-13 Långsiktiga utmaningar

Vattenfalls omvärld

16-18 Den europeiska energimarknaden

20-23 Konkurrenssituationen

25-29 Prissättning

30-32 Förtroende och ansvar

33-35 Förnybara energikällor

Vattenfalls marknader

38-40 Norden

42-44 Tyskland

46-47 Polen

48 Fakta om Vattenfalls marknader

49 Vattenfall Trading Services

Vattenfalls organisation

52-55 Medarbetare och kompetens

56-61 Ägarstyrning

62-63 Styrelse och koncernledning

Ekonomisk information

64-65 Förvaltningsberättelse

66-72 Koncernens redovisning

73-77 Riskhantering

78-97 Koncernens noter

98-104 Moderbolagets redovisning inkl. noter

105 Förslag till vinstdisposition

105 Revisionsberättelse

106 Nyckeltal

107 Flerårsöversikt

108 Ord och förkortningar

109 Energitermer

Ekonomiskt kalendarium 2005

18 februari Bokslutskommuniké

Slutet av mars Årsredovisning

26 april Tremånadersrapport

26 april Bolagsstämma

28 juli Sexmånadersrapport

27 oktober Niomånadersrapport

Investor Relations

Klaus Aurich, klaus.aurich@vattenfall.com

Monica Edblad, monica.edblad@vattenfall.com

Susanna Hjertonsson, susanna.hjertonsson@vattenfall.com

Telefon 08-739 50 00

Övriga publikationer

September Hållbarhetsredovisning

December Elmarknadsrapport

Alla rapporter kan beställas från

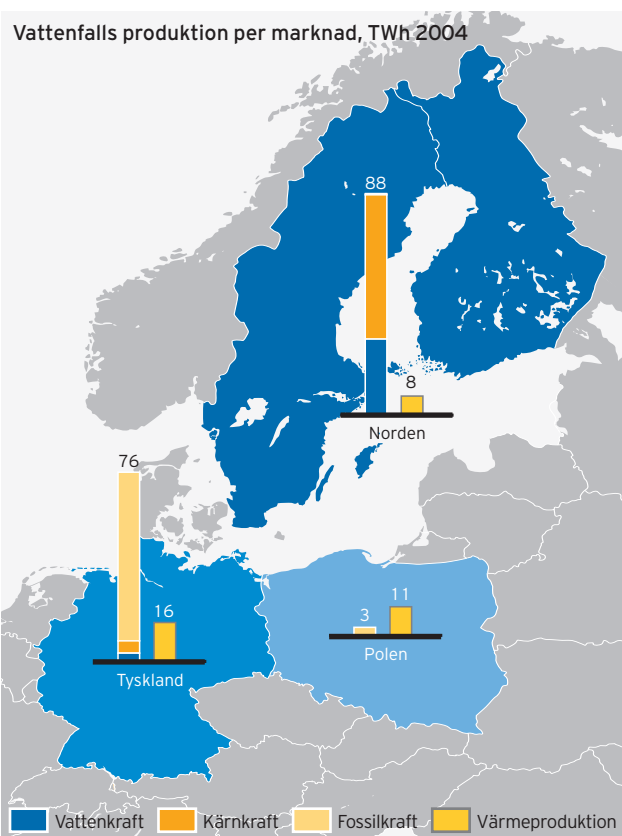
Vattenfall AB, 162 87 Stockholm

Telefon 08-739 50 00, E-post info@vattenfall.com

Se också www.vattenfall.se och www.vattenfall.com

DETTA ÄR VATTENFALL

Vattenfall är Europas femte största elproducent och den största värmeproducenten. Koncernens omsättning uppgår till 113 366 MSEK. Vattenfalls vision är att vara ett ledande europeiskt energiföretag. Verksamheten bedrivs idag i Sverige, Finland, Tyskland och Polen. Vattenfall agerar i alla delar av värdekedjan för elektricitet – produktion, transmission, distribution och försäljning. Vattenfall bedriver även elhandel och producerar, distribuerar och säljer värme. Koncernen har omkring 33 000 anställda och moderbolaget Vattenfall AB ägs till 100 procent av svenska staten.

Verksamhet i Norden

Elproduktion. Producerar ungefär 20 procent av den el som förbrukas i Norden. Produktionen sker främst i åtta kärnkraftsreaktorer och i cirka 100 vattenkraftstationer. Producerad el säljs till marknadspris, antingen till Vattenfalls säljenheter eller till marknadsplatser som till exempel NordPool genom Vattenfall Trading Services.

Eldistribution. Distribuerar el till 1,3 miljoner kunder i Sverige och Finland.

Försäljning. Säljer el och energirelaterade tjänster till privatkunder, energiföretag, industrier och övriga företag.

Värme. Äger och driver värmeanläggningar i Norden och de baltiska länderna samt svarar för försäljning av fjärrvärme och så kallad färdig värme.

Tjänster. Bedriver konsult-, entreprenad- och FoU-verksamhet inom energi-, infrastruktur- och industrisektorn.

Verksamhet i Tyskland

Gruvdrift & Elproduktion. Producerar ungefär 17 procent av den el som förbrukas i Tyskland. Produktionen sker främst i moderna storskaliga brunkolsanläggningar och till viss del i delägda kärnkraftverk. Producerad el säljs till marknadspris, antingen till Vattenfalls säljenheter eller till marknadsplatser

som till exempel EEX genom Vattenfall Trading Services.

Transmission. Äger och driver stamnätet i östra Tyskland och Hamburg.

Distribution. Distribuerar el till 3,4 miljoner kunder i främst Berlin och Hamburg.

Försäljning. Säljer el och energirelaterade tjänster till privatkunder, återförsäljare, industrier och övriga företag.

Värme. Producerar och säljer värme. Driver fjärrvärmesystem, två av de största i Västeuropa i Berlin och Hamburg.

Verksamhet i Polen

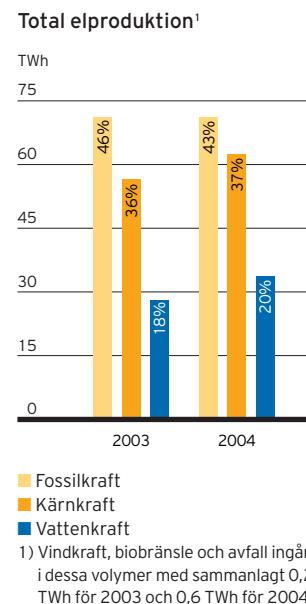
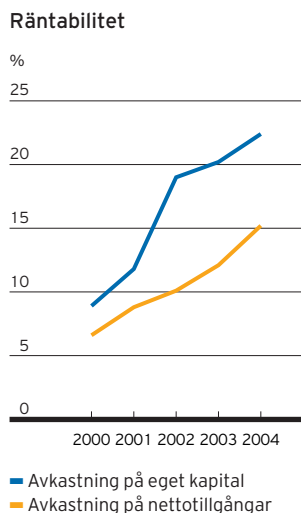
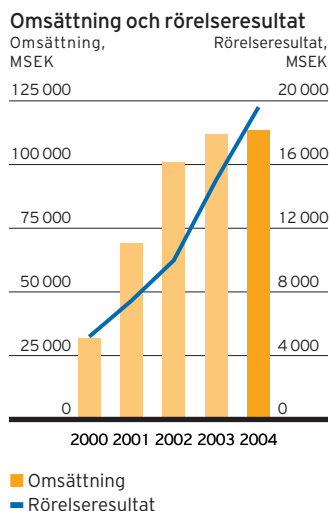
Distribution och Försäljning.

Vattenfall äger 75 procent av Polens största privatägda nätbolag, GZE, med 1,1 miljon kunder, främst i södra delen av landet

Värmeproduktion. Vattenfall äger 75 procent av bolaget EW, som också bedriver elproduktion. Bolagets andel av den polska värmemarknaden är cirka 27 procent.

Koncerngemensam verksamhet

Vattenfall Trading Services, Vattenfall Treasury och Vattenfall Insurance är centrala stödfunktioner för att hantera koncernens risker och erbjuda marknadstillgång.

Nyckeltal

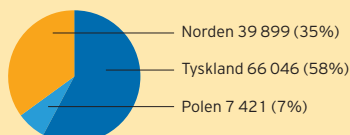
	2004	2003	2004 ¹
Nettoomsättning, MSEK	113 366	111 935	12 586 MEUR
Rörelseresultat, MSEK	19 607	15 296	2 177 MEUR
Resultat före skatter och minoritetsintressen, MSEK	17 359	12 360	1 927 MEUR
Nettoresultat, MSEK	11 776	9 123	1 307 MEUR
Resultat per aktie, SEK	89,42	69,27	10 EUR
Avkastning på eget kapital, %	22,4	20,2	
Avkastning på nettotillgångar exkl. jmf störande poster, %	15,2	12,1	
Totala tillgångar, MSEK	256 915	264 965	28 524 MEUR
Soliditet, %	27,8	23,4	
Internt tillförda medel (FFO), MSEK	24 159	18 804	2 682 MEUR
Investeringar, MSEK	12 601	11 356	1 399 MEUR
Elproduktion, TWh ²	167,1	155,8	
Värmeproduktion, TWh	34,5	35,6	
Medelantal anställda i koncernen	33 017	35 296	

1) Omräkningskurs 9,007 SEK/EUR.

2) Av elproduktionen disponerar Vattenfall cirka 70 TWh (61) medan resten tillfaller minoritetsägare.

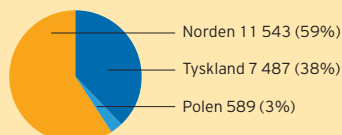
Extern nettoomsättning per marknad, MSEK

	2004	2003
Norden	39 899	41 520
Tyskland	66 046	62 570
Polen	7 421	7 845
Summa	113 366	111 935

Rörelseresultat per marknad, MSEK

	2004	2003
Norden	11 543	8 535
Tyskland	7 487	6 318
Polen	589	443
Summa	19 607³	15 296

Nettotillgångar per marknad, MSEK

	2004	2003
Norden	57 415	56 367
Tyskland	58 350	62 171
Polen	7 187	6 270
Summa	122 952	124 808

3) Elimineringar ingår med -12 MSEK.

Under året som gick lyckades Vattenfall uppnå alla koncernmål för värdeskapande som satts upp. Koncernens bästa resultat någonsin vittnar om detta. Fortfarande återstår dock många utmaningar.

2004 har också varit ett år av investeringar. Investeringar på alla våra marknader och – framför allt – i vår gemensamma framtid. Investeringar för att försäkra oss om en säker och tillförlitlig energitillförsel, en god miljö, en förbättrad service till våra kunder och en förbättrad relation med det samhälle som Vattenfall verkar i.

Vi ser det som investeringar på väg mot vår vision att bli ett ledande europeiskt energibolag.

Investeringar har gjorts på alla marknader och inom skilda områden. Vattenfall har bland annat påbörjat konsolideringen av varumärket i koncernen, investerat i ökad leveranssäkerhet i elnäten, effektivisering av kraftverk, kundnöjdhet och i det koldioxidfria kraftverket. Tillsammans ska dessa investeringar säkra koncernens fortsatta framgång.

RESURSSTARKT VATTENFALL REDO ATT INVESTERA FÖR FRAMTIDEN

Genom fortsatt lönsam tillväxt skapar Vattenfall resurser för framtidsinriktade satsningar inom både elproduktion och ökad leveranssäkerhet. Stora satsningar sker även för att förbättra servicen till våra kunder.

Starkt bokslut

2004 blev ett nytt rekordår i Vattenfalls historia. Resultatet förbättrades inom samtliga Vattenfalls segment

- Nettoomsättningen ökade med 1,3 procent till 113 366 MSEK.
- Rörelseresultatet ökade med 28,2 procent till 19 607 MSEK.
- Nettoresultatet efter skatt ökade med 29,1 procent till 11 776 MSEK.

Lägre elpriser ledde till att omsättningen under 2004 ökade endast marginellt. Den kraftiga ökningen av rörelseresultatet förklaras dels av kraftigt högre volymer i elproduktionen, dels fördelaktigt utfall av tidigare gjorda terminssäkringar. Den nordiska elproduktionen gick exceptionellt bra med rekordhög produktion och tillgänglighet i kärnkraftverken och kraftigt ökad vattenkraftproduktion. Kostnadsreduceringsprogrammet i den tyska verksamheten som syftar till att uppnå kraftiga årliga besparingar har varit framgångsrikt – vid utgången av 2004 då programmet avslutades har det uppställda målet överträffats, de årliga besparingarna uppgår till 519 MEUR (knappt 4,7 miljarder SEK). Verksamheten i Polen har fortsatt att utvecklas mycket positivt. En kraftigt effektiviserad verksamhet och påtagliga kostnadsreduceringar har lett till en betydande vinstförbättring.

Tillväxt skapar resurser

Det starka bokslutet visar att Vattenfalls strategi att växa i takt med den europeiska marknadsutvecklingen är riktig. Tillväxten gör att Vattenfall kan använda resurser effektivare, kostnaderna kan bäras av en större volym. Tillväxten ger samtidigt en bredare kunskapsbas som ligger till grund för effektivare lösningar, effektivare processer och bättre erbjudanden till kunder.

Genom tillväxt skapar vi resurser som kan användas för framtidsinriktade satsningar som i sin tur kan skapa

ytterligare framtida resurser. Vi har utnyttjat de nya möjligheter som den reformerade europeiska elmarknaden erbjuder och etablerat en positiv spiral som ger goda förutsättningar för framtiden.

Omfattande investeringsprogram genomförs nu inom både elproduktion och eldistribution och stora satsningar sker för att förbättra servicen till våra kunder. Den finansiella ställningen har förbättrats avsevärt. Det starka kassaflödet har kunnat användas till att återbetala lån. Konsolideringsprogrammet är nu nära sin fullbordan och Vattenfall kan därför ta ytterligare steg mot visionen att bli ett ledande europeiskt energiföretag som skapar värde genom lönsam tillväxt. Att vara ledande innebär att vi ska vara ”Nummer ett” för kunden och för miljön, tillväxten ökar vår förmåga att erbjuda attraktiva lösningar.

Agera globalt – tänk lokalt

Vår verksamhet är i grunden lokal. El- och värmesystem levererar energi till miljoner användare. Samtidigt har marknaderna öppnats och såväl lösningarna som miljöeffekterna har blivit gränsöverskridande.

Under nittioalet lärde vi oss att vi måste tänka globalt och agera lokalt. För energiförsörjningen finns framför allt tre starka drivkrafter som alla får en allt tydligare global dimension. Jag tänker på miljöeffekterna och då först och främst växthuseffekten, på primärenergiförsörjningen och på teknikutvecklingen. Dessa tre skapar de ramar inom vilka de lokala behoven och förutsättningarna kan jämkas samman till bra lösningar.

Men ett livskraftigt energiföretag på en öppen marknad måste även kunna arbeta i andra riktningen. Vi måste agera globalt för att skapa de resurser, human kapital och uthållig finansiering, som är nödvändiga och sedan använda dessa för att tänka lokalt.

Vattenfall har i flera fall en stark lokal förankring i områden med svag lokal ekonomi, som Norrbotten i Sverige, Lausitz i Tyskland och Schlesien i Polen. Via

Vattenfall skapas här förutsättningar för att konkurrera på en europeisk marknad. Vi tänker lokalt och agerar globalt.

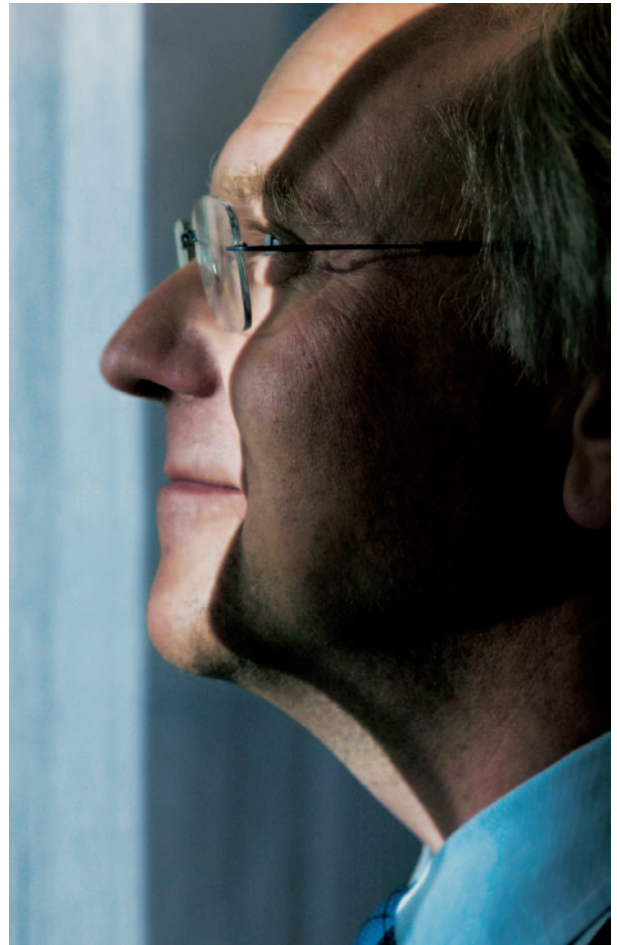
Växthuseffekten

Vår tids allt överskuggande miljöproblem är den pågående klimatförändringen. Klimatproblemet är till sin karaktär globalt och långsiktigt. Får vi inte bukt med utsläppen kommer vi att tvingas till drastiska ändringar i våra och framför allt våra barns och barnbarns livsvillkor. Ekonomi, energi och miljö hänger ihop och för mig framstår det som oansvarigt att inte ta detta problem på största allvar. Att tänka bort fossila bränslen är dock ingen lösning på global eller europeisk nivå. Vi måste tekniskt och ekonomiskt lösa utsläppsproblemet vid förbränning av fossila bränslen. Det utsläppsfria kolkraftverket måste bli en realitet! Världen är totalt beroende av denna energiform och så kommer det att förbli under mycket lång tid. Fossila bränslen är en förutsättning för tillväxt i utvecklingsländerna. Satsningar på forskning och utveckling måste fokuseras och kraftigt ökas för att få fram ny teknik. Säkerligen kommer även klimatfrågan att aktualisera en omvärdering och vidareutveckling av kärnkraften. Transportsektorn kommer över tiden att övergå till motorer utan utsläpp av koldioxid, förmodligen via hybridbilar till bränsleceller med olika bränslen. Att skapa ett globalt pris på utsläpp är en nödvändighet för att få till stånd en positiv utveckling. Handeln med utsläpp är ett viktigt steg men är i sig inte tillräcklig för att lösa problemet.

Vattenfall arbetar intensivt med klimatfrågor och vår tillväxt gör att vi nu kan vara med och påverka i Europa. Vi driver på för att skapa en uthållig prisbildning för koldioxid. Vi arbetar med utvecklingsarbete. Vi arbetar med förnybar energi. Vi arbetar med att skapa förutsättningar för att våra kunder ska använda våra produkter på ett effektivt sätt. En förutsättning för att vi ska vara framgångsrika är att vi har resurser och att vi kan fortsätta att arbeta enligt den positiva spiral vi etablerat.

Elnäten

Samhället har utvecklats i snabb takt, alla viktiga funktioner är idag beroende av att el alltid finns till hands.

Sårbarheten har ökat väsentligt snabbare än elnätens förmåga. I början av januari 2005 drabbades delar av Sverige av ett svårt oväder. Även om detta var den värsta stormen på 100 år så är de konsekvenser vi ser när elnät slås ut oacceptabla. Läger vi samman alla effekter blir de totala kostnaderna orimliga. Vi måste tänka om och bygga in en väsentligt större robusthet.

De senaste vintrarnas oväder har haft stor effekt på hur vi i Vattenfall resonerar och agerar. Vi har dragit i gång omfattande investeringsprogram för att bygga bort problemen och vi har kommit en bra bit på väg. Samtidigt har vi infört en avbrottsgaranti för att kompensera våra kunder. Vi gör vad vi kan inom nuvarande ramar men med dagens och framtidens krav kommer detta inte att vara tillräckligt. Vi måste se till att

näten genomgående får högre funktionalitet utgående från användarnas perspektiv, även här har vi kommit en bit på väg. Vattenfall beslöt i början av 2004 att satsa ytterligare 2 miljarder SEK till sammanlagt 10 miljarder SEK under fem år för att förbättra driftsäkerheten i de svenska näten. Dessutom utökades ersättningen vid nätstörningar till de svenska hushåll som blivit strömlösa. Vi investerar nästan hela Distribution Sveriges rörelseresultat, det vill säga resultatet före kapitalkostnader och skatt, i den svenska nätverksamheten.

Den kraftiga utbyggnaden av vindkraften i Tyskland har lett till behov av omfattande förstärkning i de tyska elnäten. Vattenfall har beslutat att förstärka kapaciteten i sina högspänningsnät med 3 000 MW till en investeringssumma på cirka 260 MEUR (cirka 2,3 miljarder SEK).

I såväl Sverige som Finland och Tyskland har myndigheterna infört eller planerar att införa nya modeller för reglering av nättariffer. Nyttänkande och gemensamma krafttag är nödvändiga för att minska sårbarheten i elnäten. Det ställer stora krav på att kombinera det lokala och det globala perspektivet på ett klokt sätt. Det ställer även stora krav på att kunna mobilisera tillräckliga resurser.

Kundanpassade lösningar

Vattenfall slopade som första svenska elleverantör efterfakturerering av sådan elförbrukning för svenska hushållskunder som skett mer än ett år tillbaka i tiden. Vi har även fortsatt investera i fjärravläsningsbara elmätare i Sverige och Finland. Vi forcerar detta arbete för att alla Vattenfalls 1,3 miljoner nordiska nätkunder ska få fjärravläsning. Därigenom kan preliminärdebiteringen slopas och ersättas med fakturering av faktisk elkon-

sumtion. Öppna marknader ställer stora krav på förnyelse beträffande såväl system som kunnande.

Vattenfall kan och vill satsa för framtiden

Vattenfalls växt och utveckling i takt med marknadsutvecklingen visar nu resultat. Vattenfall är idag:

- Ett internationellt företag.
- Ett resursstarkt företag (väsentligt starkare än vid bolagiseringen 1992) som förmår att konkurrera på den europeiska scenen.
- Ledande när det gäller förnybar energi i Sverige. Vattenfall har en bred kompetens med bas inom el och värme.

Vattenfall spelar en viktig roll för att öppna för konkurrens och effektivitet. Erfarenheter vunna i Sverige har gett en god grund till avsevärda effektiviseringar, vilket avspeglar sig i den goda lönsamhet som uppnåtts på den tyska marknaden. Genom att tillämpa Vattenfalls kunnande för att öppna marknader i grannländerna har teknisk och marknadsmissig know-how bidragit till att bryta gamla monopol och till en effektivare elförsörjning i Europa – i linje med intentionerna för EU:s inre marknad. Vattenfall står för nyttänkande inom den europeiska kraftbranschen.

Genom att ta tillvara de möjligheter som en allt öppnare europeisk elmarknad erbjuder kan Vattenfall presentera ett mycket starkt bokslut för 2004. Växt ger styrka, styrka som vi använder för att göra uthålliga satsningar för framtiden.

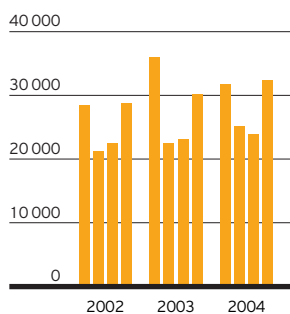
Lars G. Josefsson
Koncernchef

STARKT RESULTAT FÖR VATTENFALL

Omsättningen ökade med 1,3 procent till 113 366 MSEK (111 935)

Nettoomsättning, kvartalsvis

MSEK
50 000

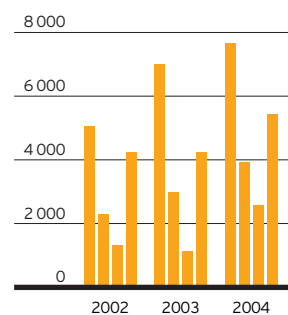

Lägre elpriser ledde till att omsättningen under 2004 ökade endast marginellt.

Rörelseresultatet ökade med 28,2 procent till 19 607 MSEK (15 296)
Nettoresultatet ökade med 29,1 procent till 11 776 MSEK (9 123)

Rörelseresultat, kvartalsvis

MSEK
10 000

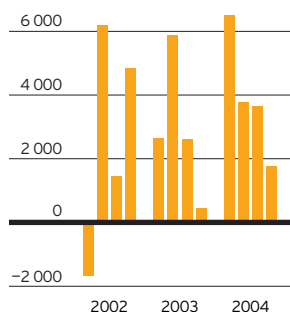
Rörelseresultatförbättringen förklaras dels av betydligt högre volymer i elproduktionen, dels fördelaktigt utfall av tidigare gjorda terminssäkringar. Kostnadsbesparingar och en betydande vinstförbättring i Polen bidrog.

Resultat per aktie steg med 29 procent till 89,42 SEK (69,27)

Fritt kassaflöde uppgick till 15 684 MSEK (11 606)

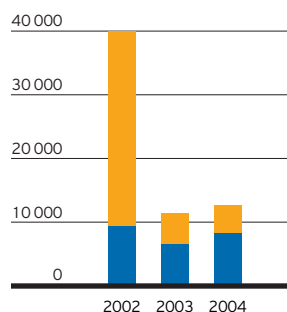
Fritt kassaflöde¹⁾, kvartalsvis

MSEK
8 000

Investeringar

MSEK
50 000

1) Kassaflöde från den löpande verksamheten minus förnyelseinvesteringar.

■ Förnyelseinvesteringar
■ Tillväxtinvesteringar

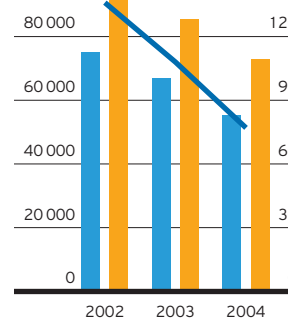
Nettoskulden reducerades med över 11,5 Mdr SEK till 55,4 Mdr SEK (66,9)

Nettoskulden reducerades kraftigt under året.

Koncernen har befunnit sig i en konsolideringsfas och kassaflödet har till stor del använts för att återbetala lån.

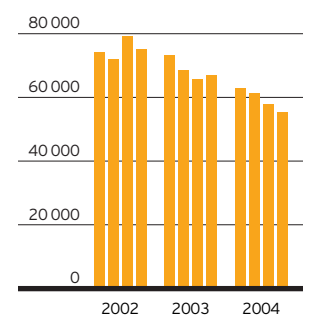
Skuldsättning

MSEK
100 000

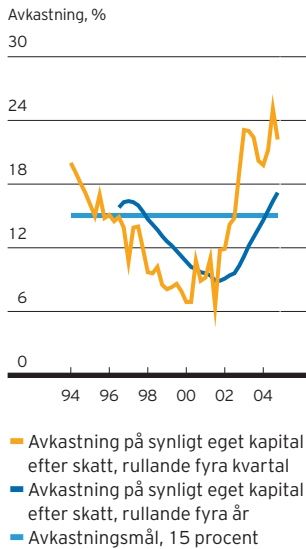
Nettoskuld, kvartalsvis

MSEK
100 000

■ Nettoskuld
■ Totala skulder
■ Skuldsättningsgrad, netto, %

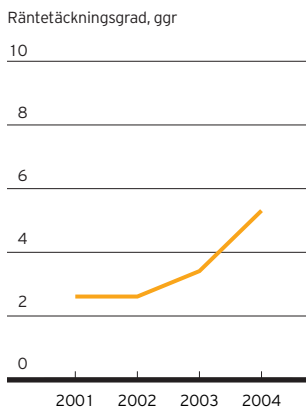
Mål och utfall

Lönsamhet

Mål: Ägarens långsiktiga avkastningsmål är 15 procent på synligt eget kapital efter skatt. Omräknat till koncernens långsiktiga krav på lönsamhet, uttryckt som avkastning på nettotillgångar, motsvaras detta av en avkastning på cirka 11 procent före skatt.

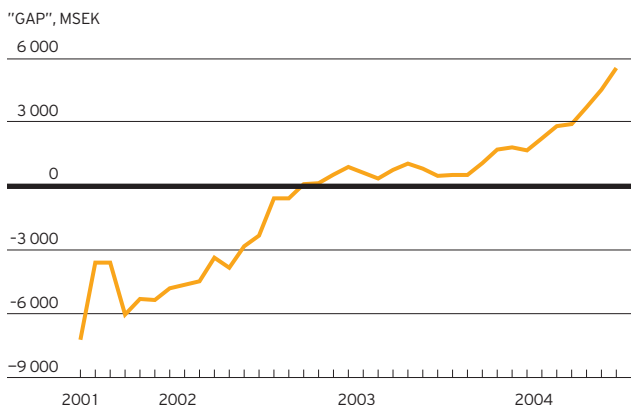
Utfall: Avkastningen på synligt eget kapital efter skatt för 2004 uppgick till 22,4 procent (20,2). Avkastningen på koncernens nettotillgångar exklusive jämförelsestörande poster uppgick till 15,2 procent (12,1).

Räntetäckningsgrad

Mål: Ägarens mål är att räntetäckningsgraden ska vara 3,5 till 5 gånger.

Utfall: Utfallet för 2004 blev 5,3 gånger (3,4).

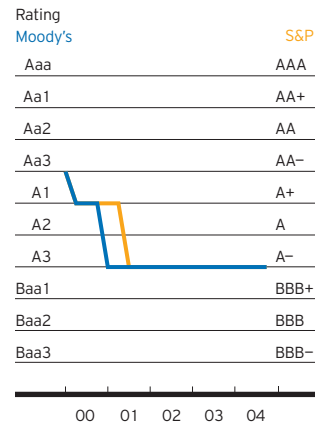
Värdeskapande

Mål: Det avkastningskrav ägaren ställt upp omräknas till individuella mål för värdeskapande för varje affärsenhet. Skillnaden mellan affärsenhetens värdeskapande och detta krav kallas för "Gap". Understiger resultatet kravet ska åtgärder vidtas för att stänga gapet. Överstiger resultatet kravet kan affärsenheten söka lönsamma expansomöjligheter.

Rating

Mål: Det är Vattenfalls ambition att från kreditvärderingssynpunkt behålla en rating på Single A-nivå.

Utfall: Vattenfall behöll under 2004 en rating i kategorin Single A med outlook stable.

Utdelningspolicy

Avsikten är att hålla en långsiktigt stabil utdelning som normalt ska motsvara en tredjedel av nettoresultatet.

VIKTIGA HÄNDELSER

Business Group Norden skapades

Affärsenheterna i Norden samlades under Business Group Norden. Koncernen organiseras nu i två Business Groups; en för Norden och en för kontinentala Europa. Polen kvarstår som en egen affärsenhet.

Barsebäck 2 stängs

Den svenska regeringen beslöt i oktober att avbryta förhandlingarna med kärnkraftsoperatörerna om kärnkraftens avveckling samt att stänga kärnkraftsreaktorn Barsebäck 2. I december meddelade regeringen att stängningen ska ske senast den 31 maj 2005.

Produktionsrekord för svenska kärnkraften

Tillgängligheten i Vattenfalls svenska kärnkraftverk var rekordhög under 2004 och kärnkraftproduktionen ökade med nästan 12 procent jämfört med 2003.

Vattenfall investerar i elnäten, kärnkraften och vattenkraften

Vattenfall beslöt i början av 2004 att satsa ytterligare 2 miljarder kronor på förbättringar av sina svenska elnät. Sammanlagt investeras 10 miljarder under fem år. Ersättningen för nätstörningar utökades till de svenska hushåll som blivit strömlösa. Vattenfall har vidare beslutat att satsa 6 miljarder SEK för höjning av effekten i de fem yngsta kärnkraftsreaktorerna med sammanlagt 750 MW samt 0,5 miljarder SEK för att öka produktionen i vattenkraftverken.

Stor satsning på vindkraft

Sveriges största vindkraftverk Olsvenne 2 togs i kommersiell drift i juni. Vattenfalls anläggning representerar den nya generationens vindkraftteknik. Vattenfall planerar också att satsa 1,5 miljarder SEK på en havsbaserad vindkraftanläggning i Öresund som beräknas tas i drift 2007. Denna satsning ökar svensk vindkraftsproduktion med 40 procent.

Investeringar i nya tyska kraftverk prövas

I Tyskland kommer ny elproduktionskapacitet i storleksordningen 40 000 MW att behövas till 2020. Vatten-

fall prövar därför möjliga kraftverksinvesteringar. Bland de konkreta projekten finns ett kraftvärmeverk i Hamburg och ett brunkolskraftverk i östra Tyskland på sammanlagt 1 410 MW.

Förstärkning av tyska stamnätet

Den kraftiga utbyggnaden av vindkraft i Tyskland har lett till behov av omfattande förstärkning i de tyska elnäten. Vattenfall har beslutat att förstärka kapaciteten i sina högspänningsnät med 3 000 MW till en investeringssumma på cirka 260 MEUR (2,3 miljarder SEK).

Nya modeller för nätreglering

I både Sverige, Finland och Tyskland har myndigheterna infört eller planerar införa nya modeller för reglering av nättariffer.

Utökad ägarandel i polska GZE

Ägarandelen i det polska försäljnings- och distributionsbolaget Górnosłaski Zakład Elektroenergetyczny (GZE) ökades från 54 procent till 75 procent.

Enkelhet för kunden

Vattenfall slopade som första svenska elleverantör efterfakturering av sådan elförbrukning för hushållskunder som skett längre än ett år tillbaka i tiden. Vattenfall har fortsatt att investera i fjärravläsningsbara elmätare i Sverige och Finland. Alla Vattenfalls 1,3 miljoner nordiska nätkunder kommer att få en sådan mätare installerad. Vid utgången av 2004 hade 105 000 sådana mätare installerats.

Vattenfall aviserar bud på danska Elsam

Vattenfall aviserade i slutet av året sitt intresse att förvärva det danska energiföretaget Elsam.

Stora nätstörningar på grund av storm

I början av 2005 drabbades Sverige av omfattande oväder med vindar av orkanstyrka. Skadorna på skog och infrastruktur blev enorma. Vattenfalls kostnader för reparationer av elnäten, avbrottsgaranti och efterarbete beräknas uppgå till omkring 500 MSEK.

INVESTERINGAR I LEVERANSSÄKERHET

"VI ARBETAR FÖR ATT
VÄDERSÄKRA NÄTEN"

Vattenfall inledde ett omfattande investeringsprogram för att komma till rätta med problemen efter de mycket uppmärksammade strömavbrotten i Sverige för ett par år sedan. Inom programmet arbetar bland andra Per-Olof Olofsson med att identifiera och åtgärda prioriterade områden. I praktiken innebär detta områden där ledningarna går genom skog, vilket cirka 60 procent gör, och är väldigt utsatta för vind och blötsnö.

"I de mest utsatta områdena gräver vi ner markkablar. Där det är svårt att gräva ner kablarna isolerar vi med hängkablar i stolpar. På de ställen där ledningen är i relativt bra skick byter vi lina till isolerad sådan som då klarar trädpåfall."

Inom fem år räknar Vattenfall med att problemen med störningar, då hela områden slås ut, i princip ska vara borta. Under tiden finns en beredskapsorganisation vars uppgift är att se till att de strömavbrott som sker blir så korta som möjligt, samtidigt som det finns en avbrottsgaranti för kunderna.

Men det är inte bara en fråga om att minska störningarna. På sikt kommer det också att bli lättare och billigare att sköta nätet.

"I förlängningen minskar vi också underhållsbehovet av till exempel ledningsgator och stolpar samt naturligtvis felavhjälpningskostnaderna", säger Per-Olof Olofsson.

PÅ GOD VÄG MOT VÅR VISION

Efter de omfattande förvärv som Vattenfall inledde för ungefär fem år sedan, har de senaste åren präglats av finansiell och operationell konsolidering. Koncernens och de olika affärsenheternas lönsamhet har följts upp genom Close the Gap-programmet. I Tyskland har ett omfattande konsolideringsarbete av de förvärvade verksamheterna genomförts.

Vid 2004 års utgång har Vattenfall nått alla koncernmål som tidigare satts upp för konsolideringsarbetet. Vattenfall är därför redo att påbörja nästa fas mot att bli ett ledande europeiskt energiföretag.

Vi ska fortsätta den lönsamma tillväxt som vi redan påbörjat. Tillväxten ska ske framförallt genom förvärv men även genom förstärkning av vår egen produktionskapacitet.

Parallellt med detta arbetar vi vidare med att stärka koncernens konkurrenskraft. Under 2005 och därefter kommer Vattenfall att fortsätta nästa steg i integrationsarbetet av de förvärvade enheterna – realisering av synergier över landsgränserna och uppbyggandet av "Ett Vattenfall". Koncerngemensamma projekt drivs redan med detta uttryckliga syfte. Vi ska också fortsätta arbetet med att bli "Nummer ett" för kunden och miljön och att vara en attraktiv arbetsgivare.

Vår målsättning är att Vattenfall ska bli den benchmark, den måttstock, som vår bransch ser som ett föredöme och ett mått på framgång.

Uppföljning av 2004 års utmaningar

Gapet stängs

Under tre år har Vattenfall drivit ett lönsamhetsprogram kallat; "Close the Gap". Gapet är skillnaden mellan vårt långsiktiga avkastningskrav på nettotillgångar på 11 procent och vår uppnådda avkastning. Kraven fördelas sedan på varje affärsenhet baserat på för den enheten relevanta kriterier. Lönsamhetsprogrammet har varit framgångsrikt och resulterat i kraftigt sänkta kostnader och förbättrat kassaflöde. De flesta affärsenheterna nådde målet under 2004. För koncernen som helhet uppfylldes målet med en redovisad totalavkastning på 15,2 procent.

Integration av förvärvade verksamheter

Genom förvärven i Tyskland och Polen 2000-2003 mer än tredubblades Vattenfalls omsättning. Vid tidpunkten för förvärven understeg lönsamheten i de förvärvade enheterna kraftigt Vattenfalls lönsamhetskrav och ett intensivt konsolideringsarbete inleddes. Under 2004 har integrationsprocessen i både Tyskland och Polen fortsatt att utvecklas i positiv riktning. Tyskland har överträffat årets rörelseresultatmål. Lönsamheten i vår polska verksamhet är fortfarande lägre än målet men resultatet förbättrades avsevärt 2004 tack vare fortsatt sänkta kostnader.

Fokusera på kärnverksamheterna

Vattenfalls kärnaffär omfattar hela värdekedjan från produktion till försäljning. Verksamheter som inte tillhör kärnverksamheten inom el och värme, eller inte bedöms klara lönsamhetskraven inom rimlig tid, kan komma att avyttras. Under 2004 sålde Vattenfall samtliga aktier i A-train, aktierna i det ryska företaget Mosenergo och i det kinesiska företaget Hebei Hanfeng Power Generation.

Fortsatt förstärkt riskhantering

Avregleringen av energimarknaderna har ställt nya och ökade krav på energibolagens riskhantering. Elprisrisken är en av de allra mest centrala på denna marknad men även hanteringen av andra risker, som exempelvis

politiska risker, miljörisker och operationella risker, är betydelsefulla för bolagets fortsatta framgång. Vattenfall arbetar kontinuerligt med sin riskhantering och bland de större förändringarna som skett under 2004, kan nämnas skapandet av den koncerngemensamma tradingenheten Vattenfall Trading Services med huvudkontor i Hamburg.

Ökade investeringar i leveranssäkerhet

Vattenfall har under 2004 kraftfullt arbetat med att stärka leveranssäkerheten. I Sverige drivs ett femårigt investerings- och underhållsprogram om 10 miljarder SEK för att vädersäkra näten genom bland annat isolering och nedgrävning av kablar. I Tyskland har arbetet med att förstärka högspänningsnätet för att klara den ökade inmatningen av vindkraftel påbörjats.

Aktiv roll för förbättrad miljö

Kraven från allmänhet, politiker och kunder på uthållig utveckling i samhället är större än någonsin. Även formella krav från EU ökar kraven på energiproduktionen, bland annat genom handeln med utsläppsrätter. Vattenfall planerar att investera inom området förnybar elproduktion genom att bygga en stor havsbaserad vindkraftanläggning i Öresund. Vattenfall investerar också betydande belopp för att höja effekten i de befintliga kärnkraft- och vattenkraftanläggningarna, vars produktion praktiskt taget inte orsakar några utsläpp alls.

"Nummer ett för kunden" arbetet fortsätter

Att bli "Nummer ett för kunden" är en av Vattenfalls allra viktigaste utmaningar. Sedan 2002 har ett projekt pågått i Sverige och Finland för att öka kundtillfredsställelsen med bättre service, kvalitet och bemötande. Bland annat har mer lättlästa elräkningar introducerats och fjärravläsningsbara elmätare installerats. Slopad efterfakturering av sådan elförbrukning för svenska hushållskunder som sträcker sig mer än ett år tillbaka i tiden samt införandet av en Kundombudsman i Sverige är ytterligare satsningar som gjorts för att stärka kundens ställning.

2005 OCH FRAMÅT

Även om 2004 på många sätt har varit ett rekordår för Vattenfall, återstår mycket på väg mot vår vision. Den lönsamma expansionen och integrationen av de förvärvade bolagen ska fortsätta. Även arbetet med våra kunder, miljön och våra anställda har en central roll i vårt arbete för att bli en benchmark, en måttstock, för vår bransch.

Fortsättning av den lönsamma tillväxten

Vårt långsiktiga mål är att öka marknadsandelen på den integrerade europeiska energimarknaden (EU 25 samt Norge och Schweiz). Kostnadspressen inom branschen väntas fortsätta. Genom att expandera ytterligare avser Vattenfall dels att möta kostnadspressen genom att fortsätta realisera kostnadssynergier, dels att stärka positionen på marknaden och därigenom förbättra vårt läge gentemot våra konkurrenter.

Vi räknar med att expansionen kommer att fortsätta både på våra nuvarande huvudmarknader och i länder gräsande till dessa som till exempel Norge, Danmark, Benelux, Frankrike, Schweiz, Österrike och Tjeckien. Även om Vattenfall fortfarande kommer att sträva efter att vara ett integrerat energibolag ser vi positivt på möjligheter att öka vår produktionskapacitet. Vattenfall har redan en stark position inom el- och värmeproduktion och ytterligare expansion skulle stärka vår position i grossistledet. Vi räknar med att förvärv kommer att stå för huvuddelen av tillväxten men även förstärkning av egna produktionsanläggningar planeras.

Produktion och försäljning av el samt att vara aktiv inom hela värdekedjan för värme kommer att fortsätta vara våra huvudområden. Vi ser även gas som ett intressant område då tillväxten förväntas bli högre än marknaden i övrigt och gas i högre grad kommer att bidra till el- och värmeproduktion. För att vara konkurrenskraftig inom gas krävs kapacitet att upphandla stora volymer, varför storlek även här kommer att vara en förutsättning.

Business performance: Benchmark för branschen

Vattenfalls vision är att bli ett ledande europeiskt energiföretag. Storlek är en viktig konkurrensfaktor på vår

marknad för att kunna utvinna skalfördelar. Med förvärven i Tyskland och Polen togs ett steg mot denna vision när Vattenfalls omsättning tredubblades. Storlek är dock bara en aspekt av att vara ledande. Ledande innebär också att vara den benchmark, den måttstock, som övriga företag i branschen jämför sig med.

Hittills har arbetet med förvärven i huvudsak koncentrerats på att nå lägre kostnader per producerad enhet genom att införliva, effektivisera och koncentrera enheter i koncernen. Detta arbete går mot sin fullbordan. För Vattenfall återstår fortfarande den stora utmaningen att i ännu högre grad utnyttja de substansiella synergier i verksamheten.

Nästa steg i utvecklingen är alltså att fullt utnyttja de möjligheter som finns både vad gäller skalfördelar över gränserna och inom utnyttjande av den samlade kompetens som finns inom koncernen. Målet är att varje del av Vattenfalls verksamhet ska kunna tjäna som benchmark, en måttstock inom vår bransch.

De synergier som Vattenfall räknar med att realisera är dels skalfördelar exempelvis inom inköp och IT-infrastruktur, dels kunskapsfördelar inom bland annat riskhantering och underhåll. Flera program löper redan inom dessa områden. Vattenfall Trading Services är ett exempel på hur riskhantering inom produktion och försäljning kan optimeras. Inom underhållsområdet drivs ett program med ambitionen att förbättra effektivitet och kvalitet. Andra pågående program inkluderar centralisering av bränslehantering, översyn av administrativa funktioner samt utveckling av koncerngemensamma nyckeltal för jämförande ändamål.

För att utöka kunskapsutbytet inom koncernen har flera benchmarkingprojekt inletts, till exempel inom elnäts- och värmeverksamheten.

- Fortsätta den lönsamma tillväxten
- Business Performance: Benchmark för branschen
- Bli "Nummer ett" för kunden och miljön
- Vara en attraktiv arbetsgivare

Kunderna, miljön och våra medarbetare

"Nummer ett för kunden"

Vattenfall har idag cirka sex miljoner kunder. Hela vår verksamhet är beroende av deras förtroende. I de nordiska länderna har exempelvis hela energisektorn under en tid mötts med misstro från konsumenterna. För att vi ska kunna utveckla vår affär krävs att våra kunder har ett brett och solitt förtroende för oss. Därför kommer vi under de närmaste åren fortsätta satsa på att bli "Nummer ett för kunden". Utifrån Vattenfalls erfarenheter och lärdomar från avreglerade marknader med krav på kvalitet, hög servicenivå och tillgänglighet, ska vi fortsätta arbeta offensivt för att bli energikundernas förstahandsval.

"Nummer ett för miljön"

Vår tids allvarligaste miljöproblem, den pågående klimatförändringen, är globalt. Vattenfall arbetar för att förbättra miljön och ambitionen är att bli branschledande inom miljöområdet inom de områden som innefattar vår verksamhet. Våra kolbaserade produktionsanläggningar i Tyskland är bland världens modernaste och ger, med undantag för koldioxid, begränsade utsläpp i atmosfären. Närmare hälften av vår totala elproduktion kommer från förnybara energikällor eller kärnkraft, produktion som generellt har mycket låga

utsläpp och praktiskt taget inte ger några utsläpp av växthusgaser.

Detta är dock inte tillräckligt. Inom EU har sedan länge planerats långtgående åtgärder, baserade på Kyoto-protokollet, för att minska koldioxidutsläppen och i början av 2005 inleddes handeln med utsläppsrätter.

Vi fortsätter arbetet med att effektivisera våra anläggningar, öka användningen av energikällor med låga eller inga utsläpp och är drivande i utvecklingen av det koldioxidfria kolkraftverket för att stärka vår ställning på miljöområdet i linje med vår ambition att bli "Nummer ett för miljön".

En attraktiv arbetsgivare

Dedikerade och kompetenta medarbetare har en nyckelroll i Vattenfalls utveckling. Vår förmåga att attrahera, engagera och utveckla de medarbetare och den kompetens som vi behöver är därför ett högprioriterat område, särskilt som Vattenfall under den kommande tioårsperioden kommer att möta stora pensionsavgångar. Vattenfall kommer fortsätta att arbeta intensivt med både chefs- och kompetensutveckling. För närvarande löper ett antal koncerngemensamma projekt, bland annat med syftet att skapa ett gemensamt synsätt på ledarskap.

INVESTERINGAR I KUNDTILLFREDSSTÄLLELSE

"DE NYA ELMÄTARNA GÖR ATT
VI KAN MÄTA KONSUMENTERNAS
KONSUMTION I REALTID"

Som en del av "Nummer ett för kunden" i Finland har Vattenfall tillsammans med TeliaSonera arbetat för att utveckla ett system för insamling av förbrukningsdata, som bygger på mobiltelefonsystemet. Med fjärravläsning av elkonsumtionen i realtid kommer vi att kunna fakturera faktisk konsumtion istället för som tidigare beräknad konsumtion.

Aarne Sievi har lett projektet från Vattenfall i Tammerfors.

"Pilot-installationer av elmätare är redan gjorda och i maj 2005 kommer vi att börja installera fjärrläsare hos Vattenfalls alla 360 000 nätkunder i Finland", säger Aarne Sievi.

Reaktionerna har hittills varit mycket positiva.

"Kunder har kontaktat oss för att höra om systemet redan är tillgängligt. De har också varit aktiva och givit oss många nya idéer om ytterligare tjänster i systemet", säger Aarne Sievi.

Det är emellertid inte bara Vattenfalls kunder som kommer att kunna dra nytta av systemet. Vattenfalls operativa verksamhet kommer också att få ytterligare förfinade verktyg.

"Vi kommer att ha mer exakt information om elnätets prestanda, till exempel vad gäller information om överföringsförluster. Informationen kommer att göra det lättare att utveckla och underhålla elnätet än tidigare och att förbättra dess effektivitet", säger Aarne Sievi.

DEN EUROPEISKA ENERGIMARKNADEN

Den europeiska energimarknaden genomgår en omfattande strukturomvandling. Från att ha varit nationella monopolmarknader ska hela den europeiska marknaden öppnas för konkurrens senast 2007. Aktörerna anpassar sig till denna nya marknad. Av Vattenfalls huvudmarknader; Norden, Tyskland och Polen, är Norden och Tyskland avreglerade medan den polska marknaden fortfarande är reglerad.

Energisektorn har historiskt varit mycket reglerad, men sedan 15 år tillbaka har en våg av förändring svept över världens energimarknader. I Europa började den med avregleringen i England och Wales. Idag är flera elmarknader helt öppna för konkurrens (se karta sid 17). Enligt EU:s elmarknadsdirektiv ska samtliga länder ha avreglerat sina marknader till 100 procent senast 2007. Marknadsmechanismernas entré har medfört högre effektivitet och ökad kundorientering. Konsumenterna har genom avregleringen givits möjligheten att fritt välja elleverantör och har fått ökade möjligheter att själva anpassa pris- och riskprofil. För elleverantörerna har kraven på marknadsässig avkastning på kapital i många fall lett till privatisering och börsnotering. Förändringarna har också medfört pris- och kostnadspress, lägre marginaler och ökad konkurrens. Marknadsutvecklingen har sporrat de kapitalintensiva energiföretagen inom energisektorn att växa, framför allt genom sammanslagningar och förvärv över landsgränserna. Vattenfall har också följt denna utveckling och expanderat sin verksamhet ut i Europa. För fem år sedan hade Vattenfall nästan all sin verksamhet i Sverige. Idag är omsättningen fyra gånger så stor och drygt två tredjedelar av våra anställda finns i Tyskland och Polen.

Elpriset speglar en fungerande marknad

Till skillnad från en reglerad marknad, så styrs priset på en konkurrensutsatt marknad av utbud och efterfrågan. Elproducenterna säljer sin el på en marknadsplats där aktörerna, inklusive konsumenterna, kan göra aktiva val för att skydda sig mot prisuppgångar samt dra nytta av prisnedgångar. Prisvariationerna beror till stor del på vilket energislag som dominerar i kraftsystemet. I Norden svarar vattenkraften för en stor del av elförsörjningen medan kolbaserad kraft dominerar i Tyskland och Polen. I Norden påverkas priset direkt av tillgången till vatten, vilket gör den nordiska marknaden mycket volatil då tillgången till vatten beror på mängden nederbörd. Vid låg vattentillgång påverkas dock även de nordiska elpriserna av koleldade kraftverk och därmed indirekt av kolprisernas utveckling.

Avreglering i producent- och försäljningsledet

I den gamla monopolstrukturen låg hela värdekedjan – produktion, transmission, distribution och försäljning – som regel i samma företag. Efter avregleringarna har produktion och försäljning konkurrensutsatts medan transmission och distribution, vilka är naturliga monopol, även fortsättningsvis förblir starkt reglerade. Denna reglering ska enligt EU utövas av en oberoende regleringsmyndighet och kan ske enligt olika modeller.

Nätoperatörerna i ny roll på en avreglerad marknad

Nätoperatörernas roll har förändrats i och med avregleringen. Nätverksamhet är ett naturligt monopol eftersom det vore samhällsekonomiskt olönsamt att införa konkurrens genom att exempelvis bygga parallella elledningar. Avgifterna för att använda näten över-

Vattenfalls marknadsposition

	Sverige	Finland	Tyskland	Polen
Elproduktion	1 ⁴	1 ⁴	3	7 ¹
Elhandel	Top 3 ⁴	Top 3 ⁴	Top 3	-
Distribution	2	2	4	6 ²
Försäljning	1	2	3	6 ²
Fjärrvärme	4 ⁴	4 ⁴	1	1 ³

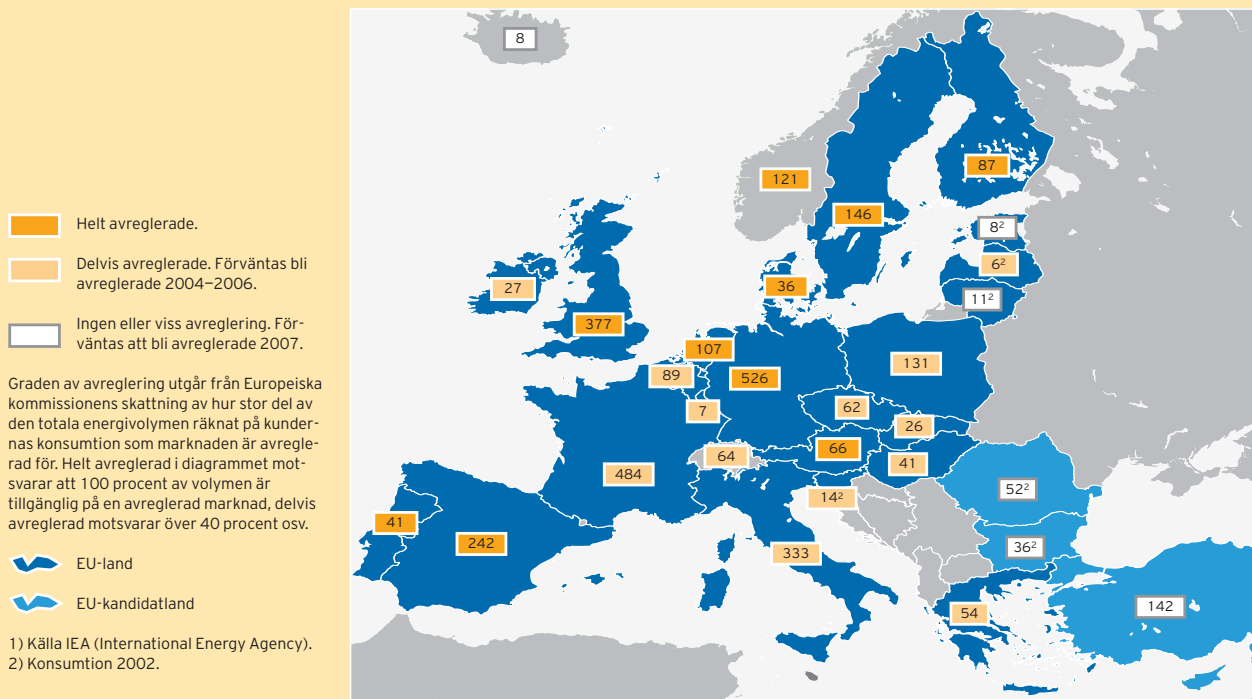
1) Marknadspositionen är nummer 4 om bara de privatiserade bolagen inkluderas.

2) Marknadspositionen är nummer 1 om bara de privatiserade bolagen inkluderas.

3) Enbart värmeproduktion.

4) I Norden.

Den europeiska elmarknaden (Konsumtion¹ 2004, TWh)

Viktiga händelser 1989–2007

vakas och regleras därför av en oberoende myndighet. Principerna för regleringen varierar mellan länderna. I vissa fall godkänns avgifterna, nättarifferna, direkt av myndigheten i förväg, så kallad ex ante-reglering. I andra fall sätter nätoperatörerna avgifterna och nätmyndigheten kontrollerar dessa i efterhand, så kallad ex post-reglering. Modellerna kan vidare vara kostnadsbaserade eller incitamentsbaserade. Kostnadsbaserad reglering ger i regel inte incitament för nätföretagen att sänka sina kostnader. I andra modeller regleras istället nätföretagens intäkter, vilket motiverar företagen att sänka sina kostnader.

Gemensamt för all lagstiftning och övervakning är dock att den måste:

- Möjliggöra nätanslutning för alla användare.
- Ge operatörerna rimlig avkastning på investerat kapital.

- Ge nätoperatörerna möjlighet och incitament att öka effektivitet och leveranssäkerhet.
- Skydda kunden från att monopolställningen missbrukas.

I såväl Tyskland, Finland som Sverige utvecklas för närvarande modeller för prissättning. I Sverige har en kalkylmodell, "Nätnyttomodellen" utvecklats. Modellen beräknar nyttan för konsumenten och en, enligt modellen, skälig kostnad för det aktuella nätområdet. Denna kostnad ligger sedan till grund för myndighetens prövning av bolagens nätavgifter. Även i Finland har en ny regleringsmodell tagits i bruk från och med januari 2005. I Tyskland har regeringen beslutat om huvuddragen för nätreglering i den nya energilagen (EnWG). Hittills har parterna på den tyska elmarknaden själva utformat regler på frivillig basis, vilket försvårat genomlysningen av nättarifferna. Regleringen

förväntas införas i mitten av 2005. Senast två år efter regleringens införande ska en övergång till någon form av incitamentsbaserad modell ske. På den polska marknaden har ett viktigt steg tagits mot en avreglerad marknad genom etableringen av en oberoende nätoperatör, PSE Operator, som är ett dotterbolag till den polska stamnätsoperatören PSE. Nästa steg i den polska avregleringsprocessen involverar bland annat regionala distributionsbolag, som måste separera sina distributions- och försäljningsaktiviteter senast i mitten av 2007.

Förändringar i det europeiska energiutbudet

Produktionskapaciteten överstiger fortfarande konsumtionsbehovet i Europa. Över tiden kommer emellertid denna överkapacitet att försvinna, dels för att ålderstigna anläggningar tas ur bruk, dels för att konsumtionen förväntas öka i hela Europa. Sydeuropa förväntas visa den högsta tillväxten på cirka 2,5 till 3 procent per år, medan norra och västra Europa beräknas ha lägre tillväxt. I östra Europa beräknas tillväxten bli cirka 1,8–2 procent per år. I Sverige finns en politisk överenskommelse om att kärnkraften, vilken för närvarande står för cirka hälften av elproduktionen, ska avvecklas. I Tyskland finns en överenskommelse mellan kraftproducenterna och regeringen om avveckling av kärnkraften och dessutom kommer stora delar av den fossilbaserade energiproduktionen i Europa att behöva ersättas fram till 2020. Förutsatt att inga förändringar i överenskommelserna sker står stora delar av marknaden inför ett kapacitetsgap där uppskattningsvis 350 000 MW kommer att behöva ersättas i Europa (EU 25) fram till 2030. Att miljökraven skärps samtidigt som kapacitet planeras att avvecklas innebär en stor utmaning eftersom kapaciteten inom förnybar energi enligt uppskattningar kommer att fortsätta att stå för mindre än 15 procent totalt under denna tidsperiod.

Utvecklingen av den inre marknaden kommer att fortsätta

Den europeiska unionen har haft stor betydelse för utvecklingen mot ökad konkurrens på energimarknaderna genom de så kallade direktiv som beslutats och därmed måste införas i nationell lagstiftning. Ytterligare lagstiftning tillkommer löpande. Parallellt med att

skapa en inre energimarknad har EU även att hantera de ökade miljökraven, bland annat för att möta hoten från klimatförändringar. Kyotoprotokollet innebär att EU förbundit sig att minska utsläppen av växthusgaser med totalt 8 procent till 2008/2012 jämfört med basåret 1990. Som en följd introduceras handel med utsläppsrätter för koldioxid 2005.

Trots harmoniseringsarbetet inom EU, är skillnaderna mellan hur långt länderna kommit med avregleringen fortfarande stora. Europeiska kommissionen och andra organ fortsätter därför att driva på avreglering av energimarknaderna och integrationen över gränserna. Europeiska kommissionen lade i början av 2004 ut färdriktningen för hur den interna marknaden för energi ska utvecklas på medellång sikt. Bland annat menar EU att den gränsöverskridande handeln bör stimuleras för att öka konkurrensen och därmed den ekonomiska effektiviteten inom energisektorn. Nationella marknader ska integreras till större regionala marknader. Norden anses vara den mest välutvecklade regionala marknaden. Ett område som Europeiska kommissionen identifierat där avregleringen går särskilt långsamt är naturgasmarknaden. Det är ännu så länge svårt att tala om något representativt marknadspris för gas. Ett problem är att tillgången till transporter på likvärdiga villkor varierar, vilket är en viktig förutsättning för en transparent gasmarknad.

Nya EU länder kommer på sikt att ha mycket stor påverkan

Den 1 maj 2004 blev ytterligare tio länder medlemmar av EU. Dessa har därmed förbundit sig att öppna och avreglera sina energimarknader. Deras totala elförbrukning uppgår till omkring 300 TWh, vilket betyder att den samlade europeiska elmarknaden därmed uppgår till cirka 2 900 (EU 25) TWh. På sikt kommer integrationen av dessa länder att ha mycket stor betydelse för den framtida europeiska energimarknaden. Polens EU-inträde i maj öppnade till exempel den polska marknaden för aktörer från andra EU-länder genom att import- och exportmonopol avskaffades. Genom nya regler för gränsöverskridande handel kommer handeln över gränserna att öka.

INVESTERINGAR I ETT GEMENSAMT VARUMÄRKE

"VI VILLE GE EN UPPLEVELSE AV ENERGI"

Dagens internationella Vattenfall är framför allt uppbyggt genom förvärv som genomförts under den senaste femårsperioden. Ett intensivt arbete har pågått sedan dess för att integrera verksamheterna med varandra. En del av detta arbete innefattar uppbyggandet av "Ett Vattenfall" och införandet av ett gemensamt sammanhållande varumärke.

Det är inte bara en fråga om att utveckla konsumenternas medvetenhet om Vattenfall, utan i hög grad också en fråga om skapandet av till exempel gemensamma kulturbärare och transparens gentemot intressentgrupper. Oberoende av region ska intressenter veta vad de kan förvänta sig av Vattenfall. Dessutom ger införandet av ett varumärke betydande effektivitetsfördelar.

I Polen har exempelvis varumärket Vattenfall börjat introduceras under 2004. Där har konsumenter också bokstavligen givits en upp-

fattning om vad de kan förvänta sig av Vattenfall. En del av introduktionen innefattade att Vattenfall monterade infravärme och extra lampor i busskurer runt om i Warszawa och i Silesien.

"Vi ville göra någonting annat än den vanliga tryckta kampanjen, någonting som visade vår affär och hur den bidrar i samhället", säger Piotr Kedzierski som arbetat med projektet.

Busskurerna är bara en del av introduktionen av varumärket i Polen och de har blivit mycket uppskattade.

"Reaktionerna från allmänheten har varit mycket positiva", fortsätter Piotr Kedzierski.

"Det är första gången ett energibolag gör en omfattande varumärkeskampanj i Polen så för många blir det också en introduktion till energisektorn".

KONSOLIDERING OCH KONCENTRATION PÅ KÄRNVERKSAMHET

Under en följd av år var den dominerande strategin bland de stora europeiska energiföretagen tillväxt genom företagsköp utanför den egna hemmamarknaden. Men sedan 2002/03 har storbolagen istället satsat på konsolidering och integration av de förvärvade företagen, avyttring av icke-kärnverksamhet och minskad skuldsättning.

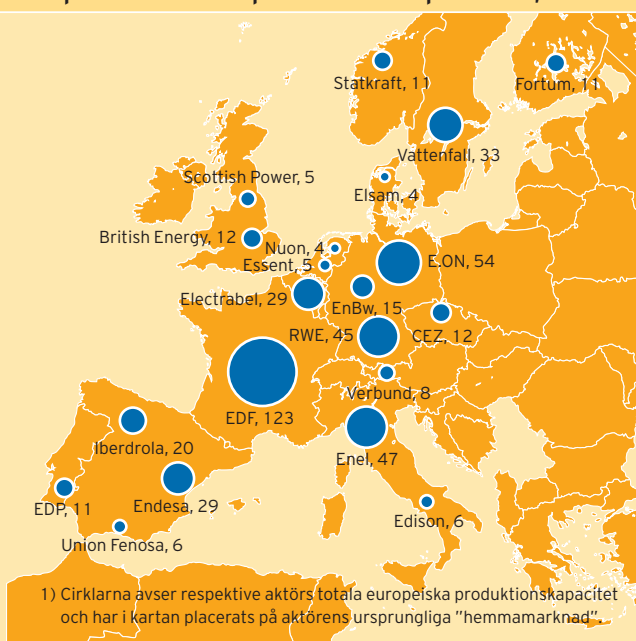
Den förändring i de stora europeiska aktörernas strategier som påbörjades under 2002 fortsatte under 2004. Från att under en följd av år ha satsat på snabb internationell tillväxt främst genom lånefinansierade företagsköp, med drastiskt försvagade balansräkningar som följd, skiftade aktörerna fokus. Man satsade istället på att konsolidera och integrera de förvärvade bolagen, förbättra kassaflödena, avyttra icke-kärnverksamhet och reducera skuldsättningen.

Aktörerna kan grovt indelas i följande fyra kategorier:

- Vertikalt integrerade företag som satsat på tillväxt utanför sina respektive nationella hemmamarknader som franska EDF, tyska RWE och E.ON, svenska Vattenfall och spanska Endesa.

- Företag som uppnått starka positioner på regionala marknader som Enel i Italien, Fortum i Norden, Iberdrola i Spanien, Essent och Nuon i Benelux, EDP i Portugal, Scottish Power och Scottish and Southern Energy i Storbritannien.
- Multi-utility företag som franska Suez och Veolia med flera produktområden vid sidan om el och gas, såsom vatten, avfallshantering och transporter och med verksamhet på flera geografiska marknader. Även brittiska gas- och elleverantören Centrica kan hänföras till denna grupp.
- Övriga företag såsom de kommunägda tyska Stadtwerke, specialiserade företag som franska gasleverantören Gaz de France, brittiska transmissions- och gasnätbolaget National Grid Transco, norska vattenkraftproducenten Statkraft samt ett flertal mer eller mindre lokala aktörer som tyska EnBW och EWE, spanska Union Fenosa, belgiska Electrabel (till hälften ägt av Suez) med flera.

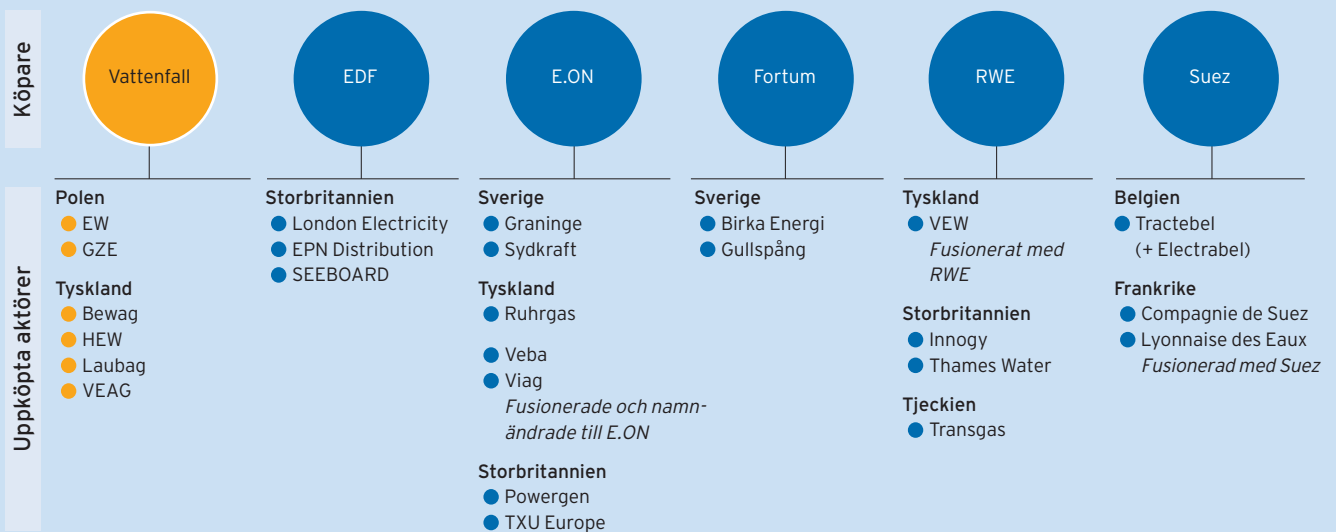
Europeiska aktörer, elproduktionskapacitet i Europa 2003, GW¹

Stark resultatutveckling under 2004

Företagen har generellt lyckats väl med den önskade omstruktureringen, hjälpta av stigande energipriser och effektiva prissäkringsstrategier som lett till ökad lönsamhet. Flera företag har också kunnat förbättra sin skuldsättningsprofil genom att amortera på sina lån, förlänga låneportföljens löptid, dra nytta av lägre räntor och omförhandla krediter till bättre villkor. Under året har ratinginstitutet för första gången på lång tid uppgraderat fler energiföretag än man graderat ned. Genomgående försiktiga finansiella strategier har gynnat obligationsinvestorare och andra långivare. Samtidigt har dock aktieägarnas krav på värdetillväxt lett till att flera av de stora företagen aviserat generösare aktieutdelningar framöver och rentav återköp av aktier. Storföretagen har förvisso sagt sig vilja växa ytterligare,

Större strukturaffärer på den europeiska energimarknaden sedan 1999

Marknadsandelar på Vattenfalls marknader, %

	Elprod Norden Volym 380 TWh	Elprod Tyskland Volym 490 TWh	Distr Sverige 5,2 milj kunder	Distr Finland 2,2 milj kunder	Distr Tyskland ~40 milj kunder	Värmeprod Polen Volym 48,9 TWh
Vattenfall	21	16	17	12	8	27
E.ON/Sydkraft	8	29	20	7	17	-
RWE	-	37	-	-	18	2
Fortum	14	-	17	13	-	-
Statkraft	11	-	-	-	-	-
Helsingfors Energi	2,4	-	-	11	-	-
EnBW	-	11	-	-	12	-
Polska staten	-	-	-	-	-	30
Övriga	43	7	46	57	45	41

men de har mer eller mindre unisont förklarat att de inte har för avsikt att trissa upp budsummer till tidigare realistiska nivåer. I regel har företagen även förpliktat sig att upprätthålla en viss minsta ratingnivå.

De kraftproducenter vars produktionstillgångar är mindre känsliga för stigande bränslepriser, såsom kärnkraft-, vattenkraft- och brunkolsbaserade anläggningar, har fått förbättrade marginaler inom elproduktionen genom att marknadspriserna på el stigit bland annat på grund av den kraftiga uppgången i olje- och stenkolspriserna. Detta samtidigt som de egna produktionskostnaderna förblivit nästintill opåverkade.

De marknader som nu står i tur för konsolidering är främst östra Europa och Ryssland. Energisektorn är där föremål för avreglering och omstrukturering och tillväxten är hög. Bland annat E.ON och Enel har under 2004 gjort betydande förvärv i Ungern respektive Slovakien. Mindre förvärv i området har gjorts av Gaz de France, Fortum och RWE. I Norden är det främst den danska marknaden som är föremål för konsolidering. Den danska regeringens ambition är att skapa ett stort nationellt energiföretag som kan klara konkurrensen från de betydande internationella aktörerna. Med detta som motiv har man stöttat det statliga gasföretaget Dong's försök att fusionera sig med det

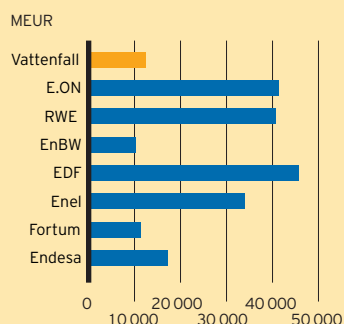
största danska elföretaget Elsam. I Nederländerna har regeringen föreslagit att nätverksamheten ska separeras från de integrerade företagen, vilket orsakat turbulens eftersom det antas leda till försämrad finansiell ställning. Men det har också skapat förväntningar om konsolidering och förändrade ägarstrukturer. I Spanien har regeringen indikerat att man ser positivt på en konsolidering bland de spanska aktörerna.

Nya privatiseringar förbereds

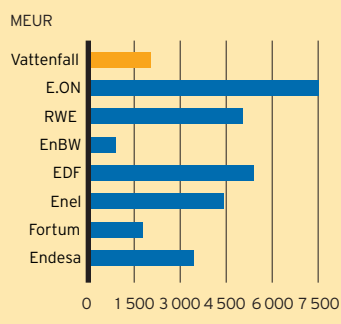
Under året har inga omfattande privatiseringar ägt rum. Däremot har man i Frankrike beslutat att delprivatisera Europas största elföretag EDF och gasbolaget Gaz de France. Beslutet att borsintroducera EDF under 2005 har föregåtts av omfattande protester från de anställda som befarar försämrade anställnings- och pensionsvillkor. Det har förts intensiva diskussioner mellan

Konkurrentöversikt (Uppgifter per 30 september 2004 om inget annat anges)

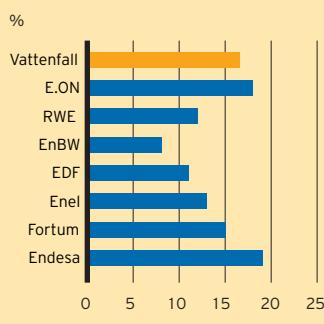
Omsättning

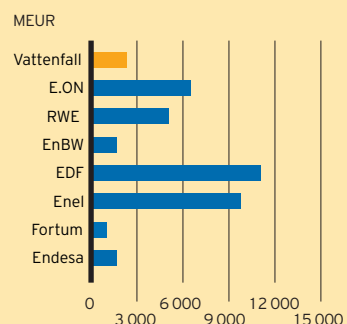
Rörelseresultat (EBIT)

Rörelsemarginal

Operativt kassaflöde

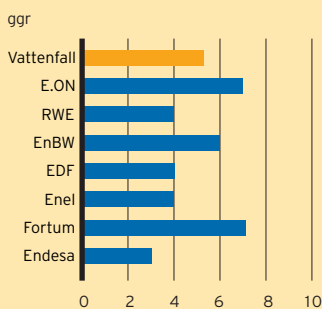

	Vattenfall	E.ON	RWE	EnBW
Land	Sverige	Tyskland	Tyskland	Tyskland
Börsnoterat	Ej börsnoterat 100% statsägt	Börsnoterat	Börsnoterat	Börsnoterat (EdF äger 45%)
Elförsäljning, TWh	203 (2003)	387.6 (2003)	300 (2003)	127 (2003)
Antal kunder	5,8 miljoner	El: 27 miljoner Gas: 17 miljoner	El: 21 miljoner Gas: 11 miljoner, Vatten: 70 miljoner (antal invånare)	4,5 miljoner
Huvudprodukter	El, värme	El, gas	El, gas, vatten	El, gas, vatten, avfallshantering
Huvudmarknader	Norden, Tyskland, Polen	Centraleuropa, Storbritannien, USA, Norden, Östeuropa	Tyskland, Storbritannien, USA, Östeuropa	Tyskland
Strategier	<ul style="list-style-type: none"> Fokus på el och värme i Norden, Tyskland och Polen Realisera synergier över landsgränserna och skapa "Ett Vattenfall" Fortsatt värdeskapande expansion i närområdena 	<ul style="list-style-type: none"> Fokus på el och gas – utnyttja synergier Integration under mottot "One E.ON" Fortsatt expansion – fokus på Central- och Östeuropa 	<ul style="list-style-type: none"> Multi-utility Utnyttja synergier mellan el och gas Fortsatt konsolidering – reducera kostnader och förbättra den finansiella ställningen 	<ul style="list-style-type: none"> Refokusering på elverksamheten i Tyskland Förbättra lönsamheten och återställa den finansiella balansen genom kraftiga kostnadsreduceringar Fortsätta avyttra icke kärnverksamhet

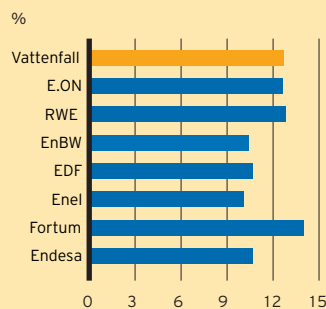
företagsledningen och regeringen om erforderlig kapitalisering och allt tyder på att staten tar över EDF:s mycket stora pensionsåtaganden. I Italien har staten under året minskat sin ägarandel i Enel från 61,3 procent till 42 procent och i finska Fortum kommer oljeverksamheten att avskiljas från koncernen under våren 2005. I det nya EU-landet Polen är regeringens ambition att fortsätta privatiseringen inom kraftsektorn

även om intresset från potentiella utländska investorer varit begränsat, delvis beroende på rådande osäkerhet om regleringens omfattning och en för hög prisbild. I Nederländerna diskuteras privatisering av stamnätsoperatören TenneT och integrerade företag som Essent och Nuon. I Portugal har EDP:s försök att ta över statliga Gás de Portugal stoppats av EU:s konkurrensmyndighet.

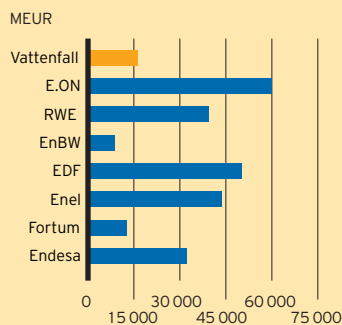
Räntetäckningsgrad

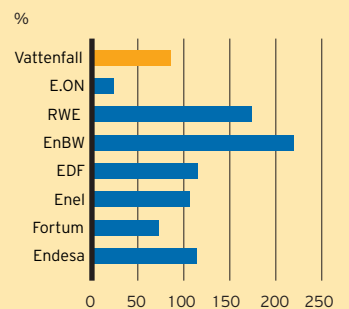
Rörelseresultat/sysselsatt kapital

Sysselsatt kapital

Skuldsättningsgrad, netto

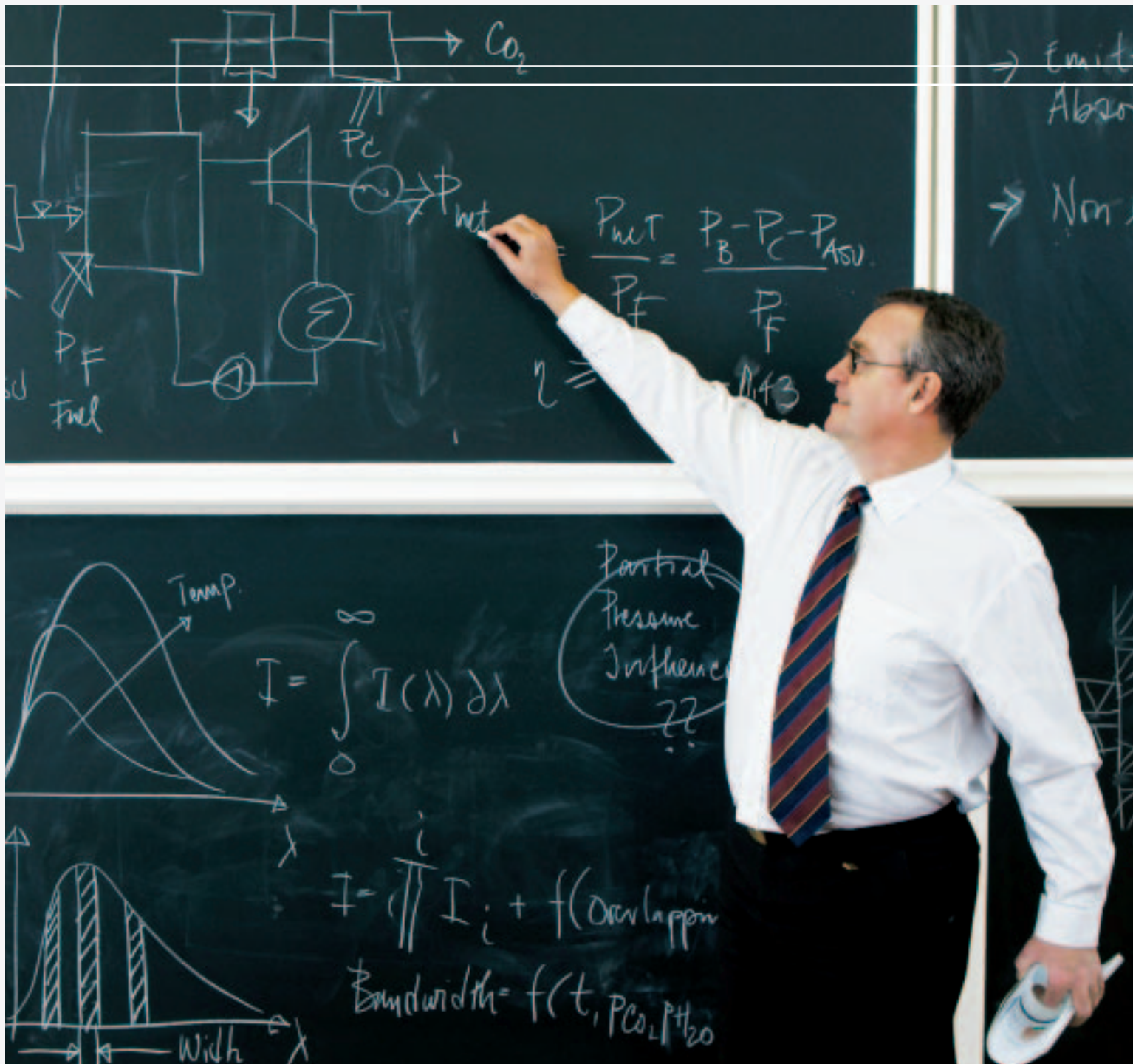

EDF	Enel	Fortum	Endesa
Frankrike	Italien	Finland	Spanien
Ej börsnoterat, men planeras ske 2005/2006	Börsnoterat. 42% statsägt	Börsnoterat 59,3% statsägt (Dec. 2004)	Börsnoterat
519 (2003)	152 (2003)	44.7 (2004)	132 (2004)
42 miljoner (varav 27 i Frankrike)	El: 30 miljoner, Gas: 1,9 miljoner, Tele: 28,3 miljoner	1,4 miljoner (nätkunder)	11 miljoner Spanien 11 miljoner Latinamerika
El	El, tele, gas	El, olja, gas, värme	El, gas, tele
Frankrike, Storbritannien, Tyskland (Italien, Spanien, Latinamerika)	Italien, Spanien, (Slovakien)	Norden, Baltikum	Spanien, Portugal, Latinamerika, Italien, Frankrike
<ul style="list-style-type: none"> Förbereda kommande privatisering Breda produktportföljen mot till exempel gas och energitjänster Förbättra lönsamheten Avyttra icke kärnverksamhet 	<ul style="list-style-type: none"> Regional expansion men fokus på Italien och Östeuropa Fokus på kärnverksamheten energi (el, gas) Avyttra televerksamheten (WIND) 	<ul style="list-style-type: none"> Expansion i Norden, Baltikum och Ryssland Avskilja oljeverksamheten 	<ul style="list-style-type: none"> Ändrat fokus från multi-utility till kärnverksamheterna el och gas (ev. avyttring av tele) Konsolidering av tillgångarna i Spanien och Latinamerika Investeringar i ny produktionskapacitet (CCGT & förnybar energi)

Rullande 12-mån värden per 30 september 2004 för alla utom EDF (juni 2004).

Huvudkälla: Barclays Capital. Källor för Produkter/Huvudmarknader/Strategier: Moody's, S&P, Vattenfall.

Definitioner: Sysselsatt Kapital (eng Total Capital) = Räntebärande skulder + eget kapital inkl minoritetsandelar. Operativt kassaflöde = FFO +/- Rörelsekapitalförändring.

INVESTERINGAR I TEKNIK FÖR MINDRE UTSLÄPP

"TAR VI KLIMATFRÅGAN PÅ ALLVAR MÅSTE VI GÖRA NÅGOT"

Lars Strömberg arbetar inom Vattenfall med utvecklingen av det koldioxidfria kraftverket. Det är en del i Vattenfalls arbete med att hantera den egna verksamhetens miljöpåverkan. En annan viktig del är Vattenfalls arbete med förnybara energikällor, se sid 33–35. Av världens energiförbrukning idag baseras drygt 13 procent på förnybar energi och drygt 80 procent på fossila bränslen. International Energy Agency (IEA) spår att de förnybara energikällorna, som exempelvis vindkraft, även de kommande 20–30 åren kommer att stå för mindre än 15 procent av det totala energibehovet i världen.

Därför arbetar man nu med metoder för att skapa kolkraftverk med låga eller inga utsläpp alls. Koldioxiden och de andra produkter-

na från förbränningen samlas och koldioxiden görs flytande för att sedan pumpas ner i berggrunden. Målet är att ha en första större demonstrationsanläggning klar till 2015, och en mindre pilotanläggning kommer att börja byggas redan 2005.

"Vi behöver inte uppfinna något nytt utan det handlar om att utveckla och anpassa", säger Lars Strömberg.

"Lagringen kommer inledningsvis att ske i samma geologiska formationer som gas och olja lagrats i miljontals år. Tekniken för att lagra koldioxid på detta sätt har redan prövats i stor skala och risken för läckage måste bedömas som mycket liten."

PRISSÄTTNINGEN PÅ VATTENFALLS MARKNADER

Priserna på el sätts fortfarande i hög grad på regional nivå. Inom Vattenfalls marknader har Norden kommit längst i utvecklingen mot en väl fungerande marknad. I Tyskland går utvecklingen mot ökad transparens och högre likviditet. I Polen har utvecklingen bara börjat.

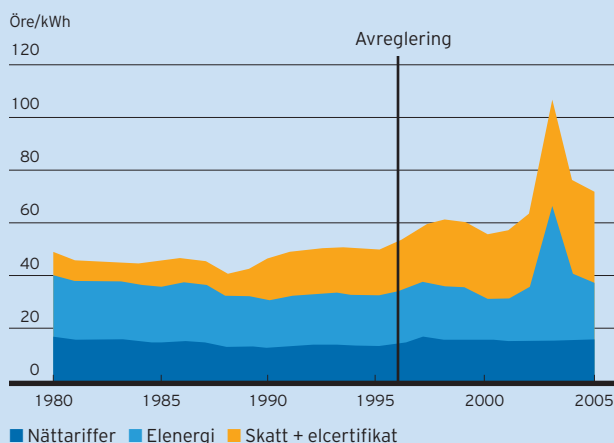
Priset på el är fortfarande i hög grad beroende av lokala produktionsförutsättningar. I centrala Europa där fossilbaserad kraft dominerar, styrs elpriset framför allt av priset på bränsle, främst kol och gas, samt produktionskapaciteten. I Norden, där vattenkraften svarar för en mycket stor del av kraftproduktionen, är det vattentillgången som har störst betydelse för prisutvecklingen. Även kolpriset har betydelse. Under 2005 introduceras handeln med utsläppsrätter i Europa, vilket på sikt förväntas påverka elpriset uppåt. Eftersom tilldelningen av utsläppsrätter på nationell nivå för den första handelsperioden 2005–2007 i stort sett täcker behoven förväntas inledningsvis inte någon kraftig prisstegring. För den första handelsperioden har utsläppsrätterna fördelats kostnadsfritt till kraftproducenterna. För den andra handelsperioden, 2008–2012, förväntas dels att den totala volymen utsläppsrätter minskar, dels att en viss del kommer att auktioneras ut till högstbjudande. Han-

deln med utsläppsrätter förväntas då tydligt påverka elmarknaderna med höjda priser, särskilt i de länder som har en hög andel fossilbaserad energiproduktion. Ett problem är att olika länder tillämpar olika principer vid tilldelningen, vilket kan leda till sämre effektivitet och snedvridning av konkurrensen.

Priset på el beror på den sist producerade enheten

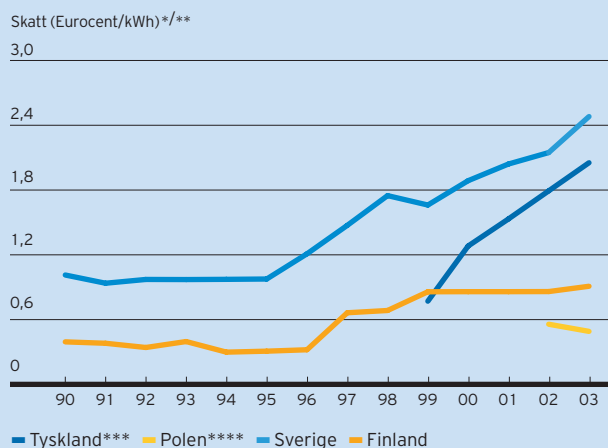
På en väl fungerande marknad är det marginalkostnaden, det vill säga den rörliga kostnaden för den sist producerade enheten, som bestämmer marknadspriset. I Norden och i Tyskland sker en omfattande handel på elbörserna NordPool och EEX som dagligen noterar marknadspriser. Produktionsanläggningar tas i bruk enligt en körorning som brukar kallas ”merit order dispatch” och som innebär att den anläggning som har den lägsta rörliga kostnaden tas i bruk först.

Elpris och skatt i Sverige

Elprisets utveckling i 1990 års penningvärde för en villa med elvärme i Sverige före och efter avregleringen uttryckt i öre/kWh. Källa: Svensk Energi.

Skatter för hushållsel (moms/andra avgifter inte inräknade)

*) Priser i EUR för att underlätta jämförelser, 1 eurocent = cirka 9 öre.
 **) Under åren 1990–1998 har omräkningsfaktorn från nationell valuta till Ecu använts för att få fram priser i EUR.
 ***) Energiskatt på el infördes 1999.
 ****) Energiskatt på el infördes 2002.
 Källa: Swedpower.

När efterfrågan stiger tas därefter dyrare och dyrare produktionslag i drift. Detta förklarar också varför de nordiska elpriserna påverkas så kraftigt av vattennivåerna. Då vattennivåerna är låga måste dyrare energislag användas i högre grad eller el importeras, vilket omedelbart avspeglar sig i stigande priser på Nord-Pool. Priset för den sist producerade enheten sätts i det så kallade marknadskrysset, det vill säga den punkt där utbudet möter efterfrågan. Detta marknadspris används sedan för all leverans eftersom spotmarknaden är utformad som en auktionsbör. På terminsmarknaden sätts priset också som en funktion av utbud och efterfrågan, men priset gäller bara för det enskilda kontraktet. Termins-priset speglar marknadens förväntan på det framtida elpriset. Avregleringarna på de olika marknaderna har medfört effektivare prissättning.

I de länder där avregleringen kommit längst och där handeln är välutvecklad, som i Norden, används börspriserna som referens vid försäljningen till slutkund. I Tyskland handlas fortfarande många kontrakt utanför börsen på den så kallade OTC-marknaden.

I praktiken råder det dock numera inga prisskillnader mellan de tyska börspriserna och OTC-priserna för långfristiga standardkontrakt.

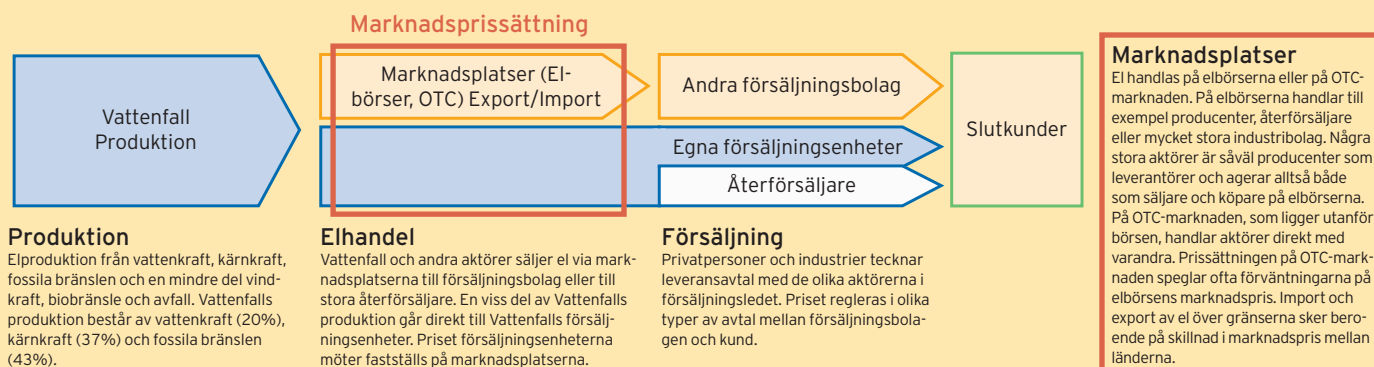
Det förekommer fortfarande på vissa marknader att marknadspriset inte är referens vid försäljning till slutkund. Detta försvårar för nya aktörer att etablera sig på marknaden.

Pressad lönsamhet i försäljnings- och elnätsverksamheten

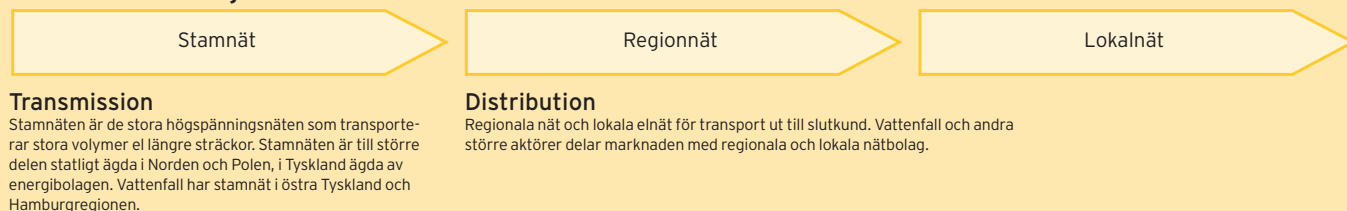
Trots att hushållsmarknaden fortfarande kännetecknas av låg rörlighet bland kunderna har avregleringen lett till hård konkurrens mellan elleverantörerna avseende pris- och produkterbjudanden. Detta har lett till att marginalerna i försäljningsverksamheten har pressats ned till låga nivåer.

Nätverksamheten är reglerad och myndigheterna utövar tryck på nätoperatörerna att sänka nättarifferna, vilket pressar lönsamheten och riskerar att minska incitamenten till investeringar. Ur ett kundperspektiv är det viktigt att regleringsmodellerna ger incitament att investera och upprätthålla en god kvalitet.

Vattenfall och värdekedjan

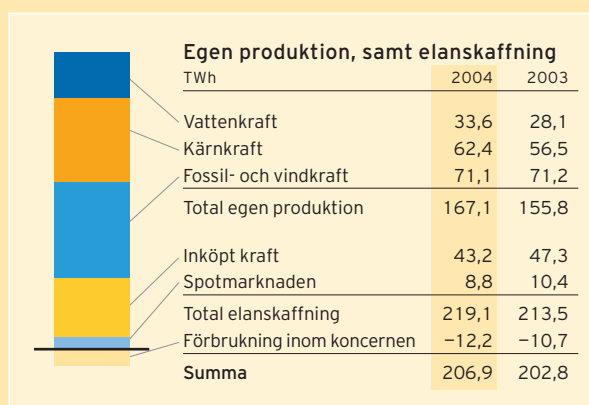

Distributionskedjan

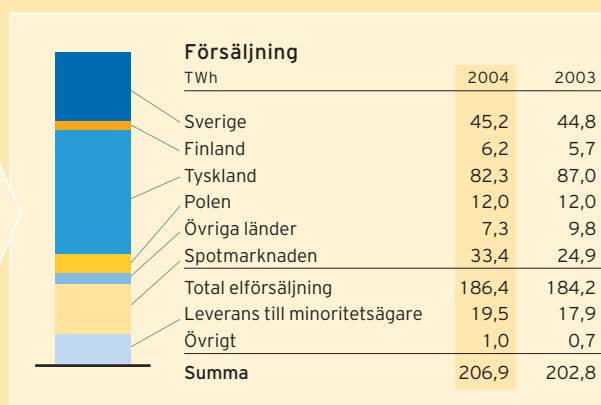

Volymer

Vattenfalls elproduktion

Vattenfalls elförsäljning

Elleverantören är länken mellan elbörsen och slutkund

De flesta kunder, oberoende av om de är privatpersoner eller industriella kunder, använder en elleverantör för att köpa sin el. Elleverantören svarar för anskaffning av elen, normalt genom inköp på elbörserna, och paketerar den därefter för slutkunden. Beroende på vilka behov och vilken riskprofil konsumenten önskar erbjuds olika former av kontrakt, som exempelvis rörligt pris eller fast pris för olika tidsperioder. Utan elleverantören skulle kunderna vara tvungna att handla själva på börsen, vilket skulle vara både kostsamt och riskfyllt. Det krävs en finansiell säkerhet och en minsta handelsvolym för att handla på börsen. För denna tjänst tar elleverantören en viss marginal på elpriset.

Den nordiska marknaden

NordPool – den nordiska elbörsen
Elpriset i Norden sätts i första hand på den nordiska elbörsen, NordPool, som ägs av stamnätsoperatörerna Svenska Kraftnät i Sverige och Statnett i Norge. Marknadsområdet täcker Sverige, Norge, Finland och Danmark. På NordPool finns två marknadsplatser. Den ena – spotmarknaden – är en auktionsbaserad handelsplats där olika aktörer kan köpa och sälja fysiska leveranser av elektricitet på timbasis för nästkommande dygn.

Därutöver finns en marknad för standardiserade finansiella kontrakt, på vilken terminskontrakt handlas upp till tre år framåt i tiden. Handeln och likviditeten är god på NordPool. Mer än 300 aktörer handlade under 2004 167 TWh på spotmarknaden, en ökning med 40 procent jämfört med 2003. Den totala elförbrukningen i Norden uppgick 2004 till 391 TWh. Volymen på NordPools finansiella marknad uppgick 2004 till 590 TWh, en ökning på 8 procent jämfört med 2003, vilket delvis beror på att ett antal nya aktörer tillkom under året. För mer information om Vattenfalls tradingaktiviteter se sid 49.

Kraftiga elprishöjningar på grund av låga vattennivåer, höga kolpriser och ökade skatter
Det första året efter avregleringen i Sverige i januari 1996 låg priserna i hela den nordiska regionen på en relativt hög nivå men föll därefter kraftigt till mycket låga nivåer under fyra år fram till 2001/2002. Utvecklingen förklaras av den hydrologiska balansen. 1996 var ett förhållandevis torrt år medan åren därefter kännetecknades av hög tillrinning. Valfyllda vattenmagasin ledde till drastiskt sänkta marknadspriser. Många aktörer som hade ställt in sig på fortsatt låga elpriser blev mycket överraskade då elpriserna sköt i höjden 2002, en prisuppgång som orsakades av låga vattennivåer efter en osedvanligt torr

och varm sommar och höst i kombination med stigande kolpriser. Först under slutet av 2004 har vattennivåerna återställts till normalnivå, vilket också lett till en lägre prisnivå. I Sverige har skatterna på el sedan avregleringen stigit med cirka 150 procent, i Danmark med 100 procent, och i Finland och Norge med 80 respektive 75 procent. Mer än 40 procent av en privatkunds elräkning utgörs numera av skatt och avgifter.

Den tyska marknaden

Den tyska elbörsen

Den tyska börshandeln med el sker sedan 2002 på European Energy Exchange, EEX, i Leipzig. Omsättningen och likviditeten har ökat men är fortfarande lägre än på NordPool. I slutet av 2004 var 123 aktörer aktiva på EEX, jämfört med 112 föregående år. Fortfarande ligger den största handelsvolymen utanför börserna på den så kallade OTC-marknaden men både spotmarknaden och den finansiella handeln på EEX fortsätter att utvecklas.

I praktiken råder det för långfristiga standardkontrakt ingen prisskillnad mellan de tyska börspriserna och OTC-priserna. Totalt handlades 2004 397 TWh på EEX, varav 60 TWh på spotmarknaden och 337 TWh på den finansiella marknaden. Sammanlagt ökade volymen med 6 TWh jämfört med föregående år. EEX strävar efter att öka likviditeten och har som ett led i detta infört möjligheten för motparterna att cleara sina OTC-kontrakt, vilket innebär att motpartsriskerna förs över till börserna. Tyskland är Europas största elmarknad med en årlig elkonsumtion på omkring 530 TWh, motsvarande cirka 18 procent av hela EU:s konsumtion. Marknaden avreglerades i ett slag 1998 då samtliga tyska elkunder fick rätt att välja elleverantör. Den tyska marknaden har därefter genomgått en kraftig strukturomvandling och de stora tyska energibolagen tillhör numera Europas största företag (se även sid 22–23). Huvuddelen av försäljningen mot kund ombesörjs dock fortfarande av olika lokala energiföretag, oftast kommunägda Stadtwerke. De tyska elpriserna föll dramatiskt före och i samband med avregleringen till följd av kapacitetsöverskott och därför att de etablerade aktörerna försvarade sina marknadsandelar genom

aggressiva prissänkningar mot kund för att hindra nya aktörer att få fotfäste på marknaden. Efter de inledande årens pristurbulens skedde en stabilisering och under 2004 även en prisuppgång. Kraftigt stigande råvarupriser och fraktpriser för kol samt omfattande skatthöjningar har orsakat prishöjningarna. Trots de senaste prishöjningarna är dock elpriserna till konsument fortfarande lägre än i mitten av 1990-talet före avregleringen. Skatter och olika avgifter utgör numera 40 procent av kundens elkostnad. Två faktorer som kommer att påverka den tyska elprisutvecklingen framöver är dels den förväntade kapacitetsbristen i Tyskland och därmed ökade investeringsbehov samt det nya europeiska handelssystemet med utsläppsrätter.

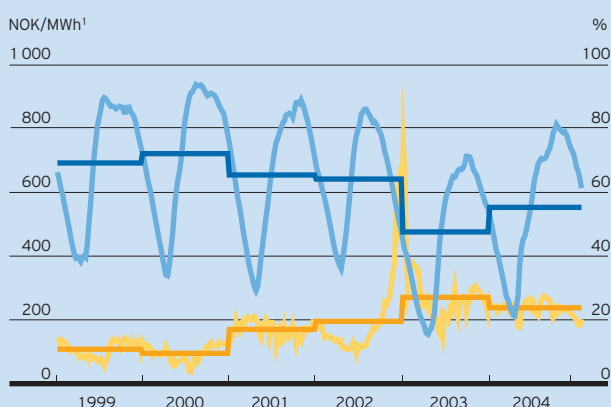
Den polska marknaden

Liten handel på polska elbörsen

Handeln på POLPX, The Polish Power Exchange, har pågått sedan 2000. Ännu är dock handelsvolymen låg och likviditeten dålig. Handeln minskade dessutom under 2004 jämfört med 2003 – från 2,6 TWh till 1,9 TWh att jämföras med den totala elkonsumtionen i Polen på 131 TWh. Den huvudsakliga anledningen till den låga volymen är att elproducenterna säljer ungefär halva sin nettoproduktion under långa leveranskontrakt till PSE, Polish Power Grid Company. PSE säljer därefter elen vidare till försäljningsbolag. Dessutom måste försäljningsbolag som säljer el till slutkunder köpa viss andel el från kraftvärmeverk och förnybara energikällor. Av den totala elproduktionen är därför bara drygt 40 procent tillgänglig för handel. Den polska regeringen har lagt fram en reviderad plan för att avsluta de långa leveranskontrakten. Planen måste dock först godkännas av Europeiska kommissionen och därefter av det polska parlamentet. En betydande andel av de långa leveranskontrakten mellan producenterna och PSE upphör dock under 2005–2007, vilket potentiellt kan förbättra likviditeten på marknaden oberoende av regeringens plan. Ytterligare en anledning till den låga handelsvolymen är de förutsättningar under vilka aktörer utan egna produktions- eller nättillgångar handlar på POLPX. Polska elpriser till hushållskunder är fortfarande reglerade. Diskussioner om avreglering

Prisutveckling

Prisutveckling i Norden

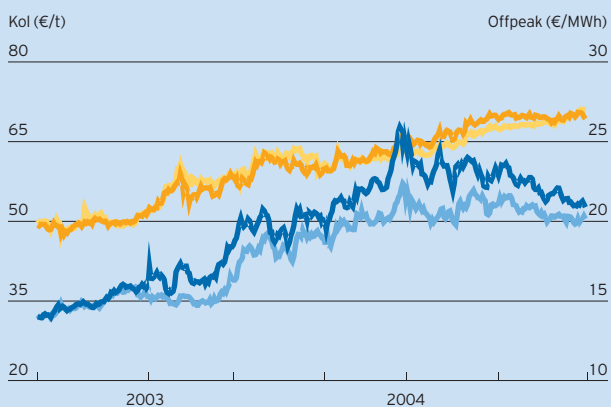
Den låga tillrinningen under 2002 påverkade fortfarande elpriserna i Norden i början av 2004. Under 2004 stabiliserades vattennivåerna och under januari 2005 var nivåerna högre än normalt, vilket reflekterades i elprisutvecklingen. Den mycket kraftiga prisuppgången vid årsskiftet 2002–2003 speglar både de låga nivåerna i magasinerna och kallare väderlek än normalt.

- Spotpris (NOKSYS) NordPool veckosnittpris
- Spotpris (NOKSYS) NordPool veckosnitt årsmedelvärde
- Vattennivån i de nordiska vattenreservoarerna i procent av total möjlig, årssnitt

Källa: NordPool, Vattenfall

1) Växelkurs: 1 NOK=1,0880 SEK, 1 NOK=0,1208 EUR
1 SEK=0,1110 EUR, 1 EUR=9,0070 SEK

Prisutveckling i Tyskland

Kolprisets inverkan på elpriset i Tyskland är framför allt tydligt på terminsmarknaden. Elproducenterna köper råvaran kol i förväg och säljer på samma sätt sin elproduktion i förväg för att prissäkra sig mot förändringar som kan påverka lönsamheten negativt. På detta sätt kan priserna säkras till exempel två år innan de faktiska leveranserna ska ske. Under 2003 och 2004 har kolpriserna stigit på världsmarknaden och de tyska elpriserna har utvecklats därefter. Den avvikande trenden det sista kvartalet förklaras av andra faktorer, däribland handeln med utsläppsrätter. I diagrammet visas utvecklingen i terminskontrakten för kol samt tyska terminspriser för el "offpeak" för leverans 2005 respektive 2006.

- EI 2005 OffPeak (€/MWh)
- EI 2006 OffPeak (€/MWh)
- Kol 2005 (API2) (€/t)
- Kol 2006 (API2) (€/t)

2) "Offpeak" är priserna för tiden mellan 21.00–08.00.

Källa: EEX, Tradition Financial Services, Vattenfall.

av den polska elmarknaden har pågått sedan början av 1990-talet. Fram till 2000 sattes elpriset av myndigheterna. Därför föll också elpriset i reala termer mellan 1994–1998. Sedan 2001 behöver dock inte elleverantörerna längre vänta på att få sina priser godkända, vilket lett till stigande priser. Fortfarande ligger priserna under den internationella nivån men skillnaden förväntas försvinna under kommande år. På medellång sikt kan också priserna komma att stiga på grund av den förhållandevis låga reservkapaciteten – i praktiken endast 10 procent. Reservkapaciteten kan i sin tur

komma att påverkas av den förväntade konsumtionsökningen i Polen samt behovet att ersätta gamla produktionsanläggningar.

Elkonsumtionen per capita i Polen är för närvarande enbart 40 procent av EU-snittet men beräknas öka med cirka 1,8 procent per år. En betydande del av kapaciteten härstammar från 1960–80-talet och måste ersättas fram till 2017 för att klara EU:s miljökrav.

FÖRTROENDE OCH ANSVAR

Att ha ett gott och grundmurat förtroende hos kunder, allmänhet, politiker, myndigheter och media är centralt för Vattenfall. För att skapa detta förtroende krävs ett aktivt och ansvarstagande miljöarbete.

Vattenfalls uppgift är att leverera el och värme till konkurrenskraftiga priser. Vi måste också hålla en hög kvalitet, i ett alltmer elintensivt samhälle. Samtidigt har betydelsen av framsteg inom miljöområdet vuxit till att bli en av nyckelfrågorna för att vinna ökat förtroende. Energiförsörjning är kopplad till ett stort socialt ansvar. Hur Vattenfall – och även andra energiföretag – uppfattas av media, politiker, investerare, offentliga institutioner och myndigheter påverkar i hög grad allmänhetens uppfattning.

För Vattenfall är det därför både en nödvändighet och en möjlighet att sätta ambitionen att bli ett ledande företag inom miljöområdet. En nödvändighet eftersom vår verksamhet är mycket kapitalintensiv och det ekonomiska värdet på våra tillgångar måste säkerställas. Men också för att vi, som en av de stora aktörerna på den europeiska energimarknaden, hela tiden får vårt agerande kritiskt granskat. En möjlighet eftersom det är en förutsättning för att få kundernas förtroende, bibehålla goda kontakter med myndigheter, driva tillståndprocesser, samt rekrytera kvalificerad personal.

Energiutmaningen - säker, tillförlitlig, billig energi utan oönskade effekter

Världens elbehov tillgodoses idag till 64 procent av fossila bränslen som kol, olja och gas och till 17 procent av

kärnkraft. Av Vattenfalls produktion baseras 42 procent på fossila bränslen och 37 procent på kärnkraft.

Anledningen till att dessa energislag står för en så stor del av världens elproduktion är att båda har egenskaper som på många sätt gör dem mycket attraktiva. Framför allt kan de erbjuda stora mängder energi till en jämförelsevis låg kostnad samtidigt som de är mycket tillförlitliga. Varken förbränning av fossila bränslen eller kärnkraft är beroende av vädret, som vindkraft, eller av de naturliga förutsättningarna på orten, som vattenkraft.

Trots dessa goda egenskaper finns oönskade effekter med båda energislagen. Förbränningen av fossila bränslen ger stora koldioxidutsläpp och bidrar till uppvärmningen av vår planet. Detta är en av de största utmaningarna som vårt samhälle för närvarande möter. Kärnkraften efterlämnar radioaktivt avfall som måste förvaras åtskilt från vår livsmiljö under en mycket lång tid framöver och lagras säkert under 100 000 år.

Eftersom vårt samhälle för närvarande är beroende av dessa energislag arbetar Vattenfall på flera områden för att möta dessa oönskade effekter. Vattenfall arbetar både med utveckling och effektivisering av befintliga tekniker samtidigt som Vattenfall investerar kraftigt i förnybara energislag.

Genom effektivisering och rening kan de negativa

EU-åtgärder mot utsläpp av växthusgaser

Kyotoprotokollet

Förpliktar EU:s medlemsstater att minska sina totala utsläpp av växthusgaser med 8 procent till 2012 jämfört med 1990.

EU:s system för handel med utsläppsrätter

Ett verktyg för att uppfylla EU:s åtagande i Kyoto på ett kostnadseffektivt sätt.

Utsläppshandel

Handel med utsläppsrätter.

Utsläpp

Utsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Växthusgaser

Koldioxid (CO₂), metan (CH₄), kväveoxid (N₂O), hydrofluorkarboner (HFC), perfluorkarboner (PFC) och svavelhexafluorid (SF₆). Till att börja med kommer handel att bedrivas endast med koldioxid.

Handelsperioder

2005–2007 och 2008–2012.

Allokering/ Nationella fördelningsplaner

Utvecklas av varje medlemsstat med uppgift om den totala mängden utsläppsrätter och deras fördelning.

Handelssystemets start

Handeln inom EU inleddes 1 januari 2005.

Vattenfall och miljön: Moderna anläggningar och stor del vattenkraft

I linje med ambitionen att vara "Nummer ett för miljön" arbetar Vattenfall för att utveckla möjligheter att minska utsläpp av koldioxid från fossileldade kraftverk. Det finns huvudsakligen tre möjliga typer av åtgärder.

- Effektivisering av befintliga anläggningar. Genom att höja verkningsgraden i processen minskar mängden utsläpp per enhet energi.
- Ökad användning av energikällor med mindre mängd koldioxidutsläpp per enhet producerad energi, till exempel bibränsle (biobränsle ökar ej nettomängden koldioxid, eftersom biobränslet ingår i ett naturligt kretslopp).
- Avskiljning av koldioxid från förbränningsprocessen och permanent lagring i geologiska formationer. Flera processer och delsystem för detta finns i kommersiell drift i andra industrier, till exempel oljeindustrin, huvudsakligen i mindre skala.

Betydande satsningar görs inom forskning och utveckling (FoU), framför allt inom eldning av biobränslen och avskiljning och lagring av koldioxid. Den senare tekniken bedöms ha mycket stor potential att nå kostnader som är konkurrenskraftiga inom ramen för systemet för handel med utsläppsrätter. Utveckling sker såväl inom Vattenfall som i stora samarbetsprogram, där Vattenfall samarbetar med utrustningstillverkare, andra energibolag, samt universitet och högskolor. Insatserna

täcker hela kedjan från avskiljningsprocesser, via transportlösningar, till tekniker och kunskapsuppbyggnad rörande lagring av koldioxid i geologiska formationer. Vattenfall har också tagit initiativet till att leda ett större EU-program för utveckling av avskiljningstekniker. Det övergripande målet är att kunna bygga en storskalig demonstrationsanläggning, "Det koldioxidfria kraftverket" för att visa teknikens bärkraft (se case sid 24).

Effektivt utnyttjande och mindre miljöpåverkan

Vattenfalls produktionsanläggningar för fossila bränslen tillhör världens modernaste. Huvuddelen av de fossila bränslen Vattenfall förbrukar, används i kombinerade el- och kraftvärmeverk i Tyskland och Polen, vilket ger ett effektivt bränsleutnyttjande och därmed mindre miljöpåverkan. Eftersom Vattenfall har en hög andel vatten- och kärnkraft i Norden blir de sammanlagda utsläppsnivåerna låga, vilket innebär en konkurrensfördel på den europeiska energimarknaden.

Vattenfall äger eller deläger även 6 kärnkraftverk (totalt 11 reaktorer) i Sverige och Tyskland. Kärnkraften står för knappt 40 procent av Vattenfalls elproduktion. Kärnkraft orsakar praktiskt taget inga koldioxidutsläpp. Tillgängligheten och tillförlitligheten är god samtidigt som tekniken är kostnadseffektiv.

effekterna av förbränning av fossila bränslen minskas betydligt medan de positiva egenskaperna i form av kostnadseffektivitet och tillförlitlighet bibehålls. Förnyelseinvesteringar inom kärn- och vattenkraft görs för att höja effektiviteten.

Inom förnybar el planerar Vattenfall stora investeringar i bland annat vindkraft. Under 2004 har till exempel Sveriges största vindkraftverk, Olsvenne 2, tagits i drift. Vattenfall planerar även att investera 1,5 miljarder SEK för att bygga Örestads vindkraftpark om 48 vindkraftverk.

Genom Svensk Kärnbränslehantering driver Vattenfall utvecklingen av metoder för slutförvaring av utbränt kärnbränsle.

Handel med utsläppsrätter introduceras

EU:s inflytande på utformningen av den nya elmarknaden har stegvis ökat under de senaste åren. Det är

främst två faktorer som driver EU:s ökade engagemang; övertygelsen att en effektivare elmarknad kan sätta fart på den långsamma ekonomiska utvecklingen i Europa och ambitionen att leda utvecklingen mot ett hållbart och ansvarsfullt samhälle.

Den pågående klimatförändringen är en av de frågor som dominerar den europeiska miljödiskussionen idag. För att minska de utsläpp som ger upphov till den så kallade växthuseffekten inför EU ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser. Systemet trädde i kraft i början av 2005 och innefattar inledningsvis bara koldioxid.

Grundmekanismen i systemet är att alla förbränningsanläggningar över en viss storlek måste ha det antal utsläppsrätter som motsvarar deras faktiska utsläpp av koldioxid, och att dessa utsläppsrätter kan handlas inom hela EU. Varje EU-land har en utsläppsbudget i enlighet med den så kallade bördefördelningen av EU:s

åtagande i Kyotoprotokollet. I varje land fördelar en myndighet dessa utsläppsrätter till de anläggningar som deltar i systemet. Principerna för tilldelningen avgörs i varje medlemsland men får inte strida mot EU:s regler om statligt stöd och konkurrens. I nästan alla EU-länder kommer det att råda brist på utsläppsrätter. År från år minskar sedan tilldelningen i enlighet med de överenskomna utsläppsminskningarna.

I takt med ökande brist stiger marknadsvärdet på utsläppsrätter. Anläggningsägaren måste alltid göra en avvägning mellan köp av utsläppsrätter och fysiska åtgärder för att minska utsläppen.

Därigenom styrs de fysiska åtgärderna dit de är mest kostnadseffektiva. Priset på utsläppsrätter bestäms av bristen, det vill säga de samlade utsläppsreduktionerna enligt EU:s utsläppsbudget, och kostnaderna för att åstadkomma dessa reduktioner. Bedömningarna av priset för utsläppsrätter visar stora variationer.

Priset på utsläppsrätter kommer att påverka elpriset. Enligt Vattenfalls beräkningar kommer ett pris på utsläppsrätter på 5 EUR/ton att motsvara en ökning av elpriset med 2–3 EUR/MWh. Blir priset 10 EUR/ton blir ökningen i stället 4–7 EUR/MWh.

Osäkerheter kring kärnkraftens framtid

I slutet av 2004 beslöt den svenska regeringen att Barsebäck 2 ska stängas den 31 maj 2005.

Under åren 2013 till 2023 kommer flertalet av de återstående kärnkraftsaggregaten i Sverige och Finland, att ha varit operativa i 40 år.

Genom att reinvestera skulle det vara möjligt att förlänga livslängden ytterligare. Emellertid kan några av de äldsta och minsta enheterna komma att stängas av ekonomiska skäl före 2020. Detta skulle i så fall innebära att kapaciteten minskar med mellan 4 och 22 TWh. Den finska regeringen har nyligen givit tillstånd till byggandet av ett femte kärnkraftverk, vilket kommer att tillföra en kapacitet på 12 TWh årligen från och med 2009/10. Tyskland har idag 18 aktiva kärnkraftverk, men det finns en politisk överenskommelse om att upphöra med elproduktion baserad på kärnkraft.

I ett flertal länder kommer dessutom kapacitet att försvinna i och med att gamla fossileldade kraftverk

uppnått sin livslängd och måste avvecklas.

Vad ska ersätta all denna kapacitet och hur kommer det att ske? Sannolikt kommer valet av vilken typ av ny elproduktion som blir möjlig att avgöras av graden av miljöpåverkan och av storleken på skatter och avgifter. Många olika tekniker och nya typer av kraftverk finns tillgängliga. Vilken teknik som slutligen väljs kommer att bero på hur investeraren bedömer de långsiktiga möjligheterna till ekonomisk lönsamhet i varje enskilt fall.

Planering och byggande av ett nytt kraftverk tar lång tid. En lämplig plats måste hittas och köpas, tillstånd måste erhållas, miljöaspekter måste kartläggas och godkännas, projektplanering måste göras och kontrakt måste förhandlas. Eftersom marknaden ännu inte upplevt någon långvarig kapacitetsbrist kan ingen kännedom av effekterna förväntas. Sammantaget kan konstateras att osäkerheterna kring kärnkraftens framtid och även avvecklingen av gamla fossileldade kraftverk skapar osäkerhet i investeringsplanering och Europas framtida elprisutveckling.

Kraftigt minskade utsläpp

Den verksamhet Vattenfall driver har idag betydligt mindre utsläpp än 1990, som är jämförelseår enligt Kyotoprotokollet. För varje producerad kWh värme är utsläppen av koldioxid 29 procent mindre och för varje producerad kWh el är koldioxidutsläppen 36 procent mindre. Som jämförelse gäller för EU att enligt Kyotoprotokollet minska utsläppen med 8 procent. Vår verksamhet i Tyskland står för största delen av minskningen och utgör hela 90 procent av den totala tyska el- och värmeindustrins utsläppsminskning. Om även övriga brancher inkluderas står Vattenfalls tyska verksamhet för omkring 1/6 av den minskning som Tyskland gjort fram till i dag. Utsläppen i Vattenfalls anläggningar fram till 2003 har minskat med närmare 58 miljoner ton, vilket kan jämföras med Sveriges totala utsläpp på 60 miljoner ton. Utsläpp av dammpartiklar har minskat med 99 procent och även de försurande utsläppen har minskat med cirka 90 procent. Vattenfall fortsätter arbetet med att ytterligare minska utsläppen. Mer information finns i Vattenfalls Hållbarhetsredovisning 2003 (Vattenfalls Hållbarhetsredovisning 2004 utkommer i september 2005).

FÖRNYBARA ENERGIKÄLLOR

Vattenfall arbetar med många olika typer av förnybar energi, i huvudsak biobränslen, vattenkraft och vindkraft. De utgör en viktig del i utvecklingen av ett energisystem som stödjer hållbar utveckling i samhället. Vattenfalls ambition är att ha en ledande roll inom förnybar el- och värmeproduktion.

Förnybara energikällor ökar i betydelse i takt med att affärsförutsättningarna utvecklas. Vattenfalls ambition är att ha en ledande roll i förnybar el- och värmeproduktion på prioriterade marknader där det finns kommersiella förutsättningar. Genom att ligga i framkant och driva på utvecklingen kan Vattenfall inom ramen för affärsmässighet bidra till en ekologisk och ekonomisk uthållig utveckling.

Av världens energiförbrukning idag baseras drygt 13 procent på förnybar energi, cirka 7 procent på kärnkraft och resterande 80 procent på fossila bränslen. Andelen av förnybar energi i Vattenfalls värmeproduktion är drygt 20 procent (15 procent 2002) och av elproduktionen omkring 20 procent (18 procent 2002). Andelen elproduktion från förnybara energikällor exklusive vattenkraft är 0,4 procent.

Vattenfalls arbete inom förnybar energi

Sedan 1997 har Vattenfall satsat nästan en halv miljard SEK på FoU inom området förnybara energikällor, huvudsakligen inom vattenkraft, biobränsleeldade anläggningar och vindkraft. Dessutom undersöker vi ytterligare system som vågkraftsteknik för att möta och förbereda oss för framtida krav på vår energiproduktion. Kanske ännu viktigare är att Vattenfall under samma

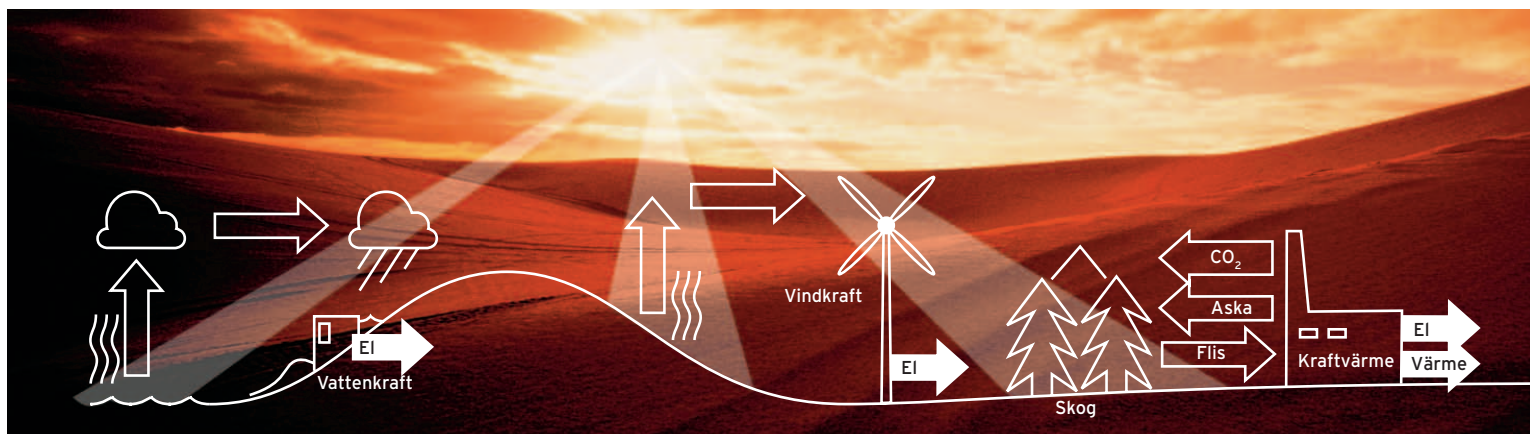
tidsperiod har investerat mer än 5,5 miljarder SEK bara i Norden i produktionskapacitet för förnybara energikällor. Vattenfall undersöker möjligheterna för ytterligare större satsningar på förnybar energi. Sådana satsningar förutsätter stabila och långsiktiga stödsystem. Om dessa satsningar genomförs handlar det om investeringar i storleksordningen åtskilliga miljarder SEK.

Förutom att Vattenfall driver den kommersiella utvecklingen av vattenkraft, vindkraft och biobränslen i stor skala, följer företaget aktivt forskningen och utvecklingen av tekniker som kan vara en del av energisystemet i framtiden. Vattenfall medverkar också inom såväl svenska som tyska program inom områden som vågkraft, vätgas, svartlutsgödsling, bränsleceller, geotermisk kraft och solenergi.

Förnybara bränslen

Vattenfall driver ett hundratal anläggningar som utnyttjar förnybara bränslen i Sverige, Finland, Tyskland och Danmark och är därmed en av världens största köpare och användare av biobränsle. I Vattenfalls svenska värme- och kraftvärmeproduktion kommer idag omkring 75 procent av energitillförseln från förnybara bränslen. Vid utbyggnad av värmeproduktionen i Norden utgör biobränslen ett naturligt val för Vattenfall.

Förnybara energikällor nyttiggör solens instrålning mot jorden och förbrukar inte ändliga naturresurser.

Även i Finland utgör de förnybara bränslena en betydande del av värmeproduktionen. I Tyskland och Polen kan idag däremot inte förnybara bränslen, avfall undantaget, konkurrera med kol för fjärrvärmeproduktion. Detta eftersom tillgången inte svarar mot behovet, och systemen för utvinning och transport är begränsade.

Vattenfall har målmedvetet arbetat med bioenergi i 30 år. Dagens utvecklingsarbete, kring bland annat samledning av olika bränslen, syftar till ökad tillgänglighet, minskad miljöpåverkan och lägre underhållskostnader. Erfarenheterna från den nordiska verksamheten överförs till bland annat våra kraftvärmeverk i Warszawa, Polen. Vattenfall uppför för närvarande en ny anläggning i Hamburg på 20 MW baserad på returträ inom ramen för det tyska stödsystemet. I Uppsala togs ett nytt avfallseldat block (400 GWh/år värme) i drift i januari 2005.

Vattenkraft

Vattenfall har i Sverige ett 90-tal vattenkraftverk, varav knappt 40 är småskaliga, och i Finland 12 vattenkraftverk, där de flesta är småskaliga. Vattenkraftverken i Sverige och Finland ger ett normalår 33 TWh. I Tyskland har Vattenfall 12 vattenkraftverk, där övervägande andelen är pumpkraftverk.

Vattenfalls tidigare stora utbyggnadsverksamhet och nuvarande stora innehav av vattenkrafttillgångar har gett oss en mycket god förståelse för hur nya miljöanpassade vattenkraftanläggningar bör utformas. I två investeringsprogram på totalt 6,5 miljarder SEK genomförs omfattande förnyelser av vattenkraftstationerna för att höja produktionen, förbättra miljöprestanda och minska underhållskostnaderna. Dessa investeringar kommer sammanlagt att ge ytterligare 300 GWh/år i elcertifikatsberättigad produktion till 2013.

Vindkraft

I Norden har Vattenfall 45 vindkraftverk som genererar cirka 60 GWh, knappt 10 procent av Sveriges totala vindkraftproduktion på knappt 700 GWh. I december 2004 förvärvades rättigheterna för uppförandet av en vindkraftspark i Öresund. Denna vindkraftspark kommer att mångdubbla Vattenfalls innehav, och är planerad till 48 vindkraftstationer med en sammanlagd kapacitet

på cirka 330 GWh, vilket ökar Sveriges totala vindkraftsproduktion med över 40 procent. Genom förvärv av rättigheterna till byggnation på Lillgrund har Vattenfall tagit steget från småskalig vindkraftproduktion till storskalig. Vattenfall har i egen regi utvecklat ett havsbaserat vindkraftprojekt utanför Karlskrona (60 GWh), där vi räknar med att samtliga tillstånd kommer att erhållas under 2005. Ett flertal ytterligare förvärv och egen utveckling av vindkraftsprojekt är planerade under den närmaste framtiden.

Landbaserad vindkraft är idag en relativt mogen teknik med hög tillgänglighet. Tekniken utvecklas fortfarande mot än större aggregat, som ger ett bättre utnyttjande av vindtillgången och därmed reducerade produktionskostnader. Det stora kommande utvecklingssteget är att etablera vindkraft till havs, vilket innebär förbättrade vind- och produktionsförhållanden men samtidigt stegrade tekniska svårigheter och kostnader.

Vattenfall har under de senaste 30 åren drivit på utvecklingen genom att bygga och utvärdera ny teknik tillsammans med tillverkare. De utvecklingsområden som Vattenfall bearbetar för närvarande är inriktade främst mot havsbaserad vindkraft och integrering av vindkraftverk i elsystemet.

Finland, Polen, Sverige och Tyskland – Förutsättningarna skiljer sig

EU har satt som mål att 2010 ska 12 procent, mot 6 procent 1997, av energin komma från förnybara energikällor. Motsvarande mål för elproduktion är 22,1 procent 2010, jämfört med 13,9 procent 1997.

Elproduktion baseras så långt det är möjligt på de resurser som är tillgängliga i respektive land. I Norden är förutsättningarna för elproduktion med vattenkraft till exempel mycket goda, liksom tillgången till bio-bränslen, medan den huvudsakliga energikällan i Tyskland är kol.

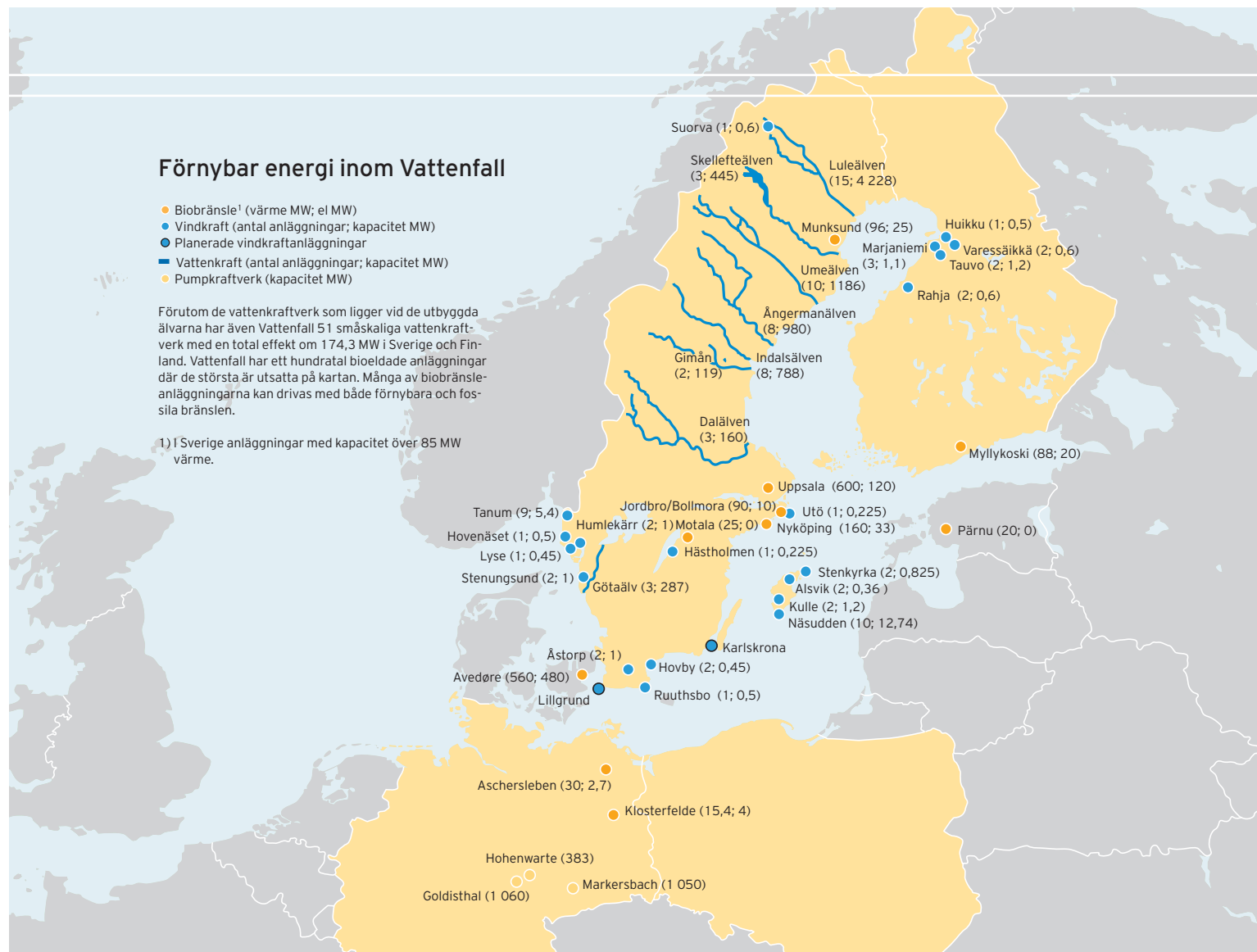
Användningen av förnybara energislag styrs också av utformningen av de olika nationella legala och ekonomiska ramverken samt teknikens drift- och kapital-kostnader. Ny produktion, och förnybar produktion i synnerhet, har generellt sett högre kostnader än befintlig. För att underlätta investering i förnybar produktion

Förnybar energi inom Vattenfall

- Biobränsle¹ (värme MW; el MW)
- Vindkraft (antal anläggningar; kapacitet MW)
- Planerade vindkraftanläggningar
- Vattenkraft (antal anläggningar; kapacitet MW)
- Pumpkraftverk (kapacitet MW)

Förutom de vattenkraftverk som ligger vid de utbyggda älvarna har även Vattenfall 51 småskaliga vattenkraftverk med en total effekt om 1 74,3 MW i Sverige och Finland. Vattenfall har ett hundratal bioeldade anläggningar där de största är utsatta på kartan. Många av biobränsleanläggningarna kan drivas med både förnybara och fossila bränslen.

1) I Sverige anläggningar med kapacitet över 85 MW värme.

har många länder i Europa infört olika stödsystem. Det nyligen införda europeiska handelssystemet för koldioxid-utsläppsrätter styr ytterligare i denna riktning.

Norden

Elcertifikatsystemet infördes i Sverige 2002 med ett mål att till 2010 ha tillfört 10 TWh ny elproduktion från förnybar energi. Vattenfalls bedömning är att detta mål kan nås vid mitten av nästa årtionde. Denna nya produktion kan förväntas bestå till jämförbara delar av vindkraft och biobränsleeldad produktion i industrin och i kraftvärmeverk. Vattenfall har till exempel genom den planerade vindkraftsparken Lillgrund tagit ett första steg mot detta mål.

Med en större acceptans för byggande av vindkraft och genom ytterligare förbättringar av handläggningen av tillståndsfrågor i Sverige, skulle takten i utbyggnaden av vindkraftsproduktion kunna öka ytterligare.

Tyskland

I Tyskland har man valt en lösning där ägaren till förnybar produktion är garanterad en förutbestämd intäkt

per kWh under investeringens återbetalningsperiod, vilket har lett till en kraftig utbyggnad av landbaserad vindkraft. Tyskland är nu världens största användare av vindkraft och den förnybara produktionen står för ungefär 5 procent av den totala produktionen. Omfattningen är idag så stor att den nödvändiga utbyggnaden av elöverföringskapaciteten pga vindkraften inte hunnit byggas ut. En viktig fråga är nu att få erforderliga möjligheter, främst tillstånd, att uppföra nya ledningar inom rimlig tidsrymd men även att säkerställa nätets stabilitet och drift.

Polen

Polen har valt en lösning där elleverantörerna måste köpa en förutbestämd andel förnybar produktion i proportion till sin försäljning. Denna andel ökar successivt från 2,85 procent 2004 till 9 procent 2010. För att nå detta mål krävs förmodligen en utbyggnad av såväl biobränsleeldad produktion som vattenkraft och vindkraft, vilket i sin tur ställer stora krav på utveckling av marknadsmekanismer och regelverk.

INVESTERINGAR I INTEGRATION

"ATT SAMORDNA EN VERKSAMHET
SOM PÅGÅR 24 TIMMAR OM DYGNET
OCH SJU DAGAR I VECKAN – DET
FÅR BARA INTE BLI FEL!"

Per Svensson, chef för avdelningen Cross Border Trading, är en av dem som arbetat med att sjösätta nybildade Vattenfall Trading Services. Precis som så många andra delar av kraftindustrin är det en verksamhet som aldrig sover. Den hanterar Vattenfalls handel med el över de kablar som går mellan olika länder och regioner. Bland annat innebär detta att avdelningen ser till att resultatet för investeringar i kablar säkras genom att terminer köps och säljs i respektive område när prisskillnaderna är gynnsamma.

De praktiska utmaningarna till trots centraliserade Vattenfall under 2004 tradingverksamheten till en enhet.

”Vi får en bättre överblick och använder resurserna bättre. Samordning av Vattenfalls kabelinvesteringar möjliggör utveckling av arbetssätt och hjälpmedel, vilket i sin tur förhoppningsvis leder till ökad lönsamhet.”

Målet med sammanslagningen är också att möjliggöra en expansion av verksamheten.

”Vår placering i Hamburg gör att det är enklare att expandera till andra länder i Europa och därmed bli en pan-europeisk aktör.”

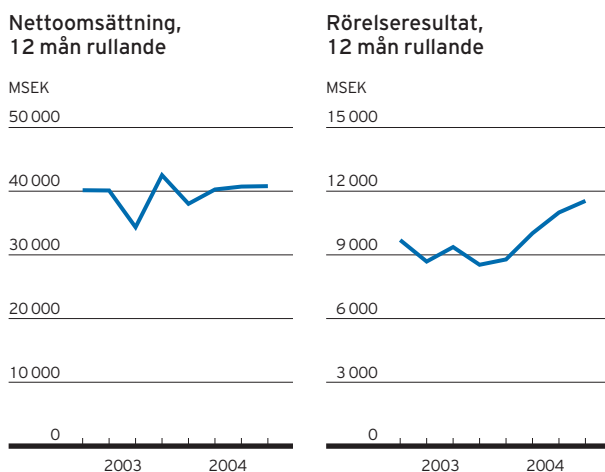
NORDEN: REKORDHÖG TILLGÄNGLIGHET I KÄRNKRAFTEN OCH LÄGRE MARKNADSPRISER

Trots fallande elpriser har den nordiska verksamheten utvecklats mycket starkt, framför allt tack vare rekordhög kärnkraftsproduktion och genom framgångsrik prissäkring. Året präglades i övrigt av omfattande åtgärder för att öka förtroendet och kundtillfredsställelsen samt av fortsatt osäkerhet kring kärnkraften.

Vattenfall producerar, distribuerar och säljer el och värme i Norden. Dessutom bedrivs elhandel för att prissäkra produktionen och försäljningen. Vattenfall säljer även telefoni- och bredbandstjänster samt konsult- och entreprenadtjänster inom främst energisektorn. Transmission, det vill säga överföring av el på högspänningsnät, ingår inte i Vattenfalls verksamhet utan bedrivs i Sverige av det statliga affärsverket Svenska Kraftnät och i Finland av Fingrid. Vattenfalls marknadsposition i Norden är num-

mer 1 inom elproduktion, nummer 2 inom eldistribution samt nummer 1 respektive nummer 2 för den svenska respektive den finska elförsäljningen till slutkund. Kärnkraft och vattenkraft svarade 2004 för 65,0 respektive 34,3 procent och utgör basen i Vattenfalls elproduktion. Även fossila bränslen, biobränslen och avfall används, framför allt i värmeproduktionen. Vattenfall satsar också mycket på vindkraft. Verksamheten är organiserad i ett antal affärsenheter vilka koordineras under Business Group Vattenfall Norden.

Vattenfall i Norden

Nyckelfakta Norden

	2004	2003	Förändring, %
Nettoomsättning	40 794	42 514	-4,0
Rörelseresultat	11 543	8 535	35,2
Rörelsemarginal, %	28,3	20,1	40,8
Nettotillgångar	57 415	56 367	1,9
Avkastning på nettotillgångar, %	20,4	15,2	34,2
Produktionskapacitet el, MW	16 878	16 756	0,7
Produktionskapacitet värme, MW	3 523	3 662	-3,8
Elproduktion, TWh	88,4	77,8	13,6
Värmeproduktion, TWh	7,6	7,9	-3,8
Antal elkunder	934 235	948 235	-1,5
Antal nätkunder	1 278 310	1 264 000	1,1

Bästa resultatet någonsin

Omsättningen minskade med 4 procent till 40,8 miljarder SEK (42,5). Omsättningen påverkades negativt av de fallande marknadspriserna, vilka i sin tur berodde på en kraftigt förbättrad vattentillgång. Vid utgången av 2004 hade underskottet i den hydrologiska balansen förbättrats till ett överskott på 4,3 TWh, jämfört med ett underskott på 14,2 TWh i slutet av 2003. Rörelseresultatet ökade med 35,2 procent till 11,5 miljarder SEK (8,5). Att rörelseresultatet ökade trots sjunkande elpriser förklaras främst av ökade produktionsvolymerna men även genom att produktionen hade terminssäkrats till fördelaktiga priser. Särskilt affärsenheten Elproduktion har bidragit till det goda resultatet. Kärnkrafts-

Utmaningar 2004	Åtgärder 2004	Framtidsutsikter och strategi
Elproduktion <ul style="list-style-type: none"> Förlänga livslängden, ytterligare förbättra säkerheten och effektiviteten inom befintliga kraftanläggningar Bibehålla hög tillgänglighet under pågående förnyelsearbeten Kärnkraftsförhandlingar avbröts av regeringen i oktober utan att något avtal slutits. Regeringen beslutade därefter att stänga Barsebäck 2 senast den 31 maj 2005 Förändring av finansieringslagen gällande kärnavfall (not 7) 	<ul style="list-style-type: none"> Fortsatt effektivisering av produktionen inom befintliga kärnkraftsanläggningar och vattenkraftsanläggningar. Investeringar i bland annat nya turbiner som ökat effekten Fortsatt arbete för en förbättrad miljö – byggrättigheter och tillstånd har förvärvats för Sveriges största vindkraftsprojekt, – Örestad 	<ul style="list-style-type: none"> Förnyelseprogram för kärnkraft och vattenkraft Säkerhetsuppgrädering av dammar Ökat utnyttjande av befintliga produktionsanläggningar Byggnation av Örestads 120 MW vindkraftspark Stängning av Barsebäck 2 den 31 maj 2005 Fortsatt utvärdering av förnybara energikällor som uppfyller kraven för elcertifikat
Eldistribution <ul style="list-style-type: none"> Förbättrat förtroende bland kunderna Färre och kortare avbrott Ny regleringsmodell, Nätnyttomodellen 	<ul style="list-style-type: none"> Ny avbrottsgaranti Fortsatt installation av fjärravläsning, 105 000 mätare totalt Utökade investerings- och underhållsprogram och förstärkt beredskapsorganisation Aktivt lämnat synpunkter på den nya regleringsmodellen 	<ul style="list-style-type: none"> Effektivisera och förenkla hanteringen av kundärenden utifrån ett genuint kundfokus Fullfölja kvalitetshöjningen på elnäten Fortsätta installationerna av fjärravläsningsbara mätare för samtliga nätkunder
Försäljning <ul style="list-style-type: none"> Säkra tillväxten genom ökad kvalitet som ökar kundtillfredsställelsen Skapa förståelse och acceptans för prissättningen Behålla marknadsandelar inom återförsäljarsegmentet Säkra långsiktig konkurrenskraft genom ökad kostnadseffektivitet Säkra framgångsrikt införande av nytt verksamhetssystem 	<ul style="list-style-type: none"> Slopade efterfakturerings för förbrukning mer än ett år tillbaka i tiden för hushållskunder (företagskunder 3 år), inom eget nätområde Optimera samarbete inom koncernen för ökad kundnöjdhet genom att skapa totala energilösningar för kund Börjat implementera nytt verksamhetssystem 	<ul style="list-style-type: none"> Fortsätta arbeta för ökad kundtillfredsställelse Öka nyttan för kund genom totala energilösningar utifrån kundens behov Ytterligare förbättra informationen om kundens möjlighet att välja avtal Slutföra implementeringen av nytt verksamhetssystem
Värme <ul style="list-style-type: none"> Finna en långsiktig lösning för torvproducenten Härjedalens Miljöbränsle AB Byggnation av anläggning för avfallsförbränning i Uppsala enligt plan 	<ul style="list-style-type: none"> Avyttring av Härjedalens Miljöbränsle AB. Fortsatt drift med nya ägare Avfallsförbränningsanläggningen i Uppsala beräknas bli färdigställd före utsatt tid Automatisk avläsning införd för enfamiljshus 	<ul style="list-style-type: none"> Arbeta för ökad kundtillfredsställelse Optimering av bränslesammansättning Tillväxt genom förvärv för långsiktig lönsamhet Avfallsförbränningsanläggningen i Uppsala tas i drift
Tjänster <ul style="list-style-type: none"> Marknadsmässig lönsamhet i alla verksamheter Fortsatt tillväxt och ökad extern försäljning 	<ul style="list-style-type: none"> Utvecklade underhållsavtal med de största kunderna inom Vattenfall Rekrytering av strategiska resurser för att klara de stora reinvesteringsprogrammen i energisektorn Funktionellt underhållsavtal med extern processindustri 	<ul style="list-style-type: none"> Säkerställa resurs- och kompetensförsörjning inför framtiden Fortsatt utveckling av underhållstjänster Marknaden för konsult- och utvecklingstjänster ser fortsatt god ut inom energisektorn

verken uppvisade en tillgänglighet i absolut världsklass och såväl Forsmark som Ringhalsgruppen uppnådde sina bästa produktionsresultat någonsin. Grunden för årets goda resultat är sommarens mycket effektivt genomförda revisioner av anläggningarna, med bland annat turbinbyte i Forsmark. Vattenkraftsproduktionen

ökade med drygt 17 procent tack vare den väsentligt förbättrade vattentillgången.

Olika vägval inom den nordiska energipolitiken
 Osäkerhet om den svenska kärnkraftens framtid präglade året. I oktober avbröt regeringen förhandlingarna

med kärnkraftoperatörerna om kärnkraftens avveckling i Sverige och i december beslutade regeringen att stänga Barsebäck 2 den 31 maj 2005. Reaktorn ägs av Vattenfall till 74 procent via Ringhals AB. Den finländska regeringen har till skillnad från den svenska beslutat att ge tillstånd att bygga en femte kärnkraftsreaktor vilken kommer ge ett kapacitetstillskott på 12 TWh från och med 2009. I Sverige har statens energimyndighet (STEM) slutfört utvecklingen av en ny regleringsmodell, den så kallade nätnyttomodellen, för bedömning av nättarifferna (Se sid 17 för beskrivning av modellen). I slutet av året meddelade STEM att man valt ut 40 nätbolag för närmare granskning avseende 2003 års nättariffer. Vattenfall Sveanät AB, som numera fusionerats med Vattenfall Eldistribution AB, är ett av dessa bolag. Även i Finland har man i samband med förnyelsen av elmarknadslagen tagit en ny regleringsmodell i bruk. Modellen beräknar en rimlig avkastning. Är avkastningen enligt modellen för hög ska detta kompenseras via priserna.

Betydande investeringar för framtiden

Vattenfall driver flera omfattande investeringsprogram i Norden på sammanlagt 42 miljarder SEK:

- 10 miljarder SEK inom Distribution i ett femårigt investerings- och underhållsprogram för att förstärka leveranssäkerheten. Programmet utökades 2004 från 8 till 10 miljarder SEK, främst för att öka de störningsförebyggande insatserna.
- Investeringar inom förnybar energi, bland annat planeras en stor havsbaserad vindkraftsanläggning i Öresund för 1,5 miljarder SEK. Anläggningen beräknas tas i drift 2007.
- 18 miljarder SEK i förnyelseinvesteringar inom kärnkraft, som planeras för en livslängd på minst 40 år, samt 6 miljarder SEK i effekthöjande åtgärder.
- 6 miljarder SEK i reinvesteringar för vattenkraftens förnyelse och förbättrad dammsäkerhet under de närmaste 10 åren samt ytterligare en halv miljard SEK för att öka produktionen i vattenkraftverken i samband med de förnyelseinvesteringar som görs.
- Investeringar i fjärravläsningsbara elmätare fortskrider, totalt hade vid utgången av 2004 105 000 mätare instal-

lerats i Norden. Alla Vattenfalls 1,3 miljoner nordiska nätkunder kommer att få en sådan mätare installerad.

Till en början begränsad påverkan av handeln med utsläppsrätter

2005 startar i Europa den tidigare beskrivna handeln med utsläppsrätter för koldioxid (se beskrivning sid 30–32). De nordiska länderna har fått sina respektive allokeringplaner godkända av EU. Eftersom Vattenfalls produktionsmix i Norden huvudsakligen består av koldioxidfri vattenkraft och kärnkraft behöver Vattenfall inte några utsläppsrätter för denna produktion. Däremot genererar Vattenfalls värmeverksamhet vissa koldioxidutsläpp. Enligt den svenska allokeringplanen har Vattenfall för denna verksamhet inte erhållit utsläppsrätter fullt ut och måste således inköpa sådana rättigheter på marknaden.

Kundtillfredsställelse inom den nordiska slutkundsmarknaden

Vattenfall har cirka 934 000 elkunder, cirka 1 280 000 nätkunder och 16 600 värmekunder på den nordiska marknaden. Energibranschen som helhet har under året varit föremål för debatt och kritik har riktats mot bland annat dåliga faktureringsrutiner, höga priser och leveransstörningar. Kritiken har främst riktats mot de största bolagen. Vattenfall tar denna kritik på stort allvar och lägger ner stora resurser på att förbättra förtroendet och kundtillfredsställelsen. För att stärka kundernas ställning har Vattenfall under året exempelvis tillsatt en Kundombudsman i Vattenfall Norden, slopat efterfaktureringsrutiner för hushållskunder gällande förbrukning mer än 12 månader bakåt i tiden samt förbättrat avbrottsersättningen vid strömavbrott. För att mäta kundtillfredsställelsen använder vi inom koncernen en modell som är baserad på Nöjd Kundindex (NKI). På den svenska marknaden jämför vi också resultaten med Svenskt kvalitetsindex (SKI), ett oberoende instrument för att mäta och analysera hur kunder bedömer varor och tjänster i Sverige. Vattenfall erhöll hösten 2004 värdet 57,5 vilket är en klar förbättring men lågt om vi jämför oss med mindre leverantörer och andra branscher. Dessa oberoende undersökningar är en viktig del i vårt arbete mot vår vision att bli ”Nummer ett för kunden”.

INVESTERINGAR I VATTENKRAFT

"DEN GÄR KLOCKRENT NU"

Clary Brandum är driftsoperatör i Storuman. Därifrån drivs bland annat vattenkraftaggregatet i Bastusel, vid Skellefteälven. Under sommaren 2004 stängdes generatorn och anläggningen ner för ombyggnad. Clary Brandum hade tillsammans med de andra driftsoperatörerna upplevt den tidigare generatorns problem med överhettning och kortslutningar. En renovering och uppgradering var därför nödvändig och dessutom ekonomiskt och miljömässigt fördelaktig. Det är dyrt med återkommande driftsstopp, både i termer av produktionsbortfall och felavhjälpning.

Eftersom stationen är en enaggregatstation innebär ett stopp att produktionen upphör helt och hållet. Därför passade man samtidigt på att göra en totalöversyn av hela anläggningen.

"Vi såg till att byta ut alla viktiga komponenter men också att byta ut bland annat belysning och ventilationssystem i anläggningen. Vi förbättrade även brandcellsindelningen så säkerheten för personalen har också förbättrats", säger Patrik Nilsson som var med och ledde projektet.

Förhoppningsvis blir det nu inga stopp på ett tag. Arbetet som utförts ska säkra stationens drift i ytterligare 40 år.

Även om arbetet med inkörning av den nya anläggningen kommer att pågå ytterligare en tid har man redan kunnat se effekten.

"Vi har inte längre de driftsproblem vi hade tidigare. Vi har inte haft några varmgångar", konstaterar Clary Brandum.

TYSKLAND: INTEGRATIONSARBETET HAR GIVIT RESULTAT

Vattenfall är den tredje största elproducenten i Tyskland och bedriver verksamhet längs hela värdekedjan. Rörelseresultatet har kraftigt förbättrats tack vare ett mycket framgångsrikt kostnadsreduceringsprogram.

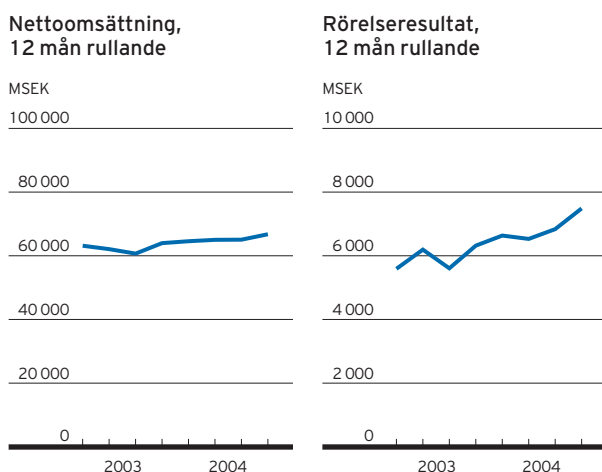
Vattenfall producerar, transiterar, distribuerar och säljer el och värme i Tyskland. Dessutom bedrivs handel med el och energirelaterade råvaror för att prissäkra produktionen och försäljningen. Vattenfalls marknadsposition i Tyskland är nummer 3 inom elproduktion, nummer 3 inom elförsäljning till slutkund, nummer 2 inom transmission och nummer 4 inom eldistribution. Inom fjärrvärme är Vattenfall den största aktören med det längsta fjärrvärmenätet i Europa. Vattenfalls produktion i Tyskland består till cirka 89 procent av fossilkraft som produceras i några

av världens modernaste och renaste brunkolskraftverk. Resterande elproduktion utgörs i huvudsak av kärnkraft och vattenkraft. Verksamheten är organiserad enligt värdekedjan på samma sätt som i Norden och styrs enligt samma principer. Business Group Vattenfall Europe koordinerar de tyska affärsheterna.

Stark resultatförbättring

Omsättningen ökade med cirka 4 procent till 66,8 miljarder SEK medan rörelseresultatet ökade med 18,5 procent till 7,5 miljarder SEK (6,3) vilket främst förklaras av det mycket framgångsrika kostnadsreduceringsprogrammet som resulterat i årliga besparingar på 519 MEUR (cirka 4,7 miljarder SEK). Avkastningen på nettotillgångar förbättrades till 12,5 procent mot 10,2 2003. Såväl el- som värmeproduktion var volymmässigt i stort sett oförändrad jämfört med 2003. Affärsheterna Gruvdrift & Produktion, Distribution och Värme uppvisade mycket goda resultat. Även Försäljning förbättrade sitt rörelseresultat men visar fortfarande ett minusresultat. Transmission uppvisade ett sämre rörelseresultat än 2003 till följd av högre kostnader på grund av ökad inmatning av vindkraft till nätet. Under året förvärvades två mindre fjärrvärmebolag i Berlin med en sammanlagd kapacitet på 320 MW för totalt cirka 440 MSEK.

Vattenfall i Tyskland

Nyckelfakta Tyskland

	2004	2003	Förändring, %
Nettoomsättning	66 761	63 974	4,4
Rörelseresultat	7 487	6 318	18,5
Rörelsemarginal, %	11	10	10,0
Nettotillgångar	58 350	62 171	-6,1
Avkastning på nettotillgångar, %	12,5	10,2	22,5
Produktionskapacitet el, MW	15 112	15 148	-0,2
Produktionskapacitet värme, MW	8 380	8 090	3,6
Elproduktion, TWh	75,5	74,6	1,2
Värmeproduktion, TWh	15,5	15,7	-1,3
Antal elkunder	3 006 271	2 947 743	2,0
Antal nätkunder	3 393 000	3 323 000	2,1

	Utmaningar 2004	Åtgärder 2004	Framtidsutsikter och strategi
Gruvdrift & Produktion	<ul style="list-style-type: none"> • Garantera anläggningarnas tillgänglighet vid hög belastning • Utveckling av strategi för fortsatt utveckling av de konventionella kraftanläggningarna • Förbereda handeln med utsläppsrätter som börjar i januari 2005 	<ul style="list-style-type: none"> • Förprojekterat nya kraftverk i Lausitz och Hamburgområdet • Beslut om att vidareutveckla brunkolsbrytningen och transportkapaciteter • Pumpkraftverket Goldisthal i drift • Uppstart av den termiska avfallsanläggningen Lauta • Byggnation av mellanlager för använt kärnbränsle i Brunsbüttel och Krümmel 	<ul style="list-style-type: none"> • Vidareutveckling av moderna, effektiva och miljövänliga kraftanläggningar • Uppnå "Cost Leadership" i respektive anläggning • Konsekvent utnyttja möjligheterna till portföljoptimering på grossistmarknaden • Fortsatt arbete med långsiktig prissäkring av produktionen • Bibehållen marknadsandel i Tyskland
Transmission	<ul style="list-style-type: none"> • Hantering av den ökade inmatningen av vindkraftbaserad el • Säkerställa en rättvis fördelning av EEG-relaterade nätutbyggnadskostnader 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivt deltagande i EEG-ändringen som partner för politik och branschorganisationer • Investeringar i nätutbyggnad efter ökad volym vindkraft • Bildande av en avdelning för EEG/Nätavräkning för hantering av ökade EEG-risker • Kommunikation mot kunder och marknadsaktörer av de EEG-drivna kostnadsökningarna • Deltagit i utvecklingen av den nya ellagen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ökad kostnadseffektivitet med bibehållen leveranssäkerhet i näten • Fortsatt omfattande investeringsprogram för att bygga ut näten för transitering av vindenergi och säkerställande av en effektiv europeisk elhandelsmarknad • Säkerställa tillgången på reserv- och balanskraft
Distribution	<ul style="list-style-type: none"> • Ökad effektivitet för att säkerställa lönsamhet på en reglerad marknad • Skapa förutsättningar för funktionell och legal separation av verksamheterna • Press på nättarifferna på grund av förslagen elnät-reglering 	<ul style="list-style-type: none"> • Funktionell separation där affärsenheten delas upp i nätoperatörer och nätservice • Optimering av processer inom inköp, IT och orderhantering för att minimera kostnaderna 	<ul style="list-style-type: none"> • Ökad transparens och ökad kontroll av nätverksamheten i och med nya EU riktlinjer • Omsättning av den del av "legal separation" som motsvarar kraven från regulatorn och den nya ellagen • Inrätta en "Compliance Officer", som säkerställer likabehandling av alla nätanvändare • Fortsatt hög tillförlitlighet inom distribution samtidigt med förbättrad kundservice
Försäljning	<ul style="list-style-type: none"> • Högre anskaffningspriser • Otillräcklig lönsamhet i avtal mot företagskunder. Förbättra lönsamheten inom detta segment under varumärket Vattenfall • Ändringar i energilagen (EnWG) 	<ul style="list-style-type: none"> • Marknadsanpassat gamla avtal för att möjliggöra en effektiv riskhantering • Begärt tariffanpassningar för privatkund och småföretagssegmenten baserat på vår kostnadsprofil 	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättra lönsamheten trots ökad konkurrens på marknaden • Ökade kostnader till följd av ökad mängd vindkraft • Inrätta ett kundservicecenter för att uppfylla neutralitetskraven till följd av separationen av affärsenheterna • Satsa på utökad IT-funktionalitet och mer effektiv hantering av kundfrågor i syfte att bli "Nummer ett för kunden" • Aktivt deltaga i omarbetningen av den nya energilagen (EnWG) och omsätta de nya reglerna
Värme	<ul style="list-style-type: none"> • Förbereda handeln med utsläppsrätter som inleds i januari 2005 • Säkerställa effektiviteten i värmeverksamheten • Prissäkring av bränslekostnader på en volatil marknad • Oklarhet om fortsatt subventionering av de miljövänliga kraftvärmeanläggningarna (KWK-Anlagen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Förvärv av fjärrvärmeverket Fernwärme Märkisches Viertel GmbH och Spitzenheizwerk Lange Enden GmbH i Berlin • Divisionerna "Contracting" och "Waste to Energy" integrerade i delar av enheten Värme • Kundförtätning av värmenäten i Hamburg och Berlin 	<ul style="list-style-type: none"> • Konsekvent utnyttja möjligheterna till marknadsföring inom områdena Värme och "Contracting" • Fortsatta investeringar i nät och produktionsanläggningar och öppning av nya tillväxtmöjligheter • Ökad kundtillfredsställelse genom att erbjuda produkter och support av hög kvalitet • Hög tillgänglighet i anläggningar genom målinriktad utbildning av erforderlig personal

Stora investeringsbehov på den tyska marknaden

Som tidigare nämnts (se sid 18) finns i Tyskland en överenskommelse om avveckling av kärnkraften som idag svarar för 158,2 TWh av totalt 570 (2004) producerade TWh i Tyskland. Därutöver finns ett stort behov av att ersätta föråldrad fossilbaserad kraftproduktion inom de närmsta 10–20 åren. Sammanlagt måste ungefär 40 000 MW ersättas. Vattenfall med sina moderna fossilbaserade anläggningar och en begränsad andel kärnkraftsproduktion står väl rustat för framtiden men har ändå beslutat att pröva investeringar i två nya stora anläggningar, Boxberg (en brunkolsbaserad anläggning i östra Tyskland och Moorburg (ett kraftvärmeverk i Hamburg). Med stöd av lagen EEG (Erneubare-Energien-Gesetz) har regeringen beslutat att öka andelen förnybar energi till 20 procent fram till 2020 och som en följd därav har vindkraftproduktionen ökat kraftigt. Eftersom vindkraftproduktion påverkas av väderförhållanden, vilket leder till oregelbunden inmatning till elnäten uppstår påfrestningar. Stora investeringar i transmissionsnäten krävs för att bygga bort flaskhalsar och säkerställa överföringskapaciteten. Vattenfall genomför för närvarande två stora utbyggnader inom sitt transmissionsnät, en förlängning av den sydvästra överföringslänken mellan Halle och Schweinfurt och den norra mellan Schwerin och Hamburg till en kostnad av drygt 260 MEUR. Till följd av den ökade vindkraftproduktionen och de stora investeringarna ökar transmissions- och balanskraftskostnaderna på den tyska marknaden. Vattenfall höjer därför från och med 2005 sina transmissionstariffer med 19 procent.

Ny enhet för kärnkraftsverksamheten

För att effektivisera och bättre kunna utnyttja den samlade kompetensen inom Vattenfalls kärnkraftsverksamhet omstrukturerades denna under 2004. Kärnkraftverken Brunsbüttel och Krümmel, i vilka Vattenfall har managementansvar, samt förvaltningen av Vattenfalls minoritetsposter i kraftverken Brokdorf och Stade (stängt 2003) integrerades i den nya enheten Vattenfall Europe Nuclear Energy.

Intensiv debatt kring prishöjningar

Till följd av ökade pålagor bland annat på grund av EEG-lagen har de tyska nätoperatörernas kostnader stigit. Vattenfall aviserade därför i likhet med ett antal andra företag prishöjningar under hösten. Även Vattenfalls säljenheter aviserade prisjusteringar. Prishöjningarna har givit upphov till intensiv debatt. Vattenfalls priser är dock väl underbyggda och Vattenfall förväntar sig att samtliga prisövervakande instanser ska ge klartecken.

Tilldelningen av utsläppsrätter klar

Tilldelningen av utsläppsrätter enligt den tyska nationella allokeringsplanen innebär att Vattenfall erhöi i princip full tilldelning för den första handelsperioden 2005–2007. Således har Vattenfalls tidiga insatser för att reducera koldioxidutsläppen erkänts. Kolkraftverken som Vattenfall driver i Östra Tyskland tillhör de mest moderna fossileldade kraftverken i Europa och Vattenfalls tyska verksamhet står för hela 90 procent av den totala tyska el- och värmeindustrins utsläppsminskning.

INVESTERINGAR I ELNÄTET

"VI RÄKNAR MED 11 000 MW VINDKRAFT 2011"

Projektet för att förstärka det tyska transmissionsnätet har påbörjats för att anpassa elnätet så att det kan hantera den ökande elproduktionen från förnybara energikällor. Anledningen är den nya lagstiftningen som gäller förnybara energikällor som trädde i kraft 2000. Dess mål är att öka mängden elektricitet som genereras av förnybara energikällor, som exempelvis vindkraft. Bland annat åläggs elnätsoperatörer att köpa el från sådana källor till fastställda priser. Till 2010 är målet att 12,5 procent av den totala produktionen ska vara förnybar.

Produktionskapaciteten inom vindkraft har ökat snabbt efter lagens ikraftträdande.

"El från vindkraft har ökat från 4 200 MW 2002 till 5 400 MW 2003 i Vattenfall Europe Transmissions kontrollområde. Vi räknar med 11 000 MW 2011 och den ökade mängden vindkraft kräver en motsvarande utbyggnad av elnätet", säger Dr Yvonne Saßnick, som arbetat med projektet.

Elnätet kommer också att behöva förstärkas för att transportera el från kustområden med låg konsumtion, där vindkraften produceras. Eftersom vindkraften är beroende av vädret behövs också reservkapacitet för att garantera nätets stabilitet.

"Vi kommer att förlänga den sydvästra överföringslänken mellan Halle och Schweinfurt och den norra mellan Schwerin och Hamburg. Totalt en förstärkning av kapaciteten med 3 000 MW till en kostnad av mer än 260 MEUR", säger Yvonne Saßnick.

Investeringarna i överföringskapacitet kommer inte enbart att bidra till att konsumenter får tillgång till vindkraftproducerad el.

"Projektet bidrar till att förstärka stabiliteten i elnätet och tillförlitligheten i den nordvästra delen av Vattenfall Europas kontrollområde. Dessutom bidrar projektet till utveckling av europeisk handel med elektricitet", påpekar Yvonne Saßnick.

POLEN: AVREGLERINGEN VÄNTAS TA FART EFTER EU-INTRÄDET

Avregleringen har än så länge bara börjat i Polen. Flera steg mot en fri marknad har tagits under 2004 och EU-inträdet förväntas öka takten ytterligare. Effektiviseringar och kostnadsreduceringar har lett till en kraftig resultatförbättring för Vattenfall.

Vattenfall producerar, distribuerar och säljer el och värme i Polen. Värme (och i mindre utsträckning även el) produceras genom bolaget Elektrociepłownie Warszawskie (EW), där Vattenfall nu äger 75 procent. Distribution och försäljning av el sker genom bolaget Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny (GZE) där Vattenfall under året utökade sin andel från 54 procent till 75 procent. Vattenfall är den största värmeproducenten i Polen med en marknadsandel på 27 procent. Vattenfall är den största utländska investeraren inom den polska energisektorn med en total marknadsandel

på omkring 7 procent. Marknadspositionen inom elproduktion är genom EW nummer 7 (3 procent), sett till den totala marknaden och 4 om man enbart jämför de privatiserade bolagen. Majoriteten av distributionsbolagen är statsägda. Av 33 distributionsbolag har hittills endast två bolag privatiserats. Vattenfall är genom GZE det största distributions- och försäljningsbolaget i Polen bland de privatiserade bolagen. Totalt sett är Vattenfalls marknadsposition inom distribution och försäljning nummer 6.

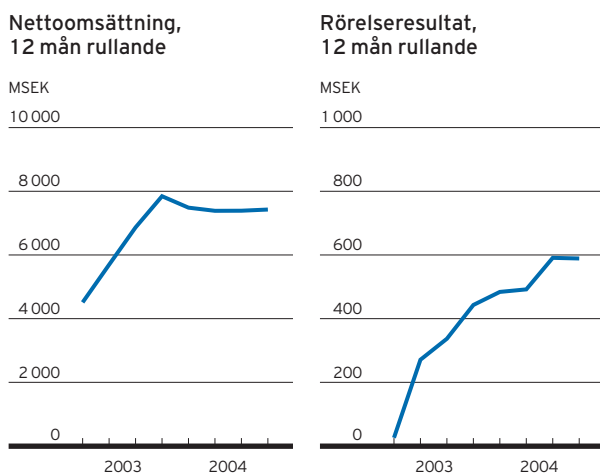
Effektiviseringarna har givit resultat

Trots något lägre volymer och ökade bränslekostnader har verksamheten fortsatt att utvecklas mycket positivt. Omsättningen minskade något men rörelseresultatet ökade med 33 procent främst tack vare effektiviserad verksamhet och påtagliga kostnadsreduceringar. Avkastningen på nettotillgångar förbättrades till 8,4 procent mot 6,9 2003. Såväl värme- som elproduktionen minskade cirka 5 procent till följd av högre temperatur.

Anpassning till EU:s miljödirektiv

Den polska energisektorn är förpliktad att implementera LCP (Large Combustion Plant) direktivet för att reducera utsläpp. Eftersom många av Polens kraftanläggningar är gamla, krävs omfattande investeringar för

Vattenfall i Polen

Nyckelfakta Polen

	2004	2003	Förändring, %
Nettoomsättning	7 427	7 845	-5,3
Rörelseresultat	589	443	33,0
Rörelsemarginal, %	8	6	33,3
Nettotillgångar	7 187	6 270	14,6
Avkastning på nettotillgångar, %	8,4	6,9	21,7
Produktionskapacitet el, MW	928	928	0,0
Produktionskapacitet värme, MW	4 824	4 824	0,0
Elproduktion, TWh	3,2	3,4	-5,9
Värmeproduktion, TWh	11,4	12,0	-5,0
Antal elkunder	1 100 127	1 095 099	0,5
Antal nätkunder	1 101 477	1 096 359	0,5

Utmaningar 2004

- Förbereda inför inträdet i EU 1 Maj 2004 och avregleringen på marknaden
- Effektivisera verksamheten i de förvärvade bolagen
- Förbättra resultatet

Åtgärder 2004

- Avyttring av EW's service- och underhållsbolag (EW Services)
- Ökade ägarandelen i GZE från 54 till cirka 75 procent och i EW från cirka 70 till cirka 75 procent
- Reducerade personalstyrkan med 15 procent
- Sammanslagning av de två servicebolagen inom GZE
- Implementering av digitalt system för nätinformation på GZE
- Introduktion av varumärket Vattenfall

Framtidsutsikter och strategi

- Fortsätta effektivisera verksamheten
- Öka kundtillfredsställelsen i all verksamhet
- Öka marknadsandelen genom förvärv
- Skapa Vattenfall Trading Services Polen och separera produktion och distribution inom GZE
- Förbereda handeln för utsläppsrätter som förväntas börja 2005
- Planera investeringar för att möta ökade miljökrav
- Implementera nytt faktureringsystem
- Fortsätta introduktionen av varumärket Vattenfall

att klara dessa direktiv. För att möjliggöra för Polen att klara detta har en övergångstid fram till 2017 för vissa av kraftanläggningarna medgivits. Produktionen av el från förnybara energikällor kommer att öka i Polen med målet att 7,5 procent av elproduktionen ska vara förnybar 2010. Den nationella lagstiftningen stöder detta mål och kräver att elleverantörerna gradvis ökar andelen förnybar el. Ursprungsbevis, det vill säga ett certifikat som visar var kraften är producerad, är ett led i detta och införs under 2005. Nätoperatörerna kommer också att bli skyldiga att prioritera transport av grön el som produceras i deras respektive nätområde.

Strukturförändringar

Den polska regeringen arbetar för närvarande med horisontal integrering av bolag genom att konsolidera de statligt ägda bolagen och därmed skapa större enheter. Exempelvis har tre kraftanläggningar – Bełchatów, Opole och Turów konsoliderats till ett bolag (BOT), som är den största elproducenten i Polen med en marknadsandel på omkring 30 procent. På liknande sätt konsolideras nu 31 lokala distributionsbolag till sex regionala bolag. Vad gäller avreglering i försäljningsledet är det fortfarande problematiskt att byta leverantör

på den polska marknaden. EU-reglerna som innebär att alla företagskunder i Polen fritt ska kunna välja leverantör har ännu inte implementerats fullt ut. Målet är att alla konsumenter oavsett storlek fritt ska kunna välja leverantör 2007.

Handel med utsläppsrätter (koldioxid)

Polen har beslutat om en nationell plan för reduktion av koldioxidutsläpp. Allokeringsplanen har presenterats för Europeiska kommissionen och man väntar på ett godkännande. Bedömningen är att planen kommer att tillgodose elproducenternas behov för den första handelsperioden 2005-2007.

Varumärket Vattenfall i Polen

Vattenfall är ett av de första utländska företag som etablerade sig på den polska energimarknaden. I och med Polens inträde i EU kommer takten i avregleringen att öka och Vattenfall har en fördel genom sina erfarenheter och tidiga närvaro i Polen. Under året har beslut tagits att introducera varumärket Vattenfall och ett projekt har drivits med detta syfte (se sid 19). Ambitionen är att Vattenfall 2007, då även privatpersoner fritt ska kunna välja leverantör, ska vara ett välkänt namn.

FAKTA OM VATTENFALLS MARKNADER

	2004				2003			
	Norden	Tyskland	Polen	Summa	Norden	Tyskland	Polen	Summa
Produktionskapacitet, el och värme, MW¹								
Vattenkraft	8 386 ²	2 894		11 280	8 386 ²	2 907		11 293
Kärnkraft	7 242 ³	771 ⁶		8 013	7 212 ³	771 ⁶		7 983
Fossilkraft	1 004 ⁴	11 371	928	13 303	900 ⁴	11 439	928	13 267
Vindkraft	31 ⁵	41		72	31 ⁵			31
Biobränsle, avfall	215	35		250	227	31		258
Summa el	16 878⁷	15 112	928	32 918	16 756⁷	15 148	928	32 832
Summa värme	3 523	8 380	4 824	16 727	3 662	8 090	4 824	16 576
Producerad el och värme, TWh								
Vattenkraft	30,3	3,3		33,6	25,8	2,3		28,1
Kärnkraft	57,5	4,9		62,4	51,6	4,9		56,5
Fossilkraft	0,1	67,2	3,2	70,5	0,3	67,4	3,4	71,1
Vindkraft	0,1			0,1	0,1			0,1
Biobränsle, avfall	0,4	0,1		0,5	0,1			0,1
Summa el	88,4⁸	75,5	3,2	167,1	77,8⁸	74,6	3,4	155,8
Summa värme	7,6	15,5	11,4	34,5	7,9	15,7	12,0	35,6
Antal elkunder	934 235	3 006 271	1 100 127	5 040 633	948 235	2 947 743	1 095 099	4 991 077
Antal nätkunder	1 278 310	3 393 000	1 101 477	5 772 787	1 264 000	3 323 000	1 096 359	5 683 359
Elnät								
Transiterad volym, TWh	113,0	28,5 ⁹	10,6	152,1	106,8	28,2 ⁹	10,2	145,2
Antal km								
Stamnät	n.a.	10 000	n.a.	10 000	n.a.	10 000	n.a.	10 000
Distributionsnät	188 067	75 000	27 543	290 610	185 656	75 000	27 650	288 306
Antal anställda								
Personår	8 735	20 864	3 309	32 908 ¹⁰	8 531	21 719	4 935	35 185 ¹⁰
Totala utsläpp till luft, ton								
Koldioxid					1 333 089	68 849 416	6 422 500	76 605 005
Svaveldioxid	2004 värden föreligger ej ännu. Kommer att publiceras i Vattenfalls Hållbarhetsredovisning som publiceras i september 2005.				1 169	50 213	32 165	83 547
Kväveoxider					3 102	42 923	10 106	56 131
Partiklar					597	1 516	1 961	4 074

1) Avser 100% av anläggningar i de fall Vattenfall äger mer än 50 procent.

2) Vattenfalls andel uppgår till 7 935 MW för 2004 och 2003.

3) Vattenfalls andel uppgår till 5 119 MW för 2004 och 5 100 MW för 2003.

4) Vattenfalls andel uppgår till 990 MW för 2004 och 886 MW för 2003.

5) Vattenfalls andel uppgår till 30 MW för 2004 och 2003.

6) Avser 100% av anläggningar i de fall Vattenfall äger mer än 50 procent (100% Brunsbüttel).

Vattenfalls andel räknat på alla anläggningar är 1 409 MW (Brunsbüttel 67%, Krümmel 50% och Brokdorf 20%).

7) Vattenfalls andel uppgår till 14 289 MW 2004 och 14 178 MW år 2003.

8) Vattenfalls andel uppgår till cirka 70 TWh för år 2004 och 61 TWh för 2003.

9) Exkl. stamnät.

10) I övriga länder finns 109 anställda (111). Totala antalet anställda i koncernen uppgår till 33 017 (35 296).

EFFEKTIV RISKHANTERING

Vattenfall är sedan flera år tillbaka mycket aktiv på flera av de europeiska energimarknaderna. Under 2004 integrerades tradingenheterna inom koncernen för att stärka riskhanteringen, bättre utnyttja resurserna och möjliggöra ökat värdeskapande för koncernen.

Under 2004 har de tidigare två tradingenheterna i Stockholm och Hamburg slagits ihop till en enhet, Vattenfall Trading Services, med huvudkontor i Hamburg och regionkontor i Stockholm. Under 2005 ska även den polska tradingverksamheten integreras i enheten.

Enheten fokuserar på att erbjuda riskhanterings- och portföljförvaltningstjänster såväl inom koncernen som till externa kunder. Genom sammanslagningen effektiviseras och förbättras riskhantering och portföljförvaltning, IT-systemen samordnas och effektiviseras samt specialistkompetensen fördjupas.

Den sammanslagna enheten erbjuder tillgång till elmarknaderna och övriga energirelaterade råvarumarknader för samtliga Vattenfalls affärsenheter och är koncernens gemensamma aktör på de olika marknaderna. Denna struktur säkerställer högsta möjliga transparens av de risker som uppkommer genom Vattenfalls aktiviteter i olika länder.

Vattenfall är aktivt på energibörserna i Norden, Tyskland, Polen, Frankrike och Holland och är en av Europas största aktörer sett till omsättningen. Framför allt handlas fysiska och finansiella elkontrakt men även olika energirelaterade råvaror, såsom kol, gas och olja. Svenska elcertifikat och de nyligen introducerade koldioxid certifikaten för utsläppsrätter handlas också.

Vattenfall är market maker på NordPool och EEX, vilket innebär att vi förbundet oss att alltid ställa såväl köp- som säljpriser. I NordPools egen ranking placeras Vattenfall 2004 högst av börsens aktörer bland annat utifrån kriterierna prissättning, flexibilitet, market making, pålitlighet och snabbhet i affärer.

Effektiv riskhantering

	2004	2003
Extern elhandelsvolym	859 TWh	822 TWh
Marknadsandel NordPool	Topp-3	Topp-3
Marknadsandel EEX	Topp-3	Topp-3
Antal externa motparter	150	90

	Utmaningar 2004	Åtgärder 2004	Framtidsutsikter och strategi
VTS	<ul style="list-style-type: none"> Skapa en ny enhet, Vattenfall Trading Services, bestående av tyska "Vattenfall Europe Trading GmbH" och svenska "Supply and Trading" Integrera Polen i Vattenfall Trading Services 	<ul style="list-style-type: none"> Skapade ny organisationsstruktur under gemensam ledning med huvudkontor i Hamburg och regionkontor i Stockholm Implementering av ett gemensamt handels- och riskhanteringssystem 	<ul style="list-style-type: none"> Ytterligare förbättra koncernövergripande riskhantering Fokus på att vara Service Provider Geografisk och produktrelaterad utveckling styrd av koncerninterna kunder Implementering av regionkontor i polska Gliwice under 2005 Delta aktivt i marknadsutvecklingen

INVESTERINGAR I MEDARBETARNA

"MÅLET VAR ATT UTVECKLA EN
KOMPETENSMODELL BASERAD PÅ
VATTENFALLS LEDARSKAPSKRITERIER
OCH UTVÄRDERA VÅRT LEDARSKAP"

Under 2004 genomförde Vattenfall i Polen ett stort ledarskapsprojekt, 320 chefer från GZE i Gliwice och EW i Warszawa deltog. Malgorzata Florczak och Tamara Staniowska, personalchefer på EW respektive GZE, ansvarade för projektet.

"Avregleringen av den polska energimarknaden påverkar Vattenfalls verksamhet i Polen och givetvis även våra medarbetare. De utmaningar som Vattenfall möter i Polen bygger på en förståelse av marknaden och de förändringsbehov som finns. Det är nödvändigt att se över den kompetens och det utvecklingsbehov som den nuvarande ledningen har, för att underlätta för dem att driva verksamheten idag och i framtiden", säger Malgorzata Florczak.

Projektet inleddes med att definiera ledarskaps- och utvärderingskriterier. "Vårt mål var att ta reda på vilka typer av beteenden, synsätt och arbetsmetoder som hjälper våra medarbetare att genomföra bolagets strategier", fortsätter Tamara Staniowska.

Inom projektet analyserades därför utvecklingsmöjligheter hos

såväl individer som grupper. Varje deltagare genomgick en heldag med gruppövningar, presentationer och utvärderingar. Det stora antalet deltagare gjorde detta moment till en utmaning i sig. Men den främsta utmaningen mötte deltagarna själva. För många var arbetssättet helt nytt.

"Det var mycket känslor inblandade, en del personer var till exempel bekymrade över sin position. En viktig uppgift för oss var att förklara och inspirera deltagarna till att se processen som ett utvecklingsverktyg och inte som ett hot eller verktyg för bekräftelse av den egna kompetensen. Kommunikationen kring processen var avgörande", påpekar Tamara Staniowska.

Medarbetarnas ansträngningar kommer att visa sig först över tid, men redan nu finns det påtagliga resultat.

"Till exempel har vi nu skaffat oss en bild av vilka kompetensutvecklingsbehov som finns. Det ger oss bra möjligheter att möta förändrade behov i framtiden", avslutar Malgorzata Florczak.

KOMPETENS, ORGANISATION OCH STYRNING

Stora och snabba förändringar på de europeiska energimarknaderna har medfört nya krav på kompetensen hos Vattenfalls medarbetare. Organisationen måste dessutom vara förberedd på de mycket stora pensionsavgångar som är att vänta de närmaste åren.

För att Vattenfall framgångsrikt ska lyckas möta de stora utmaningar som ligger framför oss kommer det att vara av avgörande betydelse att vi har bra chefer och engagerade medarbetare med rätt kompetens. 2002 inleddes arbetet med att skapa en gemensam värdegrund för hela koncernen. Alla medarbetare i Vattenfall gavs möjlighet att delta i förändringsarbetet och 2003 fastställdes Vattenfalls kärnvärden - Öppenhet, Ansvarstagande och Effektivitet - som nu är hörnstenarna i vår företagskultur och -filosofi. Vattenfall står inför en period på fem till tio år då stora grupper av medarbetare kommer att gå i pension, samtidigt som konkurrensen om den yngre arbetskraften hårdnar och intresset för teknik minskar bland yngre. För att säkra en konkurrenskraftig organisation behöver vi vara en attraktiv arbetsgivare som lockar till sig och utvecklar personer med ledande kompetens. En miljö och kultur där vi är villiga att lära och dela med oss av våra kunskaper skapar bra förutsättningar för goda arbetsprestationer.

Mot denna bakgrund har tre huvudmål och strategier för HR-området formulerats:

- Säkra förstklassig chefsförsörjning och ledarskap.
- Säkra tillgång till den kompetens som möter våra långsiktiga behov.
- Säkra starkt engagemang och delaktighet hos medarbetarna.

Det koncerngemensamma HR-arbetet sker huvudsakligen i form av projekt och i nätverk tvärs över såväl de nationella som organisatoriska gränserna. Projekten fokuserar särskilt på att dela modeller, verktyg och erfarenheter. Fackliga organisationer och personalföreträdare på alla nivåer är viktiga samarbetsparter i koncernen. De flesta kontakterna sker lokalt. På koncernnivå sköts samarbetet genom EWC, European Works Council - Vattenfall, som består av cirka 20 personalfö-

reträdare från Finland, Polen, Sverige och Tyskland. Företrädare för koncernledningen träffar EWC två gånger om året.

Chefer utvärderas i hela Vattenfall

Chefsförsörjningsprocessen är av avgörande betydelse för koncernens fortsatta framgång. För att säkra chefsuccessionen måste vi utveckla våra chefer både professionellt och som ledare. Från och med 2005 är processen också ett av koncernens uppföljningsmått, Group Performance Indicators. Under 2004 har cirka 500 ledande befattningshavare och potentiella chefer identifierats och utvärderats utifrån ledarskapskriterier, måluppfyllnad samt resultat i medarbetarundersökningen My Opinion. Vattenfalls framtida chefsförsörjning ser positiv ut, men vi eftersträvar större mångfald och internationell erfarenhet.

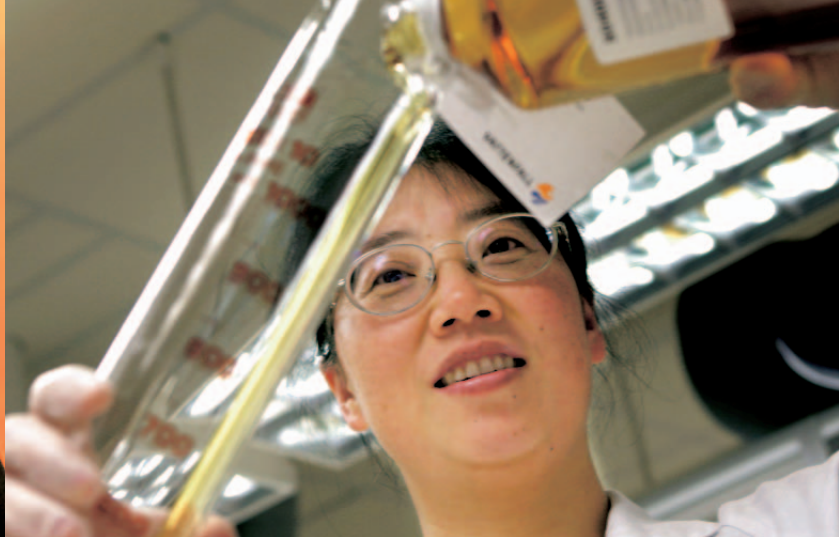
Vattenfalls koncerngemensamma ledarutvecklingsprogram finns samlade inom vårt eget management institut - Vattenfall Management Institute (VMI). VMI är ansvarigt för att utforma och genomföra ledar- och chefsutvecklingsprogram av hög internationell kvalitet inom områden som är av strategisk betydelse för koncernen.

Totalt finns det fem koncerngemensamma program med det övergripande syftet att:

- Skapa ett gemensamt synsätt på ledarskap samt att utveckla chefs- och ledarskapskompetensen hos deltagarna.
- Stärka integrationen inom koncernen för att skapa "ett Vattenfall".
- Skapa nätverk inom koncernen.

Program som genomförts under 2004:

- Vattenfall Executive Management Programme. Under 2004 har ett program genomförts med 25 deltagare.

Övre raden från vänster; Airi Laakkonen, privatkunds försäljning, Helsingfors, Finland. Manfred Wawrzynosek, Controlling, GZE, Gliwice, Polen. Camilla Sun, petroleumkemi, Vattenfall Utveckling, Älvkarleby, Sverige.

- Vattenfall Advanced Management Programme. Under 2004 har tre program pågått med totalt 60 deltagare.
- Vattenfall Core Management Programme. Under 2004 har sju program pågått med totalt 140 deltagare.
- Vattenfall International Trainee Programme. Ett program med 14 deltagare startades under 2004.
- Vattenfall International Rotation Programme. Det första programmet avslutades under 2004 med 19 deltagare.

Kompetensplanering i hela koncernen

Införandet av en strategisk kompetensplaneringsprocess påbörjades under 2004. Den är implementerad i Finland och Sverige och arbetet har också påbörjats i Polen och Tyskland. Från och med 2005 är processen ett av koncernens uppföljningsmätt, Group Performance Indicators, och ska införas i samtliga enheter. Processen översätter affärsplaner och långsiktiga mål till framtida kompetensbehov. Handlingsplaner görs för alla enheter och ett av målen är att samtliga medarbetare ska ha en individuell utvecklingsdialog med sin chef.

Äldre medarbetares erfarenheter är av avgörande betydelse för den framtida verksamheten. Verktyg har

under året utvecklats för att tillvarata deras erfarenhetsbaserade kunskaper och för att underlätta för dem att arbeta fram till ordinarie pensionsålder. Som exempel kan nämnas att i delar av den tyska verksamheten ingår det i ersättningsplaneringen att äldre medarbetare under en tid arbetar parallellt med yngre. Inom den svenska verksamheten har försök med så kallad livssituationsanpassade arbetstider inletts. Bland annat har medarbetare över 58 år givits möjligheten att få nedsatt arbetstid till 80 procent, men med en lön som motsvarar 90 procent av heltidslönen. Syftet är att den enskilde medarbetaren ska motiveras att fortsätta i aktiv tjänst till 65 år.

För att attrahera och behålla yngre medarbetare finns ett flertal verktyg, till exempel det tidigare nämnda internationella rotationsprogrammet, det internationella traineeprogrammet, samarbete med högskolor och universitet, möjligheter till praktikplatser, examensarbeten och lärlingsplatser.

Aktivt arbete för ökad mångfald

Syftet med vårt mångfaldsarbete är att skapa ett mer lönsamt, effektivt och attraktivt företag. Vattenfall har ställt sig bakom den svenska regeringens initiativ Globalt ansvar. Därigenom har vi förbundit oss att följa

OECD:s riktlinjer för internationella företag och att följa FN:s principer i Global Compact.

I Vattenfall definierar vi mångfald som att alla våra medarbetare ska ha lika möjligheter och rättigheter oberoende av kön, ålder och etnisk/kulturell bakgrund. Den övergripande strategin är att etablera mångfald i den dagliga verksamheten och att skapa kunskap, acceptans och vilja att arbeta med mångfald inom vår organisation. De två koncernövergripande målen är följande:

- Våra medarbetare ska, utifrån kön, ålder och etnisk/kulturell bakgrund, spegla de samhällen som vi har verksamhet i.
- Öka andelen kvinnliga chefer så att vi får en lika stor

andel kvinnliga chefer som vi har kvinnliga medarbetare.

Utöver dessa två övergripande mål arbetar vi till exempel även med att det inte ska förekomma osakliga löneskillnader mellan könen, att underlätta för våra medarbetare att förena arbete och familjeliv och att ha en öppen intern arbetsmarknad. Under 2004 startade vi ett internationellt nätverk för kvinnliga chefer och ledare – Vattenfalls International Network for Women.

Fortsatt övertalighet inom vissa delar

Inom vissa delar av Vattenfalls organisation finns det övertalighet och Vattenfall arbetar med olika lokala

Övre raden från vänster; Marco Bayer, Kommunikation, Gruvdrift och Produktion, Cottbus, Tyskland. Runo Färnstrand, skiftingenjör, Forsmark 2, Sverige. Sarah Selent och Reinhard Schulz, Jämschwalde kraftverk, Produktion, Tyskland.

program för att undvika uppsägningar. I Sverige har processen utvecklats under många år. Där har fokus mer och mer inriktats på att mycket tidigt i omstruktureringsprocessen kunna lösa kompetensfrågorna på ett för alla bra sätt. I Tyskland och Polen har ett flertal program för att lösa övertaligheten utvecklats i kombination med åtaganden om anställningsgarantier. Då Vattenfall under senare år genomgått en konsolideringsfas har rutiner och program, som givit viktiga erfarenheter inför kommande omstruktureringar, utvecklats.

Generellt sett nöjda medarbetare

Medarbetarundersökningen My Opinion genomförs årligen som bas för dialog och förbättringsåtgärder i hela organisationen. Processen är från och med 2005 en av koncernens Group Performance Indicators.

My Opinion genomfördes för tredje gången under 2004. I Sverige, Finland och Polen deltog hela organisationen, i Tyskland gavs en tredjedel av medarbetarna möjlighet att delta. Under 2005 är målsättningen att samtliga medarbetare i koncernen ges möjlighet att vara med i undersökningen.

Svarsfrekvensen var hög och ökade i de flesta delarna av koncernen. Svarsfrekvensen i Finland var 90 procent, i Sverige 83 procent, i Polen 74 procent och i Tyskland 55 procent. Resultaten visar på förbättringar inom de flesta områdena jämfört med tidigare undersökningar. Områden med positivt utfall är till exempel samarbete, närmaste ledning och engagemang. Det finns några områden för förbättringar, bland annat hantering av förändringar, bedömning och återkoppling avseende arbetsresultat samt kundorientering.

Resultaten rapporteras till de arbetsgrupper som

deltagit i undersökningen. Baserat på resultaten diskuteras och planeras chef och medarbetare tillsammans de förbättringsåtgärder som behövs.

Fortsatt minskad sjukfrånvaro

Generellt för koncernen gäller att arbete inom Vattenfall ska ge tillfälle till utveckling i en säker, hälsosam och stimulerande miljö. Arbetet med att säkra en hälsosam och stimulerande miljö bedrivs i huvudsak lokalt i organisationen. Antalet arbetsolyckor har under senare år legat på nivån 5–8 olyckor per tusen anställda, vilket är en låg siffra i jämförelse med andra energiföretag i Europa. Under året har ett internationellt nätverk för arbetsmiljöfrågor etablerats inom koncernen. Inom nätverket har frågor behandlats av gemensamt intresse med fokus på kunskapsutbyte och ”best practice” inom respektive land.

Vattenfall i Sverige har under lång tid haft en sjukfrånvaro som legat klart under genomsnittet i svenskt näringsliv. Under perioden 1999–2002 steg dock sjukfrånvaron varför ett projektarbete inleddes med den uttalande målsättningen att halvera antalet långtidssjukskrivna och minska sjukfrånvaron till 3,5 procent fram till utgången av 2006. Från nivån 4,5 procent 2002 har siffrorna sjunkit till 4,1 procent för 2003 och till 4,0 procent 2004, vilket alltså är under genomsnittet i det svenska näringslivet.

Under året har arbetet koncentrerats på de långtidssjukskrivna. De kommande åren förstärks också satsningarna på hälsofrämjande åtgärder. Även i Tyskland, Polen och Finland har sjukfrånvaron minskat under de senaste åren. För koncernen har under året en minskning skett från 4,0 procent 2003 till 3,8 procent.

ÄGARSTYRNINGEN I VATTENFALL

Vattenfall ägs till 100 procent av svenska staten. Den svenska regeringen utövar en långsiktig och aktiv ägarförvaltning. Regeringen har värdeskapande som övergripande mål. Konkurrensutsatta företag ska verka under samma krav och villkor som övriga aktörer på marknaden. Det innebär att staten ställer marknadsmässiga krav på resultat och avkastning baserade på företagets riskprofil.

Regeringen har inrättat en särskild ägarenhet på Näringsdepartementet och arbetar, liksom andra ägare, med en rad verktyg. Styrelsesammansättning, revisorer och genomlysning är tre viktiga instrument. För att tydliggöra statens syn i vissa frågor och för att uppnå enhetlighet bland de förvaltade bolagen har regeringen fattat beslut om riktlinjer avseende extern ekonomisk rapportering och anställningsvillkor för personer i ledande ställning. Dessutom har regeringen identifierat vissa särskilda policyfrågor av stor vikt där företag med statligt ägande ska agera föredömligt. Det gäller bland annat inom jämställdhetsfrågor, miljö, mångfald, en frisk arbetsplats och företagets roll i samhället.

Med syfte att främja tydlighet och enhetlighet i ansvars- och informationsfrågor mellan bolagsorganen har Näringsdepartementet utarbetat ett förslag till stöd för styrelserna vid upprättande och revidering av arbetsordningar och för handläggningen av vissa informationsfrågor.

Ledningen och kontrollen av Vattenfall-koncernen fördelas mellan aktieägaren, styrelsen och VD i enlighet med den svenska aktiebolagslagen, bolagsordningen och styrelsens arbetsordning.

Styrelsen utser VD samt vice VD.

VD sköter den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar.

Bolagsstämma

Ordinarie bolagsstämma ska hållas inom sex månader efter räkenskapsårets slut. Bolagsstämman utser, på förslag av ägaren, styrelse och fastställer resultaträkning och balansräkning, samt avhandlar andra ärenden som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen.

Nomineringsprocess

För de av staten helägda bolagen tillämpas enhetliga och gemensamma principer för en strukturerad nomineringsprocess. Syftet är att säkerställa en effektiv kompetensförsörjning till bolagens styrelser. Näringsministern har givits ett särskilt ansvar för styrelsenomineringar i samtliga statligt ägda bolag. Nomineringsprocessen drivs och koordineras av Enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet.

Inför bolagsstämman formas en beredningsgrupp, vars uppgift är att utifrån respektive styrelses sammansättning samt bolags verksamhet och situation, analysera kompetensbehovet. Därefter fastställs eventuellt rekryteringsbehov och rekryteringsarbetet inleds. Då processen avslutats offentliggörs gjorda nomineringar enligt Kodens riktlinjer.

Genom detta enhetliga och strukturerade arbetssätt tillförsäkras kvalitet i nomineringsarbetet och att urvalet av ledamöter kommer från en bred rekryteringsbas.

Ledamöter

Vattenfalls styrelse består av tio av bolagsstämman utsedda ledamöter samt tre ledamöter och tre suppleanter som utses av arbetstagarorganisationer. Från företagsledningen ingår VD Lars G Josefsson i styrelsen. Av styrelsens ledamöter är två kvinnor och därtill utländska medborgare. Ledamöternas genomsnittsålder är 51 år. Vid ordinarie bolagsstämma 2004 valdes Dag Klackenbergh, Maarit Aarni, Christer Bådholm, Peter Fallenius, Jan Grönlund, Lars G Josefsson, Peter Lindell, Hans-Olov Olsson, Lone Fønss Schröder och Anders Sundström. Arbetstagarorganisationerna har utsett ledamöterna Carl-Gustaf Angelin, Johnny Bernhardsson, Ronny Ekwall och suppleanterna Lars Carlsson, Stig Lindberg och Per-Ove Lööv.

Ordförandens ord

Bästa läsare,
Vattenfall har genomgått en kraftfull expansion samtidigt som det ekonomiska resultatet avsevärt förbättrats. År 1992, Vattenfalls första år som aktiebolag, omsattes cirka 22 miljarder SEK, rörelseresultatet var 5,6 miljarder SEK och avkastningen på eget kapital 12,3 procent. År 2004 blev Vattenfalls nettoomsättning 113 miljarder SEK och rörelseresultatet 19,6 miljarder SEK. Avkastningen på eget kapital blev 22,4 procent.

I början av 90-talet befann sig Sverige i en djup ekonomisk kris. En stark ambition att förnya svensk ekonomi växte fram. Omfattande resonemang fördes om rollen för de bolag som skapades genom ombildningen av de traditionella affärsverken, däribland Vattenfall. Det klargjordes att dessa bolag skulle fungera som andra bolag med huvudsyftet att effektivt förvalta statens kapital. Vattenfall omvandlades från ett affärsverk till ett aktiebolag med en internationaliserad marknad som bas. Inför bolagiseringen 1992 betonades i propositionen till riksdagen att:

”Det är en uppgift för aktiebolagets styrelse att utforma mål och strategier för Vattenfall AB:s verksamhet. Om Vattenfall AB ska kunna utföra sina uppgifter på ett rimligt sätt och utan konkurrensnackdelar måste styrelse och koncernledning kunna disponera företagets resurser under samma förutsättningar som råder inom den icke-statliga sektorn.”

År 1997 träffades en trepartiuppgörelse om energipolitiken. Den låg till grund för propositionen ”En uthållig energiförsörjning”. Beträffande Vattenfall hänvisas till riktlinjerna i tidigare propositioner och med tillägget att:

”Vattenfall AB är en viktig resurs i omställningsarbetet. Vattenfall ska inom ramen för kravet på affärsmässighet ägna särskild uppmärksamhet åt utvecklingen av ny elproduktionsteknik och därmed

bidra till en svensk elförsörjning som är ekologiskt och ekonomiskt uthållig. Vattenfall ska förbli i statlig ägo.”

Statliga aktiebolag är självständiga juridiska personer som lyder under aktiebolagslagen. Lagen har utvecklats för företag som drivs i vinstsyfte. I ett aktiebolag finns en tydlig ansvarsfördelning mellan ägare, styrelse och företagsledning samt regler för hur ansvar kan utkrävas. Ägaren svenska statens styrning utövas av bolagsstämman.

Vattenfall verkar i en offentlig och politisk miljö med åtföljande livliga diskussioner om bolagets uppgifter. Ytterst är det svenska folket som är ägare, företrädare av riksdagen. Ansvar för förvaltningen utövas av regeringen genom näringsdepartementet.

Styrelsen i Vattenfall måste väga samman skilda krav. Styrelsens ramar och riktlinjer för verksamheten ska vara i enlighet med gällande lagstiftning och i linje med ägarens avkastningskrav. Samtidigt ska ägarens politik beträffande utveckling av ny elproduktionsteknik och förnybara energikällor beaktas. Säkra leveranser till rimliga priser måste tillgodoses. Den senaste stormen i Sverige, Gudrun, visade tydligt kravet på leveranssäkerhet. Alla dessa krav måste beaktas på ett sätt som är långsiktigt försvarbart och därigenom även till bolagets bästa.

Vattenfalls värdeutveckling under de senaste åren har varit imponerande. När de stora förvärven i Tyskland och Polen genomfördes för fem år sedan var Vattenfalls bedömda marknadsvärde 5–6 miljarder EUR. Idag uppskattas det till 15–17 miljarder EUR. Vattenfall av idag är en stor svensk koncern med en omsättning, en balansomslutning och med ett resultat helt i klass med Sveriges allra största koncerner. Genom att kombinera större volym och ökad lönsamhet har Vattenfall skapat en kraftfull resursbas för framtidsriktade satsningar.

Dag Klackenberg
Styrelsens ordförande

Ledamöternas oberoende

Av ledamöterna är Dag Klackenberg, Maarit Aarni, Christer Bådholm, Peter Fallenius, Hans-Olov Olsson, Lone Fønss Schröder och Anders Sundström oberoende, i förhållande till såväl bolaget som till ägaren.

Ordförandens uppgifter

Ordförandens uppgifter följer dels av den svenska aktiebolagslagen dels av styrelsens arbetsordning. Ordföranden leder styrelsens arbete och ansvarar för att övriga ledamöter får erforderlig information. Ordfö-

randen medverkar vid behov vid viktigare externa kontakter och företräder bolaget i ägarfrågor.

Arbetsordning, uppdrag och ansvarsområden

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning, baserad på den arbetsordning som Näringsdepartementets ägarehet utfärdar. Arbetsordningen reglerar bland annat ordförandens uppgifter, informationen till styrelsen, frekvensen och formerna för styrelsemötena, utvärderingen av styrelsens arbete och VD.

Vilka ärenden som ska behandlas i styrelsen följer i

huvudsak av aktiebolagslagen och styrelsens arbetsordning. Styrelsens främsta uppgifter, förutom att utse VD och vice VD, är att fastställa den strategiska inriktningen, godkänna större investeringar och väsentliga förändringar av koncernens organisation samt fastställa centrala policies och instruktioner. Därtill ska styrelsen följa den ekonomiska utvecklingen och styrelsen har det yttersta ansvaret för internkontroll och riskhantering.

Mötesfrekvens

Styrelsemötena följer i huvudsak en i arbetsordningen uppgjord plan. Denna föreskriver att sju ordinarie möten ska hållas varje år. Utöver de ordinarie mötena kallas styrelsen till ytterligare möten om behov uppkommer. Enligt arbetsordningen ska minst ett möte varje år hållas på annan plats än huvudkontoret. Under 2004 hölls ett möte i Helsingfors. I samband med mötet fick styrelsen omfattande information om Vattenfall-koncernens finska verksamhet.

Styrelsearbetet under 2004

Styrelsen har under 2004 sammanträtt nio gånger, inklusive konstituerande mötet. Särskild uppmärksamhet har ägnats åt bland annat följande frågor:

- Vattenfalls strategi och vision.
- Investeringar i vindkraftverksamhet.
- Styrelsen har utvärderat eventuella förvärv i Danmark och Polen.
- Personalstrategierna, chefsförsörjningsprocesser och koncerngemensamt system för inhämtande av anställdas åsikter.
- Frågan om stängningen av den andra reaktorn i Barsebäck.
- Koncernens riskexponering.
- Integrationen av de tyska dotterbolagen.

Utvärdering av styrelsens arbete

Styrelsen utvärderar styrelsearbetet särskilt en gång per år. Utvärderingen sker under ledning av ordföranden och på sätt som framgår av arbetsordningen.

Styrelsens ersättning

Vid bolagsstämman 2004 fastställde stämman ett belopp

om 2 MSEK i styrelsearvode till de på stämman utsedda ledamöterna som inte är anställda i Vattenfall, att fördelas av styrelsen (hur styrelsen fördelade arvudet; framgår av tabellen på sid 95). Då beslöt stämman att avsätta 240 000 SEK för kommittéarbete att fördelas av styrelsen. Styrelsen beslöt då att de kommittéledamöter som är valda på stämman och som inte är anställda i Vattenfall skulle erhålla ersättning motsvarande 50 000 SEK per år, utöver styrelsearvode. Sammanlagt har alltså 150 000 SEK av de 240 000 avsatta betalats ut. För mer information om arvoden och personalkostnader i Vattenfall se koncernens Not 35.

Revisionskommitté

Styrelsen utsåg 2004 följande tre ledamöter till ledamöter i revisionskommittén: Peter Lindell, Christer Bådholm och Peter Fallenius. Styrelsesuppleanten Per-Ove Lööv deltog i revisionskommittén som facklig representant. Chefen för internrevisionen i Vattenfall är sekreterare i revisionskommittén. Beträffande ersättningar se koncernens Not 35.

Styrelsen har antagit en arbetsordning för kommittén. Kommittén rapporterar sitt arbete till styrelsen genom att mötesanteckningar skickas till styrelsen samt när så erfordras via redogörelser vid styrelsesammanträden. Ingen beslutanderätt har delegerats till kommittén.

Revisionskommittén har inrättats för att öka kännedom om, insyn och kontroll av företagets redovisning, ekonomiska rapportering och riskhantering. Vid revisionskommitténs möten har bolagets revisorer avrapporterat sina iakttagelser i samband med revision. Revisionskommittén har under året haft fyra sammanträden. Revisorerna avrapporterade därtill vid ordinarie styrelsemöte i februari samt vid ytterligare ett tillfälle.

Nomineringskommitté

Det finns ingen nomineringskommitté i Vattenfall AB, eftersom bolaget endast har en ägare.

Ersättningskommitté

Det finns ingen permanent ersättningskommitté i Vattenfall AB.

Under året tillsatte styrelsen en arbetsgrupp med uppgift att ta fram ett nytt system för ersättning till företagsledningen. I kommittén ingick Dag Klackenbergs; ordförande, Peter Lindell och Anders Sundström. Kommittén har till styrelsen redovisat sitt arbete. Närmare information om det nya systemet finns på sid 97 och i Not 35.

Ordinarie revisorer

Valda revisorer för Vattenfall för räkenskapsåret 2004 är Ernst & Young AB med auktoriserad revisor Lars Träff som ansvarig revisor samt auktoriserad revisor Per Redemo utsedd av Riksrevisionen.

Revisorerna är närvarande och avrapporterar vid styrelsens bokslutsmöte samt möter Vattenfalls VD och ekonomidirektör vid ett antal tillfällen under året. Dessutom har revisorerna fortlöpande kontakt och möten med styrelsens revisionskommitté.

I det fall mer omfattande konsultinsatser ska göras av de valda revisorerna ska uppdraget först behandlas och godkännas av revisionskommittén.

Koncernens revisionskostnader beskrivs närmare i koncernens Not 38, samt moderbolagets Not 37.

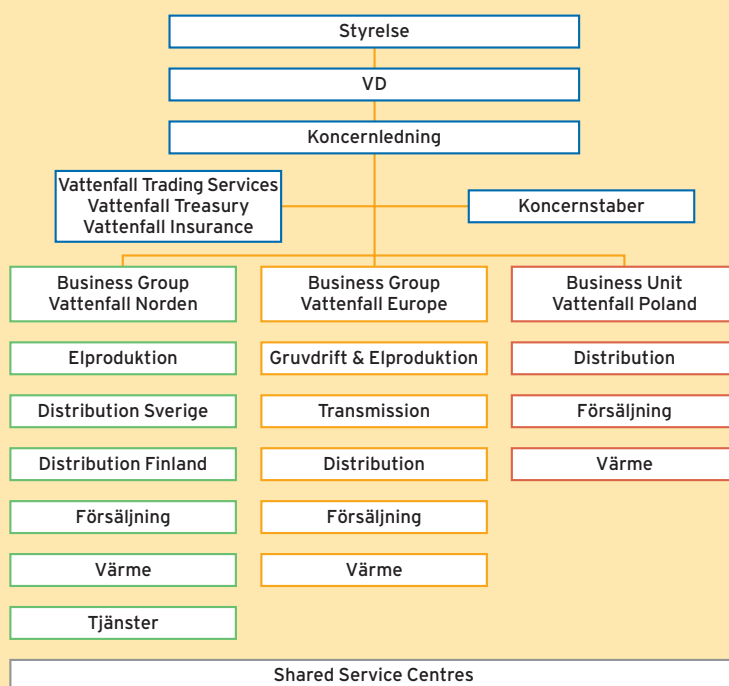
Ledningsgrupp och organisation

Vattenfalls managementmodell bygger på värdekedjan som indelas i produktion, elhandel, distribution, försäljning, värme och tjänster.

VD har till uppgift att leda koncernens affärsverksamhet och förvaltning i enlighet med den svenska aktiebolagslagen och styrelsens anvisningar. VD bistås av koncernens ledningsgrupp Executive Group Management (EGM). Organisationens enheter består av tre kategorier sedan 1 januari 2004:

- Business Groups och Business Units med ansvar för den operativa verksamheten inom respektive område.
- Group functions som stödjer företagsledningen. Dessa är staber och därmed så kallade cost centers.
- Shared services som erbjuder tjänster i syfte att minska

Organisation

Koncernen organiseras från 2004 i två Business Groups, en för Norden och en för kontinentala Europa. Polen kvarstår som en egen affärsenhet. Affärsverksamheten är i huvudsak organiserad efter elaffärens värdekedja. Strukturen innebär att affärsenheterna har långtgående och självständiga uppdrag att utveckla den egna verksamheten inom ramen för koncernens långsiktiga mål.

kostnaderna för sina kunder. Dessa drivs enligt självkostnadsprincipen.

Beslutsprocesser och styrning

VD tillsammans med EGM leder Vattenfall med fokus på värdeskapande och sätter långsiktiga övergripande mål samt krav för Business Units och Business Groups. Business Groups föreslår kortsiktiga mål för varje Business Unit som sedan godkänns av VD och EGM.

För att följa den finansiella- och operativa utvecklingen gör VD/EGM sedan 2004 noggranna granskningar, så kallade Business Group Reviews kvartalsvis och Financial Meetings månadsvis.

Group functions har ett centraliserat ansvar för sina respektive områden i hela koncernen och stödjer VD och EGM genom att:

- Förbereda, ge ut och följa upp koncernpolicy.
- Identifiera förbättringar och initiera nödvändiga åtgärder inom för Vattenfall viktiga områden.
- Säkerställa att EGM har tillgång till nödvändig kompetens.
- Ge råd i viktiga frågor till Business Units och andra bolag inom Vattenfallkoncernen.

Vattenfalls operativa verksamhet utförs i så kallade Business Units med full transparens i redovisning, kontroll, lönsamhet och värdeskapande. Chefen för en Business Unit ansvarar fullt ut för sin verksamhet och rapporterar till Chefen för den Business Group där verksamheten ingår. Chefen för en Business Unit tillsätts av VD på rekommendation från Chefen för Business Group.

Chefen för en Business Group tillsätts av VD och rapporterar till VD. Deras uppgift är huvudsakligen att koordinera sina Business Units så att de tillför värde inom sitt geografiska område.

Managementmodellen är ännu inte fullt implementerad i Vattenfall i Polen varför Business Unit Polen leds av en styrgrupp vars ordförande är medlem av koncernens ledningsgrupp (EGM). Styrgruppens ordförande tillsätter de andra medlemmarna i styrgruppen i samråd med EGM.

Vattenfalls VD identifierar också ett antal för kon-

cernen viktiga processer. Processägaren är vanligtvis medlem av koncernens ledningsgrupp och ansvarar för att processen utvecklas i riktning mot utsatta mål. Alla styrande dokument granskas med hänsyn till dess miljöaspekter och ska godkännas av miljöenheten för att vara giltiga. För närvarande finns följande koncernprocesser:

Process	Processägare
Strategi- och affärsplanering	Chefen för koncernstrategier
Uppföljning av affärsplanering	Chefen för ekonomi och finans
Riskhantering	Chefen för ekonomi och finans
Mergers & Acquisition	Chefen för juridik och M&A
Investeringar	Chefen för ekonomi- och finans
Kommunikation	Chefen för kommunikation
Chefsutveckling	Chefen för Human Resources

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen beslutar om ersättningar till koncernchefen efter beredning av styrelsens ordförande. För övriga befattningshavare gäller att koncernchefen beslutar om ersättningar till dessa efter samråd med styrelsens ordförande, samt att styrelsen informeras.

För mer information om koncernchefens ersättning se koncernens Not 35.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Skattepliktiga ersättningar och förmåner samt pensionskostnader till styrelseordförande, styrelseledamöter, VD och andra ledande befattningshavare beskrivs närmare i koncernens Not 35.

Incitamentsprogram

För perioden 2002–2004 kopplades rörlig lön direkt till värdeskapande, vilket beskrivs i koncernens Not 35. För koncernledning, koncernstabschefer samt affärsenhetschefer tillämpades dels en årlig rörlig lönedel, dels ett ”long term incentive” (LTI) som är maximalt två årliga rörliga lönedelar och som utgår efter 2004 om koncernens finansiella mål överträffas. Denna ”long term incentive” är inte pensionsgrundande.

Koncernchefen har enligt sitt avtal haft rätt till en särskild prestationsbaserad rörlig lön/rörliga lönedelar

med högst 33 procent av den fasta lönen per år, samt LTI med två årsbonusar för treårsperioden 2002–2004, enligt ovan.

För övriga koncernledning och koncernstabschefer kunde rörliga lönedelar med högst 25 procent av fast lön utgå samt LTI enligt ovan. För vissa chefer/nyckelpersoner inom staberna, högst 10–15 procent.

För affärsenhetschefer gällde rörliga lönedelar högst 20 procent av fast lön samt LTI.

Inom affärsenheterna gäller för deras ledningsgrupper, närmast VD för större bolag och chefer för större operativa enheter, högst 15 procent, för stabspersonal i ledningsgrupper högst 8–10 procent.

För chefer för servicebolag gäller högst 15 procent och för chef i ledningsgrupp högst 8 procent.

Sammantaget gäller ovanstående för cirka 100 chefer.

I övriga länder – Finland, Polen och Tyskland används samma mål för värdeskapande i avtal om rörlig lön för högre chefer.

För mer information om personalkostnader i Vattenfall se koncernens Not 35.

Incitamentsprogram för övrig personal 2004

Inom den svenska delen av koncernen har det funnits olika typer av incitamentsprogram i flertalet affärsenheter och bolag. Programmen är utformade efter respektive enhets mål och behov. Den maximala nivån är i snitt normalt cirka 15 TSEK per år.

Nytt incitamentsprogram 2005

Mot bakgrund av regeringens nya riktlinjer om ersättningar till ledande befattningshavare och incitamentsprogram har styrelsen godkänt att ett program enligt de angivna principerna ska tas fram som från och med 2005 gäller den svenska delen av verksamheten och omfattar samtliga anställda i Sverige.

I enlighet med riktlinjen har koncernchefen inte längre någon rörlig lönedel. Beträffande övriga chefer och anställda har ingen högre rörlig lönedel än vad som motsvarar två månadslöner per år eller 16,7 procent av den normala fasta lönen.

Utgångspunkten är som hittills koncernens långsik-

tiga värdeskapande. Gemensamt för alla är koncernmålet. Vidare mäts den egna enhetens samt individuella resultat.

Affärsetik

Vattenfall har i en särskild koncerninstruktion utformat regler för hur frågor av juridisk och etisk karaktär ska hanteras inom hela koncernen:

- Alla anställda har ett ansvar för att Vattenfalls verksamhet bedrivs på ett etiskt godtagbart sätt och att Vattenfalls tillgångar inte används för olagliga eller olämpliga ändamål. Envar som finner att en koncernenhet inte uppfyller de etiska och legala kraven har både rätt och skyldighet att anmäla detta till en överordnad.
- Personuppgifter ska hanteras med respekt för den personliga integriteten.
- Varje bolag inom Vattenfallkoncernen ansvarar för att rättsliga förpliktelser rörande årsredovisning, bolagsstämmor med mera hanteras på ett korrekt sätt.
- Vid marknadsföring ska god marknadsföringssed följas.
- Vid avtalsförhandlingar och dylikt ska Vattenfall agera korrekt och undvika all form av illojalt beteende gentemot motparten.
- Ingen anställd får ge eller ta emot otillbörliga förmåner eller förmåner som kan anses som en oacceptabel belöning och som faller utanför vedertagen affärskultym.
- Vattenfall följer Stockholmsbörsens inregistreringskontrakt och därmed de insiderregler som gäller för börsnoterade svenska företag. Beträffande aktierna i Vattenfall Europe AG gäller särskilda tyska insiderregler.
- Vattenfall ska bara använda sunda konkurrensmetoder. Skulle Vattenfall ha en dominerande position på någon marknad får denna bland annat inte utnyttjas för att påtvinga motparten oskäliga avtalsvillkor.
- Vattenfall får inte hålla lägre etisk standard i något land bara för att det landet saknar lagreglering på ett visst område.
- Juristavdelningarna har inom sina ansvarsområden befogenheter att internt stoppa sådana åtgärder som strider mot gällande lagar med mera eller som är oförenliga med Vattenfall-koncernens ledningssystem.

STYRELSE

Dag Klackenborg
Ordförande

Maarit Aarni

Carl-Gustaf Angelin
Arbetstagarledamot

Johnny Bernhardsson
Arbetstagarledamot

Christer Bådholm

Lars Carlsson
Arbetstagarledamot

Ronny Ekwall
Arbetstagarledamot

Peter Fallenius

Jan Grönlund

Lars G Josefsson

Stig Lindberg
Arbetstagarledamot

Peter Lindell

Per-Ove Lööv
Arbetstagarledamot

Hans-Olov Olsson

Lone Fønss Schrøder

Anders Sundström

Dag Klackenborg Född 1948
Styrelsens ordförande sedan 2001. VD i Svensk Handel. Ordförande i styrelsen för Handelsbanken Regionbank Mellansverige. Styrelseledamot i LjungbergGruppen AB.

Maarit Aarni Född 1953
Ledamot sedan 2003. Vice VD med ansvar för affärsenheten Phenol i Borealis Group baserad i Finland (Borealis Polymers Oy). Tidigare Vice VD med ansvar för affärsenheten Olefins i Borealis Group baserad i Danmark (Borealis A/S) Styrelseuppdrag: Borealis Polymers Oy Finland och Rautaruukki Oy i Finland

Carl-Gustaf Angelin Född 1951
Ledamot sedan år 2003. Arbetstagarledamot CF.

Johnny Bernhardsson Född 1952
Ledamot sedan 1995. Arbetstagarledamot Sif.

Christer Bådholm Född 1943
Ledamot sedan 2002. Styrelseledamot i Green Cargo AB, Icomera AB och Metronet Rail Ltd. UK. Styrelseordförande i Bombardier Transportation Sweden AB.

Lars Carlsson Född 1951
Suppleant sedan 1991. Arbetstagarledamot Sif.

Ronny Ekwall Född 1953
Ledamot sedan 1999. Suppleant 1998. Arbetstagarledamot SEKO.

Peter Fallenius Född 1951
Ledamot sedan 2001. Avgick som styrelseledamot i Vattenfall 16 februari 2005.

Jan Grönlund Född 1960
Ledamot sedan 2002. Suppleant sedan 2000. Statssekreterare i Näringsdepartementet 1999–2004. Direktör i försäkringsbolaget Afa.

Lars G Josefsson Född 1950
Ledamot sedan 2001. VD och koncernchef i Vattenfall AB. Styrelseordförande i Vattenfall Europe AG. Ledamot i Böhler-Uddeholm AG. Ord. ledamot i IVAs Näringslivsråd. Ledamot i ESKOM Holdings Ltd. Styrelseordförande för Tysk-Svenska Handelskammaren.

Stig Lindberg Född 1946
Suppleant sedan 1998. Adjungerad 1992–1998. Arbetstagarledamot Ledarna.

Peter Lindell Född 1972
Ledamot sedan 2002. Kansliråd Näringsdepartementet. Styrelseledamot i SOS Alarm Sverige AB och AB Svensk Bilprovning.

Per-Ove Lööv Född 1961
Suppleant sedan 1999. Arbetstagarledamot SEKO.

Hans-Olov Olsson Född 1941
Ledamot sedan 2004. VD i Volvo Personvagnar. Övriga styrelseuppdrag: Lindab AB, Teknikföretagen, Swedish American Chamber of Commerce, Sweden-Japan Foundation, Västsvenska Industri- och Handelskammaren.

Lone Fønss Schrøder Född 1960
Ledamot sedan 2003. Tidigare vice VD för A.P Möller-Maersk A/S med ansvar för divisionerna Gas Tanker och därefter för divisionerna Global Procurement Pilot, Bulk and Car Carrier (PCTC). Styrelseordförande i Kværner ASA, Vice ordförande i Aker ASA, Övriga styrelseuppdrag: DSB, Yara ASA, Leif Hoegh & Co. Ltd, Bioneer A/S.

Anders Sundström Född 1952
Ledamot sedan 2004. Uppdrag i riksdagen: Arbetsmarknadsminister 1994–96, Näringsminister 1996–98, Riksdagsledamot 1994–98, 2002–2004. VD för Folksam Liv och Folksam Sak. Tidigare VD för Sparbanken Nord 1999–2002. Styrelseledamot i Bollden 2002–, Ordförande i Luleå Tekniska Universitet 2003–.

KONCERNLEDNING

Lars G Josefsson

Matts P Ekman

Klaus Rauscher

Hans von Uthmann

Lennart Billfalk

Ann-Charlotte Dahlström

Mats Fagerlund

Magnus Groth

Knut Leman

Alf Lindfors

Lars G Josefsson Född 1950
Verkställande direktör
och koncernchef.

Matts P Ekman Född 1946
1:e vice VD, chef för koncernstab Eko-
nomi och Finans.

Klaus Rauscher Född 1949
Vice VD Vattenfall AB och chef
(Vorstandsvorsitzender) för
Vattenfall Europe AG.

Hans von Uthmann Född 1958
Vice VD och chef för Vattenfall Nor-
den.

Lennart Billfalk Född 1946
Direktör och chef för koncernstab
Koncernstrategier.

Ann-Charlotte Dahlström Född 1952
Direktör och chef för koncernstab Per-
sonal.

Mats Fagerlund Född 1950
Direktör och chef för koncernstab
Juridik och Förvärv samt chef för Dis-
tribution och Transmission inom Vat-
tenfall Europe.

Magnus Groth Född 1963
Direktör och chef för koncernstab
Affärsutveckling.

Knut Leman Född 1950
Direktör och chef för koncernstab
Kommunikation.

Alf Lindfors Född 1946
Direktör och chef för Elproduktion
Norden.

Revisorer

Ernst & Young AB
Lars Träff
Auktoriserad revisor

Per Redemo
Auktoriserad revisor
Riksrevisionen

Suppleant:
Göran Selander
Auktoriserad revisor
Riksrevisionen

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen och verkställande direktören för Vattenfall AB (publ) organisationsnummer 556036-2138, får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för 2004, omfattande sidorna 64–105.

Koncernens verksamhet och struktur

Vattenfall producerar, distribuerar och säljer el, värme, energirelaterade tjänster och i viss utsträckning även telefoni. Vattenfalls vision är att vara ett ledande europeiskt energiföretag. Huvuddelen av verksamheten ligger i Sverige, Finland, Tyskland och Polen och de primära segmenten är Norden, Tyskland och Polen. Antalet elkunder uppgår till cirka 6 miljoner inklusive dem i delägda bolag. Koncernen har omkring 33 000 anställda. Vattenfall AB ägs till 100 procent av svenska staten. Styrelsen har sitt säte i Stockholm.

Året i korthet

- Nettoomsättningen ökade med 1,3 procent till 113 366 MSEK (111 935).
- Rörelseresultatet ökade med 28,2 procent till 19 607 MSEK (15 296).
- Nettoresultatet efter skatt ökade med 29,1 procent till 11 776 MSEK (9 123).
- Avkastningen på eget kapital ökade till 22,4 procent (20,2).
- Avkastningen på nettotillgångar ökade till 15,9 procent (12,3).
- Kassaflödet före finansiering uppgick till 13 472 MSEK (9 841).
- Investeringarna uppgick till 12 601 MSEK (11 356), varav tillväxtinvesteringar 4 312 MSEK (4 771) och förnyelseinvesteringar 8 289 MSEK (6 585).
- Nettoskuldskattningen minskade med 11 479 MSEK till 55,4 miljarder SEK (66,9).
- Elförsäljningen uppgick till 186,4 TWh (184,2) – exklusive leveranser till minoritetsdelägare.
- Värmeförsäljningen uppgick till 34,5 TWh (35,6).

Viktiga händelser:

- Affärsenheterna i Norden samlades under Business Group Norden. Koncernen organiseras nu i två Business Groups; en för Norden och en för kontinental Europa. Polen kvarstår som en egen affärsenhet.
- Den svenska regeringen beslöt i oktober att avbryta förhandlingarna med kärnkraftsoperatörerna om kärnkraftens avveckling i Sverige samt att stänga kärnkraftverket Barsebäck 2. Den 16 december 2004 beslutade regeringen, med stöd av lagen om kärnkraftens avveckling, att rätten att driva kärnkraftsreaktorn Barsebäck 2 för att utvinna kärnenergi skall upphöra att gälla vid utgången av maj 2005. I ett ramavtal från november 1999 mellan Vattenfall, svenska staten och Sydkraft regleras hur Vattenfall skall kompenseras. I avvaktan på reglering av avtalet har någon nedskrivning av tillgångarna tillhöriga Barsebäck Kraft AB inte skett då ersättningen förväntas överstiga Vattenfalls andel av kostnaden för nedskrivningarna. Barsebäck ägs av Vattenfall till 74 procent.
- Tillgängligheten i Vattenfalls svenska kärnkraftverk var rekordhög under 2004. Kärnkraftsproduktionen i Sverige ökade med 11,6 procent jämfört med 2003.
- Vattenfall beslöt i början av 2004 att satsa ytterligare 2 miljarder SEK till sammanlagt 10 miljarder SEK under 5 år för att förbättra driftsäkerheten i de svenska näten. Dessutom ökades ersättningen vid nätstörningar till de svenska hushåll som blivit strömlösa.
- Investeringar påbörjades under Vattenfalls förnyelseprogram för de svenska produktionsanläggningarna. Investeringsprogrammen uppgår till 24 miljarder SEK för kärnkraften och 6,5 miljarder SEK för vattenkraften.
- Vattenfall förvärvade Örestad Vindkraftpark och planerar att uppföra en stor havsbaserad vindkraftanläggning i Öresund för en investeringssumma på 1,5 miljarder SEK.
- I Tyskland kommer ny elproduktionskapacitet i storleksordningen 40 000 MW att behövas till år 2020. Vattenfall prövar därför möjliga kraftverksinvesteringar. Bland de konkreta projekten finns ett kraftvärmeverk i Hamburg och ett brunkolskraftverk i östra Tyskland på sammanlagt 1 410 MW.
- Den kraftiga utbyggnaden av vindkraften i Tyskland har lett till behov av omfattande förstärkning i de tyska elnäten. Vattenfall har beslutat att förstärka kapaciteten i sina högspänningsnät med 3 000 MW till en investeringssumma på cirka 260 MEUR (cirka 2,3 miljarder SEK).

- Tre fjärrvärmeanläggningar i Berlin, med en sammanlagd kapacitet på 320 MW, förvärvades för cirka 440 MSEK.
- Vattenfall fortsatte att renodla verksamheten och sålde sina aktieinnehav i A-Train AB, i det ryska bolaget Mosenergo, i det kinesiska företaget Hebei Hanfeng Power Generation Ltd. samt överlät torvproducenten Härjedalens Miljöbränsle AB till annan ägare.
- Ägarandelen i det polska försäljnings- och distributionsföretaget GZE ökades från 54 procent till 75 procent.
- I Polen genomfördes en omfattande och mycket uppmärksammad varumärkeskampanj med syfte att introducera namnet Vattenfall på den polska marknaden.
- I såväl Sverige, Finland som Tyskland har myndigheterna infört eller planerar att införa nya modeller för reglering av nättariffer.
- Vattenfall slopade som första svenska elleverantör efterfakturer av sådan elförbrukning för svenska hushållskunder som skett mer än ett år tillbaka i tiden. Vattenfall har fortsatt att investera i fjärravläsningsbara elmätare i Sverige och Finland. Alla Vattenfalls 1,3 miljoner nordiska nätkunder kommer att få en sådan mätare installerad. Därigenom kan preliminärdebiteringen slopas och ersättas med fakturering av faktisk elkonsument. Vid utgången av år 2004 hade 105 000 sådana mätare installerats.
- På alla Vattenfalls huvudmarknader har nationella allokeringssplaner för CO₂-utsläpp överlämnats till EU vilka med undantag för Polen också godkänkts av EU-kommissionen. Främst berörs Vattenfalls produktionsanläggningar i Tyskland och Polen. I båda länderna har Vattenfall för den inledande handelsperioden 2005–2007 erhållit erforderliga utsläppsrättigheter.
- Beslut togs att integrera de tre nordiska affärsenheterna Försäljning Sverige, Försäljning Finland och MEGA till en ny enhet, Försäljning Norden.
- Ett nytt 20-årigt obligationslån på 500 miljoner EUR emitterades i april i syftet att förlänga löptiden i Vattenfalls låneportfölj. Vidare omförhandlades avtalet om Revolving Credit Facility på 600 miljoner EUR varvid även löptiden förlängdes till och med den 8 december 2009.

Väsentliga strukturförändringar

År 2004 präglades av fortsatt konsolidering av gjorda förvärv och renodling av verksamheten till kärnområdena el och värme inom huvudmarknaderna Norden, Tyskland och Polen. Vissa tillgångar utanför kärnverksamheten har sålts. Tillväxtinvesteringarna uppgick till 4 312 MSEK (4 771).

Detaljer om väsentliga strukturaffärer 2004 framgår av tabellen på sid 69.

Personal

(Antal anställda, personår)

Belopp i MSEK	2004	2003	Förändring, %
Finland	543	537	+ 1,1
Polen	3 309	4 935	-32,9
Sverige	8 192	7 994	+ 2,5
Tyskland	20 864	21 719	-3,9
Övriga länder	109	111	-1,8
Totalt	33 017	35 296	-6,5

Av den kraftiga minskningen i Polen förklaras 761 personår av att viss verksamhet sålts. I övrigt är minskningen i Polen och Tyskland ett resultat av pågående rationaliseringsarbete. Ökningen i Sverige förklaras av de omfattande investeringsprogrammen för förnyelse av våra produktionsanläggningar samt av tillkommande verksamhet inom affärsenheten Tjänster Norden

Forskning och utveckling (FoU)

Som en naturlig del av affärsutvecklingen bedriver Vattenfall teknisk forskning och utveckling, FoU, med stark tonvikt på utveckling, det vill säga tillämpning av känd kunskap. Syftet är att skapa, bibehålla och utveckla konkurrenskraft för koncernens olika delar. I detta ligger även utveckling för att fortlöpande uppfylla miljö- och säkerhetskrav, samt lagkrav i övrigt. En del utveckling sker även för att skapa nya affärsområden, i första hand inom ramen för existerande verksamhet, kärnaffärerna.

För koncernen som helhet uppgick satsningarna på FoU under 2004 till 529 MSEK (478), varav 306 MSEK (299) inom Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB). Som andel av nettoomsättningen motsvarar kost-

naderna för FoU 0,5 procent (0,4). Räknat i detta mått är omfattningen på FoU i paritet med Vattenfalls viktigaste konkurrenter.

Styrning av FoU

Varje affärsenhet är ansvarig för den framtida utvecklingen av sin egen verksamhet, inklusive teknisk forskning och utveckling, FoU. Tonvikten ligger framför allt på kontinuerliga förbättringar för ökad effektivitet, tillgänglighet och säkerhet, samt minskad miljöpåverkan hos existerande anläggningar och processer.

Som exempel på konkret utveckling kan nämnas satsningar på åtgärder för att höja tillgängligheten i Vattenfalls elnät. Ett antal olika projekt syftar till att minska utsläppen av koldioxid från såväl värme- som elproduktion genom ökad verkningsgrad i anläggningarna och ökat utnyttjande av biobränslen. Verkningsgradshöjande åtgärder sker även inom koldioxidfri produktion, såsom vattenkraft och kärnkraft. Utveckling av metoder och tekniker för lagring av utbränt kärnbränsle utgör en stor insats, vilken utförs inom ramen för SKB, Svensk Kärnbränslehantering AB.

För vissa frågeställningar av strategisk karaktär organiseras utvecklingen i koncerngemensamma program, för vilka koncernstab Koncernstrategier ansvarar. Till exempel görs en större satsning på utveckling av teknik för avskiljning av koldioxid från förbränningen av kol, för senare lagring i berggrunden. Ett annat program är inriktat på förbättrad tillgänglighet och sänkta kostnader i elnäten genom utnyttjande av informationsteknik. De koncerngemensamma programmen drivs i nära samarbete med affärsenheterna på samtliga Vattenfalls kärnmarknader, bl a för att effektivisera spridning och införande av resultat från programmen i affärsverksamheten.

Miljöpåverkan i koncernen

Koncernen bedriver betydande tillståndspliktig verksamhet enligt respektive nationell lagstiftning i Sverige, Finland, Tyskland och Polen. Betydande sådan verksamhet är produktion av el och värme samt i Tyskland även utvinning av brunkol i fyra öppna dagbrott.

Koncernen bedriver betydande nätverksamhet för distribution och transmission av el enligt koncession i Sverige, Finland, Tyskland och Polen. Koncernen bedriver också egen järnvägsverksamhet i Tyskland.

I Sverige bedrivs elproduktion i flera stora och små vattenkraftverk, åtta kärnkraftblock, vindkraftverk samt i viss mån i förbränningsanläggningar. I Finland bedrivs elproduktion i ett stort vattenkraftverk och flera små vatten- och vindkraftverk samt i en värmekraftanläggning. I Tyskland bedrivs elproduktion i flera stora förbränningsanläggningar, tre kärnkraftverk, flera medelstora kraftvärmeanläggningar i Hamburg och Berlin samt i några mindre vind- och vattenkraftverk. Några av vattenkraftverken är så kallade pumpkraftverk, varav ett är av betydande storlek. I Polen bedrivs elproduktion i två kraftvärmeanläggningar i Warszawa. Därtill äger koncernen andelar i det tyska kärnkraftverket Stade som togs ur drift 2003.

I Tyskland bedrivs värmeproduktion i flera stora och medelstora förbränningsanläggningar framförallt i Hamburg och Berlin men även på andra platser. I Polen bedrivs värmeproduktion i fyra förbränningsanläggningar i Warszawa. I Sverige bedrivs värmeproduktion i förbränningsanläggningar på ett flertal platser. I Finland och Baltikum bedrivs värmeproduktion på några platser i en stor anläggning samt ett fåtal mindre.

I Tyskland finns planer på att inom några år bygga ett nytt brunkolsbaserat kraftverksblock för elproduktion samt två nya naturgas- och stenkolseldade kraftvärmeanläggningar i Berlin och Hamburg. Planer finns också att uppföra en pilotanläggning för avskiljning av fossil koldioxid från ett existerande kraftverk i Tyskland. Avskild koldioxid avses att slutlagras 1 000 meter under mark. Såväl kraftverk och kraftvärmeverk som pilotanläggning för avskiljning av fossil koldioxid och koldioxidlager kräver tillstånd enligt tysk lagstiftning. Ett nytt brunkolsbaserat kraftverksblock kommer att innebära återupptagen brytning av brunkol i dagbrott där verksamheten för närvarande ligger nere. Erforderliga tillstånd för återupptagen brytning finns.

Hösten 2004 förvärvades alla rättigheter som krävs för att få bygga 48 vindkraftverk i Örestads vindkraftspark i Öresund. Drifttillstånd måste sökas enligt svensk lagstiftning.

Polens inträde i EU under 2004 innebär att landet har anpassat sin nationella miljölagstiftning till EU:s. Detta innebär att Vattenfalls tillståndspliktiga anläggningar i Warszawa successivt kommer att bli före-

mål för omprövning under de kommande åren enligt gällande övergångsregler för befintliga anläggningar. Förberedelser pågår i syfte att säkerställa att de nya reglerna kommer att uppfyllas i tid.

EU:s system för handel med utsläppsrätter av koldioxid startar under 2005. Samtliga av koncernens betydande förbränningsanläggningar omfattas av handelssystemet. Därmed kommer handelssystemet att ha en betydande påverkan på koncernens verksamhet i Tyskland och Polen samt även värmeverksamheten i Sverige och Finland. Vattenfall har tilldelats utsläppsrätter för 2005 som i stort sett täcker koncernens behov. För värmeverksamheten i Sverige har enligt den svenska allokeringsplanen endast ca 80 procent av behovet erhållits vilket innebär att resterande utsläppsrätter måste inköpas på marknaden.

Miljöpåverkan i moderbolaget och den svenska verksamheten

Moderbolaget bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken i Sverige. Denna utgörs i huvudsak av förbränningsanläggningar för el- och värmeproduktion samt vindkraftverk.

I moderbolaget finns 61 tillståndspliktiga förbränningsanläggningar för värme- och elproduktion samt 38 anmälningspliktiga värme- och kylanläggningar. Tillståndspliktiga förbränningsanläggningarna för elproduktion är de två kraftverken i Stenungsund och Marviken samt två gasturbinanläggningar och ett dieselkraftverk som används som reservkraft. Ytterligare en tillståndspliktig gasturbinanläggning för reservproduktion drivs enligt tillståndsliknande dispens. Nytt tillstånd för fortsatt drift av denna anläggning måste sökas före utgången av 2005. I moderbolaget finns i Sverige totalt 39 vindkraftturbiner vilka är uppförda både enskilt och i grupp. Vindkraftverken är uppförda på sådant sätt att tio anläggningar är tillståndspliktiga och resten anmälningspliktiga. I moderbolaget finns också vattenkraftverk med tillhörande vattenreglering som är prövningsspliktiga utanför miljöbalkens lagrum. Moderbolaget bedriver fiskodling vid 4 tillståndspliktiga anläggningar.

En kraftvärmeanläggning och några mindre värmeanläggningar är föremål för omprövning. Bolagets resultat och ställning är inte beroende av dessa prövnings utgång.

Även koncernens svenska dotterbolag bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken. Forsmarks Kraftgrupp AB och Ringhals AB samt även Ringhals AB:s dotterbolag Barsebäck Kraft AB producerar el i kärnkraftverk. SKB driver anläggning för slutförvar av låg- och medelaktivt avfall i Forsmark och mellanlager av använt bränsle i Oskarshamn. I flera dotterbolag, produceras el och värme huvudsakligen i förbränningsanläggningar. I svenska dotterbolag bedriver koncernen nätverksamhet för distribution och transmission av el enligt koncession. Under året avyttrades Härjedalens Miljöbränsle AB som utviner torv i Sverige.

Båda kärnkraftverken i Ringhals och Barsebäck är föremål för prövning om tillstånd för miljöfarlig verksamhet enligt övergångsregler i samband med att miljöbalken instiftades.

Enligt regeringsbeslut ska Barsebäck 2 stängas den 31 maj 2005. Därmed kommer verksamheten vid Barsebäckverket successivt att avvecklas så snart de radiologiska förutsättningarna medger och erforderliga tillstånd erhållits. Sydkraft AB är ansvarig för avveckling och rivning enligt energiuppgörelsen 1998 mellan Vattenfall, Sydkraft och svenska staten.

Hösten 2004 förvärvades alla rättigheter som krävs för att få bygga 48 vindkraftverk i Örestads vindkraftspark i Öresund. När verksamheten är tagen i drift hösten 2007 kommer Vattenfall att ha mer än fördubblat antalet vindkraftverk och ökat produktionen av el från vindkraft 7 gånger från 54 till 370 GWh. Tillstånd för anläggningen måste sökas enligt miljöbalken.

Vid kärnkraftverken och vattenkraftverken pågår projekt i syfte att höja effekten i befintliga anläggningar. Dessa effekthöjningar kommer dels att ske inom ramarna för gällande tillstånd. I vissa fall kan nya tillstånd komma att krävas.

Produktionen av el i vatten- och kärnkraftverk är liksom nätverksamheten en väsentlig del i verksamheten till skillnad från övriga tillståndspliktiga verksamheter. Produktionen av el i vattenkraftverk bedrivs huvudsakligen inom moderbolaget. Övriga verksamheter som utgör väsentlig del av verksamheten bedrivs huvudsakligen i dotterbolag.

Den huvudsakliga miljöpåverkan från kärnkraftverken är uppkomst av radioaktivt avfall och från förbränningsanläggningar utsläpp till luft av koldioxid och försurande ämnen. Den huvudsakliga miljöpåverkan

KONCERNENS RESULTATRÄKNING

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	not	2004	2003
Nettoomsättning	5, 6	113 366	111 935
Kostnader för sålda produkter*	7, 8	-81 992	-84 792
Bruttoresultat		31 374	27 143
Försäljningskostnader		-4 740	-4 124
Administrationskostnader		-6 870	-7 899
Forsknings- och utvecklingskostnader		-529	-478
Övriga rörelseintäkter	9	2 088	2 460
Övriga rörelsekostnader	10	-962	-2 386
Andelar i intresseföretags resultat	5	-754	580
Rörelseresultat**	5, 11	19 607	15 296
Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav	12	142	145
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	13	1 630	2 122
Räntekostnader och liknande resultatposter	14	-4 020	-5 203
Resultat före skatter och minoritetsintressen***		17 359	12 360
Skatter	15	-5 011	-2 831
Minoritetsintressen	16	-572	-406
Årets resultat****		11 776	9 123
Resultat per aktie			
Antal aktier i tusental		131 700	131 700
Resultat per aktie, SEK		89,42	69,27
Utdelning per aktie, SEK		42,52*****	18,22
*****) Föreslagen utdelning			
Tilläggsinformation:			
Resultat före avskrivningar och upplösning av negativ goodwill (EBITDA)		31 453	24 878
Finansiella poster – netto		-2 248	-2 936
*) Varav avskrivningar, MSEK		14 505	14 096
*) Varav upplösning av negativ goodwill, MSEK		3 034	4 754
**) Varav avskrivningar, MSEK		14 880	14 336
**) Vari ingår jämförelsestörande poster, MSEK		819	263
**) Vari ingår jämförelsestörande poster, MSEK		817	278
*****) Vari ingår jämförelsestörande poster, MSEK		546	179

Fortsättning förvaltningsberättelsen.

från vattenkraft- och nätverksamheterna är markanvändning.

Moderbolaget

Nettoomsättningen uppgick till 26 046 MSEK (26 741). Resultatet efter finansiella poster uppgick till 11 502 MSEK (6 172) och nettoreultatet uppgick till 7 035 MSEK (4 577). Investeringarna under året uppgick till 3 671 MSEK (4 637). Likvida medel uppgick per den 31 december 2004 till 142 MSEK (33). Medel på koncernkonto som förvaltas av Vattenfall Treasury AB uppgick per den 31 december 2004 till 22 533 MSEK (13 102).

Styrelsearbetet under 2004

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning, vilken i allt väsentligt följer den rekommendation som Näringsdepartementets ägarenhet utfärdat den 18 maj 2000.

Styrelsen har under 2004 sammanträtt nio gånger, inklusive konstituerande mötet. Styrelsen utvärderar styrelsearbetet särskilt en gång per år. Styrelsen inrättade under 2003 inom sig en revisionskommitté bestående av fyra ledamöter. Revisionskommittén har under 2004 haft fyra sammanträden. Under året tillsatte styrelsen en arbetsgrupp med uppgift att ta fram ett nytt system för ersättning till företagsledningen. Arbetsgruppen har redovisat sitt arbete för styrelsen (se vidare sid 58).

Utsikter för 2005

I Norden har den så kallade hydrologiska balansen normaliserats vilket har lett till lägre elpriser. Genom att Vattenfall till viss del terminssäkrar

den framtida elproduktionen utjämnas marknadsprisernas inverkan på resultatet. Tack vare de omfattande satsningarna inom kundservice beräknas marknadsandelarna bibehållas eller ökas. I Tyskland och Polen fortsätter arbetet med att rationalisera verksamheten. Införandet av nya modeller för nätreglering i såväl Sverige, Finland som Tyskland kan komma att innebära en press på nättarifferna. Effekterna är dock för närvarande inte möjliga att kvantifiera. Det nya handelssystemet för koldioxidutsläpp förväntas för den första handelsperioden 2005–2007 såvitt nu kan bedömas inte ge någon negativ effekt på Vattenfall.

Förslag till vinstdisposition

Se sid 105.

Händelser efter balansdagen

- I början av januari 2005 drabbades Sverige av omfattande oväder med vindar av orkanstyrka. Skadorna på skog och infrastruktur, särskilt elförsörjningen, blev enorma. Vattenfalls kostnader för avbrottsgaranti, reparationer och efterarbete, beräknas uppgå till omkring 500 MSEK.
- I februari träffade Vattenfall avtal om köp av drygt 35 procent av aktierna i Danmarks ledande energiföretag Elsam A/S för cirka 8,5 miljarder DKK (drygt 10 miljarder SEK).
- I februari beslutades att från den 1 januari 2006 byta namn på dotterbolagen Bewag i Berlin och HEW i Hamburg till "Vattenfall Europe Berlin" respektive "Vattenfall Europe Hamburg". Det är ett viktigt steg i uppbyggandet av "Ett Vattenfall" och införandet av ett gemensamt sammanhållande varumärke.

Kommentarer

Nettoomsättning och resultat

Nettoomsättningen ökade med 1,3 procent till 11 133 366 MSEK (11 193 511) år 2003. Omsättningssiffrorna omfattar inte finansiell elhandel.

Rörelsens kostnader minskade med 3,2 procent till 94 131 MSEK (97 293). De lägre kostnaderna förklaras av lägre kostnader för elinköp till följd av lägre marknadspriser och av rationaliseringsåtgärder. Avskrivningarna ökade med 3,8 procent till 14 880 MSEK (14 336). Negativ goodwill har i bruttoresultatet upplösts med 3 034 MSEK (4 754) MSEK avseende förluster och omstrukturingskostnader i förvärvade tyska bolag.

Andelar i intresseföretags resultat uppgick till -754 MSEK mot 580 MSEK år 2003 främst till följd av nedskrivningar av innehaven i GASAG och Städtische Werke Kassel och negativ resultatandel i det tyska kärnkraftverket Krümmel. Rörelseresultatet ökade med 28,2 procent till 19 607 MSEK (15 296). Exklusive jämförelsestörande poster, det vill säga exklusive realisationsvinster/realisationsförluster i aktier och andra anläggningstillgångar, ökade rörelseresultatet med 25,0 procent till 18 788 MSEK (15 033). Förbättringen förklaras av högre volymer i den nordiska elproduktionen, framgångsrika konsoliderings och intergrationsprogram i Tyskland och Polen samt fördelaktigt utfall av tidigare gjorda terminssäkringar (hedging av elproduktionen). Under året har en fördjupad genomgång gjorts vad gäller avsättningar och värdering av tillgångar i de tyska koncernbolagen. Sammantaget har genomgången inte inneburit någon väsentlig påverkan på resultatet netto. Finansnettot uppgick till -2 248 MSEK (-2 936), en förbättring med 23,4 procent jämfört med 2003. Förbättringen beror främst på lägre låneräntor och lägre lånevolymer. Cirka 300 MSEK förklaras av en minskning av räntesatsen på lån från minoritetsägda tyska kärnkraftsbolag, vilket dock innebär att rörelseresultatet för Tyskland försämrades med motsvarande belopp. Räntenettet uppgick i genomsnitt till -200 MSEK (-275) per månad. Ränteintäkterna uppgick till 1 030 MSEK (1 162) och räntekostnaderna till 3 431 MSEK (4 460). Skatterna ökade med 2 180 MSEK till 5 011 MSEK (2 831). Skattesatsen enligt resultaträkningen uppgick till 28,9 procent (22,9). Ökningen beror på en exceptionellt låg skattebelastning 2003 på grund av ianspråktagna underskottsavdrag i Tyskland.

Nettoresultatet ökade med 29,1 procent till 11 776 MSEK (9 123). Exklusive jämförelsestörande poster ökade nettoresultatet med 25,6 procent till 11 230 MSEK (8 944).

Avkastningen på nettotillgångar uppgick till 15,9 procent (12,3). Exklusive jämförelsestörande poster uppgick avkastningen på nettotillgångar till 15,2 (12,1). Avkastningen på eget kapital uppgick till 22,4 procent (20,2). Exklusive jämförelsestörande poster uppgick avkastningen på eget kapital 21,4 procent (19,8). Sett över en fyraårsperiod uppgick avkastningen, exklusive jämförelsestörande poster, till 17,2 procent (13,8) vilket innebär att Vattenfall överträffat ägarens, svenska statens avkastningskrav på 15 procent.

Segment

Koncernens verksamhet indelas i primära och sekundära segment. Primära segment är de geografiska områdena Norden, Tyskland och Polen. Sekundära segment är rörelsegrenarna El, Elnät, Värme samt Övrig verksamhet. Vattenfall har under 2003 och 2004 i delårsrapporter och bokslutskommunikéer också beskrivit verksamheten i resultatområdet enligt nedan. För redovisning av primära och sekundära segment samt en sammanställning av omsättning och rörelseresultat per resultatområde se koncernens not 5.

Resultatområden

Elproduktion Norden

Omsättningen minskade med 14,8 procent till 25 174 MSEK (29 531) främst på grund av lägre elmarknadspriser. Rörelseresultatet ökade däremot med 41,8 procent till 8 888 MSEK (6 266) främst till följd av ökad tillgänglighet och ökad produktionsvolym men också tack vare att en stor del av produktionen sålts på termin till ett högre pris än föregående år. Elproduktionen ökade med 13,4 procent till 87,9 TWh (77,5). Vattenkraften ökade med 17,4 procent och kärnkraften med 11,4 procent. Av elproduktionen disponerade Vattenfall 70 TWh (61) medan resten tillfaller minoritetsdelägare.

Marknad Norden

Omsättningen minskade med 18,8 procent till 20 286 MSEK (24 994). Rörelseresultatet minskade med 39,8 procent till 222 MSEK (369). Omsättningsminskningen beror till största delen på lägre elpriser. Den kraftiga minskningen i rörelseresultatet beror dels på försämrade marginaler dels på att 2003 innehöll intäkter av engångskaraktär inom enheten Trading.

Värme Norden

Omsättningen ökade med 3,3 procent till 2 963 MSEK (2 868). Rörelseresultatet ökade med 1,4 procent till 353 MSEK (348). Rörelseresultatet belastades med 100 MSEK i samband med avvecklingen av koncernens engagemang i torvproducenten Härjedalens Miljöbränsle AB. Värme-försäljningen minskade med 3,3 procent till 5,8 TWh (6,0).

Elnät Norden

Omsättningen ökade med 5,4 procent till 8 231 MSEK (7 809). Rörelseresultatet ökade med 8,7 procent till 2 317 MSEK (2 131). Omsättningen och rörelseresultatet förklaras av ökad volym och lägre administrationskostnader.

Tjänster Norden

Cirka 70 procent av omsättningen hänförs till interna uppdrag inom Vattenfall. Omsättningen ökade med 2,0 procent till 3 103 MSEK (3 042). Rörelseresultatet ökade med 66 procent till 166 MSEK (100) tack vare mycket god beläggningsgrad.

Tyskland

Omsättningen ökade med 4,4 procent till 66 761 MSEK (63 974). Rörelseresultatet ökade med 18,5 procent till 7 487 MSEK (6 318). Resultatökningen beror på det fortlöpande kostnadsreduceringsprogrammet inom Vattenfall Europe men även på högre elmarknadspriser. Kostnadsreduceringsprogrammet syftade till att uppnå årliga besparingar på 400-500 MEUR från och med år 2005. Målet uppnåddes - vid utgången av 2004 har besparingar på 519 MEUR (knappt 4,7 miljarder SEK) uppnåtts.

Till följd av en sänkning av räntesatsen för lån från minoritetsägda kärnkraftsbolag har kostnaden för kraftköpen från dessa bolag ökat med ungefär 300 MSEK, vilket belastat rörelseresultatet.

Jämfört med år 2003 förbättrades rörelseresultatet påtagligt för affärsenheterna Gruvdrift & Produktion, Distribution och Värme. Försäljning uppvisar fortfarande ett negativt resultat men har åstadkommit en stor resultatförbättring genom sänkta försäljnings- och administrationskostnader och genom marknadsanpassning av ett antal större försäljningskontrakt. Transmission uppvisar ett sämre rörelseresultat än 2003 till följd av högre kostnader för balanskraft och andra merkostnader på grund av den ökade inmatningen av vindkraft till nätet. Inom Vattenfall's transmissionsområde ökade vindkraften under 2004 med 14 procent.

Såväl elproduktion som värmeproduktion uppvisade i stort sett oförändrade volymer. Elproduktionen ökade med 1,1 procent till 75,4 TWh (74,6) varav fossilkraftproduktionen 67,2 TWh (67,4), kärnkraften till 4,9 TWh (4,9) och vattenkraften 3,3 TWh (2,3). Värmeproduktionen minskade med 1,3 procent till 15,5 TWh (15,7).

Polen

Omsättningen minskade med 5,3 procent till 7 427 MSEK (7 845). Rörelseresultatet ökade däremot med 33,0 procent till 589 MSEK (443). Trots lägre volymer och ökade bränslekostnader har Polen fortsatt att utvecklas mycket positivt tack vare kraftigt effektiviserad verksamhet och påtagliga kostnadsreduceringar. Värmeproduktionen minskade med 5,0 procent till 11,4 TWh (12,0). Elproduktionen minskade med 5,9 procent till 3,2 TWh (3,4).

Övrig verksamhet

Under övrig verksamhet samlas Vattenfalls affärer utanför kärnverksamheten, servicebolag, koncernstaber samt bolag i Nederländerna. Omsättningen minskade med 14,2 procent till 1 592 MSEK (1 855). Rörelseresultatet uppgick till -103 (-690). Förbättringen förklaras främst av att resultatet 2003 belastades av en nedskrivning inom Vattenfall Fastigheter och en nedskrivning av aktierna i dåvarande finska intressebolaget Empower.

KONCERNENS BALANSRÄKNING

Belopp i MSEK	not	2004-12-31	2003-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	17	1 193	3 341
Hysesrätter och liknande rättigheter	17	3 481	1 644
Goodwill	17	109	573
Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar	19	282	–
Summa immateriella anläggningstillgångar		5 065	5 558
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	18	30 816	33 297
Maskiner och andra tekniska anläggningar	18	137 942	140 065
Inventarier, verktyg och installationer	18	1 459	1 711
Pågående nyanläggningar	18	7 072	6 493
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	19	460	374
Förvaltningsfastigheter	20	1 280	–
Summa materiella anläggningstillgångar		179 029	181 940
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag	21, 22	14 319	15 676
Fordringar hos intresseföretag	19	1 860	1 961
Andra långfristiga värdepappersinnehav	21	568	1 022
Andra långfristiga fordringar	19	9 934	10 046
Summa finansiella anläggningstillgångar		26 681	28 705
Summa anläggningstillgångar		210 775	216 203
Omsättningstillgångar			
Varulager	23	7 470	7 283
Kortfristiga fordringar	24	25 054	26 832
Kortfristiga placeringar	25, 31	11 063	11 974
Kassa och bank		2 553	2 673
Summa likvida medel		13 616	14 647
Summa omsättningstillgångar		46 140	48 762
Summa tillgångar		256 915	264 965
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		6 585	6 585
Kapitalandelsfond		937	951
Övriga bundna reserver		20 232	16 993
Fritt eget kapital			
Fria reserver		22 786	18 854
Årets resultat		11 776	9 123
Summa eget kapital		62 316	52 506
Minoritetsintressen			
		9 188	9 379
Avsättningar	26	86 901	91 884
Långfristiga räntebärande skulder			
Långfristiga icke räntebärande skulder	27, 31	64 119	69 845
Långfristiga icke räntebärande skulder	28	2 135	2 236
Summa långfristiga skulder		66 254	72 081
Kortfristiga räntebärande skulder			
Kortfristiga icke räntebärande skulder	29, 31	8 894	15 702
Kortfristiga icke räntebärande skulder	30	23 362	23 413
Summa kortfristiga skulder		32 256	39 115
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		256 915	264 965
Ställda säkerheter	32	247	112
Ansvarsförbindelser	33	10 441	12 357
Åtaganden enligt konsortialavtal	34		

Kommentarer

Tillgångar

Immateriella anläggningstillgångar minskade med 8,9 procent till 5 065 MSEK (5 558) på grund av minskad goodwill till följd av nedskrivningar. Materiella anläggningstillgångar uppvisade små förändringar.

Andelar i intresseföretag minskade med 8,7 procent till 14 319 MSEK (15 676) främst till följd av nedskrivningar av innehaven i GASAG och Städtische Werke, Kassel och negativ resultatandel i det tyska kärnkraftverket Krümmel. Andra långfristiga värdepappersinnehav minskade med 44,4 procent till 568 MSEK (1 022) främst på grund av försäljning av aktieinnehaven i kinesiska Hebei Hanfeng och ryska Mosenergo.

Likvida medel uppgick till 13 616 MSEK (14 647), vilket motsvarar 12,0 procent (13,1) procent av omsättningen. Av likvida medel utgör 3 508 MSEK (3 542) Vattenfall Europe's andel av ansvarsöverenskommelsen (Soldidarvereinbarung) mellan de tyska kärnkraftsoperatörerna avseende åtagande enligt den tyska atomansvarighetslagen. Likvida medel fördelar sig med 7 504 MSEK (7 047) på Vattenfall Treasury AB, 3 684 MSEK (5 202) på Tyskland, 448 MSEK (1 945) på Polen och 1 000 MSEK (453) på olika dotterbolag.

Utöver likvida medel disponerade Vattenfall per den 31 december 5 606 MSEK (600 MEUR) i bekräftade kreditfaciliteter (10 417) samt 8 192 MSEK (10 138) i övriga (obekräftade) kreditfaciliteter. I slutet av 2004 oförhandlades och förlängdes Vattenfalls femåriga Revolving Credit Facility på 600 MEUR med ny förfallodag den 8 december 2009.

Eget kapital, avsättningar och skulder

Koncernens riskkapital, det vill säga eget kapital inklusive minoritetsintressen, ökade med 15,5 procent till 71 504 MSEK (61 885). Eget kapital ökade med 18,7 procent till 62 316 MSEK (52 506). Soliditeten ökade till 27,8 procent (23,4). Avsättningarna minskade med 5,4 procent till 86 901 MSEK (91 884). För närmare detaljer se koncernens not 26.

Totala räntebärande skulder och räntebärande avsättningar minskade med 14,7 procent till 73 013 MSEK (85 631). Av dessa skulder avser 14 458 MSEK (14 979) lån från Vattenfalls minoritetsägda tyska kärnkraftbolag och 4 059 MSEK (4 289) lån från minoritetsdelägare i bl a Vattenfalls svenska kärnkraftverk. Koncernens nettoskuld minskade med 17,2 procent till 55 411 MSEK (66 890). Minskningen beror på att det starka kassaflödet använts för att återbetala lån. För närmare detaljer om fördelningen av lånen på olika låntyper se koncernens not 27.

Belopp i MSEK	2004-12-31	2003-12-31
Nettotillgångar		
Norden	57 415	56 367
Tyskland	58 350	62 171
Polen	7 187	6 270
Summa nettotillgångar	122 952	124 808
Nettotillgångar, vägt medelvärde	123 423	124 229
Nettoskuld		
Räntebärande skulder*	-73 013	-85 631
Lån till minoritetsägare i utländska bolag	3 986	4 094
Likvida medel	13 616	14 647
Summa nettoskuld	-55 411	-66 890
*) Varav lån från minoritetsägda tyska kärnkraftsbolag	14 458	14 979

Större förvärv och försäljningar

	Månad	Bolag	Förändring, %	Ny ägarandel	Överlåtelsesumma, MSEK	Kommentar
Förvärv						
Norden	November	Örestads Vindkraftpark AB	100	100	114	
Tyskland	2004	Vattenfall Europe AG		drygt 94	130	Köp från marknaden
	Juli	Fernheizwerk Märkisches Viertel	94	94	405	Fjärrvärmebolag
	Juli	Spitzenheizwerk Lange Enden GmbH	94	94	35	Fjärrvärmebolag
Polen	Februari	GZE	21,1	74,8	1 454	
	December	EW	4,9	74,5	541	Nyemission
Försäljningar						
Norden	Januari	A-Train AB	-20	0	37	
	Mars	Empower Oy	-34,3	0	25	
	Juli	Härjedalens Miljöbränsle AB	-100	0	0	
Tyskland	September	AO Mosenergo	-1	0	116	Andel i ryskt bolag
	December	Hebei Hanfeng Power Generation Ltd.	-16	0	542	Andel i kinesiskt bolag
Polen	Februari	EW Services Ltd	-74	26	20	

KONCERNENS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	2004	2003
Den löpande verksamheten		
Internt tillförda medel (FFO)*	24 159	18 804
Kassaflöde från förändringar av rörelsetillgångar och rörelse skulder	-186	-613
Kassaflöde från den löpande verksamheten	23 973	18 191
Investeringsverksamheten		
Investeringar**	-12 601	-11 356
Försäljningar***	2 120	2 057
Likvida medel i förvärvade/sålda bolag	-20	949
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-10 501	-8 350
Kassaflöde före finansieringsverksamheten	13 472	9 841
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån	7 984	6 610
Amortering av skuld	-20 229	-15 002
Utbetald utdelning	-2 600	-1 937
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-14 845	-10 329
Årets kassaflöde	-1 373	-488
Likvida medel		
Likvida medel vid årets början	14 647	15 473
Valutakursdifferenser	342	-338
Årets kassaflöde	-1 373	-488
Likvida medel vid årets utgång	13 616	14 647
Operativ kassaflödesanalys		
Kassaflöde före finansieringsverksamheten	13 472	9 841
Finansieringsverksamheten		
Förvärvade/sålda räntebärande skulder, netto	-	-45
Utbetald utdelning	-2 600	-1 937
Kassaflöde efter utdelning	10 872	7 859
Nettoskuld vid årets början	-66 890	-75 207
Effekt av ändrad definition	84	-
Kassaflöde efter utdelning	10 872	7 859
Valutakursdifferenser på nettoskulden	523	458
Nettoskuld vid årets slut	-55 411	-66 890

Kommentarer

Kassaflödet från den löpande verksamheten ökade med 31,8 procent till 23 973 MSEK (18 191). Internt tillförda medel (FFO) ökade med 28,5 procent till 24 159 MSEK (18 804) och rörelsekapitalförändringen uppgick till -186 MSEK (-613). År 2003 påverkades kassaflödet negativt av tyska skattebetalningar på 2,5 miljarder SEK till följd av en avslutad skatteprocess, en betalning på cirka 900 MSEK till Hamburgs Stad samt en efterutdelning till svenska staten på 190 MSEK.

Fritt kassaflöde dvs kassaflödet från den löpande verksamheten minus förnyelseinvesteringar ökade med 35,1 procent till 15 684 MSEK (11 606).

Investeringsverksamheten

Koncernen har under 2004 befunnit sig i en konsolideringsfas vilket innebär att tillväxtinvesteringarna varit låga. Summa investeringar ökade med 11,0 procent till 12 601 MSEK (11 356). Förnyelseinvesteringarna ökade med 25,9 procent till 8 289 MSEK (6 585) medan tillväxtinvesteringarna minskade med 9,6 procent till 4 312 MSEK (4 771). Förnyelseinvesteringarna fördelar sig med 50 procent på

Norden, 44 procent Tyskland och 6 procent Polen. Normal nivå för förnyelseinvesteringar bedöms uppgå till mellan 7–9 miljarder SEK per år. Av tillväxtinvesteringarna utgör aktieförvärv 56 procent varav cirka 1,5 miljarder SEK avser ökningen av andelen i polska GZE, 440 MSEK två fjärrvärmebolag i Berlin och knappt 130 MSEK köp av ytterligare aktier i Vattenfall Europe AG. Övriga tillväxtinvesteringar är fördelade på olika objekt och anläggningar inom koncernen.

Försäljningarna uppgick till 2 120 MSEK (2 057), därav aktier 1 216 MSEK (789). Aktieförsäljningarna utgörs främst av aktierna i A-train AB, ryska Mosenergo och kinesiska Hebei Hanfeng Power Generation Ltd.

Finansieringsverksamheten

Kassaflödet har till stor del använts till att återbetala lån. Nettoskulden minskade med 11,5 miljarder SEK till 55,4 miljarder SEK. I april emitterades ett nytt 20-årigt obligationslån på 500 miljoner Euro i syfte att förlänga löptiden i Vattenfalls låneportfölj. Per den 31 december uppgick den genomsnittligt återstående löptiden för nettoskulden till 6,7 år (5,1). All publik upplåning sker genom Vattenfall Treasury AB under garanti från Vattenfall AB.

*) Internt tillförda medel

Belopp i MSEK	2004	2003
Årets resultat	11 776	9 123
Avskrivningar	14 880	14 336
Upplösning negativ goodwill	-3 034	-4 754
Ej utdelad andel i intresseföretags resultat	1 121	-278
Orealiserade kursvinster	-259	-340
Orealiserade kursförluster	159	93
Realisationsvinster	-1 003	-595
Realisationsförluster	166	317
Återförda nedskrivningar/nedskrivningar av aktier	22	156
Förändring räntefordran	56	-129
Förändring ränteskulder	-1 119	216
Förändring avsättningar	-2 217	666
Förändring skatteskulder	2 039	-413
Minoritetsintressen	572	406
Summa	24 159	18 804

Betald ränta uppgick till 3 693 MSEK (4 467) och erhållen ränta till 1 256 MSEK (1 423). Betald skatt uppgick till 2 972 MSEK (3 244).

***) Investeringar

Belopp i MSEK	2004	2003
Förvärv av koncernföretag	2 433	2 254
Investeringar i intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav	2	414
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	9 861	8 554
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	305	134
Summa	12 601	11 356

***) Försäljningar

Belopp i MSEK	2004	2003
Försäljning av materiella och immateriella anläggningstillgångar	904	1 268
Försäljning av aktier och andelar	1 216	789
Summa	2 120	2 057

KONCERNENS FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

Belopp i MSEK	Aktiekapital	Kapital- andelsfond	Övriga bundna reserver	Fritt eget kapital	Summa
Ingående balans 2003	6 585	1 077	15 218	22 249	45 129
Utdelning	-	-	-	-1 675	-1 675
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital	-	-137	2 776	-2 639	0
Omräkningsdifferenser	-	11	-1 001	-223	-1 213
Säkringsredovisning	-	-	-	69	69
Förskjutning mellan eget kapital och minoritets- intressen	-	-	-	1 073	1 073
Årets resultat	-	-	-	9 123	9 123
Utgående balans 2003	6 585	951	16 993	27 977	52 506
Övergångseffekt vid tillämpning av nya redovisnings- regler avseende pensionsåtaganden*	-	-	-	-670	-670
Utdelning	-	-	-	-2 400	-2 400
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital	-	-26	2 696	-2 670	0
Omräkningsdifferenser	-	12	543	217	772
Säkringsredovisning	-	-	-	332	332
Årets resultat	-	-	-	11 776	11 776
Utgående balans 2004	6 585	937	20 232	34 562	62 316

Akkumulerade omräkningsdifferenser i eget kapital uppgår till 316 MSEK (-788), varav 370 MSEK (38) avser säkringsredovisning. Av fritt eget kapital vid årets slut beräknas 0 MSEK (1) att åtgå för avsättning till bundna reserver enligt förslag av koncernbolagens styrelser.

*) Från och med 2004 tillämpar Vattenfall Redovisningsrådets rekommendation (RR29) om ersättning till anställda.

RISKER OCH RISKHANTERING

Vattenfalls verksamhet är exponerad för ett flertal risker. För att möta dessa risker har Vattenfall etablerat en organisation och en riskhanteringsprocess som bygger på följande beståndsdelar:

- Gemensam definition av riskerna.
- Identifiering av var i koncernen riskerna uppstår.
- Tillförlitliga metoder för mätning av riskerna.
- Effektiv hantering av riskerna.
- Rapportering enligt fastlagda rapporteringsrutiner.
- Styrning enligt fastlagd strategi och regelverk.

Riskmandat och struktur för riskhanteringen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för internkontroll och riskhantering inom Vattenfall. Vattenfalls styrelse har i sin tur tilldelat Vattenfalls ledning ett riskmandat. Ledningen fördelar detta mandat till Vattenfalls enheter enligt en delegeringsstruktur. Varje enhet hanterar sin egen risk och har utrymme att röra sig inom sitt respektive mandat. Utfallet inom enheterna följs löpande upp och rapporteras till verkställande ledning av en oberoende riskkontrollfunktion – Group Risk Control, som också ansvarar för övervakningen av koncernens totala riskmandat. Group Risk Control ansvarar även för kartläggning av risker i verksamheten, samt att utveckla passande modeller och mätmetoder för hanteringen av dessa risker.

Riskkommittén

Koncernens riskhantering och rapportering samordnas av en riskkommitté under ledning av CFO. Kommitténs uppgift är att granska policys och mandat, samt att godkänna riskinstruktioner och de riskmodeller som tillämpas i koncernen.

Risker i Vattenfalls verksamhet

Politiska risker, operativa risker och legala risker är generella och finns hos samtliga enheter i koncernen. De mer specifika riskerna redovisas på nästa uppslag i respektive del av värdekedjan.

Elprisrisk

Elprisrisken är den risk som har störst påverkan på Vattenfalls resultat. Priset på el styrs av utbud och efterfrågan. I Norden är tillgången på vatten i vattenmagasinen av stor betydelse för kraftproduktionen och får därför stor inverkan på elpriset. Efterfrågan styrs i stor utsträckning av temperaturen då det till exempel under varma perioder inte krävs lika mycket el för att värma upp bostäder.

I Tyskland och Polen är elpriset till stor del beroende av priset på kol eftersom kol är insatsvaran i produktionen. Efterfrågan styrs liksom i Norden till stor del av vädret.

För att hantera osäkerheten i elprisutvecklingen säkras Vattenfall sin

produktion och försäljning med hjälp av de fysiska och finansiella kontrakt för el som finns på marknaden. Sådan prissäkring görs med beaktande av likviditeten i marknaden för olika tidsperioder. Koncernen prissäkrar enligt givna mandat på för närvarande upp till tre års sikt.

Affärsenheternas prissäkringar mot Vattenfalls olika marknader går via Tradingenheten som i sin tur kan prissäkra sig mot den externa marknaden som exempelvis NordPool och EEX.

De till affärsenheterna utdelade mandaten reglerar hur mycket elprisrisk som är acceptabelt. Exponeringen följs upp mot mandaten på daglig basis. Då priset på el påverkas mycket av fundamentala faktorer såsom vattentillgång, temperaturförändringar och elkonsumention är den kontinuerliga analysen av dessa områden en viktig faktor för att vara framgångsrik. För att mäta elprisriskerna tillämpar Vattenfall bland annat Value at Risk (VaR).

Investeringsrisker

Inför varje investeringsbeslut görs en riskanalys. Genom att simulera olika utfall på förändringar av exempelvis pris, kostnad, förseningar, kalkylränta mm bedöms riskerna för den enskilda investeringen.

Elproduktion Norden har exempelvis en stor investeringsportfölj med upprustning och förnyelse av kärnkrafts-, vattenkrafts- och dammbestånd, vilket har ställt ökade krav på en systematisk riskhantering. Det största investeringsprogrammet gäller livslängdsförlängning och effekthöjning av kärnkraften på totalt cirka 24 miljarder SEK fram t.o.m. 2012. Detta medför att tillgången på leverantörer, ingenjörer samt åtkomsten till myndighetsresurser för att erhålla tillstånd mm är kritiska faktorer som måste beaktas, för att klara den stora anhopningen av projekt som Vattenfall, men också andra kraftverksägare, planerar. Att klara genomförandet av programmet inom avsedd tidsplan är avgörande för lönsamheten. En integrerad riskanalys som ompänner samtliga kärnkraftsverks investeringar är därför under utveckling med syfte att just ta ett helhetsgrepp över hela investeringsprogrammets genomföranderisker.

Målet är att identifiera alla betydande externa och interna risker, kvalitativt och kvantitativt, samt att arbeta fram åtgärdsplaner för att kunna minimera, hantera och bevaka de olika riskerna systematiskt under genomförandeskedet.

Anläggningarnas försäkringsskydd

Vattenfalls största försäkringsbara risker är förknippade med driften av kraft- och värmeproducerande anläggningar.

Kärnkraftsverken i Sverige har försäkringsskydd för egendoms-skada genom EMANI, ett europeiskt ömsesidigt försäkringsbolag. Nordiska Kärnförsäkringspoolen deltar i detta försäkringsprogram i Sverige och utfärdar också atomansvarsförsäkring. Den tyska atomansvarsrisken försäkras av den tyska atompoolen samt av det ömsesidiga åtagandet mellan tyska kärnkraftsoperatörer.

I Sverige gäller ett strikt och obegränsat ansvar för skador på tredje man orsakat av dammhaveri. Vattenfall har därför, tillsammans med andra vattenkraftsoperatörer, en dammansvarsförsäkring.

Vattenfall Insurance, ett captivebolag, utfärdar egendoms- och avbrottsförsäkring för övriga anläggningar till svenska och tyska affärsenheter och bolag. Koncernens bolag i Finland och Polen är försäkrade på respektive lokal försäkringsmarknad.

Vattenfall Reinsurance S.A. i Luxemburg återförsäkrar en del av Vattenfall Insurance's försäkringsåtaganden. Genom skalfördelar och direkt tillgång till den internationella återförsäkringsmarknaden kan de totala försäkringskostnaderna hållas låga.

Politiska risker

Politisk risk definieras som den affärsrisk som kan uppstå till följd av politiska beslut. Exempel på detta är prisreglering inom eldistribution och transmission, osäkerhet vid en ny politisk majoritet eller förändringar av finanspolitik. I samband med förvärv och andra investeringar hanteras denna typ av risker genom justering av kalkylräntan. En annan typ av politisk risk utgörs av förändringar i de regelverk som rör energibranschen. Exempel på det är förändrade skatter, mil-

Risker i Vattenfalls verksamhet

Sannolikhet för ekonomisk påverkan på Vattenfalls resultat

Stor sannolikhet	Operativa risker Volymrisker Valutarisker	Elprisrisker
	Politiska risker	
Liten sannolikhet	Kreditrisker Bränslerisker Ränterisker	Investeringsrisker Miljörisker Stora Anläggningsrisker
	Liten ekonomisk påverkan	Stor ekonomisk påverkan

jöavgifter och förändringar i hur naturliga monopol regleras. Denna typ av risk är svårare att förutse och gardera sig mot. Vattenfall bedriver därför en aktiv omvärldsbevakning och håller kontakt med beslutsfattare på alla relevanta marknader. Vattenfall deltar också i nationella och internationella branschorganisationer.

Operativa risker

Med operativ risk avses risken att fel eller brister i företagets administrativa rutiner leder till ekonomiska eller förtroendemässiga förluster.

De operativa riskerna kan delas in i:

- Administrativa risker – risken för förluster på grund av brister i ansvarsfördelning, kompetens, rapporteringsrutiner, riskmättnings- och värderingsmodeller samt kontroll- och uppföljningsrutiner.
- Juridiska risker – risken för förluster till följd av att avtal inte kan fullföljas på grund av bristfällig dokumentation, motpart som inte haft rätt att ingå avtal eller osäkerheter i avtalets giltighet.
- IT-risker – risken för förluster till följd av brister i IT-systemen.

För att begränsa de operativa riskerna inom Vattenfall ansvarar varje affärsenhet för att det finns väl dokumenterade rutiner, tillförlitliga IT-system och en tillfredsställande internkontroll.

Miljörisker

Miljöriskerna delas in i två kategorier – miljöskulder och miljörisker. Med miljöskulder avses miljöproblem som har identifierats i produktionsanläggning, installation eller verksamhet och där krav på åtgärder kan förväntas genom skärpt lagstiftning, inskränkta tillstånd eller krav enligt företagets miljöpolicy. Till miljörisker räknas sannolikheten för olyckor och brister i verksamheten och dess påverkan på miljön. Arbetet att förebygga och kontrollera riskerna sker till stor del lokalt och bygger på den kunskap och erfarenhet som finns inom koncernens enheter. En omfattande kartläggning och analys av miljörisker och miljöskulder i koncernens affärsenheter görs löpande. Affärsenheterna ansvarar för att identifiera och uttrycka riskerna i monetära termer tillsammans med en sannolikhets faktor. Genom denna riskinventering ökar vi möjligheterna att göra insatser som reducerar koncernens miljöpåverkan.

Konsekvenserna av en miljörisk kan innefatta till exempel:

- Saneringskostnader
- Skador på person och egendom
- Produktionsbortfall
- Påverkan genom ifrågasättandet av Vattenfalls varumärke
- Opinion och politik som leder till försvarad tillståndsprocess och med- för produktionsbegränsningar

Riskhantering längs värdekedjan

Illustrationen visar exempel på risker längs Vattenfalls värdekedja, samt hur Vattenfall hanterar dessa risker.

Miljörisker och miljöskulder

Med miljörisker avses sannolikheten för olyckor och brister i verksamheten och dess påverkan på miljön. Med miljöskulder avses identifierade miljöproblem där krav på åtgärder kan förväntas. Hanteras genom kartläggning, analys och beslut om åtgärd.

Anläggningsrisker

Vattenfalls produktionsanläggningar kan skadas på grund av tillbud och haverier som i regel också medför avbrottskostnader. Genom skadeförebyggande åtgärder samt genom gott underhåll, utbildning och goda administrativa rutiner minimeras dessa risker. I möjligaste mån skyddar koncernen sig mot större ekonomisk skada genom försäkringar.

Prisområdesrisker

Prisområdesrisker uppstår då priset på el skiljer sig mellan olika geografiska områden på grund av brist på överföringskapacitet mellan områdena. Denna risk styrs centralt och hanteras av Vattenfall Trading Services. I Norden, där NordPool tillhandahåller en marknad för finansiella instrument som reglerar denna risk genom så kallade områdesswappar, hanteras prisområdesriskerna genom handel av dessa. Genom sitt åtagande att vara marknad maker på NordPool tryggas en likviditet i dessa instrument och på så sätt bidrar Vattenfall också till att sprida riskerna för andra aktörer. Inom den fysiska handeln på utlandskablar utanför Norden hanteras prisområdesrisken genom prissäkring i respektive område.

Elpriserisker

Förlustrisker på grund av förändringar i marknadspriset på den el som Vattenfall bedriver fysisk och finansiell handel i. För att hantera risken säljer eller köper Vattenfall el på termin. Affärerna ut mot de olika elmarknaderna går via Tradingens market access funktion. Vattenfalls styrelse har delat ut mandat på hur mycket elprisrisk som är acceptabelt. Dessa mandat följs upp mot exponeringar på daglig basis. Då priset på el påverkas mycket av fundamentala faktorer såsom vattentillgång och temperaturförändringar och elkonsumention är den kontinuerliga analysen av dessa områden en viktig faktor för att vara framgångsrik. För att mäta elprisriskerna tillämpar Vattenfall bland annat Value at Risk (VaR).

El/värmeproduktion

Elpriserisker

Resultatrisker på grund av förändringar i marknadspriset på den el som produceras i Vattenfalls produktionsanläggningar. För att värdera elprisriskerna simulerar Vattenfall förväntat elspotutfall. Prognoser på förväntad produktion utarbetas och dessa parametrar ligger till grund för hur stor del som ska säkras. Faktorer som påverkar elprisrisken är bland annat förändringar i elkonsumention, kolpriset, vattentillgången samt temperaturförändringar. Vattenfall hanterar elprisrisken genom att säkra sin förväntade produktion med hjälp av elterminer. På så sätt utjämnas resultatet över tiden.

Bränslepriserisker

Förlustrisker på grund av förändringar i marknadspriset på det bränsle Vattenfall använder i sina produktionsanläggningar. Mätning och hantering av bränslepriserisker sker inom respektive produktionsenhet. Bränslepriserna påverkas bland annat av makroekonomiska faktorer. Vattenfall hanterar bränslepriseriskerna genom prognostisering och analyser av prisutvecklingen och genom att ha god framförhållning i bränsleinköpen. Man använder sig av finansiella och fysiska instrument för exempelvis kol och olja för att jämna ut riskexponeringen.

Trading

Kreditrisker

Förlustrisker till följd av att motparten i en transaktion inte uppfyller sina åtaganden. För att hantera och begränsa riskerna använder sig Vattenfall av i de fall det finns extern ratinginformation och annars interna modeller för att fastställa kreditvärdigheten på motparten. Limiter sätts per motpart som utvärderas kontinuerligt. Exponeringar följs upp mot kreditlimit på daglig basis. Om det är nödvändigt krävs ytterligare kreditsäkerheter in i form av exempelvis moderbolags- eller bankgarantier. I de fall ramavtal används medger dessa nettoberäkning av skulder och fordringar mot samma motpart. I de fall Vattenfall har mer än ett ramavtal med samma motpart eftersträvas ett s.k. "master netting agreement" för att kunna nettoberäkna skulder och fordringar även i de fall olika råvaror handlas, exempelvis el, kol och gas. Då kontrakten handlas på marknadsplatser som exempelvis NordPool eller EEX med central motpartsclearing uppstår risken mot marknadsplatsen.

Affärsenheternas rapportering avseende miljöskulder innefattar följande områden:

- Förorening av luft, vatten och mark
- Buller
- Deponier
- Oljefyllda kablar med blykapsling
- Kvicksilver i elektrisk utrustning och rökgaser
- Isoleringas i elektrisk utrustning
- Asbest i värmekraftverk och kraftvärmeverk
- Magnetiska fält från transformatorer och kraftledningar
- Modernisering av mätutrustning

Miljöskulderna kartläggs och analyseras för att ta beslut om åtgärd. För närvarande pågår åtgärdsprogram för Vattenfalls vattenkraftverk i Sverige och Vattenfalls förvärvade verksamheter i Polen. Vattenfall ser framförhållning på området som ett sätt att långsiktigt stärka koncernens konkurrenskraft. I de tyska bolagen finns medel reserverade för sanering av förorenade markområden och åtgärdsplaner har utarbetats i samråd med berörda myndigheter.

En av Vattenfalls och energisektorns stora utmaningar är att minska utsläppen av klimatpåverkande koldioxid från fossileldade kraftverk. Samhällets företrädare ägnar frågan stort intresse och Vatten-

fall behandlar frågan utifrån ett integrerat riskperspektiv där både tekniska och politiska aspekter ingår. Vattenfall har bland annat tagit initiativ till ett projekt för storskalig separation och lagring av koldioxid som delfinansieras av EU.

Projektet sker i samarbete med ett antal större branschföreträdare, bland annat RWE.

Finansiella risker

Koncernens finansiella risker hanteras i huvudsak av Vattenfall Treasury AB, koncernens internbank och finansstab. Syftet med finansverksamheten är att hantera koncernens finansiella risker på ett kostnadseffektivt sätt.

Koncernenheternas lån, placeringar och valutahandel sker till övervägande del genom Vattenfall Treasury AB och till mindre del hos Vattenfall Europe AG. Koncernens likviditet centraliseras via så kallade koncernkontosystem. Positionstagning i spekulativt syfte sker i begränsad omfattning inom fastställda risklimit.

Finansieringsrisk

Finansieringsrisken minimeras genom en jämn förfallostruktur och en lång genomsnittlig återstående löptid på låneportföljen. Förfallostrukturen på Vattenfalls lån framgår av diagrammet. Den genom-

Politiska risker

Risken för ekonomiska förluster till följd av politiska beslut. Delar av Vattenfalls verksamhet påverkas av regleringar och politiska beslut. Vattenfall arbetar aktivt med omvärldsbevakning. I samband med nyinvesteringar hanteras denna risk genom en justering av kalkylräntan.

Anläggningsrisker

Risken för skador på Vattenfalls transmissions- och distributionsnät identifieras och kvantifieras bl. a. med hjälp av riskanalyser. Förebyggande underhåll och investeringar är de viktigaste åtgärderna för att minimera anläggningsriskerna.

Miljörisker och miljöskulder

Med miljörisker avses sannolikheten för olyckor och brister i verksamheten och dess påverkan på miljön. Med miljöskulder avses identifierade miljöproblem där krav på åtgärder kan förväntas. Hanteras genom kartläggning, analys och kvantifiering.

Transmission/distribution

Kreditrisk

Kreditrisk uppstår exempelvis i transaktioner med kunder och definieras som risken att motparten inte fullgör sina åtaganden. Mätning och hantering av kreditrisker sker inom respektive affärsenhet. För att begränsa riskerna följer Vattenfall noggrant motparternas kreditvärdighet.

Nätförlustrisker

Variationen i förlust av kraft vid överföring. Mätning och hantering av nätförlustrisker sker inom respektive enhet. Nätförlustrisken beror på variationer i produktion och last i näten på kort och lång sikt. Risken hanteras genom noggrann uppföljning av utfall i förhållande till prissäkrade volymer. Vid avvikelser som bedöms vara bestående ändras volymmålet för pågående prissäkringar för framtida perioder. Dessutom övervägs för innevarande period om tilläggsköp ska göras.

Elprisrisker

Resultatrisk på grund av förändringar i marknadspris på den el som säljs till kund. Risken hanteras genom kontinuerlig prissäkring via Vattenfalls tradingenhet. Tradingenheten prissäkrar i sin tur volymen ut mot aktuell marknad via antingen elbörserna eller OTC-marknaden. I vissa fall är affärsupplägget så att det är kunden själv som tar elprisrisken.

Försäljning

Kreditrisk

Kreditrisk uppstår exempelvis i transaktioner med kunder och definieras som risken att motparten inte fullgör sina åtaganden. Mätning och hantering av kreditrisker sker inom respektive försäljningsenhet. För att hantera och begränsa riskerna använder sig Vattenfall av i de fall det finns, extern ratinginformation eller annars interna modeller för att fastställa kreditvärdigheten på kunder. Limiter sätts per motpart som utvärderas kontinuerligt. I de fall det anses nödvändigt begärs extra kreditssäkerheter in från kunden.

Volymrisk

Volymrisk – förbrukning av el. Definieras som en avvikelse i levererade volymer jämfört med förväntade volymer till kund. Det beror bl a på förändringar i temperatur och rent konjunkturella förändringar. För att mäta volymriskerna använder sig Vattenfall av simuleringsmodeller. Vattenfall hanterar volymriskerna genom att förbättra och utveckla prognoser över förbrukning av el. Ett annat sätt är att ta det i beaktande vid villkoren i kontraktsskrivning med kund eller att inkludera risken i prissättningen mot kund.

snittliga återstående löptiden uppgick per den 31 december till 6,1 år (4,6). Beräknat på nettouplåningen uppgick den återstående löptiden till 6,7 år (5,1). Målet är att den ska överstiga 5 år.

För att säkerställa kapitaltillgänglighet och flexibilitet har koncernen flera typer av låneprogram. För närvarande finns tre certifikatprogram, två MTN-program (medium term note) samt ett polskt låneprogram. Därutöver förfogar Vattenfall över bekräftade kreditfaciliteter motsvarande cirka 15,7 miljarder SEK, dessa övriga checkräkningskrediter utnyttjades till 1,9 miljarder SEK.

Koncernens mål för den kortfristiga kapitaltillgängligheten är att medel motsvarande lägst 10 procent av koncernens omsättning, och minst motsvarande kommande 90 dagars låneförfall, ska finnas tillgängligt i form av likvida medel eller bekräftade kreditfaciliteter. Vattenfalls kreditbetyg för lång- respektive kortfristig upplåning är A-/A-2 från Standard & Poor 's samt A3/P-2 från Moody's. Vattenfalls mål är att ur kreditvärderingssynpunkt behålla en rating på Single A nivå.

Ränterisk

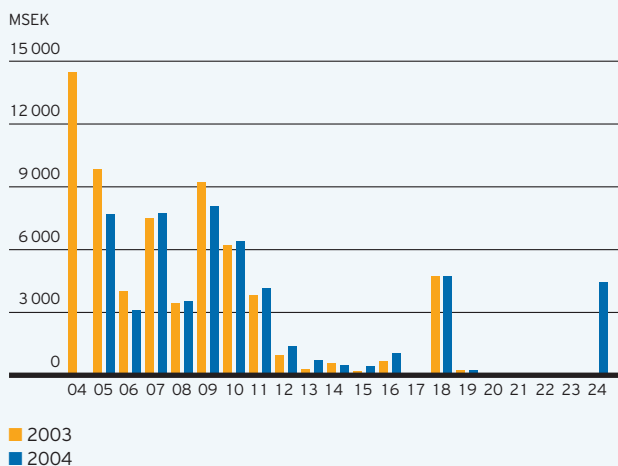
Ränterisker i koncernens låneportfölj mäts som genomsnittlig räntebindningstid. Den genomsnittliga räntebindningstiden uppgick vid årsskiftet till 1,9 år (1,9). Beräknat på nettouplåningen uppgick den genomsnittliga räntebindningstiden till 2,0 år (2,1). Räntebindningstiden tillåts variera 12 månader över och under en normtid på 2,5 år. För att justera räntebindningstiden i upplåningen används, bland annat ränteswappar, ränteterminer och optioner.

Vid en ränteförändring på 1 procentenhet ökar koncernens räntekostnader med 260 MSEK på en 12-månadersperiod givet nuvarande räntebindningsstruktur. Ränterisken i koncernens placeringstillgångar mäts som värdeförändringen vid en 1 procentenhet ränteförändring och uppgick per 31 december till 110 MSEK.

Återstående räntebindningstid för räntebärande skulder fördelat per valuta

	Exklusive lån från minoritetsägare och intresseföretag			
	SEK	EUR	Övriga	Summa
<3 mån	22 564	10 147	179	32 890
3 mån – 1 år	2 373	6 723	10	9 106
1 år – 5 år	8 092	5 970	82	14 144
>5 år	6 729	3 370	40	10 139
Summa	39 758	26 210	311	66 279
Genomsnittlig finansieringsränta,%	4,8	3,9		4,5

Förfallostruktur i låneportföljen*

*) Exklusive lån från intressebolag och minoritetsägare.

Återstående räntebindningstid för räntebärande skulder fördelat per instrument

	Exklusive lån från minoritetsägare och intresseföretag		
	Skuld	Swappar	Summa
<3 mån	20 800	12 090	32 890
3 mån – 1 år	4 932	4 174	9 106
1 år – 5 år	17 735	-3 591	14 144
>5 år	21 789	-11 650	10 139
Summa	65 256	1 023	66 279

Valutarisk

Valutarisk avser risken för negativ påverkan på koncernens resultat och balansräkning till följd av förändrade valutakurser.

Vattenfall exponeras för valutarisk genom valutakursförändringar av framtida betalningsflöden – så kallad transaktionsexponering – samt i omvärderingen av nettotillgångar i utländska dotterbolag, så kallad omräkningsexponering.

Koncernens mål vid hanteringen av valutarisker är att minimera valutakurseffekterna med hänsyn tagen till säkringskostnader och skatteaspekter.

Valutaexponeringen i upplåningen elimineras med hjälp av räntevalutaswappar, i syfte att undvika resultatpåverkande valutakursdifferenser.

Räntebärande skulder fördelat per valuta, MSEK

Ursprunglig valuta	Inklusive lån från intressebolag och minoritetsägare		
	Skuld	Swappar	Summa
CHF	150	-150	0
CZK	140	-140	0
EUR	56 664	-15 055	41 609
GBP	1 317	-1 317	0
HKD	716	-716	0
JPY	6 951	-6 808	143
NOK	377	-377	0
PLN	1 651	-1 544	107
SEK	12 786	30 841	43 627
USD	3 772	-3 711	61
Summa	84 524	1 023	85 547

Koncernen har en begränsad transaktionsexponering då större delen av produktion, distribution och försäljning av energi sker på respektive bolags lokala marknad. I den nordiska verksamheten uppstår merparten av transaktionsexponeringen i NOK och EUR i samband med prissäkring av el på framför allt NordPool, valutaexponeringen säkras med hjälp av valutaterminskontrakt. I de tyska dotterbolagen uppstår transaktionsexponering främst i USD i samband med bränsleinköp, även här hanteras valutarisken med hjälp av valutaterminer.

Koncernens rörelseintäkter/-kostnader fördelade per valuta i %

Valuta	Intäkter	Kostnader
EUR	61	67
SEK	32	21
PLN	7	8
NOK	0	1
USD	0	1
Övriga	0	2
Summa	100	100

Värdena är beräknade utifrån en statistisk sammanställning av externa rörelseintäkter/-kostnader. Förändringar i lager samt investeringar ingår ej i sammanställningen.

Koncernens enheter ska valutasäkra den kontrakterade transaktionsexponeringen då den överstiger motvärde 10 MSEK. Valutasäkringen sker genom Vattenfalls treasuryenheter i Sverige eller Tyskland, där valutarisken hanteras inom en fastställd risklimit för räntor och valutor.

Koncernens policy beträffande omräkningsexponering ändrades från och med år 2003 så att eget kapital ska säkras fullt ut med beaktande av skatteeffekter och vissa restriktioner.

Omräkningsexponering

Valuta	Eget kapital	Säkring efter skatt	Nettoexponering efter skatt
EUR	39 222	23 866	15 356
PLN	12 636	0	12 636
Övriga	16	0	16
Summa	51 874	23 866	28 008

Kreditrisk

Koncernen exponeras för kreditrisk i samband med elhandel, placeringar och derivatavtal. Koncernens policy är att i första hand använda likvida medel för att återbetala lån. Resterande likviditet placeras dels kortfristigt för att hantera de dagliga variationerna i koncernens likvidflöden, dels långfristigt. Koncernens långfristiga placeringsportfölj avser att säkerställa legala krav på kapitaltillgänglighet vid kärnkraftsdrift i Tyskland. Placeringar sker i enlighet med fastställt placeringsreglemente i motparter med låg kreditrisk. Andelen aktier får maximalt uppgå till 30 procent av tillgångarna i den långfristiga placeringsportföljen. Per den 31 december uppgick andelen aktier till 22 procent. Placeringarnas genomsnittliga räntesats

var 3,4 procent och den genomsnittliga räntebindingstiden 3,4 år.

Kreditriskerna hanteras inom ramen för fastställda limiter baserade på extern kreditvärdering eller intern kreditbedömning. Kreditriskerna övervakas och kvantifieras löpande genom bland annat marknadsvärdering.

Innan långfristiga avtal ingås krävs ramavtal som exempelvis ISDA, FEMA, EFET eller motsvarande. I Norden avräknas huvuddelen av de finansiella elkontrakten mot NordPool och större delen av kreditrisken uppstår således mot marknadsplatsen. I Tyskland sker på motsvarande sätt prissäkring mot EEX även om OTC-handel mellan bilaterala motparter också är vanligt.

Kreditrisk

Typ av instrument	Exponering
Elderivat positiva marknadsvärden	585
Elderivat settlementrisk	3 843
Ränte- och valutaderivat positiva marknadsvärden	2 833
Räntebärande placeringar	9 932
Aktier	756
Summa	17 949

Kreditrisk i ränte- eller valutaderivat ej justerad för ISDA avtal eller motsvarande uppgår till 5 718 MSEK.

KONCERNENS NOTER

(Belopp i MSEK där inte annat anges.)

Not 1 Företagsinformation

Koncernredovisningen för Vattenfall AB för 2004 har godkänts för publicering och undertecknades av styrelsen den 18 februari 2005. Moderbolaget Vattenfall AB är ett aktiebolag med säte i Sverige. Koncernens balansräkning och resultaträkning skall fastställas på ordinarie bolagsstämma.

Koncernens huvudsakliga verksamhet beskrivs i koncernens not 5.

Not 2 Redovisningsprinciper

Allmänt

Koncernens räkenskaper har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Redovisningsrådets rekommendationer.

Från 2004 tillämpas Redovisningsrådets nya rekommendationen RR29 – Ersättningar till anställda. Genom att Vattenfall börjat tillämpa RR29 från och med 1 januari 2004 saknas jämförelsetal för föregående år.

Från 2005 övergår Vattenfallkoncernen till internationella redovisningsstandards. Effekter av övergång till International Financial Reporting Standards (IFRS) redovisas i koncernens not 3.

I samband med upprättande av bokslut i enlighet med god redovisningssed gör företagsledningen och styrelsen uppskattningar och antaganden som påverkar tillgångars och skulders samt ansvarsförbindelsers redovisade värden på bokslutsdagen. Redovisade intäkter och kostnader påverkas också. Verkligt utfall kan komma att avvika från dessa uppskattningar.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget och företag där Vattenfall innehar mer än 50 procent av rösterna eller på annat vis har ett bestämmande inflytande.

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att i koncernens eget kapital ingår endast koncernens andel av efter förvärvet intjänat eget kapital i dotterbolag. Vid förvärv sker en marknadsvärdering av det förvärvade bolagets tillgångar och skulder. Uppskjuten skatt beaktas på övervärden förutom beträffande fallrätter, vilka heller inte är föremål för avskrivning. Skillnaden mellan förvärvspris och den gjorda värderingen redovisas som goodwill alternativt som negativ goodwill. Negativ goodwill avser förväntade framtida förluster, kostnader för omstrukturering och andra kostnader som inte ingår i förvärvsanalysen.

Under året förvärvade bolags intäkter och kostnader inkluderas i koncernens resultaträkning från tidpunkten för förvärvet. Avyttrade bolag ingår i koncernens resultaträkning till tidpunkten för avyttringen.

Internförsäljning mellan koncernföretag och internvinster elimineras, de senare med beaktande av uppskjuten skatt.

Ett intresseföretag är en enhet i vilken koncernen har betydande inflytande (i normalfallet minst 20 procent och högst 50 procent av rösterna) och som inte är ett dotterbolag eller ett joint venture. Koncernens innehav av intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. I koncernens resultaträkning utgörs Andelar av intresseföretags resultat av koncernens andel av intresseföretagets redovisade resultat efter finansiella poster, i förekommande fall reducerat med avskrivning på övervärde. Koncernens andel av intresseföretagets redovisade skattekostnader ingår i koncernens skattekostnad. I koncernens balansräkning förändras det redovisade värdet på aktieinnehaven med Vattenfalls andel av respektive företags resultat minskat med avskrivningar på övervärden och erhållna utdelningar.

Utländska verksamheter

Vid upprättandet av koncernens bokslut omräknas samtliga poster i resultaträkningarna för utländska dotterbolag till svenska kronor efter de genomsnittliga valutakurserna under räkenskapsåret (medelkurser). Samtliga dotterbolag bedriver självständig verksamhet, varav följer att samtliga poster i balansräkningen, utom nettoresultaten, omräknas efter valutakurserna vid respektive årsskifte (balansdagens kurser).

Den differens som uppkommer i koncernens balansräkning genom att årets resultat i utländska dotterbolag omräknas till svenska kronor efter medelkurs redovisas direkt mot koncernens eget kapital.

Vattenfall tar i vissa fall lån och så kallade valutaswappar i utländska valutor för att skydda koncernens nettoinvesteringar i utländska bolag. Kursdifferenser härpå behandlas analogt med omräkningsdifferenserna och förs till koncernens eget kapital.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Fordringar och skulder (inklusive avsättningar) i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs. Vid terminssäkring av underliggande fordran eller skuld används dagskursen vid tillfället för valutasäkringen.

Valutakurdifferenser redovisas i rörelseresultatet till den del de avser operativa mellanhanden och i övrigt i finansnettot.

Viktigare valutakurser använda i bokslutet framgår av koncernens not 4.

Intäktsredovisning

Rörelsens intäkter redovisas vid leveranstidpunkten exklusive mervärdesskatt och punktskatter, i huvudsak energiskatt. Anslutningsavgifter, det vill säga den avgift som kund betalar i samband med anslutning till elnätet, intäktsföres vid tidpunkten för anslutningen i den mån avgiften inte avser framtida prestationer då intäkten redovisas i takt med att prestationen utförs.

För tjänste- och konsultuppdrag tillämpas successiv vinstavräkning, dvs. dessa redovisas i takt med upparbetning. I de fall förluster befaras reserveras dessa omgående.

Ränteinkomster redovisas som intäkt i resultaträkningen i den period de uppstår.

Erhållna utdelningar redovisas i resultaträkningen när aktieägarens rätt att erhålla utbetalningen fastställs.

Avskrivningar

Avskrivningar beräknas på anskaffningsvärde med linjär fördelning efter anläggningarnas bedömda nyttjandeperiod. Avskrivningar är i resultaträkningen fördelade på respektive funktion.

Lånekostnader

Lånekostnader direkt hänförliga till större investeringsprojekt i anläggningstillgångar med lång färdigställandetid inräknas i anskaffningsvärdet under uppförandeperioden. Andra räntor redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den period de uppstår. Kostnader för uppläggnings av lån periodiseras över lånens löptid.

Finansiella instrument

Köp och försäljning av finansiella instrument redovisas med tillämpning av likviditetsprincipen.

Placeringar värderas till anskaffningsvärde då de första gången redovisas i balansräkningen. Därefter redovisas de till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet. Orealiserade förluster avräknas mot realiserade vinster per land i portföljer med samma riskprofil. Överskjutande förluster redovisas över resultaträkningen, medan motsvarande vinster inte ingår i resultatet. Vid fastställande av verkligt värde används officiella marknadsnoteringar på bokslutsdagen. För placeringar, vilka avses att behållas till förfall, sker redovisning till upplupet anskaffningsvärde.

Upplåning

Upplåning redovisas initialt till anskaffningsvärde och därefter till upplupet anskaffningsvärde.

Derivat

Valutaavtal, som ingåtts för att säkra framtida transaktioner, bokförs inte förrän de transaktioner som säkringen avser att skydda äger rum. Ränte- och valutakontrakt för att säkra ränte- och valutarisker på upplåningen värderas till balansdagens valutakurs. Valutakursdifferenser samt upplupen ränta redovisas i resultaträkningen.

I resultaträkningen redovisas räntekostnaden för upplåning med hänsyn tagen till swappar.

Derivat, som inte görs i säkringssyfte, redovisas som följer: Resultatet av valutarelaterade derivat förs till resultaträkningen. För övriga derivat (ej valutarelaterade) förs realiserade förluster till resultaträkningen medan realiserade vinster resultatavräknas först vid likvid eller då positionen stängs. Vid fastställande av verkligt värde används officiella marknadsnoteringar på bokslutsdagen. För derivat (främst swappar), som saknar marknadsnotering, beräknas det verkliga värdet genom diskontering av de förväntade framtida kassaflödena.

För säkring av nettoinvesteringar i utländska dotterbolag se rubriken Utländska verksamheter ovan.

Energiderivat

Vattenfall är aktiv på energiderivatmarknaden i Skandinavien (Nord-Pool) och i nordeuropa via marknadsplatserna i Leipzig och Amsterdam samt på de europeiska OTC marknaderna genom bilaterala avtal. Handel som görs med syfte att prissäkra inköps- och försäljningsvolymer redovisas mot redovisade kostnader respektive intäkter i enlighet med det underliggande fysiska avtalets leveransperioder.

Övriga handelstransaktioner redovisas i enlighet med lägsta värdeprincip utifrån en kollektiv värdering. Vinster redovisas i samband med att vinsten realiserats medan eventuella förluster redovisas så snart de befaras med ett nettobelopp i resultaträkningen.

Immateriella anläggningstillgångar

Som immateriella anläggningstillgångar redovisas bland annat koncessioner, patent, licenser, varumärken, hyresrätter samt goodwill. Dessa tillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Utgifter för utveckling skall redovisas som immateriella tillgångar om ett antal kriterier är uppfyllda, bland annat om sådana utgifter med hög säkerhet kommer att leda till framtida ekonomiska fördelar för företaget. Koncernens utgifter för utveckling fyller i de flesta fall inte de kriterier som gäller för aktivering av immateriella tillgångar. Sådana utgifter för utveckling redovisas som kostnad i resultaträkningen allt eftersom de uppstår i likhet med utgifter för forskning.

Avskrivning av immateriella tillgångar görs över respektive tillgångs nyttjandeperiod. Goodwill skrivs av över 5–10 år.

Materiella anläggningstillgångar inklusive förvaltningsfastigheter

Materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar samt nedskrivningar. Inom kärnkraftsverksamheten i Tyskland ingår i anskaffningsvärdet ett vid anskaffningstidpunkten beräknat nuvärde för uppskattad utgift för nedmontering och bortforsling av anläggningen samt återställande av den plats där anläggningen är belägen. Motsvarande nuvärdeberäknad uppskattad utgift har redovisats som avsättning.

Avskrivningar för respektive komponent inom nedan angivna verksamheter baseras på bedömd nyttjandetid.

Förvaltningsfastigheter definieras som byggnader, markanläggningar och mark som innehåller i syfte att generera hyresinkomster eller värdestegring. Dessa har tidigare betraktats som rörelsefastigheter.

Vattenkraftanläggningar	5–40 år
Värmekraftanläggningar	5–30 år
Elddistribution och -transmissionsledningar	5–35 år
Gruvverksamhet	5–20 år
Kontorsutrustning	3–10 år
Kontors- och lagerfastighet samt verkstäder	25–50 år

Nedskrivningar

Eventuellt nedskrivningsbehov för immateriella- och materiella anläggningstillgångar prövas då det föreligger indikationer på att värdeminskning kan ha skett. Nedskrivning sker då bokfört värde överstiger det högsta av nettoförsäljningsvärde och återvinningsvärde.

Leasing

Leasingkontrakt där koncernen i allt väsentligt bär alla risker och förmåner som vid ägande klassificeras som finansiella leasar. Övriga leasingkontrakt klassificeras som operationella.

I finansiella leasingkontrakt aktiveras den leasade tillgången och motsvarande skuld redovisas bland andra kortfristiga skulder respektive andra långfristiga skulder. Leasingavgifter avseende operationella leasingavtal redovisas linjärt över avtalstiden som en kostnad i resultaträkningen.

Varulager

Varulager värderas enligt först in/först ut principen till det lägsta av anskaffningsvärde och nettoförsäljningsvärde. Förbrukning av kärnbränsle beräknas som värdet av minskningen av energiinnehållet i bränslepatronerna och baserar sig på anskaffningskostnaden för varje enskild laddning.

Värdet i den energi som finns lagrad i form av vatten i vattenkraftens regleringsmagasin redovisas inte som tillgång.

Fordringar

Fordringar tas upp med det belopp varmed de beräknas inflyta. Kundfordringar redovisas initialt till fakturerat värde. En osäker fordran skrivs bort i sin helhet när fordringen inte beräknas inflyta.

Avsättningar för pensioner

Pensionsavsättningarna har beräknats på aktuariella grunder enligt den s.k. Projected Unit Credit Method enligt RR29 – Ersättningar till anställda vad avser förmånsbaserade pensionsplaner.

Den i balansräkningen upptagna avsättningen motsvarar dessa pensionsåtaganden nettoredovisade mot kapital i egna pensionsstiftelser i Sverige och Tyskland

Andra avsättningar

Andra avsättningar är åtaganden som är ovissa vad gäller förfallotider eller beloppens storlek. Avsättning sker för åtaganden eller befarade risker efter individuell prövning. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig görs avsättning med nuvärdet av på balansdagen uppskattade åtaganden. Exempelvis görs avsättningar i egen balansräkning av tyska kraftföretag avseende framtida hantering av kärnkraftsavfall och avveckling av kärnkraftsverksamheten. De svenska kraftföretagen gör däremot inte motsvarande avsättningar utan betalar istället avgifter till Kärnavfallsfonden för framtida hantering av kärnkraftsavfall och avveckling av kärnkraftsverksamheten. Andra slag av avsättningar framgår av koncernens not 26.

Statliga bidrag

Då bidraget är knutet till en anläggningstillgång sker redovisning enligt två olika metoder beroende på lokala villkor för bidraget; alternativt skuldföres bidraget som förutbetald intäkt och intäktsföres i resultaträkningen i takt med avskrivningarna på den anläggningstillgång bidraget avser, alternativt reducerar bidraget anläggningens redovisade värde.

När bidraget är knutet till en kostnad redovisas det som en intäkt under de perioder som krävs för att det på ett systematiskt sätt skall möta den kostnad som redovisas och som bidraget är avsett att kompensera.

Skatter

Koncernens skattekostnad beräknas som summan av årets aktuella skatt och årets förändring av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder. Uppskjuten skatt innebär att de så kallade temporära skillnaderna som ibland föreligger vad gäller tidpunkt för beskattningen och mätningen av vissa händelser mellan skattelagstiftning och god redovisningssed ska beaktas. Temporära skillnader kan härigenom uppstå mellan skattepliktigt resultat och redovisat resultat samt mellan de skattemässiga värden av tillgångar och skulder och dessas redovisade värden. En uppskjuten skatteskuld redovisas i de fall återvinningen eller regleringen leder till framtida skatteutbetalningar. En uppskjuten skattefordran redovisas i de fall återvinningen eller reg-

Fortsättning Not 2

leringen leder till att framtida skatter reduceras. Värderingen av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder sker till per balansdagen beslutad skattesats i respektive land utan diskontering.

Vad avser temporära skillnader i aktier i dotterföretag har dessa inte beaktats i respektive moderbolags räkenskaper, eftersom avkastning från dessa förväntas återinvesteras.

Avdragsgilla temporära skillnader hänförliga till underskottsavdrag beaktas enbart i de fall det är sannolikt att sådana underskottsavdrag kan utnyttjas inom en överskådlig framtid.

Not 3 Övergång till International Financial Reporting Standards (IFRS)

Från 2005 tillämpar Vattenfallkoncernen internationella redovisningsstandards. Koncernens redovisningsprinciper kommer därvid att överensstämma med International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de godkännts av EU, vilka även innefattar International Accounting Standards (IAS). Redovisningsrådets rekommendationer, som tillämpas av Vattenfallkoncernen till och med 2004, är i stor utsträckning baserade på IFRS varför koncernredovisningen härigenom till stora delar redan anpassats till det nya regelverket.

Då Vattenfall presenterar jämförande konsoliderad information för ett år i sina finansiella rapporter är övergångsdatum till IFRS den 1 januari 2004 förutom för finansiella instrument definierade enligt IAS 39 – Finansiella instrument. Se nedan. Finansiell information, tidigare

konsoliderad enligt Årsredovisningslagen och Redovisningsrådets rekommendationer (Swedish GAAP), kommer därför att omräknas för att överensstämma med IFRS.

Effekter av övergång till IFRS

Koncernens finansiella rapporter för 2005 skall ske i enlighet med IFRS och uppgifterna för jämförelseåret 2004 omräknas. Reglerna för hur införandet och omräkningen skall ske återfinns i IFRS 1 – Förstagångstillämpning av internationella redovisningsstandarder.

De väsentligaste förändringarna i redovisningsprinciperna för Vattenfallkoncernen beskrivs nedan i anslutning till presentationen av effekterna på eget kapital per 1 januari och per 31 december 2004 samt nettoresultatet för 2004. IAS 32 och 39 avseende finansiella instrument tillämpas från år 2005 och jämförelsetalen för 2004 har i enlighet med övergångsreglerna ej omräknats.

Enligt IFRS 1 skall redovisningen upprättas enligt de IFRS-standards som gäller den 31 december 2005. Dessutom skall dessa standards ha godkännts av EU. Effekterna av övergången till IFRS som redovisas nedan är därför preliminära och baserade på nu gällande IFRS, vilka kan komma att ändras fram till den 31 december 2005 med åtföljande påverkan på rapporterade belopp. IFRS 1 har som utgångspunkt att alla standards skall tillämpas retroaktivt men innehåller ett antal undantag från denna regel. I den utsträckning Vattenfallkoncernen utnyttjat något av dessa undantag framgår det av kommentarerna nedan.

Omräknat eget kapital och nettoresultat för koncernen

Avstämning av balansräkning och eget kapital per 1 januari 2004 (datum för övergång till IFRS)

	Swedish GAAP	A	B	Effekter vid övergång till IFRS			F	G	Summa justering	IFRS
				C	D	E				
Tillgångar										
Anläggningstillgångar										
Immateriella anläggningstillgångar	5 558	-	-	-	-	547	-	-	547	6 105
Materiella anläggningstillgångar	181 940	-	-	854	3 188	-	-	-	4 042	185 982
Finansiella anläggningstillgångar	29 260	-	-	22 949	176	-	-	-	23 125	52 385
Summa anläggningstillgångar	216 758	-	-	23 803	3 364	547	-	-	27 714	244 472
Omsättningstillgångar										
Varulager	7 283	-	-	86	-	-	-	-	86	7 369
Kortfristiga fordringar	26 832	-	-	-	-	-	-	-	-	26 832
Kortfristiga placeringar	11 974	-	-	-	-	-	-	-	-	11 974
Kassa och bank	2 673	-	-	-	-	-	-	-	-	2 673
Summa omsättningstillgångar	48 762	-	-	86	-	-	-	-	86	48 848
Summa tillgångar	265 520	-	-	23 889	3 364	547	-	-	27 800	293 320
Minoritetsintressen, avsättningar och skulder										
Minoritetsintressen	9 379	-	-	-	-	-	-9 379	-	-9 379	0
Avsättningar	93 109	-10 123	-	21 539	1 652	218	-106 395	-93 109	-93 109	0
Långfristiga skulder	72 081	-	-	-	-	-	-101 966	101 966	101 966	174 047
Kortfristiga skulder	39 115	-	-	-	-	-	-4 429	4 429	4 429	43 544
Summa minoritetsintressen, avsättningar och skulder	213 684	-10 123	-	21 539	1 652	218	-9 379	0	3 907	217 591
Eget kapital	51 836	10 123	-	2 350	1 712	329	9 379	-	23 893	75 729
Summa skulder och eget kapital	265 520	-	-	23 889	3 364	547	-	-	27 800	293 320

Avstämning av balansräkning och eget kapital per 31 december 2004

	Swedish GAAP	A	B	Effekter vid övergång till IFRS				Summa justering	IFRS
				C	D	E	F	G	
Tillgångar									
Anläggningstillgångar									
Immateriella anläggningstillgångar	5 065	-	134	-	-	464	-	-	598 5 663
Materiella anläggningstillgångar	179 029	-	-	553	2 958	-	-	-	3 511 182 540
Finansiella anläggningstillgångar	26 681	-	-	23 761	76	-	-	-	23 837 50 518
Summa anläggningstillgångar	210 775	-	134	24 314	3 034	464	-	-	27 946 238 721
Omsättningstillgångar									
Varulager	7 470	-	-	107	-	-	-	-	107 7 577
Kortfristiga fordringar	25 054	-	-	46	-	-	-	-	46 25 100
Kortfristiga placeringar	11 063	-	-	-	-	-	-	-	- 11 063
Kassa och bank	2 553	-	-	-	-	-	-	-	- 2 553
Summa omsättningstillgångar	46 140	-	-	153	-	-	-	-	153 46 293
Summa tillgångar	256 915	-	134	24 467	3 034	464	-	-	28 099 285 014
Minoritetsintressen, avsättningar och skulder									
Minoritetsintressen	9 188	-	-	-	-	-	-9 188	-	-9 188 0
Avsättningar	86 901	-6 928	-	21 430	1 319	183	-102 905	-86 901	0
Långfristiga skulder	66 254	-	-	-	-	-	-	98 035	98 035 164 289
Kortfristiga skulder	32 256	-	-	-	-	-	-	4 870	4 870 37 126
Summa minoritetsintressen, avsättningar och skulder	194 599	-6 928	-	21 430	1 319	183	-9 188	0	6 816 201 415
Eget kapital	62 316	6 928	134	3 037	1 715	281	9 188	-	21 283 83 599
Summa skulder och eget kapital	256 915	-	134	24 467	3 034	464	-	-	28 099 285 014

Jämförelse av resultaträkningen för år 2004 enligt Swedish GAAP och enligt IFRS.

	Swedish GAAP	A	B	Effekter vid övergång till IFRS				Summa justering	IFRS
				C	D	E	F	G	
Nettoomsättning	113 366	-	-	-	-	-	-	-	- 113 366
Kostnad för sålda produkter	-81 992	-3 034	122	52	65	-	-	939	-1 856 -83 848
Bruttoresultat	31 374	-3 034	122	52	65	-	-	939	-1 856 29 518
Kostnader för försäljning, forskning och utveckling samt administration	-12 139	-	-	-	-	-77	-	-356	-433 -12 572
Övriga rörelseintäkter och kostnader - netto	1 126	-	-	-	-	-	-	-	0 1 126
Andelar i intresseföretags resultat	-754	-	-	-206	-	-	-	-	-206 -960
Rörelseresultat	19 607	-3 034	122	-154	65	-77	-	583	-2 495 17 112
Finansiella intäkter	1 772	-	-	1 253	-	-	-	491	1 744 3 516
Finansiella kostnader	-4 020	-	-	-213	-23	-	-	-1 074	-1 310 -5 330
Resultat före skatter och minoritetsintressen	17 359	-3 034	122	886	42	-77	-	-	-2 061 15 298
Skatter	-5 011	-	-	-198	-23	29	-	-	-192 -5 203
Minoritetsintressen	-572	-	-	-	-	-	572	-	572 0
Årets resultat	11 776	-3 034	122	688	19	-48	572	0	-1 681 10 095

Noter**IFRS 3**

Enligt IFRS 3 – Rörelseförvärv skall övertagna tillgångar och skulder värderas till verkligt värde. Om nettovärdet på övertagna tillgångar och skulder överstiger köpeskillingen skall skillnaden redovisas som intäkt (tidigare benämnd negativ goodwill). Immateriella tillgångar, t.ex. goodwill, med obestämd livslängd skall inte skrivas av. Nedskrivningsbehov skall årligen prövas.

A. Negativ goodwill

Negativ goodwill i balansräkningen enligt Swedish GAAP förs om eget kapital och den upplösning som gjorts under 2004 återförs.

B. Avskrivning av goodwill

Avskrivning av goodwill under 2004 enligt Swedish GAAP återförs.

IAS 16, IFRIC 1 och IFRIC 5

Enligt IAS 16 skall bedömda framtida utgifter för återställning och nedmotering av materiella anläggningstillgångar inräknas i anskaffningsvärdet. Nuvärdet av den framtida utgiften redovisas som en avsättning. För förstagångstillämpare gäller särskilda undantagsregler enligt IFRIC 1 för beräkning av det aktiverade beloppet. Enligt IFRIC 5 (som tillämpas i förtid) skall medel som fonderas för framtida utgifter för återställning och nedmotering i vissa fall redovisas som en tillgång i balansräkningen.

C. Åtaganden för återställning etc. inom kärnkraftsverksamhet.

Vattenfalls kärnkraftsproducenter i Sverige och Tyskland har ett legalt åtagande att vid produktionslut, nedmontera och forsla bort kärnkraftsanläggningen samt återställa den plats där kärnkraftsanläggningen är belägen. Vidare inbegriper åtagandet omhändertä-

Fortsättning Not 3

gande och slutförvaring av i anläggningen använt radioaktivt bränsle. Beräkningarna för svenska kärnkraftverk har baserats på en nyttjandetid på 40 år.

Den per idrifttagningstidpunkten nuvärdeberäknade avsättningen enligt IAS 37 – Avsättningar, ingår enligt IAS 16 – Materiella anläggningstillgångar, i anskaffningsvärdet för anläggningen och skrivs av under nyttjandetiden. Den del av avsättningen som motsvaras av en rörlig del för omhändertagande av utbränt bränsle ingår enligt IAS 2 – Varulager, i varulagret och kostnadsförs i resultaträkningen i takt med nyttjandet av bränslet.

Avsättningarna avser i de flesta fall åtaganden långt fram i tiden varför de tas upp till diskonterade värden. Årlig förändring av avsättningen till följd av nuvärdeberäkning redovisas som en finansiell post. Förändringar i existerande avsättningar beräknas enligt IFRIC 1 – Förändringar i existerande nedmonterings-, återställande och liknande skulder.

I Sverige inbetalas medel till Kärnavfallsfonden för att täcka framtida utgifter för kärnkraftsproducenternas åtagande. Avgiften till Kärnavfallsfonden fastställs av regeringen. Vattenfalls andel i Kärnavfallsfonden är av sådan karaktär att den skall redovisas som tillgång i balansräkningen. Avkastningen på andelen i fonden redovisas som en finansiell intäkt. I Sverige har praxis varit att varken redovisa värdet av fonden eller värdet av åtagandet i balansräkningen. Inbetalningen till fonden har istället redovisats som en kostnad.

D. Åtaganden för återställning etc. inom gruvverksamheten Vattenfalls gruvverksamhet i Tyskland innehar en rättighet att bryta brunkol. Denna brytningsrättighet medför ett legalt åtagande att återställa och återuppodla den ianspråktaga marken.

Den per idrifttagningstidpunkten nuvärdeberäknade avsättningen enligt IAS 37 – Avsättningar, ingår enligt IAS 16 – Materiella anläggningstillgångar, i anskaffningsvärdet och skrivs av under nyttjandetiden. Tidigare har ingen del av avsättningen inkluderats i tillgångens värde.

Årlig förändring av avsättningen till följd av nuvärdeberäkning redovisas som en finansiell post. Förändringar i existerande avsättningar beräknas enligt IFRIC 1.

IAS 38

Enligt IAS 38 – Immateriella tillgångar, skall utgifter för utveckling redovisas som en immateriell tillgång då ett antal kriterier är uppfyllda. Aktiverade tillgångar är föremål för avskrivning. Enligt IFRS 1 skall alla utvecklingskostnader som uppkommit från införandet av IAS 38 aktiveras om kraven för aktivering möts. Detta oberoende om utgifterna kostnadsförts enligt tidigare redovisningsprinciper. Swedish GAAP tillät ingen retroaktiv tillämpning vid införandet av motsvarande rekommendation.

E. Aktivering av utgifter för utveckling

Utgifter för utveckling som uppfyller uppställda kriterier aktiveras i balansräkningen och belastar resultaträkningen med avskrivning.

IAS 27

IAS 27 – Koncernredovisning, innebär bland annat att minoritetens andel i årets resultat ej skall minska koncernens nettoresultat, samt att minoritetens andel i eget kapital utgör en del av koncernens redovisade egna kapital. Detta är en förändring mot Swedish GAAP, enligt vilken minoritetens andel ej ingår i årets nettoresultat eller eget kapital.

F. Minoritetsandelar

Minoritetens andel av nettoresultatet utgör inte längre en avdragspost i resultaträkningen. Minoritetens andel i eget kapital redovisas nu i eget kapital.

IAS 1

IAS 1 – Utformning av finansiella rapporter, anger att skulder skall klassificeras såsom kortfristiga eller långfristiga. Avsättningar som

tidigare redovisats som separat post vid sidan av kortfristiga skulder och långfristiga skulder redovisas nu som del av kortfristiga- respektive långfristiga skulder.

Enligt IAS 37 skall den effekt som uppkommer när man vid nuvärdeberäkning ökar det redovisade beloppet över tiden, som en konsekvens av att utbetalningstidpunkten närmar sig, redovisas som en finansiell post. (Motsvarande effekter på avsättningar för pensioner (IAS 19) kommer även fortsättningsvis att redovisas som en rörelsekostnad.)

G. Omklassificering av avsättningar och till avsättningar relaterade räntor.

Avsättningar omklassificeras i balansräkningen och till avsättningar relaterade diskonterings effekter omklassificeras i resultaträkningen.

Undantagsregler

Övergången till IFRS hanteras på det sätt som föreskrivs i IFRS 1. I princip skall redovisningsprinciperna tillämpas retroaktivt för att ge ingångsbalanser enligt IFRS. Följande undantag från retroaktiv tillämpning är tillåtna och har tillämpats av Vattenfall:

- Möjligheten att tillämpa IFRS 3 – Företagsförvärv och samgåenden, framåtriktat från övergångs datum, dvs. 1 januari 2004.
- Möjligheten att sätta omräkningsdifferenser enligt IAS 21 – Redovisning av effekter av ändrade valutakurser, till noll vid övergångs datum.
- Möjligheten att inte omarbete finansiell information för 2004 enligt de krav som finns i IAS 39 – Finansiella instrument, såsom standarden godkänts av EU.
- Möjligheten att tillämpa undantaget i IFRIC 1 avseende den förenklade metodik för ändringar i existerande avsättningar för nedmontering och återställande.

Påverkan av IFRS på Kassaflödesanalysen

Enligt IAS 7 – Redovisning av kassaflöden, skall i likvida medel endast inkludera kassa och banktillgodohavanden samt innehav i placeringar som har en löptid på tre månader eller kortare. Enligt svensk praxis har en bredare tolkning gällt där även placeringar med längre löptid än tre månader inkluderats.

	1 januari 2004	31 december 2004
Tidigare rapporterade likvida medel	14 647	13 616
Avdrag: Likvida tillgångar med löptid > 3 mån	7 346	7 700
Likvida medel enligt IFRS	7 301	5 916

Redovisning av finansiella instrument enligt IAS 39

– Finansiella instrument: Redovisning och värdering

IAS 39 kommer att påverka den ingående balansen per 1 januari 2005 men har inte påverkat de siffror som presenterats ovan i enligt med undantagsreglerna.

IAS 39 förväntas påverka Vattenfall på följande sätt:

Derivatinstrument och säkringsredovisning

Enligt IAS 39 skall derivatinstrument alltid redovisas till sitt verkliga värde i balansräkningen. Förändringar i verkligt värde skall redovisas i resultaträkningen, med undantag för de fall där ett derivatinstrument ingår som säkringsinstrument i en kassaflödes säkring ("cash flow hedge"). I dessa fall, när säkringen uppfyller de krav som ställs för säkringsredovisning ("hedge accounting") enligt IAS 39, skall verkligt värdeförändringen på säkringsinstrumentet redovisas i eget kapital till dess att den underliggande säkrade posten påverkar resultaträkningen. Vid denna tidpunkt skall de verkligt värdeförändringar som redovisats i eget kapital överföras till resultaträkningen. Enligt hittills tillämpade principer redovisas verkligt värdeförändringar på derivatinstrument som avser säkring av framtida förväntade transaktioner inte i balansräkningen förrän den säkrade posten redovisas. I de fall där säkringsredovisning inte tillämpas för derivatinstrument,

skall derivatinstrumentet redovisas till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde (lägsta värdets princip). Vid verkligt värdesäkring ("fair value hedge") kommer förutom säkringsinstrumentets värdeförändring, även den underliggande postens värdeförändring att redovisas över resultaträkningen. Säkring av nettotillgångar i utländska verksamheter ("hedge of net investments") kommer att hanteras som tidigare, med skillnaden att terminspåslag i valutaterminkontrakt marknadsvärderas istället för att periodiseras linjärt över löptiden.

I syfte att åstadkomma en fortsatt god matchning av resultateffekter avser Vattenfall att tillämpa säkringsredovisning för en stor av bolagets derivatinstrument även under IAS 39.

Redovisning av andra typer av finansiella tillgångar och skulder Enligt IAS 39 skall finansiella tillgångar och skulder initialt redovisas till sitt verkliga värde ("fair value") och fortsättningsvis till antingen verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde beroende på hur den finansiella tillgången eller skulden klassificerats. Framtida värdeförändringar skall redovisas i resultaträkningen, med undantag för de fall där en finansiell tillgång klassificerats som tillgänglig för försäljning ("available for sale"), då värdeförändringen redovisas direkt mot eget kapital tills tillgången har avyttrats. Inom Vattenfall är det endast eventuella innehav av marknadsnoterade aktier som klassificeras som "tillgänglig för försäljning". Enligt Swedish GAAP redovisas finansiella omsättningstillgångar till det lägsta av anskaffningsvärde och det verkliga värdet. Skulder redovisas till sitt upplupna anskaffningsvärde.

Enligt övergångsreglerna för förstagångstillämpning av IFRS skall den del av verkligt värde på bolagets derivatinstrument som – i enlig-

het med Swedish GAAP – inte redan redovisats, bokföras i balansräkningen med en korresponderande motbokning i eget kapital.

Not 4 Valutakurser

Viktigare valutakurser använda i boksluten:

Land	Valuta	Medelkurser		Balansdagskurser	
		2004	2003	2004-12-31	2003-12-31
Euro	EUR	9,1193	9,1245	9,0070	9,0940
Danmark	DKK	1,2260	1,2283	1,2115	1,2215
Norge	NOK	1,0887	1,1450	1,0880	1,0805
Polen	PLN	2,0192	2,0785	2,2100	1,9400
USA	USD	7,3314	8,0788	6,6130	7,2750

Not 5 Upplysningar om segment

Koncernens verksamhet bedrivs huvudsakligen inom tre separata geografiska områden. Dessa primära segment är Norden, Tyskland respektive Polen. Segmentet Norden innefattar huvudsakligen verksamheter i Norden men inkluderar även verksamheter i Baltikum och Nederländerna. De primära segmenten utgörs av geografiska områden baserade på var tillgångarna är lokaliserade.

Som rörelsegränar (sekundära segment) fördelas koncernens verksamhet på EI (elproduktion, elhandel och elförsäljning), Elnät (distribution av el) och Värme (produktion, distribution och försäljning av värme). I övrig verksamhet ingår Vattenfalls treasuryverksamhet, forskningsverksamhet, servicebolag samt koncernstaber.

Primära segment

2004	Norden	Tyskland	Polen	Elimineringar	Summa
Extern nettoomsättning	39 899	66 046	7 421	–	113 366
Försäljning mellan segment	895	715	6	-1 616	0
Summa	40 794	66 761	7 427	-1 616	113 366
Rörelseresultat	11 543	7 487	589	-12	19 607
Tillgångar	98 684	157 506	15 565	-14 840	256 915
Skulder och avsättningar	72 436	115 551	12 227	-14 803	185 411
Investeringar	5 310	5 208	2 083	–	12 601
Avskrivningar	4 488	9 702	690	–	14 880
Andelar i intresseföretags resultat	71	-825	–	–	-754

2003	Norden	Tyskland	Polen	Elimineringar	Summa
Extern nettoomsättning	41 520	62 570	7 845	–	111 935
Försäljning mellan segment	994	1 404	–	-2 398	0
Summa	42 514	63 974	7 845	-2 398	111 935
Rörelseresultat	8 535	6 318	443	–	15 296
Tillgångar	95 146	167 855	10 639	-8 675	264 965
Skulder och avsättningar	75 870	127 209	9 393	-9 392	203 080
Investeringar	6 325	5 174	1 153	-1 296	11 356
Avskrivningar	4 503	9 164	669	–	14 336
Andelar i intresseföretags resultat	85	495	–	–	580

Sekundära segment

2004	EI	Elnät	Värme	Övrigt	Elimineringar	Summa
Extern nettoomsättning	68 040	30 845	12 647	1 834	–	113 366
Försäljning mellan segment	5 942	13 916	5 673	4 428	-29 959	0
Summa	73 982	44 761	18 320	6 262	-29 959	113 366
Tillgångar	193 593	81 392	42 975	120 949	-181 994	256 915
Investeringar	12 984	3 564	2 295	3 632	-9 874	12 601

2003	EI	Elnät	Värme	Övrigt	Elimineringar	Summa
Extern nettoomsättning	70 475	26 740	11 351	3 369	–	111 935
Försäljning mellan segment	5 491	13 632	4 955	4 619	-28 697	0
Summa	75 966	40 372	16 306	7 988	-28 697	111 935
Tillgångar	180 288	82 191	38 548	109 825	-145 887	264 965
Investeringar	4 611	2 248	1 226	4 567	-1 296	11 356

Fortsättning Not 5

Koncernens verksamhet i resultatområden har under 2004 också beskrivits enligt följande i delårsrapporter och bokslutskommuniké:

	Nettoomsättning		Rörelseresultat		Rörelseresultat exkl. jämförelsestörande poster	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Norden						
Elproduktion Norden	25 174	29 531	8 888	6 266	8 891	6 319
Marknad Norden	20 286	24 994	222	369	218	372
Värme Norden	2 963	2 868	353	348	418	345
Elnät Norden	8 231	7 809	2 317	2 131	2 309	2 127
Tjänster Norden	3 103	3 042	166	100	164	98
Övrig verksamhet	1 592	1 855	-403	-690	-854	-841
Elimineringar*	-20 555	-27 585	-	11	-	11
Summa Norden	40 794	42 514	11 543	8 535	11 146	8 431
Tyskland	66 761	63 974	7 487	6 318	7 085	6 160
Polen	7 427	7 845	589	443	569	442
Elimineringar**	-1 616	-2 398	-12	-	-12	-
Summa	113 366	111 935	19 607	15 296	18 788	15 033

*) Avser handel mellan Marknad Norden, Elnät Norden och Elproduktion Norden.

**) Avser handel mellan Tyskland och Norden.

Not 6 Nettoomsättning

	2004	2003
Omsättning inklusive punktskatter	1 19 740	1 18 224
Punktskatter	-6 374	-6 289
Nettoomsättning	113 366	111 935

Not 7 Kostnader för sålda produkter

Direkta kostnader inkluderar produktionsskatter och -avgifter med 4 637 MSEK (4 562) samt fastighetsskatter med 1 234 MSEK (587). I kostnaderna ingår även räntedelar relaterade till årliga pensionskostnader 884 MSEK (739) samt till kärnkraftsavsättningar och övriga avsättningar 641 MSEK (1 121) i de tyska bolagen.

Not 8 Kostnader för restprodukthantering

	2004	2003
Avgifter till Kärnavfallsfonden		
– egna högaktiva restprodukter*	309	292
– SVAFO**	80	74
Avsatt för framtida hantering av låg- och medelaktivt avfall	53	52
Summa	442	418

*) Enligt lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet har den som har tillstånd att i Sverige inneha eller driva en kärnteknisk anläggning skyldighet att på ett säkert sätt riva anläggningen, ta hand om använt bränsle och annat radioaktivt avfall samt att bedriva nödvändig forskning och utveckling. Tillståndsinnehavaren skall också svara för finansieringen av omhändertagandet etc.

Genom lag (1992:1537 senast ändrad 1995:1544) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle med mera säkras finansieringen genom att tillståndsinnehavaren betalar en produktionsbaserad avgift. Avgiften betalas till Kärnavfallsfonden som förvaltar inbetalda medel. Fonden ersätter reaktorägaren för dennes kostnader i takt med att skyldigheterna enligt lag (1984:3) fullgörs. Enligt uppgörelser mellan svenska staten, Vattenfall och Sydkraft skall fondmedel för Ringhals AB hanteras genom Vattenfall AB och medlen för Barsebäck Kraft AB genom Sydkraft Kärnkraft AB

Under 2004 betalades 677 MSEK (648) ut från fonden avseende kostnader för vilka Vattenfallkoncernen har betalningsansvar. Marknadsvärdet på Vattenfallkoncernens andelar i Kärnavfallsfonden den 31 december var 22 271 MSEK (20 012).

**) Enligt lagen (1988: 1597, senast ändrad 1995: 1545) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall med mera ska den som har tillstånd i Sverige att inneha och driva en kärnkraftreaktor betala en avgift som ett kostnadsbidrag till verksamhet som har bedrivits vid Studsvik AB och som har samband med framväxten av det svenska kärnkraftsprogrammet. Även denna avgift är baserad på den energi som levereras från reaktorn samt betalas till och förvaltas av Kärnavfallsfonden.

Not 9 Övriga rörelseintäkter

Övriga rörelseintäkter innefattar huvudsakligen realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar, rörelsebetingade valutavinstvinster, hyresintäkter samt försäkringsersättningar.

Not 10 Övriga rörelsekostnader

Övriga rörelsekostnader innefattar huvudsakligen realisationförluster vid försäljning av anläggningstillgångar, rörelsebetingade valutakursförluster samt avvecklings- respektive omstruktureringskostnader.

Not 11 Avskrivningar

	2004	2003
Kostnader för sålda produkter	14 505	14 095
Försäljningskostnader	120	28
Administrationskostnader	254	212
Forsknings- och utvecklingskostnader	1	1
Summa	14 880	14 336

Not 12 Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav

	2004	2003
Utdelningar	162	162
Nedskrivningar	-17	-69
Realisationsresultat vid försäljningar	-3	52
Summa	142	145

Not 13 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2004	2003
Ränteintäkter	1 030	1 162
Kapitalvinster	170	390
Valutakursvinster	430	570
Summa	1 630	2 122

Rörelserelaterade valutakursvinster utgör 53 MSEK (154).

Not 14 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2004	2003
Räntekostnader	3 431	4 460
Kapitalförluster	142	223
Valutakursförluster	447	520
Summa	4 020	5 203

Se även koncernens not 7 avseende räntedelar relaterade till avsättningar i de tyska bolagen.

Rörelserelaterade valutakursförluster utgör för koncernen 88 MSEK (128).

Not 15 Skatter

Resultat före skatter och minoritetens andel i årets resultat uppgick till:

	2004	2003
Sverige, koncernbolag	9 273	6 270
Sverige, intressebolag	71	85
Övriga länder, koncernbolag	8 840	5 510
Övriga länder, intressebolag	-825	495
Summa	17 359	12 360

Den redovisade skattekostnaden fördelas enligt följande:

	2004	2003
Aktuell skatt		
Sverige	2 453	1 507
Övriga länder	2 259	2 279
Uppskjuten skatt		
Sverige	298	-106
Övriga länder	1	-849
Summa	5 011	2 831

Årets kostnad för aktuell skatt hänförlig till tidigare års resultat uppgår till -224 MSEK (381):

Skillnaden mellan nominell svensk skattesats och effektiv skattesats förklaras på följande sätt:

Procent	2004	2003
Svensk inkomstskattesats	28,0	28,0
Skillnad i skattesats i utländsk verksamhet	4,2	-3,3
Justering av skatt för tidigare perioder	-1,3	3,1
Ändrade skattesatser	-	-2,5
Ej avdragsgilla kostnader och ej skattepliktiga intäkter, netto	4,1	5,4
Upplösning av negativ goodwill och avskrivning goodwill, netto	-6,5	-10,1
Övrigt	0,4	2,3
Effektiv skattesats*	28,9	22,9
Skattesats, aktuell skatt**	27,1	30,7

*) Skattekostnad enligt koncernens resultaträkning i förhållande till resultatet före skatter och minoritetsintressen.

**) Skattekostnad enligt koncernens resultaträkning exklusive redovisad uppskjuten skatt i förhållande till resultatet före skatter och minoritetsintressen.

Akkumulerade skattemässiga underskottsavdrag fördelar sig enligt följande:

	2004	2003
Sverige	33	83
Övriga länder	3 213	1 269
Summa	3 246	1 352

Ökningen i redovisade belopp förklaras av underskottsavdrag skapande under 2004. Underskottsavdrag motsvarande 1 536 MSEK (360) motsvaras inte av uppskjuten skattefordran då osäkerhet råder hurvida underskottsavdragen kan komma att utnyttjas.

Underskottsavdragen förfaller enligt följande:

	2004
2005	8
2006	8
2007	-
2008	-
2009	2
Ingen tidsbegränsning	3 228
Summa	3 246

Uppskjuten skatteskuld respektive uppskjuten skattefordran hänförs sig till balansposter enligt följande:

	2004	2003
Uppskjuten skatteskuld		
Anläggningstillgångar	31 917	32 591
Kortfristiga fordringar	-144	-206
Avsättningar och långfristiga skulder	2 905	2 463
Kortfristiga skulder	10	6
Summa	34 688	34 854

	2004	2003
Uppskjuten skattefordran		
Anläggningstillgångar	301	555
Kortfristiga fordringar	818	984
Avsättningar och långfristiga skulder	2 626	2 471
Kortfristiga skulder	59	92
Underskottsavdrag med mera	234	308
Summa	4 038	4 410

Not 16 Minoritetsintressen

	2004	2003
Minoritetens andel i resultat före skatter	865	743
Minoritetens andel i skatter	-293	-337
Summa	572	406

Not 17 Immateriella anläggningstillgångar

	Koncession och liknande rättigheter		Hyresrätter och liknande rättigheter		Goodwill		Summa	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Anskaffningsvärden								
Ingående anskaffningsvärde	5 572	6 221	3 875	4 038	2 313	2 038	11 760	12 297
Förvärvade bolag	310	1	-	2	40	6	350	9
Investeringar	296	118	9	17	-	-	305	135
Försäljningar/Utrangeringar	-179	7	-47	-69	-1 296	310	-1 522	248
Omklassificeringar	-2 890	125	1 161	-10	-241	45	-1 970	160
Sålda bolag	-17	-842	-	-76	-2	-	-19	-918
Omräkningsdifferens	3	-58	-39	-27	82	-86	46	-171
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 095	5 572	4 959	3 875	896	2 313	8 950	11 760
Ackumulerade avskrivningar enligt plan								
Ingående avskrivningar	-2 192	-2 067	-1 931	-1 877	-1 740	-1 212	-5 863	-5 156
Förvärvade bolag	-1	-	-	-	-	-	-1	0
Årets avskrivningar	-255	-430	-273	-130	-122	-288	-650	-848
Försäljningar/Utrangeringar	171	-9	33	59	1 296	-268	1 500	-218
Omklassificeringar	372	-	1 003	-	49	-	1 424	0
Sålda bolag	17	295	-	-	2	-	19	295
Omräkningsdifferens	3	19	7	17	-66	28	-56	64
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 885	-2 192	-1 161	-1 931	-581	-1 740	-3 499	-5 863
Nedskrivningar								
Ingående nedskrivningar	-39	-586	-300	-305	-	-	-339	-891
Årets nedskrivningar	-2	-	-	-	-211	-	-213	0
Försäljningar/Utrangeringar	-	-	7	-	-	-	7	0
Omklassificeringar	24	-	-24	-	-	-	0	0
Sålda bolag	-	547	-	5	-	-	0	552
Omräkningsdifferens	-	-	-	-	5	-	5	0
Utgående nedskrivningar	-17	-39	-317	-300	-206	-	-668	-339
Utgående planenligt restvärde	1 193	3 341	3 481	1 644	109	573	4 783	5 558

Not 18 Materiella anläggningstillgångar (exklusive förvaltningsfastigheter)

	Byggnader och mark*		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggningar**		Summa	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Anskaffningsvärden										
Ingående anskaffningsvärde***	63 254	64 578	320 280	312 479	9 619	9 686	6 495	5 870	399 648	392 613
Förvärvade bolag	56	332	1 714	3 967	7	56	128	218	1 905	4 573
Investeringar****	384	227	2 656	1 830	413	497	6 399	6 083	9 852	8 637
Omföring från pågående nyanläggningar	370	424	5 319	4 728	90	102	-5 779	-5 254	0	0
Försäljningar/Utrangeringar	-624	-1 252	-2 047	-2 368	-289	-1 015	-12	-40	-2 972	-4 675
Omklassificering till förvaltningsfastigheter	-2 499	-	-	-	-	-	-	-	-2 499	0
Andra omklassificeringar	-	-187	1 139	-236	-927	376	-144	-156	68	-203
Ändrad klassificering av statliga bidrag*****	-	-	-	4 304	-	-	-	-	0	4 304
Sålda bolag	-315	-	-215	-347	-83	-19	-1	-60	-614	-426
Omräkningsdifferenser	99	-868	-350	-4 077	-46	-64	-5	-166	-302	-5 175
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden*	60 725	63 254	328 496	320 280	8 784	9 619	7 081	6 495	405 086	399 648
Ackumulerade avskrivningar enligt plan										
Ingående avskrivningar	-28 799	-28 367	-177 713	-167 980	-7 857	-7 711	-	-	-214 369	-204 058
Förvärvade bolag	-	-	-6	-15	-	-6	-	-	-6	-21
Årets avskrivningar	-1 638	-1 541	-11 526	-11 000	-431	-816	-	-	-13 595	-13 357
Försäljningar/Utrangeringar	602	551	1 410	1 867	263	908	-	-	2 275	3 326
Omklassificering till förvaltningsfastigheter	540	-	-	-	-	-	-	-	540	0
Andra omklassificeringar	-	116	-1 383	396	665	-310	-	-	-718	202
Ändrad klassificering av statliga bidrag*****	-	-	-	-3 333	-	-	-	-	0	-3 333
Sålda bolag	197	-	141	58	41	8	-	-	379	66
Omräkningsdifferenser	-47	442	127	2 294	45	70	-	-	125	2 806
Utgående ackumulerade avskrivningar	-29 145	-28 799	-188 950	-177 713	-7 274	-7 857	-	-	-225 369	-214 369

	Byggnader och mark*		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggningar**		Summa	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Nedskrivningar										
Ingående nedskrivningar	-1 158	-1 104	-2 502	-2 673	-51	-50	-2	-1	-3 713	-3 828
Förvärvade bolag	-	-	-569	-1	-	-1	-1	-1	-570	-3
Årets nedskrivningar	-138	-98	-	-61	-	-2	-3	-1	-141	-162
Försäljningar/Utrangeringar	4	11	91	287	-	8	-	1	95	307
Omklassificering till förvaltningsfastigheter	679	-	-	-	-	-	-	-	679	0
Andra omklassificeringar	-164	20	1 363	-79	-	-7	-3	-	1 196	-66
Omräkningsdifferenser	13	13	13	25	-	1	-	-	26	39
Utgående nedskrivningar	-764	-1 158	-1 604	-2 502	-51	-51	-9	-2	-2 428	-3 713
Utgående planenligt restvärde	30 816	33 297	137 942	140 065	1 459	1 711	7 072	6 493	177 289	181 566

*) I anskaffningsvärdet för byggnader och mark ingår anskaffningsvärde för mark och fallrätter uppgående till 15 214 MSEK (15 214), vilka inte är föremål för avskrivning.

**) Under året har ränta under byggnadstid aktiverats med 69 MSEK (96).

***) Erhållna statliga bidrag, ingående balans, uppgår till 4 874 MSEK (4 682). Ackumulerade aktiverade räntor ingår i anskaffningsvärdet för byggnader med 566 MSEK (497).

****) Under året erhållna statliga bidrag uppgår till 146 MSEK (192).

*****) Under 2003 omklassificerades vissa statliga bidrag som skulder. Detta medförde att anskaffningsvärdet ökade med den erhållna bidraget och att ackumulerade avskrivningar ökade med ett belopp vartill de skulle ha varit om bidragen ursprungligen skulle ha klassificerats som skuld.

Taxeringsvärden (avser svenska fastigheter)

	2004	2003
Byggnader	71 093	78 351
Mark	26 140	30 310
Summa	97 233	108 661

Taxeringsvärden åsätts inte ledningar och transformatorstationer.

Not 19 Förskott och långfristiga fordringar

	Förskott till leverantörer avseende immateriella anläggningstillgångar		Förskott till leverantörer avseende materiella anläggningstillgångar		Fordringar hos intresseföretag		Andra långfristiga fordringar	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Ingående balans	-	-	374	245	1 961	1 978	10 046	5 054
Övergångseffekt vid tillämpning av nya redovisningsregler	-	-	-	-	-	-	555	-
Förvärvade bolag	-	-	-	-	-	-	-	151
Nyttillkomna förskott/fordringar	282	-	104	235	15	104	157	4 174
Uppskjuten skattefordran, periodens avsättningar/upplösningar, netto	-	-	-	-	-	-	-832	1 029
Erhållna betalningar	-	-	-	-	-127	-89	70	-235
Ned-/bortskrivningar	-	-	-	-	-	-	-5	-
Sålda bolag	-	-	-2	-	-	-1	-4	-
Kursdifferenser	-	-	-3	-2	-13	-30	-61	-56
Omklassificeringar	-	-	-13	-104	24	-1	8	-71
Utgående balans	282	-	460	374	1 860	1 961	9 934	10 046

Specifikation av andra långfristiga fordringar:

	2004	2003
Uppskjuten skattefordran	4 038	4 410
Långfristiga räntebärande fordringar	4 418	4 492
Långfristiga icke räntebärande fordringar	1 478	1 144
Summa	9 934	10 046

Not 20 Förvaltningsfastigheter

	Byggnader 2004	Markan- läggningar 2004	Mark 2004	Summa 2004
Anskaffningsvärden				
Ingående anskaffningsvärde	1 124	67	1 423	2 614
Investeringar	5	1	3	9
Försäljningar/Utrangeringar	-48	-2	-43	-93
Omräkningsdifferenser	-13	-1	-17	-31
Utgående ack. anskaffningsvärden omklassificerade från andra materiella anläggningstillgångar	1 068	65	1 366	2 499
Akkumulerade avskrivningar enligt plan				
Ingående avskrivningar	-512	-46	-	-558
Årets avskrivningar	-28	-2	-	-30
Försäljningar/Utrangeringar	40	1	-	41
Omräkningsdifferenser	6	1	-	7
Utgående ack. avskrivningar omklassificerade från andra materiella anläggningstillgångar	-494	-46	-	-540
Nedskrivningar				
Ingående nedskrivningar	-151	-2	-289	-442
Årets nedskrivningar	-104	-3	-144	-251
Försäljningar / Utrangeringar	-	-	-6	6
Omräkningsdifferenser	3	-	-5	8
Utgående ack. nedskrivningar omklassificerade från andra materiella anläggningstillgångar	-252	-5	-422	-679
Utgående planenligt restvärde	322	14	944	1 280
Uppskattat marknadsvärde	348	18	1 231	1 597

Förvaltningsfastigheter omfattar cirka 190 fastigheter belägna i Berlin, Hamburg och i forna Östtyskland. Det uppskattade marknadsvärdet har definierats som det belopp till vilket nämnda fastigheter skulle kunna överlåtas mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Marknadsvärderingen har till största delen gjorts av Vattenfalls egna värderingsmän.

Hyresintäkter från externa kunder uppgick under 2004 till 109 MSEK. Direkta kostnader för nämnda fastigheter uppgick under 2004 till 292 MSEK av vilka 146 MSEK är relaterade till fastigheter vilka inte genererat hyresintäkter.

Not 21 Andelar i koncernföretag, intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav

	Andelar i intresseföretag		Andra långfristiga värdepappersinnehav	
	2004	2003	2004	2003
Ingående balans	15 676	18 042	1 022	1 354
Förvärvade bolag	-	-	-	62
Investeringar	40	487	5	19
Nyemission och aktie- ägartillskott	2	47	-	-
Försäljningar	-30	-301	-450	-262
Omklassificeringar	-12	-1 383	13	-65
Värdeförändring	-	-	-	-
intresseföretag	-448	-791	-	-
Nedskrivningar	-773	-88	-22	-69
Omräkningsdifferenser	-136	-337	-	-17
Utgående balans	14 319	15 676	568	1 022

Not 22 Aktier och andelar

Nedanstående förteckning omfattar av moderbolaget direkt eller indirekt ägda aktier och andelar.

Koncernföretag	Organisationsnummer	Säte	Andel i %	Antal	Bokfört värde
Norden					
Abonnera i Sverige AB	556572-9869	Stockholm	100	50 000	5
Arrowhead Services AB	556463-7683	Östersund	100	161 433 752	0
Bergeforsens Kraft AB	556044-8887	Sundsvall	60	3 240	3
Energilbolaget Botkyrka-Salem Försäljn. AB	556014-7406	Botkyrka	100	24 000	35
eXcert AB	556500-4974	Malmö	100	11 000	1
Forsaströms Kraft AB	556010-0819	Åtvidaberg	100	400 000	48
Forsmarks Kraftgrupp AB	556174-8525	Östhammar	66	198 000	198
Försäkrings AB Vattenfall Insurance	516401-8391	Stockholm	100	200 000	200
Gotlands Energi AB	556008-2157	Gotland	75	112 500	13
Kraftbyggarna Entreprenad AB	556333-2468	Luleå	100	38 000	46
Nordic Power Invest AB	556377-2861	Stockholm	100	218 000	134
Produktionsbalans PBA AB	556425-8134	Stockholm	100	4 800	5
Ringhals AB	556558-7036	Varberg	74	300 000	457
Sensel AB	556573-5965	Stockholm	100	300 000	26
Svensk Kärnbränslehantering AB*	556175-2014	Stockholm	36	360	0
SwedPower AB	556383-5619	Stockholm	100	12 500	15
SwedPower International AB	556192-6212	Stockholm	100	4 000	12
Säffle Årjäng Energi AB	556499-8689	Säffle	100	8 000	22
Vattenfall Bränsle AB	556440-2609	Stockholm	100	100	96
Vattenfall Danmark A/S	250526	Gentofte	100	8 200 000	8
Vattenfall Business Services Nordic AB	556439-0614	Stockholm	100	100	10
Vattenfall Fastigheter AB	556438-5952	Sundsvall	100	100	120
Vattenfall Oy	1071366-1	Helsingfors	100	10 000	1 483
Vattenfall Power Management AB	556573-5940	Stockholm	100	6 570	7
Vattenfall Eldistribution AB	556417-0800	Stockholm	100	8 000	11
Vattenfall Service Nord AB	556242-2959	Luleå	100	10 000	1
Vattenfall Service Syd AB	556417-0859	Trollhättan	100	16 000	18
Vattenfall Treasury AB (publ)	556439-0606	Stockholm	100	500	6

Fortsättning Not 22, se nästa sida

Koncernföretag	Organisationsnummer	Säte	Andel i %	Antal	Bokfört värde
Vattenfall Utveckling AB	556390-5891	Älvkarleby	100	14 000	17
Vattenfall Vätter El AB	556528-3180	Motala	100	100	291
VGS AB	556013-1574	Stockholm	100	150 000	16
Västerbergslagens Elnät AB	556565-6864	Ludvika	51	1 518	2
Västerbergslagens Energi AB	556565-6872	Ludvika	51	7 590	8
Västerbergslagens Kraft AB	556194-9784	Ludvika	58	89 726	19
Västerbergslagens Värme AB	556565-6856	Fagersta	51	5 566	6
Örestads Vindkraftpark AB	556550-1292	Malmö	100	219 919	125
Övriga företag					15
Tyskland					
Vattenfall Deutschland GmbH	(HRB) 62659	Hamburg	100	2	18 868
Vattenfall Europe AG**	HRB 1955	Berlin	36	72689384	9 662
Polen					
Elektrociepownie Warszawskie S.A.	38 440	Warszawa	75	18 366 042	3 238
Górnoslaski Zakład Elektroenergetyczny S.A.	RHB 9861	Gliwice	75	935 341	5 266
Övriga länder					
Vattenfall Estonia OÜ	10142764	Tallinn	100	100	6
Vattenfall Reinsurance S.A.	(B) 49528	Luxemburg	100	12 999	13
Övriga företag					1
Summa moderbolaget					40 533

*) Koncernbolag äger ytterligare 20 procent via Forsmarks Kraftgrupp AB.

**) Vattenfall AB och övriga koncernbolag äger totalt 94 procent via Vattenfall Deutschlands innehav.

Större aktieinnehav ägda av koncernföretag

	Säte	Andel i %		Säte	Andel i %
Norden					
Barsebäck Kraft AB	Malmö	74	MVR Müllverwertung		
Pamilo Oy	Uimaharju	100	Rugenberger Damm GmbH	Hamburg	55
Vattenfall Indalsälven AB	Bispgården	74	Vattenfall Europe AG	Berlin	94
Vattenfall Tuotantoverkko Oy	Helsingfors	100	Vattenfall Europe Generation GmbH	Berlin	94
Vattenfall Verkko Oy	Helsingfors	100	Vattenfall Europe Mining AG	Cottbus	94
Tyskland					
Bewag AG & Co. KG	Berlin	94	Vattenfall Europe Nuclear Energy GmbH	Berlin	94
Energie Südwest AG	Landau	51	Vattenfall Europe Sales GmbH	Berlin	94
Fernheizwerk Neukölln AG	Berlin	71	Vattenfall Europe Transmission GmbH	Berlin	94
Fernheizwerk Märkisches Viertel GmbH	Berlin	71	Vattenfall Europe Waste to Energy GmbH	Hamburg	94
Hamburgische Electricitäts-Werke AG	Hamburg	94	Vattenfall Trading Services GmbH	Hamburg	94
HEW Verteilungsnetz GmbH & Co KG	Hamburg	94	VEAG Kraftwerke Schwarze Pumpe GmbH	Vetschau	94
Kernkraftwerk Brunsbüttel GmbH & Co oHG	Hamburg	63	WEMAG AG	Schwerin	74
Polen					
			Nieruchomosci EWSA Grupa Vattenfall	Warszawa	75

Intresseföretag

	Organisationsnummer	Säte	Andel i %	Antal	Bokfört värde Koncernen	Bokfört värde Moderbolaget
Direkt ägda intresseföretag						
Norden						
i/s Avedøreværket 2	(LEV) 221005	Gentofte	40		14	14
Bodens Energi AB	556200-9117	Boden	40	20	62	0
Gulsele AB	556001-1800	Sollefteå	35	84 000	334	332
Luleå Energi AB	556139-8255	Luleå	30	54 000	200	3
PiteEnergi AB	556330-9227	Piteå	50	70 000	186	7
Plusenergi AB	556572-4696	Göteborg	50	50 000	149	170
Preem Gas AB	556037-2970	Stockholm	30	750	8	7
SwePol Link AB	556530-9829	Stockholm	48	288 000	6	3
Övriga företag					2	4
Indirekt ägda intresseföretag						
Norden						
Asikkalan Voima Oy	1031853-0	Asikkala	50	1 000	10	-
Terki Oy	0953-041-1	Helsingfors	20	500	12	-
Åtvidabergs Fjärrvärme AB	556543-1607	Åtvidaberg	50	10 000	10	-
Övriga företag					7	-
Tyskland						
AVG Abfall-Verwertungs -Gesellschaft mbH	B42798	Hamburg	20		24	-
EHA Energie Handels GmbH & Co KG	HRA 92729	Hamburg	50		13	-
ESAG Energieversorgung Sachsen Ost AG	HRB 965	Dresden	29	436 928	976	-

Fortsättning Not 22, se nästa sida

Fortsättning Not 22

	Organisations- nummer	Säte	Andel i %	Antal	Bokfört värde Koncernen	Bokfört värde Moderbolaget
GASAG Berliner Gaswerke AG	HRB 44343	Berlin	32		3 107	–
Kernkraftwerk Krümmel GmbH	HRB 15033	Hamburg	50		4 354	–
Kernkraftwerk Stade GmbH	HRB 12163	Hamburg	33		992	–
Kernkraftwerk Brokdorf GmbH	HRB 17623	Hamburg	20		1 482	–
KOROS GmbH & Co KG	HRA 17858	Köln	95		1 667	–
Solara AG	HRB 73378	Hamburg	21	13 483	14	–
Städtische Werke AG	HRB 2150	Kassel	25		360	–
Stadtwerke Eilenburg GmbH	HRB 12673	Leipzig	49		51	–
Stadtwerke Wittenberg GmbH	HB 2407	Wittenberg	23	22 700	25	–
TVF GmbH	HRB 3506	Lübbenau	50	2 500	14	–
Övriga företag					76	–
Övriga länder						
Compania Electricia de Sochagota	46782	Colombia	25		164	–
Summa					14 319	540

Andra långfristiga värdepappersinnehav

	Andel i %	Antal	Bokfört värde Kon- cernen	Bokfört värde Moder- bolaget
Direkt ägda värdepappersinnehav				
Norden				
Jämtkraft AB, Sverige	20*	13 000	23	23
Leksand-Rättvik Energi AB, Sverige	8	11 763	23	23
Övriga företag			6	6
Övriga länder				
Eutilia, Nederländerna	8	7 830	3	3
Indirekt ägda värdepappersinnehav				
Tyskland				
GNS Gesellschaft für Nuklearservice GmbH	6		23	–
Stadtwerke Parchim GmbH	15		27	–
Stadtwerke Rostock AG	12		362	–
Övriga företag			42	–
Övriga länder/företag				
Norden			21	–
Polen			11	–
ELINI, Nederländerna	22**		27	–
Summa			568	55

*) Röstandelen är 16 procent.

**) Röstandelen är 14 procent.

Not 23 Varulager

	2004	2003
Råvaror och förnödenheter		
Kärnbränsle	3 888	4 023
Olja	360	330
Kol med mera	1 320	1 107
Material och reservdelar	1 902	1 823
Summa	7 470	7 283

Not 24 Kortfristiga fordringar

	2004	2003
Kundfordringar	15 381	16 283
Fordringar hos intresseföretag	2 507	2 466
Övriga fordringar	4 115	4 469
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	3 051	3 614
Summa	25 054	26 832
Specifikation av förutbetalda kostnader och upplupna intäkter:		
	2004	2003
Förutbetalda försäkringskostnader	35	29
Förutbetalda kostnader, övrigt	408	648
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, el	650	778
Upplupna intäkter, övrigt	1 958	2 159
Summa	3 051	3 614

Not 25 Kortfristiga placeringar

	2004	2003
Räntebärande placeringar	10 307	11 179
Aktier	756	774
Derivat	–	21
Summa	11 063	11 974

Not 26 Avsättningar

	2004	2003
Avsättningar för pensioner	16 450	14 946
Avsättning för uppskjuten skatteskuld	34 688	34 854
Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft	6 709	6 592
Avsättningar för gruvdrift och andra miljörelaterade åtgärder/åtaganden	8 224	10 219
Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner	5 887	6 498
Avsättningar för skattemässiga och juridiska processer	5 558	6 752
Negativ goodwill	6 928	10 123
Övriga avsättningar	2 457	1 900
Summa	86 901	91 884

Pensioner:

Vattenfalls pensionsförpliktelser i koncernens svenska och tyska bolag är till övervägande del förmånsbestämda pensionsåtaganden. Pensionsplanerna innehåller främst ålderspension, invaliditetsskydd och familjeskydd. Fondernas tillgångar, förvaltningstillgångarna, värderas till marknadsvärden. Dessutom finns pensionsplaner i dessa och övriga länder som är avgiftsbestämda.

De svenska pensionsplanerna är ett tillägg till landets socialförsäkringssystem vilka är resultatet av överenskommelser mellan arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. I stort sett alla anställda i Sverige omfattas av en i huvudsak förmånsbestämd pensionsplan, ITP-Vattenfall. I pensionsplanen garanteras medarbetaren en pension som är en bestämd andel av dennes lön. Förmånerna tryggas i en Pensionsstiftelse, genom avsättningar i balansräkningen eller genom försäkringspremier.

Vattenfalls åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän i Sverige som tryggas genom en försäkring i Alecta redovisas inte enligt RR29. Enligt ett uttalande från Redovisningsrådets Akutgrupp, URA 42, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. För räkenskapsåret 2004 har Vattenfall inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa denna plan som en förmånsbestämd plan. Pensionsplanen enligt ITP som tryggas genom en försäkring i Alecta redovisas därför som en avgiftsbestämd plan. Årets avgifter för pensionsförsäkringar som är tecknade i Alecta uppgår till 127 MSEK (123). Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2004 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 128 procent (120). Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden, vilka inte överensstämmer med RR 29.

Planerna i Tyskland är baserade på kollektiva och affärsmässiga överenskommelser. Väsentliga förmånsbestämda planer i Tyskland finns för anställda i bolagen Bewag och HEW.

Bewags pensionsplan är finansierad genom Pensionskasse der Bewag, ett ömsesidigt försäkringsbolag. Kassen är finansierad genom medel från Bewag och från de anställda. Redovisningsmässigt behandlas dessa åtaganden som avgiftsbestämda planer. För anställda som påbörjade sin anställning före 1 januari 1984 finns ett övergångsavtal som ger anställda som arbetar fram till pensioneringen upp till 80 procent av den pensionsberättigade lönen. Hälften av den lagstadgade pensionen och hela förmånen från Pensionskasse der Bewag, inklusive överskottet, krediteras det garanterade beloppet. Förpliktelserna för Bewag innehåller hela pensionsåtagandet. Förvaltningstillgångar hänförliga till anställda som påbörjade sin anställning före 1 januari 1984 redovisas som förvaltningstillgångar vilka marknadsvärderas.

Pensionsåtaganden för anställda i HEW består huvudsakligen av bolagets åtaganden till personal anställd före 1 april 1991 och som varit anställda i minst 10 år. Summan av ålderspension, lagstadgad pension och pension från andra uppgår normalt till maximalt 65 procent av den pensionsgrundande lönen.

Från och med 2004 tillämpar koncernen Redovisningsrådets rekommendation (RR29) om Ersättningar till anställda, vilken i allt väsentligt överensstämmer med IAS 19 - Employee Benefits. Genom tillämpning av RR29 redovisas förmånsbaserade pensionsplaner i koncernens samtliga företag enligt gemensamma principer. Pensionsplanerna beräknas härvid på aktuariella grunder enligt den s.k. Projected Unit Credit Method. Övergångseffekten uppgick till 1 265 MSEK och har redovisats som en ökning av avsättningar för pensioner. Principförändringen har inneburit ett minskat eget kapital i koncernen med 670 MSEK efter beaktande av uppskjuten skatt och minoritetsandelar.

Aktuariella vinster och förluster resultatförs jämt fördelat över de anställdas återstående anställningstid i den utsträckning den totala vinsten eller förlusten per plan faller utanför en korridor motsvarande 10 procent av det högsta av antingen pensionsåtagandet eller verkliga värdet av förvaltningstillgångarna för respektive plan.

De totala pensionskostnaderna för förmånsbaserade pensionsplaner framgår nedan:

Pensionskostnad	2004
Kostnad avseende tjänstgöring under innevarande år	435
Räntekostnad	1 670
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	-840
Kostnad avseende tjänstgöring under tidigare år	42
Övrigt	25
Summa kostnad för förmånsbestämda planer	1 332
Kostnad för avgiftsbestämda planer	312
Summa pensionkostnader	1 644
Faktiska avkastningen på förvaltningstillgångar	1 029

	Helt eller delvis fonderade pensionsplaner	Ofonderade pensionsplaner	Aktuariella vinster/förluster	2004
Nuvärdet av förpliktelser	15 261	17 052	-	32 313
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	-14 972	-	-	-14 972
Oredovisade aktuariella vinster och förluster	-	-	-891	-891
Avsättningar vid årets slut	289	17 052	-891	16 450

Avsättningar för pensioner (förändringar under 2004)

Ingående balans	14 946
Övergångseffekt vid tillämpning av nya redovisningsregler	1 265
Förvärvade bolag	86
Kostnad för förmånsbestämda planer	1 332
lanspråktaga avsättningar	-1 214
Omklassificeringar	143
Omräkningsdifferenser	-108
Utgående balans	16 450

Vid beräkningen av pensionsförpliktelserna 2004 har följande aktuariella antaganden använts:

	%
Diskonteringsränta	5,0
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	5,5
Framtida årliga löneökningar	2,5-3,5
Framtida årliga pensionsökningar	2,0-2,5

Avsättningar för uppskjuten skatteskuld:

Avser uppskjuten skatt i så kallade obesktade reserver, 29 702 MSEK, avsättning för uppskjuten skatt som görs vid fastställandet av förvärvsanalyser i samband med företagsförvärv, 2 521 MSEK, samt andra avsättningar för uppskjuten skatteskuld hänförliga till s.k. temporära skillnader, 2 465 MSEK. Huvuddelen av den uppskjutna skatteskulden är hänförlig till beräknad skatt på differensen mellan bokfört värde på anläggningstillgångar och motsvarande skattemässiga värde.

Då huvuddelen av uppskjuten skatteskuld är hänförlig till obesktade reserver och med antaganden om en framtida normal nyinvesteringstakt för Vattenfallkoncernen kombinerad med antagna oförändrade regler för skattemässiga avskrivningar är innebörden med stor sannolikhet att inget kassautflöde behöver antas.

Avsättningar för uppskjuten skatteskuld (förändringar under 2004)

Ingående balans	34 854
Övergångseffekt vid tillämpning av nya redovisningsregler	-40
Förvärvade bolag	310
Periodens avsättningar/upplösningar, netto	-317
Omräkningsdifferenser	-119
Utgående balans	34 688

Fortsättning Not 26

Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft:

I Tyskland görs avsättningar i balansräkningen av bolagen själva för framtida hantering av kärnkraftsavfall och avveckling av kärnkraftsverksamheten. De svenska kraftföretagen gör däremot inte motsvarande avsättningar utan betalar istället avgifter till Kärnavfallsfonden för framtida hantering av kärnkraftsavfall och avveckling av kärnkraftsverksamheten.

Nuvarande planer för avveckling av den tyska kärnkraftsverksamheten innebär att cirka 91 procent av avsättningarna relaterade till framtida utgifter för kärnkraft kommer att resultera i kassaflöden efter år 2007. För år 2005 beräknas utbetalningar motsvarande cirka 2 procent av avsättningarna medan utbetalningar för resterande cirka 7 procent uppskattas bli jämt fördelade över åren 2006–2007.

Avsättningar för kärnkraft (förändringar under 2004)

Ingående balans	6 592
Periodens avsättningar	73
Diskonterings effekter	359
lanspråktaga avsättningar	-173
Omklassificerade avsättningar	43
Återförda avsättningar	-120
Omräkningsdifferenser	-65
Utgående balans	6 709

Avsättningar för gruvdrift och andra miljörelaterade avsättningar:

Avsättningar görs för återställande av mark och andra förpliktelser förknippade med koncernens tillstånd att bedriva brunkolsbrytning i Tyskland. Avsättningar görs även för miljörelaterade åtgärder/åtaganden inom övrig av koncernen bedriven verksamhet.

Enligt nu gällande bedömningar kommer cirka 73 procent av avsättningarna att resultera i kassaflöden senare än år 2007. För år 2005 beräknas utbetalningar motsvarande 14 procent av avsättningarna medan utbetalningar för resterande cirka 13 procent av avsättningarna uppskattas bli relativt jämt fördelade över åren 2006–2007.

Avsättningar för gruvdrift etc (förändringar under 2004)

Ingående balans	10 219
Periodens avsättningar	269
Diskonterings effekter	-90
lanspråktaga avsättningar	-649
Återförda avsättningar	-1 431
Avyttrade bolag	-12
Omräkningsdifferenser	-82
Utgående balans	8 224

Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner:

Avsättningar görs för kommande utgifter relaterade till övertalighet i form av avgångsvederlag och andra utgifter för varslad personal i den pågående omstruktureringen av verksamheten, framförallt i Tyskland.

Cirka 27 procent av de avsättningar som gjorts förväntas resultera i utbetalningar under 2005 och därefter med cirka 65 procent relativt jämt fördelade över åren 2006–2011. Resterande 8 procent beräknas resultera i kassaflöden senare än 2011.

Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner (förändringar under 2004)

Ingående balans	6 498
Förvärvade bolag	21
Periodens avsättningar	992
Diskonterings effekter	271
lanspråktaga avsättningar	-1 646
Omklassificerade avsättningar	212
Återförda avsättningar	-406
Avyttrade bolag	-11
Omräkningsdifferenser	-44
Utgående balans	5 887

Avsättningar för skattemässiga och juridiska processer:

Avsättningar görs för eventuella framtida utgifter för skatter föranledda av pågående skatterevisjoner samt för pågående legala tvister och processer. Häri ingår avsättningar gjorda relaterade till pågående legala processer avseende intrång för ledningsdragning på mark i forna Östtyskland.

Cirka 75 procent av avsättningarna för skattemässiga och juridiska processer förväntas resultera i utbetalningar under åren 2006–2011. Resterande cirka 25 procent av avsättningarna beräknas resultera i kassaflöden under år 2005.

Avsättningar för skattemässiga och juridiska processer (förändringar under 2004)

Ingående balans	6 752
Periodens avsättningar	407
Diskonterings effekter	87
lanspråktaga avsättningar	-1 081
Omklassificerade avsättningar	-5
Återförda avsättningar	-536
Avyttrade bolag	-2
Omräkningsdifferenser	-64
Utgående balans	5 558

Negativ goodwill:

Negativ goodwill är hänförlig till förvärvad verksamhet i Tyskland. Negativ goodwill har lösts upp i takt med att förluster och omstrukturingskostnader uppkommit.

För 2004 har i bruttoresultatet negativ goodwill upplösts med 3 034 MSEK (4 754).

Avsättningar för negativ goodwill

Värde vid förvärvstillfällena	21 639
lanspråktaga avsättningar år 2001–2003	-10 919
Omräkningsdifferenser tidigare år	-597
Ingående balans år 2004	10 123
Förvärvade bolag	-94
lanspråktaga avsättningar år 2004	-3 034
Omräkningsdifferenser	-67
Utgående balans	6 928

Övriga avsättningar:

I övriga avsättningar ingår bland annat avsättningar för förlustkontrakt, omstrukturering samt avsättningar för garantiåtaganden. Cirka 27 procent av avsättningarna beräknas resultera i utbetalningar under 2005 medan resterande del beräknas innebära kassaflöden i huvudsak under perioden 2006–2007.

Övriga avsättningar (förändringar under 2004)

Ingående balans	1 900
Periodens avsättningar	1 393
Diskonterings effekter	-70
lanspråktaga avsättningar	-235
Återförda avsättningar	-140
Omklassificerade avsättningar	-398
Avyttrade bolag	-4
Omräkningsdifferenser	11
Utgående balans	2 457

Not 27 Långfristiga räntebärande skulder

	2004	2003
Obligationslån	38 062	36 918
Skulder till kreditinstitut	7 896	9 843
Skulder till minoritetsägare	3 736	3 967
Skulder till intresseföretag	13 635	13 994
Övriga skulder	790	5 123
Summa	64 119	69 845

Av ovanstående skulder förfaller följande belopp till betalning efter mer än fem år: Obligationslån 18 803 MSEK (25 156), Skulder till kreditinstitut 3 892 MSEK (4 371), Skulder till minoritetsägare 3 324 MSEK (3 529) samt Övriga långfristiga låneskulder 138 MSEK (486).

Låneprogram och bekräftade kreditfaciliteter

	Ram-belopp	Valuta	Förfall	Utnyttjad	Bokförd
				andel, %	extern skuld
Låneprogram					
Företagscertifikat	15 000	SEK		–	–
Euro Commercial Paper	1 000	USD		48	–
US Commercial Paper	2 000	USD		–	–
Medium Term Note	10 000	SEK		24	2 402
Euro Medium Term Note	6 000	USD		73	37 977
Polish Commercial Paper	1 000	PLN		–	–
Bekräftade kreditfaciliteter					
Revolving Credit Facility*	600	EUR	2009	–	–
Checkräkningskrediter	202	SEK		–	–
Obekräftade kreditfaciliteter					
Checkräkningskrediter och övriga kreditlinor	10 135	SEK		19	1 614
Summa					41 993

*) Back-up facilitet för kortfristig upplåning

Lån av benchmark-karaktär

Typ	Valuta	Belopp	Kupong, %	Förfall	Rating/ Outlook S&P	Rating/ Outlook Moody's
Euro Medium Term Note	EUR	500	6,125	2007	A-/Stable	A3/Stable
Euro Medium Term Note	EUR	650	6,0	2009	A-/Stable	A3/Stable
Euro Medium Term Note	EUR	500	6,0	2010	A-/Stable	A3/Stable
Euro Medium Term Note	EUR	500	5,0	2018	A-/Stable	A3/Stable
Euro Medium Term Note	EUR	500	5,375	2024	A-/Stable	A3/Stable

Finansieringsrisk, ränterisk och valutarisk beskrivs under rubriken Risker och riskhantering på sid 73.

Not 28 Långfristiga icke räntebärande skulder

Av den totala skulden på 2 135 MSEK (2 236) förfaller 1 393 MSEK (1 513) till betalning efter mer än fem år.

Not 29 Kortfristiga räntebärande skulder

	2004	2003
Obligationslån	2 317	7 231
Företagscertifikat	–	1 565
Skulder till kreditinstitut	5 347	5 272
Skulder till minoritetsägare	323	323
Skulder till intresseföretag	833	984
Övriga skulder	74	327
Summa	8 894	15 702

Not 30 Kortfristiga icke räntebärande skulder

	2004	2003
Förskott från kunder	689	517
Leverantörsskulder	7 591	9 095
Skulder till intresseföretag	361	167
Skatteskulder	1 999	490
Övriga skulder	2 768	3 592
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9 954	9 552
Summa	23 362	23 413

Specifikation av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter:

	2004	2003
Upplupna personalrelaterade kostnader	2 776	2 736
Upplupna kärnkraftrelaterade avgifter och skatter	108	44
Upplupna kostnadsräntor	776	911
Upplupna kostnader, övrigt	4 208	3 126
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader, el	536	780
Förutbetalda intäkter, övrigt	1 550	1 955
Summa	9 954	9 552

Not 31 Verkliga värden för finansiella instrument

Nedanstående tabell visar bokfört värde och verkligt värde per typ av post. Finansiella instrument där bokfört värde inte avviker från verkligt värde har inte upptagits i tabellen.

	2004	
	Bokfört värde	Verkligt värde
Kortfristiga placeringar		
Räntebärande placeringar	10 307	10 429
Aktier	756	780
Summa	11 063	11 209
Räntebärande skulder		
Obligationslån exkl. derivat	39 211	43 111
Skulder till kreditinstitut och övriga exkl. derivat	14 132	14 484
Skulder till minoritetsägare*	4 059	4 059
Skulder till intressebolag*	14 468	14 468
Derivat	1 143	–30
Summa	73 013	76 092
Övriga derivat		
Transaktionsexponering**	–	181
Omräkningsexponering	–	378
Summa	–	559

*) Det verkliga värdet för skulder till minoritetsägare och intressebolag har antagits vara detsamma som det bokförda värdet.

I verkligt värde ingår ej upplupna räntor. Det verkliga värdet är ej justerat för transaktionskostnader vilka i sammanhanget dock är av ringa betydelse.

**) Transaktionsexponeringen avser terminssäkringar av valutor och elhandel där koncernen sammantaget har en betydande lång position.

Transaktionsexponering

Orealiserade vinster/förluster, netto per leveransår	År
2005	–146
2006–2009	280
2010–	47
Summa	181

Verkligt värde beräknas för marknadsnoterade värdepapper och instrument såsom aktier, statsobligationer och futures utifrån marknadspris. För ej marknadsnoterade värdepapper och instrument såsom egenemitterade obligationer, lån samt ränte- och valutaswap par diskonteras framtida kassaflöden till rådande nollkupongräntor. Nollkupongräntan för respektive valuta härleds ur för kortare löptider depositräntor, såsom STIBOR, och för längre löptider swapräntor. Omvärderingen av instrument i utländsk valuta har skett till bokslutskurs.

Not 32 Ställda säkerheter

	2004	2003
För egna skulder och avsättningar		
Skulder till kreditinstitut:		
Företagsinteckningar	7	78
Fastighetsinteckningar	5	10
Spärrade medel som säkerhet för handel på energibörser	220	8
Övrigt	15	16
Summa	247	112

Not 33 Ansvarsförbindelser

	2004	2003
Borgensåtaganden	2 629	2 661
Övriga ansvarsförbindelser	4 033	6 023
Kärnavfallsfonden	3 779	3 673
Summa	10 441	12 357

Övriga ansvarsförbindelser
Ersättnings- och frikraftleveranser:

	2004	2003
Engrosleveranser		
Antal förpliktelser	13	13
Effekt MW	217	217
Energileveranser TWh/år	0,9	0,9

I en del älvar finns för flera kraftstationer gemensamma regleringsanläggningar. Ägarna till kraftstationerna har betalningsskyldigheter för sin del av regleringskostnaderna.

Enligt svensk lag har Vattenfall strikt obegränsat ansvar för skador mot tredje man till följd av dammhaverier. Tillsammans med övriga vattenkraftproducenter i Sverige har Vattenfall en ansvarsförsäkring, vars ersättningsbelopp är begränsat till maximalt 6 000 MSEK för denna typ av skador.

Som ett led i koncernens affärsverksamhet förekommer utöver angivna ansvarsförbindelser garantier för fullgörande av olika kontraktensliga åtaganden.

Vattenfall har i sin tyska verksamhet under åren 1999 och 2000 genomfört leasingtransaktioner på kraftanläggningar. Underlag för transaktionerna är nyttjanderätten i kraftanläggningarna som hyrs ut till amerikanska motparter i s.k. huvudleasor på maximalt 99 år

och därefter hyrs tillbaka på 24 år, så kallade underleasor. Vattenfall har efter underleasornas upphörande rätt att återfå nyttjanderätten via en köpoption. Hyrorna från de amerikanska motparterna har erhållits i förskott och har deponerats hos finansiella institutioner med hög kreditvärdighet för erläggande av leasingbetalningarna inklusive optionsbeloppen enligt underleasorna. Nettobeloppet mellan erhållna hyresbetalningar och depositionerna har netto redovisats vid avtalens ingående. I de fall leasetagarna eller underliggande kunder fallerar under leasingavtalen är detta förenat med avvecklingskostnader som kommer att belasta Vattenfall. På balansdagen uppgick dessa åtaganden till maximalt 1 226 MSEK, vilket belopp är inkluderat i de redovisade ansvarsförbindelserna.

Vattenfall har i sin svenska verksamhet under år 2003 genomfört en leasingtransaktion på en kraftanläggning. Underlag för transaktionen är en sales- & leasebackaffär där kraftanläggningen som sålts till en fransk motpart hyrs tillbaka på 15 år. Vattenfall har efter leasingavtalets upphörande rätt att köpa anläggningen via en köpoption. Försäljningsintäkten från den franska motparten har deponerats hos en finansiell institution med hög kreditvärdighet för erläggande av leasingbetalningarna inklusive optionsbeloppet. I de fall Vattenfall önskar förtidslösa leasingavtalet är detta förenat med kostnader som kommer att belasta Vattenfall. På balansdagen uppgick dessa kostnader till maximalt 32 MSEK.

I Tyskland är ansvaret för aktörer som driver kärnanläggningar obegränsat. Det obligatoriska försäkringsbeloppet för samtliga aktörer tillsammans är 2 500 MEUR. Skadekrav upp till 256 MEUR täcks genom den tyska Atomförsäkringspoolen. Skadekrav överstigande 256 MEUR upp till maximalt 2 500 MEUR täcks genom en gemensam ansvarsöverenskommelse (Solidarvereinbarung) mellan de tyska kärnkraftoperatörerna. Denna överenskommelse innebär ett åtagande för två skador under ett och samma år. Vattenfallkoncernens andel av denna ansvarsöverenskommelse utgör 194,75 MEUR per skada, eller 389,50 MEUR totalt motsvarande 3 508 MSEK.

Vattenfall AB och Vattenfall Europe AG har som säkerhet för dotterbolaget Vattenfall Europe Trading GmbH:s energihandel utställt garantier till ett totalt värde av MEUR 578. På balansdagen var dessa garantier ianspråktagna med MEUR 57 motsvarande MSEK 516 vilket belopp är inkluderat i de redovisade ansvarsförbindelserna.

Inom koncernens affärsenhet Eldistribution i Finland är de anslutningsavgifter som inbetalas av kunderna att betrakta såsom återbetalningspliktiga i de fall kunderna avslutar sitt abonnemang. De belopp som årligen återbetalas är dock av obetydlig karaktär.

Not 34 Åtaganden enligt konsortialavtal

Utbyggnad av produktionsanläggningar inom kraftindustrin sker ofta inom samägda företag. Varje ägare ges därvid genom konsortialavtal rätt till elkraft i proportion till sin ägarandel samtidigt som ägarna ikläder sig skyldighet att, oavsett kraftproduktion, svara för samtliga kostnader i företaget efter samma fördelning.

Vattenfalls samverkan i värmeföretag och andra företag innebär oftast ansvar för kostnadstäckning i proportion till ägarandel.

Vattenfall bär det fulla ekonomiska ansvaret för SwePol Link till och med juli 2020.

Not 35 Medelantal anställda och personalkostnader

Medelantal anställda	2004			2003		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
Sverige	6 386	1 806	8 192	6 287	1 707	7 994
Finland	343	200	543	342	195	537
Tyskland	16 046	4 818	20 864	16 653	5 066	21 719
Polen	2 482	827	3 309	3 728	1 207	4 935
Övriga länder	86	23	109	89	22	111
Summa	25 343	7 674	33 017	27 099	8 197	35 296

Personalkostnader	2004	2003
Löner och andra ersättningar	12 684	12 977
Sociala kostnader	4 402	4 201
(varav pensionskostnader)*	(1 174)	(961)
Summa	17 086	17 178

*) Av pensionskostnader avser 59 MSEK (55) gruppen verkställande direktörer, vice verkställande direktörer och tidigare verkställande direktörer och vice verkställande direktörer. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 374 MSEK (371).

Löner och andra ersättningar	2004			2003		
	Styrelseledamöter och verkställande direktörer*	Övriga anställda	Summa	Styrelseledamöter och verkställande direktörer*	Övriga anställda	Summa
Sverige	42	3 323	3 365	46	3 061	3 107
Finland	4	198	202	6	196	202
Tyskland	192	8 468	8 660	87	8 886	8 973
Polen	36	409	445	18	660	678
Övriga länder	–	12	12	–	17	17
Summa**	274	12 410	12 684	157	12 820	12 977

*) Med styrelseledamöter och verkställande direktörer avses även styrelse-suppleanter och vice verkställande direktörer samt tidigare styrelseledamöter, styrelsesuppleanter, verkställande direktörer och vice verkställande direktörer.

**) I summa löner och andra ersättningar till styrelseledamöter och verkställande direktörer ingår tantiem med 34 MSEK (32).

Förmåner till Vattenfall ABs styrelseledamöter och ledande befattningshavare

TSEK	Styrelsearvode och grundlön inkl. semesterersättning	Bilförmån och övriga ersättningar	Pensionskostnad	Beräknad rörlig ersättning avseende 2004 att utbetalas 2005	Beräknad long term incentive (LTI) avseende 2002–2004 att utbetalas 2005
Dag Klackenborg, Styrelsens ordf.	400	–	–	–	–
Maarit Aarni, Ledamot	212	–	–	–	–
Carl-Gustaf Angelin, Ledamot	39	–	–	–	–
Johnny Bernhardsson, Ledamot	43	–	–	–	–
Christer Bådholm, Ledamot	250	–	–	–	–
Ronny Ekwall, Ledamot	39	–	–	–	–
Peter Fallenius, Ledamot	250	–	–	–	–
Jan Grönlund, Ledamot	200	–	–	–	–
Peter Lindell, Ledamot	250	–	–	–	–
Hans-Olov Olsson, Ledamot	133	–	–	–	–
Lone Fønss Schrøder, Ledamot	211	–	–	–	–
Anders Sundström, Ledamot	133	–	–	–	–
Lars Carlsson, Suppleant	39	–	–	–	–
Stig Lindberg, Suppleant	39	–	–	–	–
Per-Ove Lööv, Suppleant	48	–	–	–	–
Lars G Josefsson, VD, Koncernchef	5 409	114	3 859	1 801	3 602
Matts Ekman, 1:e vice VD, CFO	2 929	66	2 227	720	1 440
Klaus Rauscher, Vice VD	6 156	58	466	2 052	3 730
Hans von Uthmann, Vice VD	2 934	6	679	713	–
Alf Lindfors, Direktör	2 482	100	4 594	594	1 188
Mats Fagerlund, Direktör	3 010	506	1 804	2 006	2 073
Lennart Billfalk, Direktör	2 099	53	3 789	516	1 032
Ann-Charlotte Dahlström, Personaldirektör	2 141	72	1 974	525	1 050
Knut Leman, Kommunikationsdirektör	1 766	37	1 817	435	870
Magnus Groth, Direktör	1 511	57	329	393	786
Summa	32 723	1 069	21 538	9 755	15 771

Fortsättning Not 35

Styrelse

Under 2004 har till styrelsens ordförande utgetts ett arvode med 400 TSEK och till övriga ledamöter arvoden med sammanlagt 1 723 TSEK fördelat enligt tabellen ovan.

Till de fyra ledamöterna i den inom styrelsen inrättade revisionskommittén har dessutom utgetts arvode med 50 TSEK vardera för de som inte är anställda i Vattenfall och med 13 TSEK sammanlagt till de två arbetstagarledamöter som under 2004 haft detta uppdrag. Beloppen är inkluderade i tabellen ovan under rubriken styrelsearvode.

Koncernchefen

Lars G Josefsson, som är koncernchef och tillika verkställande direktör i Vattenfall AB, har för 2004 uppburet lön och annan ersättning, inklusive värdet av bilförmån, med sammanlagt 5 523 TSEK. Den rörliga ersättningen för år 2004 bedöms bli 1 801 TSEK och för perioden 2002–2004 en så kallad "long term incentive" om 3 602 TSEK. Från och med 2005 har koncernchefen inte någon rörlig lönedel.

Lars G Josefsson, som är född 1950, har 60 år som ordinarie pensionsålder. Tjänstepension kommer då att utgå med 65 procent av den då aktuella lönen till 65 års ålder. Därefter utgår pensionsförmåner motsvarande ITP-planen och därutöver 32,5 procent av den del av lönen som överstiger 30 basbelopp. Den sistnämnda pensionsförmånen är tidsbegränsad fram till 80 års ålder. Efter 76 års ålder avtrappas denna med en femtedel varje följande år för att upphöra helt vid 80 års ålder. Rörlig ersättning är inte pensionsgrundande till någon del. Pensionsåtgärdandet täcks med löpande premiebetalningar till försäkringsbolag. Förmånerna är oantastbara, dvs ej villkorade av framtida anställningar.

Koncernchefen har vid uppsägning från Vattenfalls sida rätt till avgångsvederlag motsvarande maximalt 24 månadslöner. Avgångsvederlaget kan dock längst utgå till avtalad pensionsålder. Avgångsvederlagets storlek ska beräknas med utgångspunkt i den fasta lön som gäller vid tiden för uppsägningen plus en tredjedel av summan av de tre senaste årens fastställda sammanlagda rörliga löneandel. Vid ny anställning eller inkomst från annan förvärvsverksamhet ska avgångsvederlaget reduceras med belopp motsvarande ny inkomst eller annan förmån under den aktuella perioden. Avgångsvederlag utbetalas månadsvis.

Övriga ledande befattningshavare

För övriga ledande befattningshavare som ingår i koncernledningen, sammanlagt 9 personer, har summan av löner och andra ersättningar, inklusive värdet av bilförmåner, uppgått till 25 983 TSEK.

För 1:e vice verkställande direktören gäller en premiebestämd pensionslösning med pensionsålder 60 år.

För Dr. Klaus Rauscher utgår ersättning för pensionsförmån som ett lönetillägg.

För övriga inom koncernledningen har flertalet möjlighet till pension mellan 60 år och för anställda efter 2003-10-01, 62 år.

För dem med möjlighet från 60 år gäller att mellan 60–65 år utgår 70 procent av den fasta lönen. Rörlig lön är inte pensionsgrundande för pensionen mellan 60 och 65 år. Från 65 år gäller ITP-planen med en utfyllnad av pensionen, så kallad förlängning. Förlängningen görs med 32,5 procent av den del av pensionsmedförande lönen som överstiger 20 basbelopp. Pensionsmedförande lön är grundlön och årliga rörliga lönedelar enligt ITP. Tjänstepensionen från 65 år blir mellan 44–49 procent av den fasta lönen.

I fall då pension från 62 år gäller, tillämpas ITP med så kallad förlängning med 32,5 procent på lönedelar över 30 basbelopp. Vidare är då snittet av de senaste fem årens fasta löner pensionsgrundande och rörlig lön är inte pensionsgrundande. Pensionen från 62 år blir cirka 40 procent av den fasta lönen.

Samtliga pensionsförmåner är oantastbara, det vill säga ej villkorade av framtida anställning. För dessa övriga inom koncernledningen betalades premier inom intervallet 141–193 TSEK till Alecta och för ITP-K.

Resten av pensionskostnaden, den största delen, är en försäk-

ringsteknisk beräknad kostnad, som består av ITP-skulden och den årliga förändringen av kapitalvärdet för de delar som ligger utöver ITP. Detta skuldföres och tryggas genom Vattenfalls Pensionsstiftelse. I två fall gäller alternativ ITP (sk tiotaggarlösning) varvid premier betalas i stället för att skuldföra motsvarande belopp. Därtill kommer sk förlängning utöver ITP som nämnts ovan.

För dessa befattningshavare gäller att vid uppsägning från bolagets sida utgår utöver lön under avtalad uppsägningstid, 6 månader, ett avgångsvederlag på 18 månadslöner, vilket utbetalas månadsvis och med avräkning mot belopp motsvarande ny inkomst, under den aktuella perioden. Dr. Klaus Rauschers anställning gäller för viss tid enligt kontrakt.

Berednings- och beslutsprocess

Styrelsen i sin helhet beslutar om ersättningar till koncernchefen efter beredning av styrelsens ordförande. För övriga befattningshavare gäller att koncernchefen beslutar om ersättningar till dessa efter samråd med styrelsens ordförande, samt att styrelsen informeras. Styrelsen utsåg 2004 inom sig en särskild ersättningskommitte med uppgift att ta fram ett nytt ersättningsystem. Se vidare nedan under "Nytt incitamentsprogram 2005" och ovan sid 60–61.

Incitamentsprogram 2004

I den svenska delen av Vattenfallkoncernen har ett system med rörlig ersättning för chefer och incitamentsprogram inom flertalet affärsenheter och bolag tillämpats.

Rörlig lön för chefer 2002–2004

För perioden 2002–2004 kopplades rörlig lön direkt till värdeskapande*. För koncernledning och koncernstabschefer samt affärsenhetschefer, tillämpades dels en årlig rörlig lönedel, dels en "long term incentive" (LTI) som är maximalt två årliga rörliga lönedelar och som utgår efter år 2004 om koncernens finansiella mål överträffas. Denna "long term incentive" är inte pensionsgrundande.

Värdeskapandet för ägaren har bedömts bli synnerligen stort om koncernens treårsmål uppnås eller överträffas.

Inom affärsenheternas ledningsgrupper används målet för värdeskapande på koncernnivå, motsvarande affärsenhetsmål och egna verksamhetsmål samt ledarskapsmål som bidrar till att värdeskapande ökas.

Koncernchefen hade enligt sitt avtal rätt till en särskild prestationsbaserad rörlig lön med maximalt 33 procent av den fasta lönen per år, samt LTI med två årliga lönedelar för treårsperioden 2002–2004, enligt ovan.

För övriga koncernledning och koncernstabschefer gällde att rörlig lön med maximalt 25 procent av fast lön kan utgå samt LTI enligt ovan. För vissa chefer/nyckelpersoner inom staberna, maximalt 10–15 procent.

För affärsenhetschefer gäller maximalt 20 procent av fast lön samt LTI.

Inom affärsenhet gäller för dess ledningsgrupper, närmast verkställande direktörer för större bolag och chefer för större operativa enheter, maximalt 15 procent.

För stabspersonal i ledningsgrupper gäller maximalt 8–10 procent.

För chefer för servicebolag gäller maximalt 15 procent och för chef i ledningsgrupp maximalt 8 procent.

Sammantaget gällde ovanstående för cirka 100 chefer.

I övriga länder, Finland, Polen och Tyskland används samma mål för värdeskapande i avtal om rörlig lön för högre chefer.

Incitamentsprogram för övrig personal 2004

Inom den svenska delen av koncernen finns olika typer av incitamentsprogram i flertalet affärsenheter och bolag. Programmen är utformade efter respektive enhets mål och behov. Den maximala nivån är i snitt normalt cirka 15 TSEK per år.

Nytt incitamentsprogram 2005

Mot bakgrund av regeringens nya riktlinjer om ersättningar till ledande befattningshavare och incitamentsprogram har Vattenfall ABs styrelse antagit ett nytt program som från och med 2005 gäller den svenska delen av verksamheten och anställda i Sverige.

I enlighet med regeringens riktlinjer så har koncernchefen inte längre någon rörlig lönedel. Beträffande övriga chefer och anställda så har ingen högre rörlig lönedel än vad som motsvarar två månadslöner per år, eller 16,7 procent av den normala fasta lönen.

Utgångspunkten är som hittills koncernens långsiktiga värdeskapande. Gemensamt för alla är koncernmålet. Vidare mäts egen enhets/eget resultat.

Samtliga anställda i Sverige omfattas av incitamentsprogrammet.

*) Värdeskapande = Den positiva förändringen avseende rörelseresultatet minus avkastningskravet på genomsnittliga nettotillgångar, där kravet satts till 11 procent.

Not 36 Könsfördelning bland ledande befattningshavare

	Kvinnor %		Män %	
	2004	2003	2004	2003
Könsfördelning bland styrelseledamöter	5	7	95	93
Könsfördelning bland övriga ledande befattningshavare	11	11	89	89

Not 37 Leasing**Leasingkostnader**

Utrustning som koncernen hyr genom finansiell leasing och som redovisas som materiella anläggningstillgångar utgörs av:

	2004	2003
Maskiner/Inventarier		
Anskaffningsvärde	382	504
Ackumulerade avskrivningar enligt plan	106	124
Nedskrivningar	67	71
Planenligt restvärde	209	309

Framtida betalningsåtaganden per 31 december 2004 för leasingkontrakt och hyreskontrakt fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2005	57	483
2006	35	379
2007	14	322
2008	9	316
2009	9	306
2010 och senare	266	1 951
Summa	390	3 757

Årets kostnader för leasing av tillgångar för koncernen uppgick till 594 MSEK (353).

Leasingintäkter

Vissa koncernföretag äger och driver energianläggningar åt kund. Intäkten från kund består av två delar, en fast del för täckande av kapitalkostnader och en rörlig del baserad på mängden levererad media.

Anläggningarna klassificeras enligt gängse principer, baserat på den fasta intäktsdelen för leasing.

Anskaffningsvärdet av tillgångar redovisade under Operationell leasing uppgick per 31 december 2004 till 1 673 MSEK (1 113). Ackumulerade avskrivningar uppgick till -554 MSEK (-143) och ackumulerade nedskrivningar till -30 MSEK (-5).

Framtida betalningar för denna typ av anläggningar fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2005	8	104
2006	6	94
2007	6	87
2008	5	83
2009	5	74
2010 och senare	12	320
Avgår: Finansiella intäkter	-12	-214
Summa	30	548

Not 38 Upplysningar om revisionsarvoden med mera

	2004	2003
Lagstadgad revision		
Ernst & Young*	16	15
PricewaterhouseCoopers**	11	10
BDO (Tyskland)	11	17
Riksrevisionen	1	0
Övriga	0	1
Summa	39	43
Övriga arvoden		
Ernst & Young***	12	11
PricewaterhouseCoopers****	14	6
Övriga/BDO (Tyskland)	6	3
Summa	32	20

*) Utöver moderbolagets revisionskostnader om 6 MSEK (4) avser kostnaderna revision av bolag i Sverige, Finland, Tyskland och Polen.

**) Beloppen avser revision av främst tyska bolag.

***) 6 MSEK (6) är hänförliga till verksamheterna i Tyskland och Polen.

****) 11 MSEK (4) är hänförliga till verksamheterna i Tyskland och Polen.

Not 39 Transaktioner med närstående

Vattenfall AB ägs till 100 procent av svenska staten. Vattenfallkoncernens produkter och tjänster erbjuds staten, statliga myndigheter och statliga bolag i konkurrens med andra leverantörer och på normala kommersiella villkor. På motsvarande sätt köper Vattenfall AB och dess koncernbolag produkter och tjänster från statliga myndigheter och bolag till marknadsmässiga priser och i övrigt på normala kommersiella villkor. Enskilt svarar varken staten, deras myndigheter eller bolag för en väsentlig andel av Vattenfallkoncernens nettoomsättning eller resultat.

MODERBOLAGET

Moderbolagets resultaträkning

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	not	2004	2003
Nettoomsättning	4, 5	26 046	26 741
Kostnader för sålda produkter	6	-16 134	-20 794
Bruttoresultat		9 912	5 947
Försäljningskostnader		-752	-865
Administrationskostnader		-1 243	-1 003
Forsknings- och utvecklingskostnader		-142	-106
Övriga rörelseintäkter	7	94	307
Övriga rörelsekostnader	8	-31	-233
Rörelseresultat	9	7 838	4 047
Resultat från andelar i koncernföretag	10	1 121	673
Resultat från andelar i intresseföretag	11	23	185
Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav	12	445	-28
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	13	1 571	1 409
Räntekostnader och liknande resultatposter	14	-2 018	-2 281
Koncernbidrag		2 522	2 167
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		11 502	6 172
Bokslutsdispositioner	15	-2 127	-371
Resultat före skatt		9 375	5 801
Skatt	16	-2 340	-1 224
Årets resultat		7 035	4 577

Moderbolagets balansräkning

Belopp i MSEK	not	2004-12-31	2003-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	17	13	31
Hyresrätter och liknande rättigheter	17	503	537
Summa immateriella anläggningstillgångar		516	568
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	18	10 973	11 060
Maskiner och andra tekniska anläggningar	18	6 756	6 391
Inventarier, verktyg och installationer	18	35	34
Pågående nyanläggningar	18	1 919	454
Summa materiella anläggningstillgångar		19 683	17 939
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	19, 20	40 533	40 532
Fordringar hos koncernföretag	21	4 335	4 022
Andelar i intresseföretag	19, 20	540	538
Fordringar hos intresseföretag	21	1 790	1 909
Andra långfristiga värdepappersinnehav	19, 20	55	58
Andra långfristiga fordringar	21	229	213
Summa finansiella anläggningstillgångar		47 482	47 272
Summa anläggningstillgångar		67 681	65 779
Omsättningstillgångar			
Varulager	22	278	120
Kortfristiga fordringar	23	31 114	16 982
Kassa och bank	24	142	33
Summa omsättningstillgångar		31 534	17 135
Summa tillgångar		99 215	82 914
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (131 700 000 aktier à nom 50 kr)		6 585	6 585
Reservfond		1 286	1 286
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		10 043	7 440
Årets resultat		7 035	4 577
Summa eget kapital		24 949	19 888
Obeskattade reserver	15	14 269	11 734
Avsättningar	25	86	67
Långfristiga räntebärande skulder	26	40 398	33 731
Långfristiga icke räntebärande skulder	27	2 818	3 210
Summa långfristiga skulder		43 216	36 941
Kortfristiga räntebärande skulder	28	5 251	1 531
Kortfristiga icke räntebärande skulder	29	11 444	12 753
Summa kortfristiga skulder		16 695	14 284
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		99 215	82 914
Ställda säkerheter	30	20	9
Ansvarsförbindelser	31	79 251	78 731
Åtaganden enligt konsortialavtal	32		

MODERBOLAGETS NOTER

(Belopp i MSEK där inte annat anges.)

Moderbolagets förändring i eget kapital

Belopp i MSEK	Aktiekapital	Reservfond	Fritt eget kapital	Summa
Ingående balans 2003	6 585	1 317	9 711	17 613
Utdelning	-	-	-1 675	-1 675
Koncernbidrag	-	-	-827	-827
Skatteeffekt				
på grund av koncernbidrag	-	-	231	231
Fusionsresultat	-	-31	-	-31
Årets resultat	-	-	4 577	4 577
Utgående balans 2003	6 585	1 286	12 017	19 888
Utdelning	-	-	-2 400	-2 400
Koncernbidrag	-	-	43	43
Skatteeffekt				
på grund av koncernbidrag	-	-	-12	-12
Fusionsresultat	-	-	395	395
Årets resultat	-	-	7 035	7 035
Utgående balans 2004	6 585	1 286	17 078	24 949

Vattenfall ABs aktiekapital utgörs av 1 317 000 000 aktier á nominellt 50 SEK.

Moderbolagets kassaflödesanalys

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december

	2004	2003
Den löpande verksamheten		
Internt tillförda medel		
Årets resultat	7 035	4 577
Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet	2 033	-1 525
Kassaflöde från förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder	-11 821	-3 497
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-2 753	-445
Investeringsverksamheten		
Investeringar i koncernföretag, intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav	-2 244	-4 069
Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar	-1 427	-569
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	40	643
Försäljning av aktier och andelar	451	4 017
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-3 180	22
Kassaflöde före finansieringsverksamheten	-5 933	-423
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån	6 275	-3 273
Erhållna koncernbidrag	2 167	2 091
Utbetalad utdelning	-2 400	-1 675
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	6 042	-2 857
Årets kassaflöde	109	-3 280
Likvida medel		
Likvida medel vid årets början	33	3 313
Årets kassaflöde	109	-3 280
Likvida medel vid årets slut	142	33

Betald ränta uppgick till 1 754 MSEK (2 027) och erhållen ränta till 842 MSEK (983). Betald skatt uppgick till 1 071 MSEK (1 224).

Not 1 Företagsinformation

Årsredovisningen för Vattenfall AB för 2004 har godkänts för publicering och undertecknades av styrelsen den 18 februari 2005. Vattenfall AB som är moderbolag i Vattenfallkoncernen är ett aktiebolag med säte i Sverige. Moderbolagets balansräkning och resultaträkning skall fastställas på ordinarie bolagsstämma.

Not 2 Redovisningsprinciper

Allmänt

Moderbolaget Vattenfall ABs räkenskaper har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Redovisningsrådets rekommendationer.

Tillämpade redovisningsprinciper framgår av tillämpliga delar av koncernens not 2 med följande tillägg för moderbolaget Vattenfall AB.

Avskrivningar

Avskrivningar beräknas i enlighet med koncernredovisningen på anskaffningsvärde med linjär fördelning efter anläggningarnas bedömda nyttjandeperiod. Därutöver görs i moderbolaget avskrivningar utöver plan (skillnaden mellan avskrivningar enligt plan och motsvarande skattemässiga avskrivning) som redovisas som bokslutsdisposition respektive obeskattad reserv.

Avsättningar för pensioner

Pensionsåtaganden avseende pensioner i moderbolaget är beräknade enligt sedvanliga svenska försäkringstekniska grunder. Den i balansräkningen upptagna avsättningen motsvarar dessa pensionsåtaganden nettoredovisade mot tillgängligt kapital i Vattenfalls Pensionsstiftelse.

Skatter

Skattelagarna i Sverige ger företag möjlighet att skjuta upp skattebetalning genom avsättning till obeskattade reserver. I moderbolaget redovisas obeskattade reserver som en särskild post i balansräkningen i vilken uppskjuten skatt ingår. I moderbolagets resultaträkning redovisas avsättningar till, respektive upplösningar av, obeskattade reserver under rubriken bokslutsdispositioner.

Den redovisade skattekostnaden i moderbolaget Vattenfall AB utgörs av skatten på resultatet efter bokslutsdispositioner.

Not 3 Valutakurser

Se koncernens not 4.

Not 4 Nettoomsättning

	2004	2003
Omsättning inklusive punktskatter	28 104	28 502
Punktskatter	-2 058	-1 761
Nettoomsättning	26 046	26 741

Not 5 Försäljning och inköp inom koncernen

Av moderbolagets totala försäljningsintäkter och inköpskostnader avser 11 procent (10) av försäljningen och 51 procent (43) av inköpen affärer med andra företag inom koncernen.

Not 6 Kostnader för sålda produkter

Direkta kostnader inkluderar produktionsskatter och -avgifter med 210 MSEK (161) samt fastighetsskatter med 233 MSEK (272).

Not 7 Övriga rörelseintäkter

Övriga rörelseintäkter innefattar huvudsakligen realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar samt rörelsebetingade valutakursvinster.

Not 8 Övriga rörelsekostnader

Övriga rörelsekostnader innefattar huvudsakligen realisationförluster vid försäljning av anläggningstillgångar samt rörelsebetingade valutakursförluster.

Not 9 Avskrivningar

	2004	2003
Kostnader för sålda produkter	742	649
Försäljningskostnader	9	16
Administrationskostnader	1	1
Summa	752	666

Not 10 Resultat från andelar i koncernföretag

	2004	2003
Utdelningar	2 384	604
Nedskrivningar	-1 263	-25
Realisationsresultat vid försäljningar	-	94
Summa	1 121	673

Not 11 Resultat från andelar i intresseföretag

	2004	2003
Utdelningar	23	10
Realisationsresultat vid försäljningar	-	175
Summa	23	185

Not 12 Resultat från andra långfristiga värdepappersinnehav

	2004	2003
Utdelningar	1	2
Nedskrivningar	-5	-27
Realisationsresultat vid försäljningar	449	-3
Summa	445	-28

Not 13 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2004	2003
Ränteintäkter från dotterbolag	563	666
Andra ränteintäkter	280	316
Kursvinster	728	427
Summa	1 571	1 409

Not 14 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2004	2003
Räntekostnader till dotterbolag	1 733	1 999
Andra räntekostnader	22	28
Kursförluster	263	254
Summa	2 018	2 281

Not 15 Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver

	Ingående balans	Avsättning/Upplösning(-)	Fusionerade bolag	Utgående balans
Avskrivningar utöver plan	6 416	-223	408	6 601
Periodiseringsfond Tax -99	383	-383	-	0
Periodiseringsfond Tax -00	842	-	-	842
Periodiseringsfond Tax -01	464	-	-	464
Periodiseringsfond Tax -02	1 371	-	-	1 371
Periodiseringsfond Tax -03	963	-	-	963
Periodiseringsfond Tax -04	1 295	-	-	1 295
Periodiseringsfond Tax -05	-	2 733	-	2 733
Summa	11 734	2 127	408	14 269

Förändringar i obeskattade reserver var för 2004 följande: upplösning av avskrivningar utöver plan 223 MSEK, upplösning av periodiseringsfond Tax -99 -383 samt avsättning till periodiseringsfond 2 733 MSEK.

Not 16 Skatter

Den redovisade skattekostnaden fördelas enligt följande:

	2004	2003
Aktuell skatt	2 335	1 304
Uppskjuten skatt	5	-80
Summa	2 340	1 224

Årets kostnad för aktuell skatt hänförlig till tidigare års resultat uppgår till -52 MSEK (-15).

Not 17 Immateriella anläggningstillgångar

	Koncession och liknande rättigheter		Hyresrätter och liknande rättigheter		Goodwill		Summa	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Anskaffningsvärden								
Ingående anskaffningsvärde	354	341	811	813	13	13	1 178	1 167
Försäljningar/Utrangeringar	-	-	-3	-2	-	-	-3	-2
Omklassificeringar	-14	13	-	-	-	-	-14	13
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	340	354	808	811	13	13	1 161	1 178
Akkumulerade avskrivningar enligt plan								
Ingående avskrivningar	-323	-307	-274	-244	-13	-13	-610	-564
Årets avskrivningar	-7	-14	-32	-33	-	-	-39	-47
Försäljningar/Utrangeringar	-	-	1	3	-	-	1	3
Omklassificeringar	3	-2	-	-	-	-	3	-2
Utgående ackumulerade avskrivningar	-327	-323	-305	-274	-13	-13	-645	-610
Utgående planenligt restvärde	13	31	503	537	0	0	516	568
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	-	-31	-	-536	-	-	0	-567
Bokfört värde	13	0	503	1	0	0	516	1

Not 18 Materiella anläggningstillgångar

	Byggnader och mark		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggningar		Summa	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Anskaffningsvärden										
Ingående anskaffningsvärde	16 147	16 661	12 781	13 005	170	192	454	221	29 552	30 079
Infusionerade anläggningar	237	-	1 120	-	13	-	497	-	1 867	0
Investeringar	-	-	-	2	9	12	1 418	557	1 427	571
Omföring från pågående nyanläggningar	45	102	389	212	-	-	-434	-313	0	1
Försäljningar/Utrangeringar	-7	-528	-184	-526	-16	-20	-	-11	-207	-1 085
Omklassificeringar	-	-88	14	88	-	-14	-16	-	-2	-14
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden*	16 422	16 147	14 120	12 781	176	170	1 919	454	32 637	29 552
Akkumulerade avskrivningar enligt plan										
Ingående avskrivningar	-5 087	-5 021	-6 390	-6 210	-136	-143	-	-	-11 613	-11 374
Infusionerade anläggningar	-129	-	-647	-	-7	-	-	-	-783	0
Årets avskrivningar	-235	-232	-465	-374	-13	-13	-	-	-713	-619
Försäljningar/Utrangeringar	2	141	145	220	15	22	-	-	162	383
Omklassificeringar	-	25	-6	-26	-	-	-	-	-6	-1
Akkumulerade avskrivningar köpta anläggningstillgångar från koncernföretag	-	-	-	-	-	-2	-	-	0	-2
Utgående ackumulerade avskrivningar	-5 449	-5 087	-7 364	-6 390	-141	-136	-	-	-12 954	-11 613
Utgående planenligt restvärde	10 973	11 060	6 756	6 391	35	34	1 919	454	19 683	17 939
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	-	-	-6 053	-5 775	-30	-31	-	-	-6 083	-5 806
Bokfört värde	10 973	11 060	703	616	5	3	1 919	454	13 600	12 133

*) I anskaffningsvärden för byggnader och mark ingår anskaffningsvärde för mark och fallrätter uppgående till 6 683 MSEK (6 660), vilka inte är föremål för avskrivning.

Taxeringsvärden (avser svenska fastigheter)

	2004	2003
Byggnader	34 067	37 277
Mark	20 973	22 453
Summa	55 040	59 730

Taxeringsvärden åsätts inte ledningar och transformatorstationer.

Not 19 Andelar i koncernföretag, intresseföretag och andra långfristiga värdepappersinnehav

	Andelar i koncernföretag		Andelar i intresseföretag		Andra långfristiga värdepappersinnehav	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Ingående balans	40 532	38 093	538	2 687	58	82
Investeringar/köp	2 244	11 336	-	295	2	-
Lämnade aktieägar tillskott*	2	-7 573	2	4	-	-
Försäljningar*	-2	-3 448	-	-295	-1	2
Omklassificeringar	-	2 149	-	-2 149	-	-
Fusionerade aktieinnehav	-977	-	-	-	-	-
Nedskrivningar	-1 266	-25	-	-4	-4	-26
Utgående balans	40 533	40 532	540	538	55	58

*) Lämnade aktieägar tillskott och försäljningar hänför sig huvudsakligen till omstruktureringar inom koncernen.

Not 20 Aktier och andelar

Se koncernens not 22.

Not 21 Förskott och långfristiga fordringar

	Fordringar hos koncernföretag		Fordringar hos intresseföretag		Andra långfristiga fordringar	
	2004	2003	2004	2003	2004	2003
Ingående balans	4 022	4 187	1 909	1 932	213	173
Nyttillkomna förskott/fordringar	313	-	12	94	30	99
Erhållna betalningar	-	-165	-117	-87	-14	-59
Omklassificeringar	-	-	-14	-30	-	-
Utgående balans	4 335	4 022	1 790	1 909	229	213

Not 22 Varulager

	2004	2003
Råvaror och förnödenheter		
Olja	158	92
Kol med mera	100	25
Material och reservdelar	20	3
Summa	278	120

Not 23 Kortfristiga fordringar

	2004	2003
Kundfordringar	2 678	2 649
Fordringar hos koncernföretag	23 122	8 889
Fordringar hos intresseföretag	2 028	2 148
Övriga fordringar	1 806	1 557
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 480	1 739
Summa	31 114	16 982

Specifikation av förutbetalda kostnader och upplupna intäkter:

	2004	2003
Förutbetalda försäkringskostnader	10	11
Förutbetalda kostnader, övrigt	110	107
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, el	516	684
Upplupna intäkter, övrigt	844	937
Summa	1 480	1 739

Not 24 Kassa och bank

Moderbolagets kassa- och banktillgodohavanden förvaltas av dotterbolaget Vattenfall Treasury AB. Medel på koncernkonto uppgick till 22 533 MSEK (13 102), vilka i balansräkningen redovisas som kortfristiga fordringar hos koncernföretag.

Not 25 Avsättningar

	2004	2003
Avsättningar för pensioner	10	11
Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner	76	56
Summa	86	67

Pensionsåtaganden avseende pensioner i moderbolaget är beräknade enligt sedvanliga svenska försäkringstekniska grunder.

Den i balansräkningen upptagna avsättningen motsvarar dessa pensionsåtaganden netto redovisade mot tillgängligt kapital i Vattenfalls Pensionsstiftelse. Se även koncernens not 26.

	2004	2003
Pensionsåtaganden *	2 606	2 555
Avgår: Kapital i pensionsfonder	-2 596	-2 544
Avsättningar vid årets slut	10	11
*) Därav av PRI registrerade uppgifter	1 493	1 402

Not 26 Långfristiga räntebärande skulder

Avser i sin helhet skulder till koncernföretag 40 398 MSEK (33 731) av vilka 8 923 MSEK (4 519) förfaller till betalning efter mer än fem år.

Skulden till koncernföretag avser i huvudsak långfristig upplåning från Vattenfall Treasury AB.

Upplåningen i utländsk valuta är i allt väsentligt valutasäkrad.

Not 27 Långfristiga icke räntebärande skulder

	2004	2003
Skulder till koncernföretag	2 508	2 880
Övriga skulder	310	330
Summa	2 818	3 210

Skulder till koncernföretag avser i huvudsak långfristig skuld till Forsmarks Kraftgrupp AB med flera för kraftavgifter. För sistnämnda skuld ska enligt överenskommelse mellan delägarna ränta inte utgå på skuldbeloppet. Av Övriga skulder förfaller 78 MSEK (93) till betalning efter mer än fem år.

Not 28 Kortfristiga räntebärande skulder

Avser i sin helhet skulder till koncernföretag 5 251 MSEK (1 531).

Not 29 Kortfristiga icke räntebärande skulder

	2004	2003
Förskott från kunder	9	7
Leverantörsskulder	534	530
Skulder till koncernföretag	8 179	10 464
Skulder till intresseföretag	27	16
Skatteskulder	1 283	4
Övriga skulder	578	726
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	834	1 006
Summa	11 444	12 753

Specifikation av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter:

	2004	2003
Upplupna personalrelaterade kostnader	247	170
Upplupna kostnader, övrigt	533	726
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader, el	32	89
Förutbetalda intäkter, övrigt	22	21
Summa	834	1 006

Not 30 Ställda säkerheter

	2004	2003
På bank spärrade medel som säkerhet för handel på NordPool	19	8
Övrigt	1	1
Summa	20	9

Not 33 Medelantal anställda och personalkostnader

	2004			2003		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
Medelantal anställda						
Sverige	955	494	1 449	735	397	1 132
Övriga länder	2	1	3	5	1	6
Summa	957	495	1 452	740	398	1 138

	2004	2003
Personalkostnader		
Löner och andra ersättningar	712	536
Sociala kostnader (varav pensionskostnader)*	508 (197)	432 (205)
Summa	1 220	968

*) Av pensionskostnader avser 7 MSEK (5) gruppen nuvarande och tidigare verkställande direktörer och vice verkställande direktörer. Bolagets utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 41 MSEK (37).

Ingen av styrelsens ledamöter erhåller pensionsförmån med anledning av styrelseuppdraget.

Not 31 Ansvarförbindelser

	2004	2003
Borgensåtagande		
varav:		
för Vattenfall Treasurys utlåning:		
till dotterbolag	18 519	19 113
till intressebolag	37	37
extern upplåning för dotterbolag	51 665	50 985
extern upplåning för andra bolag	14	12
underborgen	40	48
Kärnavfallsfonden	3 779	3 673
Kontraktsgarantier	761	812
Övriga garantier	4 436	4 051
Summa	79 251	78 731
Övriga ansvarförbindelser		
Ersättnings- och frikraftleveranser:		
Engrosleveranser		
Antal förpliktelser	13	13
Effekt MW	17	17
Energileveranser TWh/år	0,9	0,9

De av moderbolaget tecknade ansvarförbindelserna som avser dotterbolag var 78 900 MSEK (78 366). För fullgörande av Vattenfall Treasury AB:s förpliktelser har Vattenfall AB tecknat borgen.

Vattenfall AB har som säkerhet för dotterbolaget Vattenfall Europe Trading GmbH:s energihandel utställt garantier till ett totalt värde av 140 MEUR (155) motsvarande 1 256 MSEK (1 641). På balansdagen var dessa garantier ianspråktaga med cirka 14 MEUR (10) motsvarande 124 MSEK (88) vilket är inkluderat i de redovisade ansvarförbindelserna.

Se även koncernens not 33.

Not 32 Åtaganden enligt konsortialavtal

Se koncernens not 34.

Fortsättning Not 33

Löner och andra ersättningar	2004			2003		
	Styrelseledamöter och verkställande direktörer *	Övriga anställda	Summa	Styrelseledamöter och verkställande direktörer *	Övriga anställda	Summa
Sverige	16	693	709	14	521	535
Övriga länder	–	3	3	–	1	1
Summa**	16	696	712	14	522	536

*) Med styrelseledamöter och verkställande direktörer avses även styrelsesuppleanter och vice verkställande direktörer samt tidigare styrelseledamöter, styrelsesuppleanter, verkställande direktörer och vice verkställande direktörer.

***) I summa löner och andra ersättningar till styrelseledamöter och verkställande direktörer ingår tantiem med 2,4 MSEK (2,2).

För förmåner till ledande befattningshavare inom Vattenfall AB se koncernens not 35.

Not 34 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro i procent av sammanlagd ordinarie arbetstid under hela året

	Moderbolaget Vattenfall AB		Vattenfallkoncernens svenska del	
	2004	2003	2004	2003
Total sjukfrånvaro	4,0	4,2	4,0	4,1
Sjukfrånvaro för kvinnor	7,1	7,4	6,6	6,8
Sjukfrånvaro för män	2,3	2,4	3,3	3,3
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år och yngre	4,9	6,4	3,4	3,4
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30–49 år	4,2	4,2	3,4	3,5
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år och äldre	3,3	3,6	4,7	5,0
Andelen av sjukfrånvaron som varat i 60 dagar eller mer	41,0	49,4	49,0	53,9

Not 35 Könsfördelning bland ledande befattningshavare

	Kvinnor, %		Män, %	
	2004	2003	2004	2003
Könsfördelning bland styrelseledamöter	14	18	86	82
Könsfördelning bland övriga ledande befattningshavare	10	6	90	94

Not 36 Leasing

Leasingkostnader

Framtida betalningsåtaganden per 31 december 2004 för leasingkontrakt och hyreskontrakt fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2005	–	14
2006	–	13
2007	–	4
Summa	–	31

Årets kostnader för leasing av tillgångar för moderbolaget uppgick till 11 MSEK (10).

Leasingintäkter

Vattenfall AB äger och driver energianläggningar åt kund. Intäkten från kund består av två delar, en fast del för täckande av kapitalkostnader och en rörlig del baserad på mängden levererad media.

Anläggningarna klassificeras enligt gängse principer, baserat på den fasta intäktsdelen för leasing.

Anskaffningsvärdet av tillgångar redovisade under Operationell leasing uppgick per 31 december 2004 till 1 219 MSEK (797). Ackumulerade avskrivningar uppgick till –342 MSEK (–308) och ackumulerade nedskrivningar till –30 MSEK (–5).

Framtida betalningar för denna typ av anläggningar fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2005	3	50
2006	1	46
2007	1	43
2008	1	41
2009	1	39
2010 och senare	7	273
Avgår: Finansiella intäkter	–5	–202
Summa	9	290

Not 37 Upplysningar om revisionsarvoden med mera

	2004	2003
Lagstadgad revision		
Ernst & Young	6	4
Riksrevisionen	1	0
Summa	7	4
Övriga arvoden		
Ernst & Young *	5	3
PricewaterhouseCoopers	1	1
Övriga	0	0
Summa	6	4

*) Ca 3 MSEK (2) är hänförliga till konsultationer beträffande utlandsstationerad personal.

Not 38 Transaktioner med närstående

Se koncernens not 39.

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

Koncernens fria egna kapital enligt upprättad koncernbalansräkning uppgår till 34 561 806 TSEK (27 976 455). Härav beräknas 400 TSEK bli föremål för avsättning till bundna reserver. Till bolagsstämmans förfogande står vinstmedel på sammanlagt 17 078 110 612 SEK.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:	
till aktieägaren utdelas kronor	5 600 000 000
överföres i ny räkning	11 478 110 612
	<u>17 078 110 612</u>

Förslaget till utdelning motsvarar utdelning med 42,52 per aktie.

Stockholm den 18 februari 2005

Dag Klackenborg
Ordförande

Maarit Aarni Carl-Gustaf Angelin Johnny Bernhardsson Christer Bådholm

Ronny Ekwall Jan Grönlund Peter Lindell

Hans-Olov Olsson Lone Fønss Schröder Anders Sundström

Lars G Josefsson
Verkställande direktör och koncernchef

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i Vattenfall AB

Org.nr 556036-2138

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen tillsammans omfattande sidorna 64–105, bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Vattenfall AB för räkenskapsåret 2004. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisions-sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvär-

dera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultat-räkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 18 februari 2005

Ernst & Young AB
Lars Träff
Auktoriserad revisor

Per Redemo
Auktoriserad revisor
Riksrevisionen

DEFINITIONER OCH BERÄKNINGAR AV NYCKELTAL

Förekommande värden avser koncernen 2004. Belopp i MSEK där inte annat anges.

Jämförelsestörande poster: Realisationsvinster respektive realisationsförluster i aktier och andra anläggningstillgångar

Rörelsemarginal, procent

Rörelseresultat i relation till nettoomsättningen.

Rörelseresultat	19 607
Nettoomsättning	113 366
	17,3

Rörelsemarginal exklusive jämförelsestörande poster, procent

Rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster i relation till nettoomsättningen.

Rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster	18 788
Nettoomsättning	113 366
	16,6

Nettomarginal, procent

Resultat före skatter och minoritetsintressen i relation till nettoomsättningen.

Resultat före skatter och minoritetsintressen	17 359
Nettoomsättning	113 366
	15,3

Nettomarginal exklusive jämförelsestörande poster, procent

Resultat före skatter och minoritetsintressen exklusive jämförelsestörande poster i relation till nettoomsättningen.

Resultat före skatter och minoritetsintressen exklusive jämförelsestörande poster	16 542
Nettoomsättning	113 366
	14,6

Avkastning på eget kapital, procent

Årets resultat i relation till ingående eget kapital.

Årets resultat	11 776
Ingående eget kapital	52 506
	22,4

Avkastning på eget kapital exklusive jämförelsestörande poster, procent

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster i relation till ingående eget kapital.

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	11 230
Ingående eget kapital	52 506
	21,4

Avkastning på nettotillgångar, procent

Rörelseresultat i relation till ett vägt medelvärde av periodens balansomslutningar med avdrag för icke räntebärande skulder, avsättningar, räntebärande fordringar samt likvida medel.

Rörelseresultat	19 607
Nettotillgångar	123 423
	15,9

Avkastning på nettotillgångar exklusive jämförelsestörande poster, procent

Rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster i relation till ett vägt medelvärde av periodens balansomslutningar med avdrag för icke räntebärande skulder, avsättningar, räntebärande fordringar samt likvida medel.

Rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster	18 788
Nettotillgångar	123 423
	15,2

Räntetäckningsgrad, ggr

Rörelseresultat plus finansiella intäkter i relation till finansiella kostnader.

Rörelseresultat plus finansiella intäkter	21 379
Finansiella kostnader	4 020
	5,3

Räntetäckningsgrad exklusive jämförelsestörande poster, ggr

Rörelseresultat plus finansiella intäkter exklusive jämförelsestörande poster i relation till finansiella kostnader exklusive jämförelsestörande poster.

Rörelseresultat plus finansiella intäkter exklusive jämförelsestörande poster	20 562
Finansiella kostnader exklusive jämförelsestörande poster	4 020
	5,1

Kassaflödesräntetäckningsgrad, ggr

Internt tillförda medel plus finansiella kostnader i relation till finansiella kostnader.

Internt tillförda medel plus finansiella kostnader	28 179
Finansiella kostnader	4 020
	7,0

Kassaflödesräntetäckningsgrad netto, ggr

Internt tillförda medel plus finansnetto i relation till finansnetto.

Internt tillförda medel plus finansnetto	26 407
Finansnetto	2 248
	11,7

Soliditet, procent

Eget kapital inklusive minoritetsintressen i relation till balansomslutningen vid årets utgång minskad med räntearbitrageaffärer.

Eget kapital inklusive minoritetsintressen	71 504
Balansomslutning med avdrag för räntearbitrageaffärer	256 915
	27,8

Nettoskuld/eget kapital, ggr

Räntebärande skulder minus långfristiga lån till minoritetsägare i utländska dotterbolag och likvida medel i relation till eget kapital inklusive minoritetsintressen.

Nettoskuld	55 411
Eget kapital inklusive minoritetsintressen	71 504
	0,77

Nettoskuld/nettoskuld plus eget kapital, procent

Räntebärande skulder minus långfristiga lån till minoritetsägare i utländska dotterbolag och likvida medel i relation till räntebärande skulder minus långfristiga lån till minoritetsdelägare i utländska dotterbolag och likvida medel plus eget kapital inklusive minoritetsintressen.

Nettoskuld	55 411
Nettoskuld plus eget kapital inklusive minoritetsintressen	126 915
	43,7

Internt tillförda medel/räntebärande skulder, procent

Internt tillförda medel i relation till räntebärande skulder.

Internt tillförda medel	24 159
Räntebärande skulder	73 013
	33,1

Internt tillförda medel/nettoskuld, procent

Internt tillförda medel i relation till räntebärande skulder minus långfristiga lån till minoritetsägare i utländska dotterbolag och likvida medel.

Internt tillförda medel	24 159
Nettoskuld	55 411
	43,6

Rörelseresultat före avskrivningar/finansnetto, ggr

Rörelseresultat före avskrivningar och upplösning av negativ goodwill i relation till finansnetto.

Rörelseresultat före avskrivningar	31 453
Finansnetto	2 248
	14,0

Rörelseresultat före avskrivningar/finansnetto exklusive jämförelsestörande poster, ggr

Rörelseresultat före avskrivningar exklusive jämförelsestörande poster i relation till finansnetto exklusive jämförelsestörande poster.

Rörelseresultat före avskrivningar exklusive jämförelsestörande poster	30 634
Finansnetto exklusive jämförelsestörande poster	2 246
	13,6

Räntebärande skulder/räntebärande skulder plus eget kapital, procent

Räntebärande skulder i relation till räntebärande skulder plus eget kapital inklusive minoritetsintressen.

Räntebärande skulder	73 013
Räntebärande skulder plus eget kapital inklusive minoritetsintressen	144 517
	50,5

Fritt kassaflöde

Kassaflöde från den löpande verksamheten minus förnyelseinvesteringar

Kassaflöde från den löpande verksamheten	23 973
Förnyelseinvesteringar	8 289
	15 684

FLERÅRSÖVERSIKT

Belopp i MSEK	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Resultaträkningsposter							
Nettoomsättning	113 366	111 935	101 025	69 003	31 695	27 754	27 957
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)	31 453	24 878	24 855	18 250	12 165	9 866	9 860
Rörelseresultat (EBIT)	19 607	15 296	13 363	9 959	6 688	5 515	6 067
Finansiella intäkter	1 772	2 267	3 010	2 232	1 037	542	288
Finansiella kostnader	-4 020	-5 203	-6 386	-4 737	-2 536	-1 760	-1 907
Resultat före skatter och minoritetsintressen	17 359	12 360	9 987	7 454	5 189	4 297	4 448
Årets resultat	11 776	9 123	7 566	4 190	2 970	2 538	2 664
Kassaflödesposter							
Internt tillförda medel (FFO)	24 159	18 804	17 106	13 148	5 830	6 224	6 758
Fritt kassaflöde	15 684	11 606	10 820	5 478	3 050	1 326	4 320
Balansräkningsposter							
Likvida medel	13 616	14 647	15 473	10 340	7 543	4 860	4 439
Eget kapital	62 316	52 506	45 129	39 578	35 374	33 347	32 325
Minoritetsintressen	9 188	9 379	9 960	19 080	4 985	2 472	2 213
Räntebärande skulder	73 013	85 631	94 838	88 723	50 854	32 275	27 876
Nettoskuld	55 411	66 890	75 207	55 736	43 311	27 415	23 437
Icke räntebärande skulder och avsättningar	112 398	117 449	126 349	111 662	24 046	18 569	20 942
Nettotillgångar, vägt medelvärd	123 423	124 229	127 479	100 701	74 968	60 395	57 253
Balansomslutning	256 915	264 965	276 276	259 043	115 259	86 663	83 356
Nyckeltal (i % där ej annat anges)							
Rörelsemarginal	17,3	13,7	13,2	14,4	21,1	19,9	21,7
Rörelsemarginal exkl. jämförelsestörande poster	16,6	13,4	12,8	12,8	15,7	19,9	21,7
Nettomarginal	15,3	11,0	9,9	10,8	16,4	15,5	15,9
Nettomarginal exkl. jämförelsestörande poster	14,6	10,8	9,4	9,2	10,5	15,4	15,9
Avkastning på eget kapital	22,4	20,2	19,1	11,8	8,9	7,9	8,5
Avkastning på eget kapital exkl. jämförelsestörande poster	21,4	19,8	18,3	10,3	4,2	7,8	8,6
Avkastning på nettotillgångar	15,9	12,3	10,5	9,9	8,9	9,1	10,6
Avkastning på nettotillgångar exkl. jämförelsestörande poster	15,2	12,1	10,1	8,8	6,6	9,1	10,6
Räntetäckningsgrad, ggr	5,3	3,4	2,6	2,6	3,0	3,4	3,3
Räntetäckningsgrad exkl. jämförelsestörande poster, ggr	5,1	3,3	2,5	2,3	2,3	3,4	3,4
Kassaflödesräntetäckningsgrad, ggr	7,0	4,6	3,7	3,8	3,3	4,5	4,5
Kassaflödesräntetäckningsgrad, netto, ggr	11,7	7,4	6,1	6,3	4,9	6,1	5,2
Soliditet	27,8	23,4	20,0	22,7	35,4	42,3	42,2
Nettoskuld/eget kapital, ggr	0,77	1,08	1,37	0,95	1,07	0,77	0,68
Nettoskuld/nettoskuld plus eget kapital	43,7	51,9	57,7	48,7	51,8	43,4	40,4
Internt tillförda medel/räntebärande skulder	33,1	22,0	18,0	14,8	11,5	19,3	24,2
Internt tillförda medel/nettoskuld	43,6	28,1	22,7	23,6	13,5	22,7	28,8
Rörelseresultat före avskrivningar /finansnetto, ggr	14,0	8,5	7,4	7,3	8,1	8,1	6,1
Rörelseresultat före avskrivningar /finansnetto exkl. jämförelsestörande poster, ggr	13,6	8,3	7,2	6,9	6,4	7,9	6,1
Räntebärande skulder/räntebärande skulder plus eget kapital	50,5	58,0	63,2	60,1	55,8	46,4	41,0
Övriga uppgifter							
Utdelning till svenska staten	5 600*	2 400	1 675	1 030	990	1 500	1 500
Investeringar	12 601	11 356	39 932	43 443	23 840	7 916	4 528
Elförsäljning, TWh	186,4	184,2	188,3	149,9	83,1	86,9	83,8
Medelantal anställda	33 017	35 296	34 248	23 814	13 123	7 991	7 996

*) Föreslagen utdelning.

Kommentarer

Sedan 2000 har Vattenfalls omsättning nästan fyrdubblats, ett resultat av förvärvet av de stora tyska energibolagen HEW, Bewag, Veag och Laubag samt de polska bolagen EW och GZE. Tillgångarna mer än fördubblades under samma tid. Rörelseresultatet har ökat

från 6,7 miljarder SEK år 2000 till 19,6 miljarder SEK år 2004 främst tack vare ett mycket framgångsrikt integrations- och konsolideringsarbete men även tack vare en effektiv prissäkring (hedging) av elproduktionen.

ORD OCH FÖRKORTNINGAR

Andelskraft Flera äger rätt till el från ett visst kraftverk.

Avreglering Avskaffande av monopolrättigheter och -skyldigheter för att ge spelrum för konkurrens. Används här som synonym för liberalisering.

CSR Corporate Social Responsibility – ett begrepp för ett koncept enligt vilket företag integrerar ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter i sina affärsverksamheter och i kontakterna med sina intressenter på frivillig basis

Derivatinstrument Finansiellt instrument vars värde eller värdeförändring är relaterad till ett underliggande instrument. Exempel på derivatinstrument är optioner, terminer och swapar. Derivatinstrument används ofta för att hantera risk.

Djupförvar Förvaringsplats för använt kärnbränsle, se vidare SKB:s hemsida <http://www.skb.se>.

DSO Engelsk förkortning för Distribution System Operator, den systemansvarige för distributionssystemet. Ansvarar för drift, underhåll och utveckling av lokal- och regionnät inom ett givet område.

EBIT Earnings Before Interest and Tax, rörelseresultat.

EBITDA Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization, rörelseresultat före avskrivningar.

EDF Frankrikes och Europas största kraftbolag.

EEX European Energy Exchange, den tyska elbörsen. Huvudkontor i Leipzig.

Electrabel Benelux-ländernas största kraftbolag.

Elspotmarknaden Kortsiktig fysisk handel med el på börsen.

EMAS Eco Management and Audit Scheme; EU:s förordning för miljöledning och miljörevision.

EnBW Ett av Tysklands fyra största kraftföretag.

Endesa Spaniens största kraftföretag.

Enel Italiens största kraftföretag.

E.ON Ett av Tysklands fyra största kraftbolag dessutom bland annat huvudägare i Sydkraft.

EPD Environmental Product Declaration, system för certifierade miljövarudeklarationer som följer principerna för sk Typ III-deklarationer i.

ISO TR 14025 och syftar till kvalitetssäkrad och jämförbar information om produkters och tjänsters miljöpåverkan. Se vidare <http://www.environdec.com>

Ersättningskraft Ersättande leverans enligt vattendom till ägare av annan kraftstation i samma älv.

EU 25 De 25 länder som bildar den Europeiska Unionen efter utvidgningen 2004-05-01

EW Elektrocieplownie Warszawskie S.A, polskt dotterbolag till Vattenfall.

Ex ante tariffreglering Godkännande av tarifferna innan de tas i bruk.

Ex post tariffreglering Tarifferna justeras i efterhand om det anses nödvändigt.

FFO Funds From Operations, internt tillförda medel.

Fortum Finlands största kraftföretag.

Förnybara energikällor Icke ändliga energikällor som vattenkraft, biobränslen, vind, sol, tidvatten, havsvågor, geotermisk kraft

Gröna certifikat/elcertifikat Köp- och säljbara certifikat som utfärdas för förnybar energi. Kallas elcertifikat i Sverige.

GZE Górnoslaski Zaklad Elektroenergetyczny S. A., polskt dotterbolag till Vattenfall.

ISDA-avtal Ett bilateralt ramavtal enligt riktlinjer upprättade av International Swap Dealers Association. Avtalet reglerar parternas rättsliga åtaganden i samband med ingångna derivataffärer.

ISO 14001 Internationell standard för miljöledningssystem

Kraftvärmeverk Kombinerat kraft- och värmeverk. Anläggning som producerar både el och värme i samma process.

Kyotoprotokollet Internationell överenskommelse om att minska utsläppen av växthusgaser

Legal unbundling Rättslig separation av överföring och distribution från andra verksamheter (produktion/försäljning).

Lignit Brunkol.

Lokalnät Elnät i Sverige inom spänningsområdet 0,4–20 kV.

Merit order Engelska för den ordning enligt vilken kapaciteten tas i bruk.

NordPool Den nordiska elbörsen.

NTPA Engelsk förkortning för Negotiated Third Party Access (Förhandlad tillgång för tredje part). Tillgång till nätet som medges på basis av bilaterala förhandlingar mellan nätägare och nätanvändare.

OTC Over the Counter (över disk). Handel utanför börsen (direkt eller via mäklare) med fysiska och finansiella kontrakt

POLPX Polska elbörsen, Towarowa Gielda Energii.

Regionnät Elnät i Sverige inom spänningsområdet 40–130 kV.

PSE Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Polish Power Grid Company.

RTPA Engelsk förkortning för Regulated Third Party Access (Reglerad tillgång för tredje part). Tillgång till nät som medges på basis av publicerade och reglerade tariffer för användning av nätet.

RWE Ett av Tysklands fyra största kraftbolag.

SKB Svensk Kärnbränslehantering AB, ansvarar för hanteringen av radioaktivt avfall i Sverige.

Spotmarknad En marknad där handel sker med omedelbar leverans.

Statkraft Norges största kraftföretag.

Storstörning Omfattande driftstörningar i elnätsverksamheten som få till följd att många kunder blir utan elleveranser.

Swap Ett finansiellt instrument som är en kombination av spot och terminsaffär, ett slags finansiellt bytesavtal.

Terminsmarknad Marknad där köpare och säljare kommer överens om ett fast pris för en framtida leverans av underliggande instrument, exempelvis el. (Se även Derivatinstrument)

Tillgänglighet Faktisk elproduktionsförmåga i förhållande till maximalt möjlig produktion.

Tillsynsmyndighet Behörig myndighet som övervakar marknaden för att säkerställa effektiv konkurrens och rimlig prissättning.

TSO Engelsk förkortning för Transmission System Operator, systemansvarig för transmissionsnätet. Ansvarig för drift, underhåll och utveckling av överföringssystemet inom ett givet område.

Unbundling Uppdelning av överföring/distributionssystem från företagets övriga verksamheter.

Volatilitet Ett mått på hur mycket priset på en vara varierar under en tidsperiod.

Värdekedja Process för värdeskapande. Innehåller inom elbranschen produktion, transmission, distribution och försäljning av el.

Värmekraft El som produceras via en uppvärmningsprocess, till exempel gasturbin eller med ångprocess i ett kol- eller kärnkraftverk (jämför kraftvärmeverk).

Återförsäljare Företag i slutet av värdekedjan, som normalt köper en produkt från en grossist för att sälja den till slutkonsumenten.

KORT OM ENERGI

Energitermer

Effektenheter

Effekt är energi per tidsenhet

Effekt anges i watt (W)

1 kW (kilowatt) = 1 000 W

1 MW (megawatt) = 1 000 kW

1 GW (gigawatt) = 1 000 000 kW

Energienheter

Energi är effekt gånger tid

1 kWh (kilowattimme) = 1 kW under en timme

1 MWh (megawattimme) = 1 000 kWh

1 GWh (gigawattimme) = 1 000 000 kWh

1 TWh (terawattimme) = 1 000 000 000 kWh

Spänning

1 kV (kilovolt) = 1 000 volt (V)

”Ögonmått” på energi

1 kWh räcker för att driva en normal bilkylvärmare ungefär en timme eller en 11 W-lågenergilampa i nästan fyra dygn.

1 MWh räcker för att värma en villa ett par veckor, produceras på 20 minuter i Vattenfalls största vindkraftverk när det blåser bra.

1 GWh räcker för elbehovet i en stad av Lunds storlek (cirka 100 000 invånare) under åtta timmar, produceras i Harsprångets vattenkraftstation på en timme eller i kärnkraftverket i Forsmark på 20 minuter.

1 TWh räcker för att driva två stora tidningspappersmaskiner i ett år. Räcker för att driva alla Sveriges tåg, tunnelbanor och spårvagnar i fem månader. Produceras av Ringhals kärnkraftverk på 12 dagar.

INVESTERINGAR FÖR FRAMTIDEN

Vattenfall AB (publ)
162 87 Stockholm
Tel 08-739 50 00
Org.nr 556036-2138
www.vattenfall.com

VATTENFALL